

MURAT ÇAKIR

DIE LINKE: BİR BAŞARI HİKÂYESİ Mİ?

ALMANYA DIE LINKE PARTİSİNİN KURULUŞ SÜRECİ VE BU SÜRECİN TOPLUMSAL VE
POLİTİK ARKA PLANI ÜZERİNE

Murat akır

Die Linke: Bir başarı hikâyesi mi?

ALMANYA DIE LINKE PARTİSİNİN KURULUŞ SÜRECİ VE BU SÜRECİN TOPLUMSAL VE
POLİTİK ARKA PLANI ÜZERİNE

Hazırlanış tarihi: Mart 2009

Bu pdf-dosyası, ticarî amaçla olmamak üzere, ücretsiz kullanılabilir, dağıtılabilir ve basılabilir. www.kozmopolit.com sitesinin kaynak olarak gösterilmesi rica olunur.

K O Z M O P O L I T . C O M

KISALTMALAR	5
ÖNSÖZ	6
GİRİŞ	12
Örgütsel durum	13
Parti içindeki akımlar	16
Malî durumu ve iktisadî iştirakleri	18
Partiye yakın örgütler	19
DIE LINKE'nin etkileri ve seçmen profili	19
»UYGUN ZAMAN PENCERESİ«	26
»Ren Kapitalizmi«nin transformasyonu ve toplumsal travmalar	27
Neoliberalizm sosyaldemokrasiyi nasıl teslim aldı?	30
»Modern« sosyaldemokrasi ve korku toplumu	36
Neoliberalizme karşı direncin örgütlenmesi	43
KÖKLER	47
Batı'da yeni şeyler oluyor: WASG	47
»Sosyaldemokraside üyelik ancak ölümle biter!«	48
Önce dernek	51
... sonra parti	58
WASG'deki temel ihtilaflar	64
Yeni ufuklara doğru...	68
PDS: Doğu'da güneş batımı	73
Go West	75
Parti içindeki temel ihtilaflar	80
Sosyalist hükümetten, hükümet sosyalistlerine	81
»Herkesi« memnun eden program	87
Mantık evliliği	95
»Kooperasyon Sözleşmesi«	98
Birleşik, ama nasıl bir parti?	100
Berlin sorunu	103
Son virajlar	106

»ŞEYTAN DETAYDA SAKLI!«	109
Yapısal sorunlar	110
»Aradaki farklar görülemiyor«sa...	112
Sol Avrupa merkezci ve »beyaz« olursa...	118
Sonuç yerine	125
»ESAS OĞLANLAR«	130
Oskar Lafontaine	130
Gregor Gysi	134
Lothar Bisky	136
Klaus Ernst	138
Thomas Haendel	140
Bodo Ramelow	141
KRONOLOJİ	143
Ek I: Yeni Sol İçin Kuruluş Çağrısı	147
Ek II: Programatik Köşetaşları	155
Ek III: Hakkı Keskin meselesi	183
Ek IV: İsrail konusunda Gregor Gysi'ye gönderdiğimiz mektup	191

KISALTMALAR

AfA	Arbeitsgemeinschaft für Arbeitnehmerfragen (İşalan sorunları için çalışma birliği – SPD'nin işçi örgütü)
AFC	Almanya Federal Cumhuriyeti
AKL	Antikapitalistische Linke (Antikapitalist sol – DIE LINKE içinde bir akım)
BDA	Bund deutscher Arbeitgeber (Alman İşverenler Birliği)
BDI	Bund deutscher Industriellen (Alman Sanayiciler Birliği)
BND	Bundesnachrichtendienst (Federal İstihbarat Dairesi)
BWK	Bund westdeutscher Kommunisten (Batı Alman Komünistler Birliği)
CDA	Christlich-demokratische Arbeitnehmer (Hristiyan Demokrat İşalanlar, CDU'nun işçi örgütü)
CDU	Christlich-demokratische Union (Hristiyan Demokrat Birlik partisi)
CSU	Christlich-soziale Union (Hristiyan Sosyal Birlik partisi, sadece Bavyera'da)
DAC	Demokratik Almanya Cumhuriyeti
DGB	Deutscher Gewerkschaftsbund (Alman Sendikalar Birliği)
DKP	Deutsche Kommunistische Partei (Alman Komünist Partisi)
DS	Demokratische Sozialisten (Demokratik Sosyalistler, SPD'den kopan milletvekillerinin kurduğu parti)
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
DVU	Deutsche Volksunion (ırkçı Alman Halk Birliği)
FDP	Freiheitlich Demokratische Partei (Özgürlükçü Demokrat Parti, liberaller)
FDS	Forum demokratischer Sozialismus (Demokratik Sosyalizm Forumu – DIE LINKE içinde bir akım)
KPD	Kommunistische Partei Deutschlands (Almanya Komünist Partisi)
KPF	Kommunistische Plattform (Komünist Platform – DIE LINKE içinde bir akım)
Marx21	Önceki adı Linksruck olan bir akım; DIE LINKE içinde çalışma birliği olarak örgütlü
MLPD	Marxistisch-leninistische Partei Deutschlands (Almanya Marksist-Leninist Partisi)
PDS	Partei des demokratischen Sozialismus (Demokratik Sosyalizm Partisi)
RAF	Rote Armee Fraktion (Kızıl Ordu Fraksiyonu)
SAV	Sozialistische Alternative Voran (Sosyalist Alternatif İleri)
SED	Sozialistische Einheitspartei Deutschlands (Almanya Sosyalist Birlik Partisi)
SPD	Sozialdemokratische Partei Deutschlands (Almanya Sosyal Demokrat Partisi)
SBKP	Sovyetler Birliği Komünist Partisi
SL	Sozialistische Linke (Sosyalist sol – DIE LINKE içinde bir akım)
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
WASG	Wahlalternative Arbeit und soziale Gerechtigkeit (Emek ve Toplumsal Adalet Seçim Alternatifi)

ÖNSÖZ

Size bir başarı hikâyesi anlatmak istiyorum. Daha doğrusu âniden doğan bir politik fırsatın nasıl başarıyla kullanıldığının hikâyesini. Kısa bir zaman süresi içerisinde bir partinin nasıl kurulup, ülkenin politik parti yelpazesine gene öylesine kısa zamanda nasıl alt üst edip, gündem belirler hale gelişinin ve peşpeşe nasıl seçim zaferleri elde edişinin hikâyesini – 2007 yılında Almanya’da kurulan DIE LINKE’yi size anlatmak istiyorum.

Aslında elinizdeki bu kitabı kaleme almadan önce hayli tereddüt ettiğimi söylemeliyim. Çünkü anlatacaklarım 2004 – 2008 yılları arasında doğrudan kaynağında hem aktörü, hem de tanığı olduğum bir süreçti ve yazacaklarım salt bu kısa sürecin tutanağı olmaktan ileri gidemeyebilirdi. Halbuki Almanya’da köklü değişimler gerçekleşmiş, mucizevî »Ren Kapitalizmi« bir daha geriye gelmemek üzere dönüşüme uğramış ve Almanya 21. Yüzyıl’da kendine biçtiği yeni rolüne soyunmuştu. İşte böylesine başdöndürücü bir hızla ilerleyen zaman treni içerisinde dört »vagonluk« bir enstanteyi anlatmak, en fazla bir momentum fotoğrafı olabilirdi. Ayrıca DIE LINKE’nin – formel sürecin dışında – partileşme / bütünleşme sürecinin henüz tamamlanmadığına inanıyordum. Sonuçta yeni kurulan bir partinin seçim başarılarını anlatan, ama ilerisine gidemeyen bir tutanak yazma niyetinde değildim.

Ancak kitap üzerine daha çok düşündükçe, bu kısa sürecin aslında tam da Almanya’daki gelişmeleri açıklayabilecek bir süreç olduğuna ve bununla birlikte DIE LINKE adlı partinin oluşumunun bilhassa günümüzün neoliberal hegemonyası altında politik değişim süreçlerini tetikleyebilecek yeni siyaset ve böylece mücadele araçlarının nasıl oluşturulabileceğinin bir örneği olarak gösterilebileceğine ve de salt bu iki nedenden dolayı DIE LINKE’nin partileşme sürecini ve ardındaki toplumsal ve politik arka planını anlatıp, perspektifler üzerine görüş geliştirmenin doğru olacağına kanaat getirdim. Bu arada – Kasım 2008’de – geçirdiğim bir ameliyat sonrasında zorunlu olarak dinlenmeye ayrılmam da bu kitabın kaleme alınmasında etkili oldu.

Size çok hareketli geçen dört yıllık bir zaman dilimini anlatacağım. Ancak bu tarafsız bir anlatım olmayacak. Yazdıklarım arasında sık sık yorumlarımı bulacaksınız. Veriler, alıntılar ve yorumları olanaklı olduğunca temiz bir şekilde birbirinden ayırmaya çalıştım. Ama, akademisyen olmadığım, kitabın eklektik olabileceği kaygısından kurtulamadım bir türlü. Diğer yandan da, politik mücadele pratiğinden gelen bir aktörün, bir akademisyen kadar

olmasa bile, süreçle ilgili anlatabileceği şeyler olduğunu da kanıtlamak istiyorum elbette.

»**Hikâyeyi**« anlatırken hem kendi tanıklığımı, hem de kamuoyunda bilinenleri referans vereceğim. Özgeçmişimden de görebileceğiniz gibi, kıvılcımın çakıldığı yerden, ateşin yayıldığı yere kadar bizzat tanık, kıvılcımı çakanlardan oldum. Bu açıdan o günlerin duygularını, beklentilerini, şüphe ve umutlarını hayli otantik olarak aktarabildiğimi düşünüyorum.

Bunların yanı sıra kitapta tabii ki bir kırmızı çizgi var. Önce giriş bölümünde DIE LINKE'nin şu anki güncel durumunu aktarıyorum. Partinin temel politik söyleminden kısa örnekler, örgütsel durumu, üye sayıları, parti içindeki akımlar, malî durumu, partiye yakın örgütlenmeler, parlamenter temsilcilikler ve oy oranları gibi bazı verileri topladım. Bununla beraber toplumsal ve siyasal etki alanına ve seçmen profiline de değinerek, Almanya işçi hareketi geleneğinin devamı olduğunu ilân eden DIE LINKE'nin olgunlaşmış resmini vermekteyim.

Ardından gelen bölümlerde ise bu resmin nasıl olgunlaştığını açıklamaya çalıştım. »**Uygun zaman penceresi**« başlıklı bölümde DIE LINKE'nin ortaya çıkışının temel toplumsal ve politik arka planını anlatmaktayım. Bu bölümdeki temel tezim şudur: Almanya'da SPD'nin solunda bir partinin kalıcılılaşabilmesi için önce Ren Kapitalizmi'nin transformasyonu, sonra toplumsal travmaların derinleşmesi, ama herşeyden önce Alman sosyaldemokrasisinin stratejik ve programatik dönüşümünün tamamlanması gerekliydi. Bununla birlikte neo-liberal hegemonyanın sonradan ortaya çıkan krizi de soldaki bu oluşum için uygun olan fırsatlar ve partiler yelpazesi içerisindeki geleneksel yapıların kırılmasıyla oluşan »temsiliyet açıkları« yarattı. Bu koşullar, Almanya gibi bir ülkede SPD'nin solunda ikinci bir partinin kurulmasının en belirleyici faktörüydü.

»**Kökler**« başlıklı bölümde ise olgunlaşan koşulları zamanında kullanarak DIE LINKE'yi kuran iki temel gücü, PDS ve WASG'yi anlatıyorum. WASG'nin ortaya çıkışını, girişimden dernekleşmeye, dernekleşmeden partileşmeye giden yoluna federal yönetim kurulu üyesi ve parti sözcüsü olarak refakat ettiğimden, bu bölüm PDS bölümü kadar soğukkanlı bir anlatım olmayabilir. Aslına bakılırsa birbirinden bu kadar farklı iki partinin birleş-

mesi – geleneksel Batı Alman antikomünizminin sendikal hareket üzerindeki etkisini göz önünde tutarsak – bir mucize sayılabilir. Zaten süreci gözlemleyen kimi gazeteci böylesi bir mucizeden bahsediyor ve birleşme projesinin çok zor gerçekleştirilbileceğine vurgu yapıyorlardı. Bu vurgularına gerekçe olarak da iki farklı politik kültürün karşı karşıya geldiğini ve birbirleriyle uyuşmalarının olanaksız olduğunu gösteriyorlardı. Gerçekten de o günlerde birleşmek için harekete geçmiş olan iki parti neredeyse gece ile gündüz kadar farklı kültürlere sahiptiler. Bir tarafta sendikacılar, entellektüeller ve sayısız (ve bir o kadar da etkisiz) radikal sol grup tarafından kurulmuş olan amatör WASG, diğer tarafta ise devlet sosyalizmi partisi geleneğini sürdüren, profesyonel kadroları ve kökleşmiş parti bürokrasisiyle bilhassa Doğu eyaletlerinde bir halk partisi gibi yerleşik, bazı eyalet hükümetlerine ortak olan PDS. »Mantık evliliği« yapan bu çiftin yaşamlarını birbirinden ayrı ayrı ele alarak, böyle farklı kültürel yapıların birleşme sürecini nasıl örgütlediklerini, sürecin zorluklarını, engelleri ve engellemeleri, handikapları anlatıp, bütünsel bir resim çizmeye çalıştım.

Bir genelleme yaparak, dünya çapındaki bütün sol hareketlerin tarihinde program ve ilke tartışmalarının her zaman en önemli parti konusu olduklarını belirtmek, sanırım yanlış olmaz. İşin kötüsü – bunu program ve ilke tartışmalarını olumsuzlama anlamında vurgulamıyorum – bu tartışmalar genellikle de yaralar, bölünmeler, birbirine kıyabilecek derecede parçalanmalar ve yenilgiler yaratan bir dinamiğe yol açmışlardır. Almanya'daki sol akımların önemli bir kesimini çatısı altında toparlayabilen DIE LINKE'de böylesi bir dinamik henüz yok. DIE LINKE son derece pragmatik ve kısa vadeli politik söylemlerle yetinen bir parti. Kaldı ki şu an için klasik anlamda bir »programı« dahi yok. Bir çok açık kalan soruya işaret eden »*Programatik Köşe Taşları*« başlıklı metin partinin programatik belgesi durumunda. Aslında DIE LINKE'yi kuran partileri ve kuruluş sürecini anlattıktan sonraki bölüme »İlke meselesi« başlığını verip, programatik tartışmalardan örnekler vermek istiyordum. Ama daha sonra bu düşünceden vazgeçtim, çünkü hem diğer bölümlerde, hem de kitabın sonunda parti içi ihtilaflara değiniyorum. Ayrıca programatik belge niteliğini taşıyan »Yeni Sol için Kuruluş Çağrısı« ve »Programatik Köşe Taşları«nın Türkçe çevirilerini kitabın sonuna ekledim. Okur bu belgelerden DIE LINKE'nin programatik söylemini kendine göre değerlendirebilir. Bana kalırsa partinin bilinen-alışla gelen klasik bir programa sahip olmaması, DIE LINKE açısından büyük bir eksiklik değil. Tam tersine, enine boyuna derin analizlerle dünyayı değerlendiren ve nihaî hedefleri formüle eden

bir program üzerine mutabakat sağlamaları olanaksız olan akımları bir araya getirmiş olan DIE LINKE'nin Almanya gibi bir ülkede başarı göstermesinin temel nedenlerinden birisi, programının olmayışdır.

DIE LINKE'nin bu başarısı onu eleştiriden muaf tutmuyor elbette. Reform mu, devrim mi; hükümetlere katılım; mülkiyet sorunu; avangardizm; ulusalcı yaklaşımlar; İsrail ve Filistin ve anti-emperyalizme bakış gibi bir çok konuda var olan parti içi ihtilafları böylesi bir kitapta geniş bir biçimde ele almak çok zor olurdu. Ama gene de tek tek bölümler içerisinde, bilhassa son bölümde bu ihtilaflara değinmeye çalıştım. Bununla birlikte, beni de ilgilendirdiğinden, kitabın sonuna iki ek daha koydum: biri (EK III) DIE LINKE'nin Federal milletvekili Hakkı Keskin ve Ermeni Sorunu üzerine, diğeri de (EK IV) 9 barış aktivisti olarak İsrail konusunda yaptığı bir konuşmaya dair Gregor Gysi'ye yazdığımız bir mektup. Bu eklerin ihtilafları anlaşılır kılacağını umuyorum.

Son bölümde ise, detayda saklanmış olan »şeytanı« ortaya çıkartmaya çalışıyorum. Eleştiri ve özeleştirisinin ne kadar şiddetli olursa olsun, her zaman temizleyici ve ufuk açıcı olduğuna inandığımdan, eleştiriye acımasızca kullandım. Eleştirilerime kimi yoldaşlarımın kırılacağını, hatta »partiye zarar veriyorsun« suçlamasını yapanların olacağını ismim gibi biliyorum, ama bilhassa politik çözüm önerilerini ulusal sınırlar içerisinde bırakmaya hayli yatkın, Avrupa merkezci, »beyaz« ve »erkek« olan bir sol partiye gereken eleştiri yapılmıyordu, tarihe gerçekten haksızlık etmiş olurum.

Her parti, her siyasal oluşum, önde gelen aktörleriyle birlikte kamuoyunun dikkatini üzerine çeker. Aktörler, kişisel becerileri, uzmanlık alanları, tutarlılıkları, hatiplikleri ve popülerlikleriyle hem partinin etkinliğine ve tanınmışlığına katkı sunarlar, hem de parti politikalarının belirlenmesinde önemli rol oynarlar. Parti içi egemenlik kavgaları ve ihtilaflar aynı zamanda bu aktörlerin sahnesi haline gelir. Bu nedenle »**Esas oğlanlar**« başlıklı bölümde DIE LINKE'nin kurulmasında önemli rol oynayan ve politik söylemlerini büyük ölçüde belirleyen altı kişiyi, **Oskar Lafontaine**, **Gregor Gysi**, **Lothar Bisky**, **Klaus Ernst**, **Thomas Haendel** ve **Bodo Ramelow**'u kısa özgeçmişleri ile tanıtmaya çalıştım. Bu bölümde sadece erkek aktörlerle sınırlı kalmam, onları öne çıkarmak isteğim veya bilinçli bir tercih değil, DIE LINKE'nin »erkek egemen« bir parti olması nedeniyledir.

Kitapta olanaklı olduğunca bol bilgi vermeye çalıştım. Alıntıları genellikle Almanca kaynaklardan yaptığım için Türkiye'deki okurun, hele hele Almanca bilmiyorsa, bunların doğruluğunu görmesi ve takip etmesi hayli güç. Bu maalesef kitabın önemli bir açığı olarak kalacak. Gerçi elimden geldiğince alıntı yaptığım kaynakları Türkçe'ye çevirmeye çalıştım, ancak yeterli olup olamayacağını söyleyemem. Ayrıca asıl politik dilimin Almanca olmasından dolayı cümle kurulumlarının düşük olabileceğini de belirtmem gerekir. Umarım bu Türkçe'm ile son dört yılın hikâyesini anlaşılabilir biçimde anlatabilmişimdir.

* * *

DIE LINKE'nin hikâyesi burada bitmiyor elbette. Bu hikâyenin daha iyi, daha insancıl, barışçıl, ekolojik, adil ve daha sosyal bir dünya için yeryüzünde verilen mücadelelerin »sonsuz hikâyesi«nin bir parçası olarak devam edip etmeyeceğini şimdiden söylemeye kalkışmak, falcılık olur inancındayım. Hele hele Almanya sosyaldemokrasisininin 140 yılı aşkın tarihi, parlamentarizmi öncelleyen reformcu partilerin hangi tuzaklara düşebileceklerini yeterince gösteriyorken. Gene de – ele alınan zaman dilimi içerisinde – DIE LINKE'nin başarılarından söz etmek yanlış olmayacaktır. Hoş, DIE LINKE deneyimi, muhalif hareketlerin kendi zorluklarını aşabilmesi ve solun farklı akımlarının birlikte hareket edebilmesi için hazır bir reçete değil tabii ki. Ama buna rağmen, öğrenilebilecek bir çok yanı olan bir başarı hikâyesi olabilmıştır. Eğer bu başarının bir anahtarı olduğu söylenecekse, bu »anahtarın« bilhassa başlangıç döneminde tahammül, kabullenme, saydamlık, ortak hareket etme iradesi, kendi geçmişi ile hesaplaşabilme, sorumluluk üstlenme, paylaşım, katılım, devrimci-değişimci idealizm, özveri, kurtuluşçu ve özgürlükçü demokrasi anlayışı gibi solun sayısız »erdeminin« bütünselliği olduğu söylenebilir. Ve deneyerek öğrenme – yenilgilere, hatalara rağmen, »partinin« bir amaç değil, sadece ve sadece bir »araç« olduğunu unutmadan. DIE LINKE'nin oluşum sürecindeki bu deneyimler bence Türkiye'de devam eden »Çatı Partisi« tartışmaları gibi yeni parti arayışları için de yol gösterici olabilir.

Doğru Türkiye ile Almanya'nın koşulları birbirinden son derece farklı. Jakobenvarî diktatörlüğün hâlen süregeldiği, ama modernite öncesi »hukukların« burjuva devleti hukuku ile aynı anda ve yan yana var olabildiği ve de her şeyden önemlisi, ülkenin en temel sorunu olan Kürt Sorunu'nun tüm etkileri ile var olmaya devam ettiği bir ülke ile, dünyanın en

zengin ülkelerinden birini karşılaştırmak pek doğru olmasa da, DIE LINKE'nin oluşum sürecinden çıkartılabilecek hayli ders olduğunu düşünüyorum. Ancak bunun için en başta Türkiye'de geçerli olan »parti paradigmasını« terk etmek gerekli olacaktır.

Örneğin Türkiye'deki siyasî parti yasalarının dayattığı şablonlara rağmen demokrat, şeffaf, herkesin karar alma süreçlerini takip edebileceği, açık, hiyerarşiden uzak, temsil edilmesi düşünülen geniş kesimlerin katılımının sağlandığı bir parti yapılanması bence olanaklıdır. Bana kalırsa, yasal şablonlara uyan, ama çeşitli biçimlerde birliktelik kültürünü yaratıp yaşatan, salt parti üyelerinin değil, kitlelerin ve bağımsız aydınların eleştiri ve kontrolüne açık, katılımcı demokrasiyi esas alan, her an ve her yerde hesap vermeye hazır, gerektiğinde seçilenlerin, seçenler tarafından geri çağırılması ilkesine uyan yönetici – daha doğrusu kolaylaştırıcı – kadroları olan, her düzeyde cinsiyet eşitliğini kabul edip yerine getiren, lider kültü yerine kollektif yönetimi ve lokomotif olabilecek öncü aktörleri tercih eden, mücadelecî, hedeflerinde kararlı ve karar mekanizmalarında mutabakat ahlâkını benimseyen bir parti yapılanması, sadece solun Almanya deneyiminden ders çıkartmış olmakla kalmayacak, Türkiye'de bir ezber bozup, bölge halklarına örnek teşkil edecek bir siyaset aracı haline gelecektir.

Eşitlikçi, özgürlükçü, katılımcı, demokratik, dayanışmacı, her aşamada şeffaf olan ve gönüllülük temelinde ortaklaşmayı kabul edenlerin bileşimi Türkiye gibi bir ülkede de yaratılabilir. Asıl önemli olan, bu aracı yaratacak olan dinamiklerin göstereceği basiret ve kararlılıktır. Eğer elinizdeki bu kitap bu dinamikler için esin kaynağı olabilirse, amacını fazlasıyla yerine getirmiş olacaktır.

Kassel, 2009 Ocak'ı
Murat Çakır

GİRİŞ

Kitaba konu olan DIE LINKE partisi, 16 Haziran 2007'de Berlin'de yapılan »Birleşme Kurultayı«nda WASG partisinin formel olarak Linkspartei.PDS'e katılmasıyla kuruldu. DIE LINKE Federal Yönetim Kurulu, eşbaşkanlar Oskar Lafontaine ile Lothar Bisky ve başkan yardımcıları Klaus Ernst, Katja Kipping, Halina Wawzyniak ve Ulrike Zerhau olmak üzere, 20'si kadın toplam 44 üyeden oluşmaktadır. Parti Avrupa Sol Partisi'nin kurucu üyelerindedir, eşbaşkan Lothar Bisky aynı zamanda Avrupa Sol Partisi'nin başkanlığını yapmaktadır.

DIE LINKE'nin programatik temelini, 24 ve 25 Mart 2007 tarihlerinde Dortmund'da birbirine paralel olarak yapılan WASG ve Linkspartei.PDS'in olağanüstü kurultaylarının kabul ettiği »Programatik Köşetaşları«^[1] adlı belge oluşturmaktadır. Bu belgeye göre DIE LINKE hem »demokratik sosyalizm« hedefiyle kapitalizmi aşmayı amaçlamakta, hem de demokratik ve sosyal açıdan biçimlendirilmiş bir »piyasa ekonomisi«ni kabullenmektedir. 18 Eylül 2005'de yapılan erken genel seçimlerden sonra Federal Parlamento'da oluşan DIE LINKE meclis grubu, 53 milletvekiliyle^[2] parlamenter faaliyetlerini »Programatik Köşetaşları«nı temel alarak yürütmektedir.

DIE LINKE'nin politik söylemini kısaca tanımlamak gerekirse, şu noktalar öne çıkarılabilir: Parti iktisat ve malî politikalarını genel anlamda keynesyenizme dayandırmaktadır. İktisadî büyüme ve tam istihdamın, bir tarafta genel konjonktürün sivriliklerinin, demokratik kontrol altında tutulacak Merkez Bankası tarafından belirlenecek para politikaları ile törpülenmesi ve ücretlerin yıllık üretkenlik artışına paralel olarak artışının, bölgesel çapta yürürlüğe girecek toplu iş sözleşmeleri tarafından garantiye alınması; diğer taraftan da eğitime, araştırmaya, sağlığa, kültüre, ekolojik yeniden yapılanmaya ve kamu altyapısına yönelik ve her yıl 50 milyar Avro düzeyinde tutulacak yatırımlarla sağlanması savunulmaktadır. Bunlarla birlikte varlıklılardan ve büyük şirketlerden daha fazla vergi alınması, varlık vergisinin uygulamaya sokulması, büyük varlıklılardan daha yüksek miras vergisi alınması, ücretlilerin vergi yükünün hafifletilmesi ve şimdiye kadar uygulanan vergi reformlarının geriye alınması talep edilmektedir. Malî piyasalar üzerindeki kontrolün artırılması, spekülasyonların durdurulması, tekel yasalarının sertleştirilerek özel sermayenin merkezi ve tekelci gücünün kırılması ve kooperatifler gibi dayanışmacı ekonomi modellerinin teşviki, DIE LINKE'nin talepleri arasındadır.

DIE LINKE'nin sosyal politikasının temel direğini, yaşam ve çalışma rizikolarının yeterince güvence altına alındığı ve çalışırken elde edilmiş olan yaşam standartının emeklilikte de garanti altında olacağı bir sosyal güvenlik sistemi talebi oluşturmaktadır. DIE LINKE bunu gerçekleştirmek için »Hartz Yasaları«nı yürürlükten kaldırmayı ve sosyal güvenlik sistemlerini, bu sistemlerin dayanışmacı unsurlarını güçlendirip, özyönetimini yenileyerek devlet garantisi altına almayı planlamaktadır. Gereksinime uygun, zorlayıcı tedbirlerden arındırılmış toplumsal temel güvence ödentsinin uygulamaya sokulmasıyla, çalışma zorunluluğunun ortadan kaldırılması, ulaşılmaya çalışılan hedeflerden birisi. Yasal emeklilik sigortasının, yaşlılıkta olası yoksulluğu engellemesi gerektiğini savunan DIE LINKE, sosyal güvence sistemlerinin ve varolmayı koruyan güvencelerin olduğu gibi kamu mülkiyetinde kalmasını istemekte.

İç politikadaki söylemleri tek cümlede toparlamak olanaklı: Demokrasinin demokratikleştirilmesi! DIE LINKE bunun için atılması gereken adımları, bireysel hakların güçlendirilmesi; iktisadî gücün her biçimi üzerindeki tasarruf hakkının kamuda olması; federatif sistem içerisinde yerel özyönetimin geliştirilmesi; cinsiyetler arası eşitliğin sağlanması; ayırıcılık ve neonazizm karşıtı tedbirlerin uygulamaya sokulması; parlamenter ve doğrudan demokrasi arasında sıkı bağlantının kurulması; demokratik katılımın güçlendirilmesi; herkese seçme-seçilme hakkı dahil, eşit hakların sağlanması ve zor durumda olan insanlara sınırların açılması olarak sıralandırmakta.

Sosyal, ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirliğin birliğini temel hedef olarak tanımlayan DIE LINKE, dış politikada militaristleştirme ve özelleştirmeler yerine, barışın, toplumsal adaletin ve demokrasinin dünyasını yerleştirmeyi savunmakta. Bunun için Federal Ordu'nun yurtdışındaki bütün görevlerden geri çekilerek, Almanya ve AB'nin askerî potansiyallerinin azaltılması, NATO ve benzeri askerî ittifaklardan çıkılması gerektiği savunuluyor. Ayrıca DTÖ ve Dünya Bankası gibi uluslararası örgütlerin demokratik kontrol altına alınması ve BM ile AB'nin demokratikleştirilmesi talep ediliyor.

ÖRGÜTSEL DURUM

DIE LINKE, diğer siyasî partiler gibi 16 eyalet örgütü üzerinden federal örgütünü kurmuştur. Yerel örgütlenmeler, eyalet örgütlerine bağlıdır. Ayrıca yerel ve eyalet örgütleri arasında farklı bölge örgütlenmeleri de mevcuttur. Bunlar genellikle bir kaç taşra örgütü ile merkez kent örgütü tarafından (Türkiye'deki il ve ilçeler benzeri) oluşturulmaktadır.

Partinin en küçük örgütlenmesi, üye sayısına göre semt, mahalle, kent veya kaymakamlık bölgesini içeren »temel parti birimi«dir. Ayrıca yerel, eyalet ve federal düzeyde, Çalışma veya Çıkar Birliği adı altında kurulan parti örgütleri de bulunmaktadır.

2008'in ilk altı ayında partinin toplam 5.200 yeni üye kazandığını açıklayan DIE LINKE Genel Merkezi'nin verilerine göre, üye sayısı eyaletlere göre şöyledir:

EYALET	31.12.2006*)	30.09.2008
Baden-Württemberg (Batı)	1.730	2.548
Bavyera (Batı)	1.654	3.006
Berlin	9.511	9.445
Brandenburg (Doğu)	9.896	9.243
Bremen (Batı)	359	485
Hamburg (Batı)	815	1.205
Hessen (Batı)	1.587	2.491
Meckl.-Vorpommern (Doğu)	6.515	5.945
Aşağı Saksonya (Batı)	1.978	3.011
Kuzeyren-Vesfalya (Batı)	4.126	7.335
Rheinland-Pfalz (Batı)	1.035	1.755
Saarland (Batı)	1.018	2.796
Saksonya (Doğu)	14.248	12.794
Saksonya-Anhalt (Doğu)	6.521	5.838
Schleswig-Holstein (Batı)	674	1.050
Thüringen (Doğu)	7.481	7.097
Toplam	69.282	76.139

*) 2006 sayıları WASG ve Linkspartei.PDS üyelerinin toplamıdır.

Partinin gençlik örgütü 30 Nisan 2008 itibariyle toplam 8.200 üyeye sahip olduğunu belirtiyordu. Üniversitelerde örgütlü olan öğrenci örgütü DIE LINKE.SDS ise 60 üniversite veya yüksek okul grubuna sahipti.

Tablodan görüldüğü gibi partinin üye sayısı açısından en güçlü örgütleri Doğu'daki eyalet örgütleri. Hatta Brandenburg eyalet örgütü SPD ve CDU'yu da arkasında bırakarak, eyaletin en fazla üyeye sahip olan parti örgütü haline gelmiş durumda. Ancak, en fazla üye kaybı da Doğu eyaletlerinde görülmekte. Bunun nedeni de Doğu'daki parti üyelerinin çoğunluğunu oluşturan eski PDS'lilerin hayli yüksek olan yaş ortalaması. Parti 16 Haziran 2007'de kurulduğunda, üyelerin yüzde 70'i 60 yaş ve üzerindedir. DIE LINKE demografik nedenlerden dolayı üye kaybetse de, şu an için Almanya'nın en fazla üye kazanan partisi durumunda. Üye sayısı itibarıyla de CDU ve SPD'den sonra üçüncü büyük parti. Üyeler arasındaki yüzde 38,2'lik kadın oranıyla, Almanya'nın en yüksek kadın üye oranına sahip olan partisi konumunu da korumakta.

Parti, Avrupa Parlamentosu'ndaki 6 milletvekili ve 53 federal milletvekilinin yanısıra, eyalet parlamentolarında da meclis gruplarına sahip. Parti Genel Merkezi ve eyaletlerin Seçim Dairelerinin verilerine göre DIE LINKE'nin eyaletlerdeki milletvekili sayısı ve oy oranları şöyle:

EYALET PARLAMENTOSU	TOPLAM MİLLETVEKİLİ SAYISI	DIE LINKE MİLLETVEKİLİ SAYISI	ALDIĞI OY ORANI
Berlin	130	23	% 13,4
Brandenburg	88	29	% 28,0
Bremen	83	7	% 8,4
Hamburg	121	8	% 6,4
Hessen*)	110	6	%5,4
M.-Vorpommern	71	13	% 16,8
Aşağı Saksonya	152	11	% 7,1
Saksonya	124	31	% 23,6
Saksonya-Anhalt	88	28	% 26,2
Thüringen	97	26	% 24,1

*) Hessen'de henüz bir yıl geçmeden 18 Ocak 2009'da tekrarlanan Eyalet Parlamentosu seçimlerinde parti 2008'de yakaladığı yüzde 5,1'lik başarıyı tekrarladı ve oylarını yüzde 5,4'e çıkardı.

Böylelikle DIE LINKE toplam 6 Avrupa, 53 Federal ve 182 Eyalet Milletvekiline ve bunların yanısıra, çoğunluğu Doğu eyaletlerinde olmak üzere, 179 Belediye Başkanına, 59 Belediye Daire Başkanına ve 5561 yerel meclis (kent ve kaymakamlık bölgesi belediye meclisleri) üyesine sahiptir.

PARTİ İÇİNDEKİ AKIMLAR

Her partide olduğu gibi, DIE LINKE içerisinde de çeşitli akımlar mevcuttur. Parti tüzüğü'nün 7. maddesine göre, en az sekiz eyalet örgütünde temsil edilen ve üye sayısı, partinin toplam üye sayısının en az yüzde 0,5'ine eşit olan birliktelikler, Federal Yönetim Kurulu'na başvurarak, parti içi birliktelik olarak »resmiyet« kazanabilirler.^[3] Resmiyet kazanan birliktelik, gene tüzüğe göre, çalışmaları için parti bütçesinden para alabilir ve parti kurultaylarına delege gönderebilirler. Şu an için tüzel koşulları yerine getirerek »resmiyet« kazanan 22 birliktelik mevcuttur. Ancak bunların sadece dördü akım (fraksiyon) 18'i de tematik birlikteliklerdir. Ayrıca tüzel koşulları yerine getiremeyen, ancak buna rağmen parti üyeleri tarafından akım olarak kabullenilen 3 birliktelik daha vardır. Alfabetik sıraya göre parti içerisindeki akımlar şunlardır:

Antikapitalist sol: Çoğunluğunu Avrupa ve Federal milletvekilleri ile bir kaç Federal Yönetim Kurulu üyesinin oluşturduğu bu akım, parti politikalarının antikapitalist çizgide şekillendirilmesi gerektiğini savunuyor. Ancak özelleştirmeleri, sosyal kısıtlamaları ve ordunun yurtdışına gönderilmesini kategorik olarak reddeden hükümet programları olduğunda partinin hükümete ortak olmasını / katılmasını onaylıyor. Antikapitalist sol üye sayısı açısından küçük bir akım olsa da, parti içindeki etkinliği yüksektir. Önde gelen temsilcileri Avrupa milletvekili Tobias Pflüger, Federal milletvekilleri Cornelia Hirsch ve Ulla Jelpke ile Federal Yönetim Kurulu üyesi Sabine Lösing'tir.

Demokratik Sosyalizm Forumu (FDS): »Modern sosyalistler« ile »pragmatik sol-liberallerin« birlikte oluşturdukları bu akıma çok sayıda Federal Yönetim Kurulu üyesi, Avrupa-Federal ve Eyalet milletvekilleri, Eyalet Yönetim Kurulu üyeleri, eyalet hükümetlerindeki müsteşarlar, Belediye Başkanları, yerel yöneticiler, parti çalışanları olmak üzere çoğunlukla PDS kökenli ve Doğu'daki eyalet örgütlerinden gelen kişiler üye. Parti politikalarının »demokratik sosyalizm« düşüncesine dayanması gerektiğini vurgulayan akım, partinin reel politik müdahale olanaklarını daha sık kullanması gerektiğini savunuyor. Sosyal

haklar ile özgürlük haklarının eşit derecede önemli olduğunu savunuyor ve partini olanaklı olduğunca SPD ve Yeşiller ile birlikte koalisyonlar oluşturarak, hükümetlere katılması gerektiği görüşünde. Üyelerinin önemli bir kesimi Berlin eyalet örgütünden.

Gera Diyalogu: PDS'in 2002'de Gera kentinde yapılan kurultayının hemen ardından oluşturulan bu akım, PDS'in Almanya'daki ikinci sosyaldemokrat parti olmasını engellemek için kurulduğunu açıklamıştı. Partinin sosyalist karakterini kaybetmemesi ve »21. Yüzyıl'ın marksizmi çerçevesinde mücadele etmesi gerektiğini« savunan »Gera Diyalogu«, parti içerisindeki çalışmalarının merkezine, sosyalist akımlar arasındaki diyalogu geliştirmeyi koymakta. Akıma hem Batı'dan, hem de Doğu eyaletlerinden katılım var. Federal Kurultay'a iki delege gönderme hakkına sahip olan »Gera Diyalogu«nun parti içerisindeki etkinliği pek geniş sayılmaz.

Komünist Platform (KPF): Bu akım da PDS döneminde kuruldu (1989). »Marksist düşüncenin korunmasını ve geliştirilmesini« temel amacı olarak açıklayan KPF, DIE LINKE'de örgütlü komünistleri temsil ettiğini vurguluyor. Özellikle »Demokratik Sosyalizm Forumu« tarafından savunulan reel politik müdahale olanaklarının, partinin muhalif kimliğini zedelediğini belirten KPF, sosyalizmin 20. Yüzyıl'daki deneyinin »tarihsel olarak meşru« olduğunu savunuyor. KPF, »reel sosyalizmin pozitif deneyimlerinden ve yapılan hatalardan ders çıkartılarak, yeni bir sosyalist toplumu kurmayı« stratejik hedefi olarak açıklıyor. DIE LINKE'nin kuruluş döneminde bilhassa »Antikapitalist sol« ile işbirliğini yürüten KPF'in en tanınmış ismi Avrupa milletvekili Sahra Wagenknecht'tir.

Kurtuluşçu sol: Temel talebi »herkese önkoşulsuz temel sosyal ödenti« olan »Kurtuluşçu sol«, kendisini »partinin farklı kanatları arasında bulunan ve eleştirel sorular ve açıklamalarla çelişkilere dikkat çeken bir akım« olarak nitelendirmekte. Özgürlük ile sosyalizmin birbirini tamamladığını savunan akım, reel politik taleplerin ön plana çıkartılması gerektiğini vurguluyor. Üyelerinin büyük bir çoğunluğu Saksonya eyalet örgütünden ve hemen hepsi ya milletvekili, ya da parti çalışanı. En tanınmış simaları da Katja Kipping, Caren Lay ve esrar içmenin serbest bırakılması talebiyle ülke çapında tanınan Julia Bonk'tur.

Marksist Forum: Sınıf mücadelesi, PDS'in muhalefetteki rolü ve özel mülkiyet sorunu üzerine yürütülen tartışmalardan sonra, PDS üyesi marksist entellektüeller tarafından 1995

Mayıs'ında kuruldu. Hedefinin, »parti içindeki tartışmalarda, marksist bilgi ve diyalektik yaklaşımı yaygınlaştırmak, marksist toplum analizinin önemini artırmak« olduğunu açıklayan »Marksist Forum«, parti içerisinde teorik tartışmaların yapıldığı toplantılar düzenliyor ve kitap, makale, dergi gibi yayınları yayımlıyor. Parti yönetimi ve politikaları üzerindeki etkinliği ise hayli az.

Sosyalist sol: DIE LINKE'nin oluşum süreci içerisinde genellikle WASG'den gelen, sendika kökenli üyeler tarafından 19 Ağustos 2006'da Wuppertal'de kuruldu. Genel olarak sol-keynesyenist pozisyonları temsil eden bu akım, DIE LINKE'nin Hollanda'daki »Sosyalist Parti« veya İtalyan »Rifondazione Comunista« benzeri modern bir sosyalist parti olması gerektiğini savunuyor. Eski WASG Federal Yönetim Kurulu'nun neredeyse yarısı, 6 Federal milletvekili ve çok sayıda Batı'lı parti yöneticisi tarafından (bir yerde FDS'in belirleyici rolüne alternatif olarak) kurulan »Sosyalist sol«, FDS'in yanısıra parti içinde en fazla üyeye sahip olan akım. »Marx 21« adlı troçkist akım da bütün üyeleri ile »Sosyalist sol« içerisinde yer alıyor. Temel talepleri: yasal asgarî ücret, sosyal yardım yerine gereksinime uygun temel güvence ödentisi, dayanışmacı yurttaş sağlık sigortası ve sosyal devletin çalışanlar lehine yeniden yapılanması. Parti yönetimi ve politikalarında belirleyici rol oynuyor.^[4]

MALÎ DURUMU VE İKTİSADÎ İŞTİRAKLARI

DIE LINKE Genel Saymanı'nın verilerine göre, parti 2007 yılında toplam 23 milyon Avro'luk bütçeye sahipti. Parti gelirlerinin yaklaşık yüzde 41'i üye aidatlarından sağlanıyor. Milletvekillerinin aldıkları maaşlardan partiye aktardıkları ödentiler, bütçenin yüzde 9'una eşit. Yapılan bağışlar ise – ki bunların ezici çoğunluğu kişilerden –^[5] yüzde 7 civarında. Devlet bütçesinden alınan yasal katkılar, bütçenin yüzde 39'unu oluşturuyor. Geriye kalan yaklaşık yüzde 4 ise yayın satışından sağlanmakta. Parti giderlerinin neredeyse üçte biri personel masrafları olarak belirtiliyor.

Partinin sahip olduğu gayrimenkullerin değeri 5 milyon Avro olarak verilmekte. İktisadî iştirakların değeri ise 2 milyon Avro. İktisadî iştiraklar şunlar:

- Hotel am Wald Elgersburg Limited Şirketi
- Vulkan Limited Şirketi (Parti Genel Merkezi'nin bulunduğu Karl-Liebknecht-Haus gibi gayrimenkullere sahip)

- FEVAC Limited Şirketi
- BaerenDruck Mediaservice (Reklam ajansı ve matbaa)
- Neues Deutschland gazetesi (MVVG medya dağıtım şirketinin yüzde 51'i ve 9 farklı medya dağıtım şirketinde azınlık hisseleri)

PARTİYE YAKIN ÖRGÜTLER

DIE LINKE, diğer partiler gibi Federal Parlamento'da temsil edilmenin getirdiği ve diğer Avrupa ülkelerinde dahi olmayan bir haktan, partiye yakın politik vakıf kurma ve işletme hakkından faydalanıyor: 1990 yılında kurulan ve 1999 yılından itibaren Federal Bütçe'den pay alan Rosa Luxemburg Vakfı RLS. Politik eğitim, uluslararası ilişkiler, öğrenci bursları, politika analizi, Demokratik Sosyalizm Arşivi ve kütüphane alanlarında faaliyet gösteren RLS, yılda ortalama 20 milyon Avro'luk bir bütçeye sahip. Parti çalışmaları için kullanılması yasal olarak yasak olan bu bütçe, 16 eyalet vakfı ile birlikte belirtilen alanlarda kullanılıyor. RLS şu an için 105 kişilik tam kadro personele sahip.

Partiye yakın olan diğer örgütlenmeler ise şunlar: Gençlik örgütü Linksjugend ['solid], üniversite ve yüksek okul öğrencileri örgütü DIE LINKE.SDS, parlamentolarında temsil edildiği eyaletlerde oluşturulan Yerel Politik Eğitim Forumları, OWUS adlı Girişimci ve Serbest Meslek Birliği, gençlik eğitiminden sorumlu Jugendbildungswerk derneği ve politik eğitim kurumuna dönüştürülmüş olan WASG derneği.

DIE LINKE'NİN ETKİLERİ VE SEÇMEN PROFİLİ

Sosyaldemokrasinin solunda bir parti fikri, 2005'den itibaren Almanya'nın kemikleşmiş partiler sistemini değiştirmeye yetti. 2005 öncesinde hangi partilerin Federal Hükümeti kuracağı aşağı yukarı basit bir hesaplama, hem de seçim akşamında söylenebilirken, 2005 seçimlerinden itibaren bu hesap çok daha karmaşık bir hal aldı. WASG'nin ortaya çıkmasıyla birlikte olası bir sol partinin alternatif hale gelebileceği tartışılmaya başlamıştı. Üstelik bu parti henüz kurulmadan ortak bir listeyle erken genel seçime katılmıştı. Federal Parlamento'da meclis grubunu oluşturmayı başaran Almanya solu, yarattığı kamuoyu etkisiyle CDU/CSU, SPD, FDP ve Yeşiller'den oluşan fiilî neoliberal koalisyonu kendi politikalarını revize etmeye zorladı. Almanya solu, erken genel seçimde elde ettiği başarıyla AFC'nin dört partili parlamenter sistemini kalıcı bir biçimde değiştirmekle ve neoliberal mihverin iki cephesinin, yani CDU/CSU ve FDP'nin oluşturacağı muhafazakâr-liberal hükümet ile inandırıcılığını yitirmiş olan SPD-Yeşiller hükümetini engellemekle kalmadı,

aynı zamanda, aritmetik olarak başka olanakları kalmayan CDU/CSU ve SPD'nin oluşturdukları yeni hükümeti, erken genel seçimlerden sonra yapılan eyalet seçimlerinde de başarı sağlayarak, daha sosyal (!) politikalar izlemek zorunda bıraktı. Salt sosyaldemokratları değil, Jürgen Rüttgers gibi kimi CDU'lu Eyalet Başbakanı'nı, CDU'dan »alt tabakaları da düşünen daha sosyal politikalar« istemeye itti.

Bu açıdan DIE LINKE'nin neoliberalizme karşı ciddi bir toplumsal karşı çıkışı örmenin temel koşullarını yarattığı söylenebilir. DIE LINKE'nin ortaya çıkışı ile gerek sendikal hareket, gerekse de sosyal hareketler ile barış hareketi hayli özgüven kazanmışlar, politik talepleri kamuoyunda daha sık tartışılır olmuştur. Elbette henüz Federal Parlamento'da neoliberalizme karşı çıkan bir çoğunluk söz konusu dahi değildir, ama neoliberal elitler (tabii ki içinde bulunulan küresel krizin de etkisiyle) eskisi gibi sosyal kıyım politikalarını tüm şiddetiyle yürütmekte zorlanmaktadırlar.

DIE LINKE'nin politik ve toplumsal arenada neden olduğu tartışmalar, özellikle sendika hiyerarşilerindeki orta düzey kadroların ve işyeri işçi temsilcileri arasından geniş bir kesimin parti üyesi olması ve parlamento dışı harekette DIE LINKE'nin giderek artan rolü, yaygın medyada hakim olan DIE LINKE'yi »kaale almama« tavrını da kırdı. Partinin önde gelen aktörlerine yönelik medyatik saldırılar ve »skandalize« edilen haberlerin beklenen etkiyi yapmaması, aksine seçimlerde peşpeşe başarıların elde edilmesi, saldırıları durdurmasa da, DIE LINKE'nin kalıcılığının tartışmasız olduğunu yaygın medyanın da ifade etmesine neden oldu.

DIE LINKE'Yİ KİMLER SEÇTİ?

18 Eylül 2005'de yapılan erken genel seçimin sonuçları, DIE LINKE seçmenlerinin büyük oranda gelir durumu düşük olan katmanlardan, işsizlerden ve işçilerden oluştuğunu gösteriyor. www.stat.tagesschau.de'ye göre toplam yüzde 8,7 oy (4,1 milyon seçmen) alan DIE LINKE'ye satın alma gücü düşük olanların yüzde 22'si; işsizlerin yüzde 25'i; işçilerin yüzde 12'si; dindar olmayanların yüzde 20'si ve Doğu Almanya'daki seçmenlerin yüzde 25,9'u oy vermiş. Yaş grupları arasında en fazla oyu 45-59 yaş grubunda olan erkeklerden alan DIE LINKE, gençlere ulaşmada zorluk çekmiş. Oy oranları gruplara göre şöyle: erkeklerde yüzde 9,6 (Batı: 5,9 / Doğu: 25,9); kadınlarda yüzde 7,9 (Batı: 4 / Doğu: 24,6); 18-29 yaş ve 30-44 yaş grupları arasında kadın ve erkeklerdeki oy oranları hemen hemen aynı (Batı'da daha çok erkekler, Doğu'da daha çok kadınlar).

Eğer bugün Almanya'daki politik parti yelpazesi kalıcı olarak değiştiyse, sosyaldemokrasi yeniden asgarî ücret gibi talepleri gündemine alıyor, hatta CDU kamusal yatırımlara yönelik konjonktör paketlerini tartışıyorsa, bunda DIE LINKE'nin etkisi olmadığını söylemek yanlış olur. DIE LINKE iktidarda olmamasına rağmen, neoliberalizmin içine düştüğü hegemoni krizi döneminde kurulan bir parti olarak, egemen politika üzerinde baskı uygulayabilmiştir.

Bunun çeşitli nedenleri var:

Bir kere DIE LINKE, onyıllardan beri sadece SPD'nin hakim olduğu politika alanlarına girebilmiştir. Eşitlik, toplumsal adalet, yoksulluğa karşı mücadele ve barış gibi konularda SPD artık söz sahipliğini DIE LINKE'ye kaptırmıştır. 2007'de yapılan bir araştırmaya göre, SPD üyelerinin yüzde 40'ı, SPD'nin »köklerine ihanet ettiğini« ve »işçileri temsil etmek yerine, patronların çıkarlarını savunduğunu« düşünmeye başlamışlardı.^[6] Siyaset araştırmacıları sosyal devlet, adalet, eşitlik gibi solun klasik konularında DIE LINKE'nin sosyaldemokrasi ile »eşit göz hizasında« yarışabileceğini belirtiyorlar. Gerçi yeni bir sosyal-demokrat partinin Almanya'nın neoliberal dönüşümünü ne derece durdurabileceği henüz yeterince kanıtlanabilmiş değildir ve DIE LINKE içerisinde yeni sosyaldemokrasiye dönüşmeye karşı ciddi karşı çıkış vardır, ama kamuoyunda DIE LINKE'nin SPD'den boşalan yeri dolduracağı düşüncesi hayli yaygınlaşmıştır. Bu da DIE LINKE'yi sıradan seçmen için »seçilebilir« bir alternatif haline getirmektedir.

İkincisi, DIE LINKE sosyal politikalar alanındaki talepleri ve pozisyonları için CDU ve CSU seçmenlerinin önemli bir kesimini de kapsayan geniş bir toplumsal kabul ile karşı karşıya. Gene 2007 Temmuz'unda muhafazakâr »Die Welt« gazetesinde yayımlanan bir ankete^[7] göre, DIE LINKE'nin olası bir SPD Şansölyesini seçmek için gündeme taşıdığı »Hartz IV geri alınır, yasal asgarî ücret uygulamasına geçilir, sosyal devlet toplumsal adalet hedefiyle güçlendirilir ve uluslararası hukuka aykırı savaflara katılmaktan vazgeçilirse« (O. Lafontaine) biçimindeki önkoşullarını toplumun yüzde 40'ı (SPD seçmenlerinin yüzde 48'i) »son derece doğru« buluyor, yüzde 27'si de (SPD seçmeninin yüzde 30'u) »kısmen doğru« buluyordu. Anket, CDU seçmenlerinin yüzde 67'sinin yasal asgarî ücret uygulamasını onayladıklarını, yüzde 75'inin de emeklilik yaşının 67'ye çıkartılmasına karşı çık-

tıklarını gösteriyor. Federal Ordu'nun Afganistan'dan geriye çekilmesini isteyenlerin oranı da hayli yüksek. Bütün bu pozisyonlar DIE LINKE tarafından dile getirilen pozisyonlardır. Böylelikle DIE LINKE, »egemen politika, halkın çoğunluğunun isteğine ters hareket ediyor« söylemine haklılık kazandırmakta. Her ne kadar toplumda belirtilen pozisyonlar üzerine olan geniş görüş birliği, DIE LINKE'ye oy potansiyeli olarak geri dönmese de, bu görüş birliği DIE LINKE'yi diğer partiler üzerinde ciddi bir baskı unsuru haline geliyor.

Üçüncüsü, ki bunu seçim sonuçları da göstermektedir, DIE LINKE giderek daha başarılı bir biçimde işçilerin (Alman işçilerinin demek daha doğru olacak), sendikacıların, işsizlerin ve dar gelirlilerin temsilcisi haline gelmektedir. Ama aynı zamanda sosyal devlet yönelimli orta tabakalardan da artan bir biçimde destek alabilmektedir. 2005 erken genel seçiminde işçilerin yüzde 12'si, sendikacıların yüzde 13'ü ve işsizlerin yüzde 25'i (Doğu eyaletlerinde sendika üyelerinin yüzde 31'i ve işsizlerin yüzde 27'si) DIE LINKE'ye oy verirken, 2007 Haziran'ında »Der Spiegel« dergisinde yayımlanan ve politik muhitler üzerine yapılan bir araştırmayı konu alan makaleye göre, DIE LINKE her biri yaklaşık üçte bir olmak üzere orta katmanların üst ve alt kesimlerinde ve alt katmanlar arasında taraftar bulabilmektedir. Bu da DIE LINKE'nin ülke çapında üçüncü »halk partisi« olma potansiyelini taşıdığını göstermektedir.

Siyaset araştırmacısı Franz Walter'in bu konuda ilginç bir tespiti var: Walter 2005 Eylül'ünde Rosa Luxemburg Vakfı için kaleme aldığı bir makalesinde, »sol-sosyalist bir parti için eğitimli orta katmanlar ile alt katmanlar kombinasyonu, hedefe yönelik politik aktivizm için ideal bir önkoşuldur« diyor.^[8] Walter, böylesi farklı katmanlardan oluşan üye yapısına ve seçmen profiline dayanan bir partinin kesinlikle »marjinallerin partisi olmayacağını« vurguluyor. Başlangıçta bir protesto hareketi olarak başlayan partileşme süreci, bugün DIE LINKE'yi hem işçilerin temsilcisi haline, hem de farklı katmanların partisi haline getirerek, Almanya'nın kalıcı politik güçlerinden birisi olmasını sağlamıştır.

Dördüncü olarak sayılabilecek bir diğer etken, DIE LINKE'nin Doğu eyaletlerinde – kimi yerlerde birinci, çoğunda ikinci büyük parti olarak – yerleşik bir »halk partisi« olmasıdır. Derneklerden spor klüplerine, karnaval birliklerinden sosyal yardımlaşma kurumlarına kadar Doğu eyaletlerindeki toplumsal yaşamın her alanında bulunan DIE LINKE, yerel

politikadaki rolü ve kısmen eyalet politikalarındaki etkisi ile reel politik sorumluluk deneylerini sürdüren bir partidir. Bütün hatalara ve bence haklı olarak eleştirilen hükümet politikalarına rağmen bu deneyler, bir tarafta sol için, sorumluluk üstlenilecek kadar oy alındığında »nasıl yönetilecek« sorusunu (aslında »nasıl yönetilmemeli« denirse daha doğru olur) yanıtlamaya yarayan deneyimler sağlamakta, diğer tarafta da seçmene DIE LINKE'nin »öcü« olmadığını göstermeye yaramaktadır.

DIE LINKE'nin egemen politikaya baskı uygulayabilen bir güç haline gelmesi, doğal olarak partiye olan ilgiyi artırmaktadır. Ancak bu ilgi aynı zamanda partinin karşı karşıya bulunduğu bir dizi sorunu da gözler önüne sermektedir.

Birincisi, DIE LINKE, yönetimi, üyeleri, milletvekilleri ve seçmenleriyle orta yaşın üstünde ve çoğunlukla »erkek« partisidir, genç kesime ulaşmakta zorluk çekmektedir. 2008'in Almanya solunu, 1968'in Rudi Dutschke'si gibi simalar yerine, meslekî yaşamlarını geride bırakmış veya bırakmakta olan, barikatlar yerine parlamentoları ve toplantı salonlarını tercih eden, kurumları altüst etmek yerine, kurumlarla uzlaşmak isteyen bir kuşak temsil etmektedir. 60 yaşın üstü kuşaktan olan Lafontaine-Bisky-Gysi üçlüsü bunun semptomatik örneğidir. Bu resim ve parti yönetiminde yeterince ehil kadın üyenin olmasına rağmen hep erkeklerin öne çıkması, partiyi bilhassa Batı'daki kadınlar için çekici kılmamaktadır.

Bu nedenle, ikincisi, DIE LINKE daha çok var olanı korumak, kurtarmak, hatta konserve etmek isteyen bir görünüm sunmaktadır. Sosyalist retorik, »muhafazakâr« olarak algılanmayı pek engelleyememektedir. Gerçi sosyal devleti koruyucu ve kurtarıcı görünüm, geleneksel sosyaldemokrat seçmeni çekmeye ve seçim başarıları elde etmeye yaramaktadır, ama aynı zamanda gelecek için tuzaklar da kazmaktadır. Seçimlerde daha büyük başarılar sonrasında girilmesi muhtemel hükümetlerde varılacak olan »uzlaşmalar«, »kötünün iyisini yapma« zorunluluğu, sosyaldemokrasinin içine düşmekten kurtulamadığı onlarca tuzağı DIE LINKE için hazırlayabilir. Şimdiye kadarki hükümet ortaklıkları ve yerel yönetimlerde gösterilen pratik, DIE LINKE'nin şu an için bu tuzaklara düşmekten kurtulabilecek bir strateji izlediğini göstermemektedir.

Ve, bunlara dayanarak, üçüncüsü, programatik sorunların kendisidir. Önce altını çizerek vurgulamakta yarar görüyorum: antikomünizm ile solun bölünmüşlüğü'nün kökleştiği

Almanya gibi zengin bir Avrupa ülkesinde, sosyaldemokratlardan komünistlere, marksistlerden çeşitli sol akımlara ve hatta katolik işçi hareketinin kimi kesimlerine kadar uzanan farklı kökenlerden insanları bir araya getirebilmiş olmak, öyle pek küçümsenecek bir başarı değildir. Kaldı ki dünya çapında solun bütün renkleri için neredeyse kalıtsal bir hastalığa dönüşmüş olan bölünme yatkınlığını, reform ağırlıklı pragmatik politika yürüten Almanya solunun aşabileceğini beklemek, mucize beklemekle eş anlamlı olur. Ancak kapitalizmi ehlileştirerek, onunla beraber yaşamaya hazır olan bir partinin de kendisini sosyaldemokrasinin kaderinden ne kadar kurtarabileceği halen açıktır.

Henüz yanıtlanamamış olan bir dizi sorun, DIE LINKE açısından hayli sorun yaratacak gibi. Özellikle başarının yaratacağı sorunların çözümü konusunda, yani hükümetlere katılıp katılmama sorununda partide ciddi görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bunlar ve temel hedeflere yönelik çözüm önerileri giderek artan bir biçimde parti içi tartışmaları belirleyici olmaktadır. Partinin Federal Yönetim Kurulu'nda farklı akımların, olanaklar ve temsil gücü çerçevesinde temsil edilmeleri, parlamenter çalışmalar içerisinde yer almaları, tartışmaların ideolojik ayrışmalara neden olmasını engellese de, parti içi demokrasi, profesyonel ve gönüllü kadrolar arasındaki bilgi yoğunluğu farkları, azınlıkta olan toplumsal katmanların parti politikalarını belirleme ve politik karar mekanizmalarında yer alma olanakları, parlamento içi veya dışı mücadelenin mutlaklaştırılma eğilimleri, avangardist yaklaşımlar, çözüm arayışlarını ulusal devlet sınırı içerisinde yeterli görme yatkınlığı, sosyal hareketleri veya işçi sınıfını »ilahlaştırma« yaklaşımları gibi dünyanın her yerindeki solun gündeminde duran ve ayrışma potansiyeli taşıyan onlarca sorun,^[9] DIE LINKE'nin içinde boğuştuğu sorunlar olarak varlıklarını sürdürüyorlar. Bunlarla birlikte bir »parti« olma, parlamenter sistem içerisinde ve parlamenter sistemin bürokratik kurallarına göre »politika« yapma gerçeği, bir siyaset aracı olan partinin yapısal sorunlarını da beraberinde getiriyor. Ancak kuruluşçu, katılımcı-paylaşımçı, hiyerarşisi yatay ve mücadelecî bir siyaset aracını kısıtlayan tüm unsurlar partinin bürokratik yapısını belirlese de, DIE LINKE'nin bu sorunları – tabii ki diğer partilerle karşılaştırdığında – geniş katılımlı üye toplantıları, üyeler arası oylamalar, sosyal hareketlere danışma, her düzeyde kurultay, geniş temsiliyet ve meşruiyet ile en aza indirgediği söylenebilir.

* * *

Bu bölümde DIE LINKE'nin olgunlaşmış resmini vermeye çalıştım. Bundan sonraki bölümlerde geriye giderek, bugünkü duruma nasıl geldiğini anlatmaya çalışıyorum. Sonuç itibarıyla DIE LINKE nasıl gelişirse gelişsin, dünya solu ve işçi hareketleri açısından tarihsel deneylerden – deneyimlerden sadece bir tanesi olacak. DIE LINKE'nin, Karl Marx'ın » **insanın aşağılanan, esirleştirilen, terk edilmiş ve hor görülen bir varlık olmasına neden olan bütün koşulların alaşağı edilmesi**«ne yönelik kategorik emrini uygulamada ne kadar başarılı olabileceğini ise ancak tarih gösterecektir.

* * *

[1] »Programatik Köşetaşları«nın çevirisini kitabın sonunda, ekte bulabilirsiniz.

[2] Yüzde 8,7 oranında oy alan Linkspartei.PDS listesi 54 milletvekili kazanmıştı. Ancak Rheinland-Pfalz eyalet listesinden seçilen bir milletvekili vergi sorunları nedeniyle gruptan ayrılıp, bağımsız olunca, bu sayı 53'e düştü.

[3] Parti tüzüğü Federal Yönetim Kurulu'na, tüzel koşulları yerine getirmemiş olan birliktelilere de »resmiyet« verme hakkını tanıyor. Örneğin KPF üye sayısı çok az olmasına rağmen, geleneksel bir yapı olarak PDS Yönetim Kurulu tarafından tanınmıştı. Aynı kararı DIE LINKE de aldı.

[4] Örneğin eşbaşkanlardan Oskar Lafontaine'nin personelinin büyük bir kısmı »Sosyalist sol« üyesidir.

[5] Diğer partilerin şirketler ve bankalar gibi tüzel kurumlardan aldıkları bağışlar ve miras yolu üzerinden elde ettikleri gelirler, DIE LINKE'nin toplam bütçesinin çok üstündedir.

[6] Bkz. 18 Temmuz 2007 tarihli Frankfurter Allgemeine Zeitung gazetesi

[7] Bkz. www.welt.de/politik/article1007914/Unionswaehler_schliessen_sich_Lafontaine_an.html

[8] Bkz. Franz Walter, »Linkspartei in ergrauender Gesellschaft« (Saçları aklaşan toplumda sol parti), Rosa-Luxemburg-Stiftung, Standpunkte serisi, Berlin 2005/09, www.rosalux.de/cms/ndex.php?id=10105

[9] Tabii ki bu sorunların sıralanmasında bile kendi bakış açımıyla hareket ettiğimi ve bunun da tartışmalı olacağını vurgulamam gerekir.

»UYGUN ZAMAN PENCERESİ«

1949'da AFC kurulurken yürütülen iktisat politikaları tartışmalarının tutanaklarını bugün okuyanlar hayrete düşebilir. Kapitalist iktisatın nasyonaldemokrat diktatörlüğü olanaklı kılması ve Avrupa modernizminin yüz milyonlarca insanın yaşamına mal olan bir vahşete dönüşebilmesi, dönemin politik güçleri tarafından görülmüş ve nasyonaldemokratizmin yol açtığı utanç nedeniyle de, »bir daha asla!« paradigmasının yerleşmesine yol açmıştı. Anayasa oluşturulurken olduğunca geniş tutulan temel hak ve özgürlükler, kapitalist iktisat söz konusu olduğunda »dizginleyici« biçime dönüştürülmüştü. Tartışma tutanakları bu yaklaşımın sadece sosyaldemokrat ve komünistler tarafından gösterilmediğini, kimi CDUlu yöneticinin dahi bir iktisat biçimi olarak »sosyalizmin« benimsenmesini savunduklarını kanıtıyor.

Doğal olarak böylesi bir ortamda, komünistler dahil, geniş toplumsal ve politik kesimlerin bir araya gelerek kaleme aldıkları AFC Anayasası mülkiyet ve sosyal devlet anlayışları konusunda – günümüzde de geçerli olmak üzere – en ilerici burjuva toplumu sözleşmesi haline geliyordu. Hâlen yürürlükte olan 1949 AFC Anayasası örneğin, »koşulların gerekli kıldığı kilit sanayii teşekküllerinin kamulaştırılabileceğini« öngörmekte veya »mülkiyetin toplumsal sorumluluk yarattığını« içermektedir. Kısacası AFC Anayasası bu hâliyle planlı ekonomi için de uygun bir temel oluşturmaktadır. (Ancak şunun da vurgulanması gerekir: AFC Anayasası, ya da daha doğru bir çeviriyle »1949 Bonn Temel Yasası« özellikle rejimin bekasını korumak bakımından »Weimar Anayasası«nın bir tür eleştirisi ve telafisi olarak da okunmalıdır. Örneğin RAF karşısında, ki rejime yönelik bir tehdit olarak kabul edilmişti, kişisel hak ve özgürlüklerin askıya alınabilmesini olanaklı hale getiren AFC Anayasası, Batı'lı itilaf devletlerinin – bilhassa işgalin malî yükünden kurtulmak isteyen ABD'nin – zorlamasıyla bir araya gelen Anayasa Koyucu Meclis tarafından »Weimar'ın zayıflığından ders çıkartmak« olarak gerekçelendirilmişti.)

Diğer tarafta İkinci Dünya Savaşı'nın bitimiyle başlayan Soğuk Savaş ve iki Alman devletinin bu savaşın cephe ülkeleri olmaları da, AFC'ndeki kapitalizmin özel gelişim yolunu teşvik etmiştir. Bu özel gelişim yolu, sermaye ile ücretli emek arasındaki çelişkinin görece hafiflemesine neden olmuş ve Batı Alman işçi hareketinin politik temsilcilerinin dışlanmalarını engellemiştir. Geleneksel olarak Almanya'da her zaman önemli bir politik güç olagelen Alman sosyaldemokrasisi ve sosyaldemokratların Alman sendikal hareketi üzerindeki

emsalsiz etkisi, SPD'nin 1959'a kadar programatik olarak marksizme dayanmasına rağmen, SPD ve sendika yönetimlerinin – sınırlı olsa da – kamu yönetimine koopte edilmelerine yol açtı. Her ne kadar bu kooptasyon, amaçlandığı gibi, Alman sosyaldemokrasisinin sistemle bütünleşmesine neden olsa da, gene de, tersinden etkileşimle, Alman sosyaldemokrasisi AFC kapitalizminin ünlü »Ren Kapitalizmi«ne dönüşmesinde önemli rol oynadı.

»Ren Kapitalizmi« de sosyal düzenlemeleriyle birlikte »Alman mucizesini« olanaklı kıldı. Yaratılan zenginliğin kısmen halk ile paylaşılması, sosyal hakların yaygınlaştırılması, sendikal taleplerin kabul görmesi, sağlık – eğitim – sosyal güvence gibi alanların kamusal mülkiyette tutulması ve sendikalar ile toplumsal grupların temsilcilerine bu kamusal mülkiyet üzerindeki tasarruflara katılım hakkının tanınması, bir sosyal refah toplumunu yarattı. Alman sosyaldemokrasisi, sermaye ve ücretli emek arasındaki çelişkiyi aşmakta olduklarını iddia eder oldu. Sosyal devlet, »sınıf uzlaşısı«yla kurulmuştu. Dışardan bakıldığında, inanılır gibiydi – ta ki, 1970lerdeki kriz sonrasında geriye dönüş başlayana dek...

»REN KAPİTALİZMİ«NİN TRANSFORMASYONU VE TOPLUMSAL TRAVMALAR

*»1990 öncesi Toplu İş Sözleşmesi görüşmelerinde karşımızda hep iki rakip oturdu: reel olarak sendikacılar ve bir hayal olarak DAC. DAC artık tarihe karıştı, sendikacılar da akıllandı!«
Dieter Hundt, BDA başkanı*

Yetmişli yıllarda kapitalizmi derinden etkileyen kriz, kapitalist dünyada olduğu gibi Almanya'da da değişim süreçlerini tetikledi. »Ren Kapitalizmi«nin neoliberal dönüşümü bu yıllarda başlatıldı. Saldırı önce paradigmaya yöneltildi. Yetmişli yılların ortasında vuku bulan ve Jürgen Habermas gibi filozofların da katıldığı ünlü »tarihçiler tartışması«, Habermas ve Abendroth'ların haklı çıkmalarına rağmen, muhafazakârlara ulusalcı değerlerin ve dolayısıyla sosyal devlet anlayışını yıkmayı hedefleyen »kader birliği olarak ulus«, »aile«, »devlet ve işveren için feragatte bulunma meziyeti«, »çalışkanlık«, »üretkenlik« gibi anlayışların restorasyon sürecini başlatma fırsatını sundu.

Sosyaldemokrasi ise bu ulusalcı-muhafazakâr ideolojik saldırılar karşısında etkisiz kaldı, hatta daha fazla sağa kaydı. Kooptasyon etkisini gösteriyordu, ki zaten SPD de sistemle bütünleşme konusunda meyilliydi. 1959'da düzenlenen Bad Godesberg Kurultayı SPD'nin marksist kökenlerini parti programından atarak, partinin sistemle daha çok bütünleşmesine olanak sağlamış ve bu da SPD'yi ilk kez – önce 1966'da FDP ile birlikte küçük ortak, 1969'da da büyük ortak olarak – iktidara taşımıştı. 1968 hareketinin toplum üzerinde bıraktığı etki, sosyal haklar ve bireysel özgürlükler konusunda giderek artan talepler kısmen SPD ve FDP arasında oluşturulan sosyal-liberal hükümet tarafından dikkate alınmış,

gerek yurttaş hakları, gerekse de komşu ülkelerle – bilhassa DAC başta olmak üzere devlet sosyalizmi ülkeleriyle – barışçıl ilişkiler konusunda son derece önemli adımlar atılmıştı. Ancak sosyal-liberaller, muhafazakârların başlatmayı başardıkları restorasyon sürecine karşı fazla direnç gösterememişlerdi. Efsanevî şansölye Willy Brandt'ın bir casusluk olayından sonra görevinden istifa etmesiyle 1974'de başlayan şansölye Helmut Schmidt döneminde, küresel kriz ve kızışan Soğuk Savaş'ın da etkisiyle, »Ren Kapitalizmi«ne mezar kazılmaya başlandı.

Aslına bakılırsa Şansölye Schmidt dönemi, 2004-2008 dönemi ile benzerlikler taşımaktadır. Schmidt SPD'si iktidarda kalma hırsı ile hem sermaye, hem de Soğuk Savaş müttefiki ABD yönetimi ile sıkı bir işbirliğine girerek, artık sadece kırıntıları kalmış olan sosyaldemokrat programatikten hızla uzaklaşmaya başladı. Yurt içinde RAF ve eylemleri gerekçe gösterilerek demokratik hukuk devletinin içi boşaltılıyor, kriz gerekçe gösterilerek sosyal ve sendikal haklar budanıyor ve dış politikada ABD'nin sert militarist politikasının dümen suyuna giriliyordu. NATO'nun maceracı nükleer silah programını en fazla destekleyen, bir sosyaldemokrat parti tarafından yönetilen AFC oluyordu. Küresel aktör olma hevesi ile silahlanmaya hız verilmiş ve 1980lerin başında nükleer savaş tehlikesini artırma potansiyelini taşıyan Pershing II roketlerinin AFC'nde konuşlandırılması karar altına alınmıştı.

Tam bu dönemde 1968'in devamı sayılan çevre ve barış hareketleri ivme kazanmaya başladılar. Yüzbinlerce insanın hükümetin çevre, savunma ve güvenlik politikalarını giderek daha sert biçimde protesto etmeleri geleneksel bir hal almaya başlamıştı. Zaman içerisinde, seksenli yılların başında, umulan oldu ve hareket kendi partisini doğurdu. Bütün siyasî yapılara meydan okuyan politik ekoloji, hem bütün partileri çevre korunması konusunda program geliştirmeye zorladı, hem de SPD'nin etinden-kemiğinden koparak, SPD'nin solunda »Yeşiller« ile bağımsız bir parti formasyonu haline geldi. Bu, savaş sonrasında »SPD teyzenin« birinci doğumu oldu.

Sosyaldemokrasi hem sağdan, hem de soldan kıskaç altına alınmıştı. Bu duruma karşı, aynı Birinci Dünya Savaşı öncesi ve esnasında Friedrich-Ebert-SPD'sinin gösterdiği reaksiyonu göstererek, daha fazla sağa kaymaya başladı. Önceleri kamu yönetimine koopte edilerek sistemle bütünleştirilmeye çalışılan SPD, Helmut Schmidt ile birlikte »devleti taşıyan

parti« (H. Schmidt) haline gelmiş, NATO'nun militarist politikalarının yılmaz savunucusu olmuştu. Buna rağmen sendikalar üzerindeki etkisi azalmamış, aksine, bilhassa hükümette olması nedeniyle, artmıştı. Muhafazakâr kesimden geri kalmayacak bir biçimde bayraklaştırdığı antikomünizmiyle solunda duran bütün politik güçlerle arasına kalın bir çizgi çekmişti.

1980li yıllara gelindiğinde sermayenin SPD'den hoşnutsuzluğu bariz biçimde artmıştı. Sendikal hareketin onyıllar süren mücadelelerle ve sosyal-liberal koalisyonun popülist hoşgörüsünün de desteklediği hak kazanımları, sermaye temsilcileri ve muhafazakâr partiler tarafından giderek daha sert biçimde eleştirilmekteydi. Alman sermayesi SPD üzerinde baskı uygulayarak politika değişikliğine itmek yerine, farklı bir yöntem uyguladı: koalisyonun küçük ortağı ve geleneksel olarak sermaye ile iyi geçinmeye çalışan liberaller kısaca alındılar. Baskılar kısa sürede sonuç verdi ve 1982'de FDP koalisyonu bozarak, Helmut Kohl başkanlığındaki muhafazakâr-liberal hükümeti iktidara taşıdı. Ve böylece »Ren Kapitalizmi«nin neoliberal dönüşümünün 16 yıl sürecek olan ikinci ve hızlandırılmış dönemi başlamış oldu.

Gerçekten de 1982 ile 1998 arasında geçen yıllar, sadece Almanya'da değil, dünya çapında müthiş değişimlerin ve altüst oluşların yaşandığı yıllar oldu. Devlet sosyalizminin tarih sahnesinden silinişi ve küreselleşme olarak adlandırılan olgu biliniyor. Almanya'daki değişimler de sadece sosyal haklar alanında olmadı elbette. Devlet sosyalizmi deneyinin başarısızlıkla sonuçlanmasının ardından, iki Alman devletinin AFC çatısı altında »birleştirilmesiyle«, »Ren Kapitalizmi«nin belirli bir noktaya kadar müsaade ettiği sosyal katılım ve demokratik kontrol gereksiz hale geldi. Artık ne bir sistem alternatifi kalmıştı, ne de böylesi bir alternatif için sınıf savaşımını göze alabilecek bir sendikal hareket anlayışı. Malî piyasaların küreselleşmesi, sanayi üretimini küçülmesi, buna karşın hizmetlerin küresel bir biçimde artarak GSMH'lardaki paylarını hızla artırmaları, sosyal güvence sistemlerinin adım adım erozyona uğratılması, çalışma koşulları, süreleri ve ücretler üzerinde giderek daha çok baskı uygulanması – kısacası esnekleştirme, düzensizleştirme ve özgürleştirme olarak ifade edilen neoliberalizmin güçlenen konumu karşısında sendikalar sırtları duvara dayanmış bir biçimde »var olanı« korumaya çalışmaktan ileri gidemeyen ve sermaye ile politik temsilcilerinin şantajlarına karşı kendilerini savunmaktan aciz örgütler haline geldiler.

Uygulanan neoliberal programla geniş kesimlerin çalışma ve yaşam koşullarının güvencesizleştirilmesi, sadece bu güvencesizleştirilmenin mağdurlarının direnç gösterme olanaklarını kısıtlamakla kalmadı, aynı zamanda ve bilhassa henüz güvencede olanlar da dahil olmak üzere Alman işçi sınıfının ve toplum çoğunluğunun korkudan kaskatı kesilmiş kitleler haline gelmelerine neden oldu. Helmut Kohl hükümetleri iktisadî restorasyon sürecine paralel olarak Alman milliyetçiliğinin de restorasyonunu ve özellikle Doğu'daki komşulara karşı rövanşizmin gelişmesini desteklediler. Helmut Kohl'ün şansölyeliği ile birlikte iğrenç bir sarmal başlatılmıştı: Federal Hükümet sosyal alanda art arda kesintiler yapıyor, ücretler ve çalışma koşulları üzerindeki baskıyı artırıyor ve işsizliği körüklüyordu. Ama aynı anda da sağ popülist politikalarla göçmenleri ve mültecileri, hükümet politikalarının yol açtığı sorunların sorumluları olarak gösteriyordu. Bu politikalar, diğer Avrupa uluslarına nazaran otoriter yönetimlere daha çok meyilli olan Alman toplumunun merkezinde kökleşmiş olan ırkçılığı ve refah şövenizmini körüklüyor, patlak veren aşırı sağcı ve ırkçı saldırganlığın toplum bilincinde olağanlaşmasına neden oluyorlardı. Hükümet ve sermaye bu gelişmeden çifte fayda sağlıyorlardı. Sorunların sorumlusu olarak »yabancılar« ve »asosyal mülteciler« gösterilince, sosyal kısıntılardan, demokratik hakların budanmasından, borçlanmadan, para ve faiz politikalarından, devlet gelirlerinden v.s. kimlerin faydalandığı ve ekonomik ve toplumsal sorunların gerçek nedenleri sorgulanmıyordu. Diğer taraftan hükümet halktaki ırkçı ve şövenist yaklaşımları tersinden kullanarak, iç politikadaki sertleştirmelere ve demokratik hukuk devleti anlayışının yerine otokratik anlayışın yerleştirilmesine gerekçe gösteriyordu. Nitekim Helmut Kohl hükümetlerinin 16 yıl süren döneminde, bir zamanlar ilerici bir burjuva toplumu sözleşmesini kaleme almış olan Alman toplumunun paradigması, fazla bir direnç göstermeden otoriter bir neoliberal paradigma haline dönüşüyordu.

NEOLİBERALİZM SOSYALDEMOKRASİYİ NASIL TESLİM ALDI?

»İknsanız da, sıkınsanız da politikam değişmeyecek. O kadar!«
DGB Kurultayında konuşan Şansölye Gerhard Schröder

Kimi görüşe göre neoliberalizm, kapitalizmin 1970lerdeki krize verebileceği yegâne yanıttı. Bence değil, çünkü »Ren Kapitalizmi« kooptasyon ve bütünleşme yöntemleriyle hem üretkenliği, dolayısıyla sermaye birikimini artırabileceğini, hem de sus payı vererek işçi sınıfı başta olmak üzere, toplumsal kesimlerin kapitalizm karşıtlığını dizginleyebileceğini kanıtlamıştı. Dizginlenen kapitalizm hem daha dinamik bir biçimde, hem de toplumsal açıdan daha az sorunlu bir halde gelişebiliyordu. Ancak AFC'nin de radikal neoliberalizme yönelmesinden başka çaresi yoktu, çünkü küresel bir aktör olmuştu ve hâlen ABD'nin doğrudan belirleyici etkisi altındaydı. Bununla birlikte neoliberalizm, sosyal devlet anlayışı

tarafından regüle edilen kapitalizm alternatifine karşı politik, zihinsel, iktisadî ve de askerî (1973 Şili, 1980 Türkiye) üstünlük kazanmıştı. 1970li ve 1980li yıllarda uygulanmaya çalışılan sosyal dönüşüm projelerinin cesetlerinin doldurulduğu mezar toprağı, neoliberalizme yeşerme ve yaşam enerjisi vermekteydi.

Neoliberalizm dünya çapında insanların zihnini iddialı vaadlerle esaret altına alıyordu. Neoliberalizmin en büyük iddialarından birisi, *»düzenlemelerden kurtarılmış piyasa güçlerinin ve modern yüksek teknolojinin potansiyellerini serbest bırakarak, yepyeni bir üretkenliği yaratmak«*tı. Gerçekten de piyasaların düzenleme mekanizmalarından arındırılmaları sonucunda, kısmen olsa da üretkenlik blokajları kırılabilmiş ve dünya nüfusunun yeni kesimleri bu üretkenliğe eklenilebilmişlerdi (Bunda tabii ki sanayisel üretimde çalışan emeğin yerine, bilgi ve iletişim alanlarındaki emeğin dominant bir konuma gelmesinin / getirilmiş olmasının rolü yok değil). Neoliberalizm üretkenlikle ilgili iddiasını, fordist kapitalizmin krizini üstün bir yöntemle çözebileceği vaadiyle de süslemekten geri durmuyordu: otoriter sosyal devlet düzenlemelerinin lağv edilmesiyle, bireysel kendi kaderini tayin hakkı ve toplumsal katılım / paylaşım için yeni olanaklar yaratılacaktı. Bu iddia ve vaadler toplumun önde gelen gruplarının gözünde neoliberalizme meşruiyet sağladı.

Neoliberalizmi toplum nezdinde başarılı kılan bir diğer nokta geliştirdiği toplumsal ittifaklardı. Egemen neoliberal elitler, toplumun merkezi gruplarıyla, özellikle orta katmanlar ve kalifiyeli emek ile bir nevi *»Yukarı-Orta-İttifakı«* sağladılar. İttifakın kuralları elbette egemenlerin kurallarıydı, ama ittifaka katılan diğer gruplara yeni yaşam perspektifleri sunulduğundan ve de kısmen gerçekleştirildiğinden, kimse kendinden zayıf olanları düşünmüyor ve kurallara karşı çıkmıyordu. Neoliberal elitler bu ittifakla birlikte topluma yeni tip emek tanımlarını kabullendirdiler. Artık işçi, bireysel haklarını elde etmek için önce kollektif hakların gerçekleştirilmesi mücadelesini vermesi gereken grup üyesi değildi. İşçi, bilhassa kalifiyeli emek ve akademisyen, kendi işgücünün satışını otonom ve özgür bir biçimde örgütleyecek bir sermayedar bireydi. Tek sermayesi kendi işgücü olduğundan, bu sermayeden elde edebileceği *»kârı«* maksimize etmek bireysel çalışkanlığına, yaratıcılığına ve işgücünü satış görüşmelerindeki becerisine bağlıydı – işsiz olanlar suçu kendilerinde aramalydılar. Neoliberalizme göre sosyal devlet kuralları katıydı ve paternalizmle eşdeğerd. Bireysel özgürlükler için engel teşkil ettiğinden, aşılmalıydı. Kimi solcular ve yeni sos-

yal hareketlerin temsilcileri de (aslında erkek egemen ve otoriter sosyal devlet toplumuna karşı çıkararak) benzer yaklaşımları sergilediklerinden, neoliberalizme başka bir ustalığını kanıtlanma olanağı doğmuştu: Neoliberalizm yeni sosyal hareketlerin emansipasyonist bir çok talebini absorbe ediyor ve özünü değiştirerek kendi kuralı haline dönüştürmeyi başarıyordu. Kalifikasyonları nedeniyle istihdam piyasasında imtiyazlı pozisyona sahip olanlara yeni fırsatlar sunulduğundan, mağdur olan alt tabakaların haricinde kimse şikâyetçi değildi. Neoliberalizmin kurduğu »Yukarı-Orta-İttifakı« bir tarafta kalifiye emeğe yükselme ve gelirini artırma olanakları sunuyor, bu olanakları kullanıyordu, ama diğer taraftan da olanakların bedelini topluma ödeterek, yeni alt katmanlar yaratıyor ve bunları kalıcılaştırıyordu. Bırakın alttan yukarıya geçmeyi, alttan ortaya geçmek dahi olanaksızlaşıyordu. Sosyal köken, kalifikasyon olanakları için belirleyici faktör olmuştu – yoksul doğan, yoksul ölmeye mahkûm bırakılıyordu. Aşağılara düşme korkusu, dayanışmacı toplum anlayışını bir çırpıda yıkmıştı. Böylece neoliberalizm toplumsal ve kültürel bir proje haline geliyordu.

Neoliberal dönüşümün gerçekleştirilebilir olduğunun kanıtlanması için üç merkezî politik proje başlatılmıştı: toplumun piyasanın gereklerine uygun hale getirilmesi; var olma ve sosyal güvence sistemlerinin özelleştirilmesi ve kamu mülkiyetinin özel sermaye birikiminin hizmetine sokulması. Bu çerçevede temel hak ve özgürlüklerin sosyal devlet garantisi altında tutulmasının olanaksızlığı da savunularak (»*Sosyal haklar ekonomi mevkiimizin rekabet yetisini zayıflatmaktadır*«, IFO başkanı Prof. Sinn), yasa değişiklikleri ile Anayasa tarafından tanınan hakların birer birer kullanılamaz hale getirilmesi sağlandı. Neoliberalizm, söylediklerini yaparak ve bunu da göstererek, dönüşümü gerçekleştirebileceğini kanıtladı ve hegemonyasını kurdu.

Bu hegemonyanın kurulabilmesi için rol oynayan kuşkusuz en güçlü etken, sermaye birikimi ve kullanımının koşullarını spekülasyon malî piyasaların boyunduruğu altına sokan, küreselleşmiş »**malî piyasalar kapitalizmi**«nin oluşmasıydı. Artık her olası üretken yatırım, küçük veya büyük her ekonomi mevki, hatta her iş sözleşmesi malî piyasaların dayattığı koşullar ile rekabet etmek zorundaydılar. Prof. Elmar Altvater bu durumu »reel ekonomik ve sosyal ilişkilerin, malî sistemin kalifiye boyunduruğu altına sokulması«^[1] olarak özetlemektedir. Ki, zaten böylelikle fiilen alternatifsizlik efsanesi yaratılmaktadır.

Merkez bankalarının giderek meşru parlamenter kontrol mekanizmalarından bağımsızlaştırılmaları, uluslararası malî kurumların, özel-kurumsal yatırımcıların ajansları haline gelmeleri, ulusal devlet düzenlemelerinin geçersiz olması ve daha bir çok olgu »malî piyasalar kapitalizminin« ne denli egemen olduğunu göstermektedir. Bu egemenlik tek tek branşlarda dahi »Shareholder value«-hegemonyasına dönüşmekte ve şirket yapılanmalarının hızlı bir biçimde değişimine yol açmaktadır.^[2] Şirketlerdeki iktidar yapılanmaları da »Shareholder value« esasına göre değişmiş, şirket politikalarında – özellikle »Ren Kapitalizmi« döneminde Almanya'da sıkça görülen – »personale karşı sorumluluk«un esamesi okunmaz olmuştur.

Bunlarla birlikte dağılım ilişkilerinde ücretli emek aleyhine masif kaymalar ortaya çıkmıştır. Varlıklardan gelen gelirler (örn. kâr payları, faizler, menkul kıymetlerdeki fiyat gelişimi v.s.) sadece sermaye piyasalarını takip etme ve buna göre karar alma süreçleriyle katlanarak artarken, ücretlerde değil artış, reel kayıplar kronik hale gelmiştir. Sendikaların bu gelişmeyi toplu iş sözleşmeleri politikalarıyla engelleme çabaları, tam bir fiyasko ile sonuçlanmıştır. 1990 sonrası İşyeri Teşkilat Yasası ve toplu iş sözleşmesi otonomisine karşı yürütülen sistematik saldırılar, yasaların sermaye lehine değiştirilmeleri sendikaların konumunu daha da zayıflatmıştır. Kitleleşmiş işsizliğin kronikleşmesi ve esnekleştirmeler ile çalışma koşulları üzerindeki baskıların artırılması, düşük ücret sektörünün ve güvencesiz işlerin yaygınlaştırılması,^[3] sosyal güvenlik sistemlerine ağır darbeler vurdu.

Savunma pozisyonundan kurtulamayan sendikalar bu »yeni kapitalizmi« (J. Bischoff, 2006) yeterince kavrayamayınca, ne sendikal hareket içerisinden, ne de entelektüeller dahil politik soldan bu değişimlere verilecek doyurucu felsefî ve siyasî yanıtlar verilebilmiştir.

Gûya yanıt »modern« sosyaldemokrasiden geliyordu.

Solundan kendisine rakip olabilecek bir politik gücün kalmadığına inanışın rahatlığı ile hareket eden sosyaldemokrasi, 1996'lardan itibaren sıkı bir biçimde neoliberalizme meyil göstermeye başlamıştı. Her ne kadar sol-sosyaldemokratları bu günahın dışında tutsak da, parti yönetiminin ezici çoğunluğu neoliberal etki altındaydı. Bunu kullanılan terminolojiden okumak olanaklı. Bilindiği gibi neoliberal terminoloji sosyopolitik yaklaşımlar ve

hareketleri, ideolojik konumlanışlarına ve hedeflerine göre değil, »modern« veya »eskimiş« olarak sınıflandırmakta. Bu anlayışa göre – bilhassa medya kanalıyla – sermaye çıkarları doğrultusunda »reformlar« gerçekleştiren, ama sisteme dokunmayanlar »modern« oluyor, halkın geniş kesimlerinin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini talep edip, sosyal bir devlet için mücadele edenler »eskimiş dinazorlar«, »uslanmaz, akıllanmaz, çağdışı, müzeliik sosyalist kalıntılar« olarak lanse ediliyorlardı.

Neoliberal hegemonyanın tesiri altındaki »yeni sosyaldemokrasi«, 16 yıl süren Helmut Kohl iktidarının son dönemine girdiğini fark etmiş ve kendisini egemenlere zamanın gereklerini yerine getirmeye hazır »modern« bir seçenek olarak sunmaya hazırlanmaktaydı. Seçmen kitlesi giderek çevre konusunda hassas, liberal düşünen yüksek gelir gruplarına mensup orta katmanlar tarafından oluşan ve pratikte neoliberalizmin elitist-ekolojik varyasyonu haline gelen Yeşiller de, sosyaldemokrasinin yanında iktidara ortak olmaya hazır olduklarını gösteriyorlardı.^[4] 1998'de »**Schröder-Blair-Paper**« adlı bir belge yayınlandığında, »*modern sosyaldemokrasinin*« malî piyasalar kapitalizmine verdiği yanıt belli olmuştu. Schröder ve Blair'e göre toplumu giderek daha çok bölen çatlak, orta tabakaların arasından geçmekteydi ve bu nedenle de »orta« sosyaldemokrat politikanın belirleyici unsuru olmalı, stratejiler yeni »adalet« ve yeni »sosyal güvence« kavramlarına uygun olarak geliştirilmeliydi.

1998 yılı Almanya'ya tam anlamı ile bir değişim havası getirmişti. Sermaye çevreleri ve yaygın medya »reform tikanıklığından« dert yanıyorlardı. Savunma pozisyonundan bir türlü kurtulamayan ve sürekli üye kaybeden sendikal hareket, eşit haklar özlemiyle tutuşan göçmen yapılanmaları, çevreciler, barış hareketi ve sosyalist sol, Helmut Kohl hükümetinin alaşağı edilmesiyle »sosyal ve ilerlemeci reformların önü açılacak« umuduna kapılmıştı. Açıkça söylemek gerekirse, ben de benzer duygular içerisindeydim ve seçimler öncesinde, 20 Haziran 1998'de Berlin'de gerçekleştirilen yüzbinlik mitingte yaptığım konuşmadan sonra bu duyguların çoğaldığını hissetmişim.

Schröder ve Blair'in birlikte imza attıkları ve medya tarafından belirli bir süre »**Üçüncü-Yol-Belgesi**« olarak göklere çıkartılan neoliberal manifestoyu bilmemize rağmen, umutluyduk. Ne de olsa koca »SPD teyze« Oskar Lafontaine gibi bir sol-sosyaldemokrat tara-

findan yönetiliyor ve yeniden güç kazanacaklarını uman sendika yönetimleri tarafından da destekleniyordu. Maalesef Helmut Kohl iktidarından kurtulma arzumuz, parti başkanlığı elinde olsa da SPD solunun sosyaldemokrasinin (daha doğrusu neoliberalizmin sosyaldemokrat varyasyonunun) düzeltici gücü olamayacağını görmemizi engellemişti. »Patronların yoldaşı« [*Genosse der Bosse*] olarak adlandırılan Gerhard Schröder'in orta yolcu yaklaşımlarına rağmen değişimi istiyorduk ve toplumun da buna hazır olduğunu görüyorduk. Sonuçta 1998 Eylül'ünde yapılan genel seçimlerde muhafazakâr-liberal iktidar alaşağı edilmiş ve ilk »Kırmızı-Yeşil-Federal Hükümet« oluşturulmuştu. Kırmızı-Yeşil ilk aylarında sendikalardan gelen talepler doğrultusunda hareket etti ve reform gerektiren bir kaç alanda değişiklikler yaptı. Ama zaman içerisinde bunların kozmetik rütuşlardan ileri gidemeyeceği görülür oldu. Kırmızı-Yeşilin baş aktörleri uluslararası sermaye ve medyadan gelen baskılara karşı fazla direnemeyecekleri gösteriyorlardı. Nitekim olan oldu ve 11 Mart 1999'da Oskar Lafontaine hem parti başkanlığından, hem de Federal Maliye Bakanlığından istifa ettiğini açıkladı.^[5] Oskar'ın bu beklenmedik adımı, sosyaldemokrasinin nasıl bir yol ayrımına geldiğini gözler önüne sermişti. Oskar, SPD ve Yeşilleri, »ruhlarını neoliberalizme esir etmekle« suçluyordu.

Gerçekten de büyük umutlar yaratarak iktidara gelen Schröder-Fischer hükümeti, henüz birinci yılını doldurmadan muhafazakârları dahi şaşkırtan^[6] sermaye yanlısı politikalara imza atmış, hatta 1945 sonrasında Alman ordularını Anayasa'yı çiğneyerek ülke sınırları dışına saldırı savaşlarına gönderen ilk hükümet olma ünvanını elde etmişti. 1982 yılında Helmut Kohl ile başlayan restorasyon süreci ve neoliberal dönüşüm, 1999'dan itibaren yepyeni bir ivme kazanarak, »Ren Kapitalizmi«ne öldürücü darbeyi indirdi. 1990'a kadar iki kutuplu dünyanın sistemler arasında cephe ülkesi olan ve »Ren Kapitalizmi«nin sınıf uzlaşısı koşulları altında sosyal devlet anlayışını gelenekselleştiren AFC, »birleşmeden« sonra hızla bu geleneği terk etmiş ve 1999'un »asosyal« ülkesi haline gelmişti. Dönüşüm öylesine hızlı gerçekleşiyordu ki, toplum henüz ne olduğunu fark edememişti. »Sosyal devletin« artık var olmadığı görüldüğünde ise, toplumsal travmalar başlamıştı. Schröder-Fischer hükümetinin, muhafazakâr ve liberal muhalefetin doğrudan desteği ile hızlandırdığı neoliberal dönüşüm, sosyal güvenlik sistemlerini o zamana kadar olmamış bir biçimde erozyona uğratarak, iç politikada giderek daha otoriter, dış politikada ise artan bir biçimde militarist adımların önünü açıyordu.

Sosyaldemokrasi 2000li yıllara gelindiğinde Almanya'yı yeniden biçimlendirilen AB »imparatorluğu«nun lokomotifi haline getirmişti. Eski düşman, yeni müttefik Fransa ile birlikte »Çekirdek Avrupa«yı oluşturan Almanya, kontrolü altındaki AB'nin »dünyanın en fazla rekabet yetisine sahip ve en hızlı büyüyen ekonomik mevkiine«^[7] dönüşmesinin startını veriyordu. 2000'de gerçekleştirilen Lizbon Zirvesi'ne neoliberalizmi hakim kılanlar, başta Almanya olmak üzere Avrupadaki sosyaldemokrat hükümetler oldu – onlarla birlikte hareket edip, yayılcı AB militarizmini destekleyenler ise, maalesef bir zamanlar pasifizmin ve antimilitarizmin parlamenter temsilciliği olması için kurulan Yeşiller oldu. Artık AB emperyalist paylaşımında özgüveni güçlenen bir »dünya gücü« olarak hakkını (!) isteyebilirdi.

»MODERN« SOSYALDEMOKRASİ VE KORKU TOPLUMU

Bir zamanlar dünya işçi sınıfı hareketinin en güçlü örgütü olan Almanya sosyaldemokrasisi, 1869'da Eisenach'da başlayan programatik yolculuğunda ihanetler ve cinayetlerle dolu çeşitli dönüm ve bölünme noktalarından geçerek, önce 1959'da Bad Godesberg'de marksist kökenleri ile bağını koparmış, daha sonraları 1989'da – Yeşillerin kurulması ve toplumdaki çevre ve barış konularında artan hassasiyet nedeniyle – yeni sosyal hareketlere dayanmak istemiş ve en sonunda Schröder ve ekibi sayesinde cephe değiştirerek, egemenlerin cephesindeki yerini almıştı. Günümüzün SPD'sinde sosyaldemokrat anlayıştan arda kalan tek programatik söylem, artık »ayıbı« örtmeye yarayan bir incir yaprağı olmaktan öte hiç bir işlevi kalmayan »demokratik sosyalizm« söylemidir.^[8]

SPD'nin bir nevî teknokratlar partisine dönüşerek, egemenlerin cephesinde yer almasına karşı çıkan ve bunu engellemeye çalışan sosyaldemokratlar olmadı değil. Parti içerisinde hiç bir zaman çoğunluk elde edemeyen SPD-»solu« bugünkü çizgiyi hep eleştirmişti. Ancak »cızırtılı sesler« ya yönetime katılmaları sağlanarak uzlaşa(!) yöntemiyle, ya da partiden uzaklaştırılmak suretiyle susturulabiliyorlardı. Parti içerisinde değişimi gerçekleştiremeyenler ise parti dışından ya da, milletvekili Manfred Coppel'in Demokratik Sosyalistler^[9] partisi gibi doğrudan SPD'nin solunda yeni bir parti kurarak değişimi sağlamaya çalışıyorlardı. Ancak bu denemeler 1914 yılından beri solun bölünmüşlüğü'nün kökleştiği, sosyaldemokrat olmanın »antikomünist« olmakla eşleştiği ve sendika yönetimlerinde neredeyse 140 yıldan beri sürmekte olan SPD egemenliği nedeniyle başarısızlıkla sonuçlandılar. SPD solunda Yeşiller'in kurulabilmiş olmasının temel nedeni, SPD'ye muhalif geniş bir sol muhalefetin ve giderek güçlenen çevre ve barış hareketlerinin olmasıydı.^[10] SPD'nin solunda birleşik bir

sol partinin kurulabilmesi ancak »Ren Kapitalizmi«nin transformasyonunu tamamlaması ve SPD'nin stratejik-programatik olarak cephe değiştirmesi sonucunda olanaklı olacaktır.

2003 yılı burada bir dönüm noktasıdır.

AB çatısı altında dünya piyasalarındaki egemenlik payını pekiştirmek isteyen Alman sermayesi, sosyaldemokrasinin gönüllü yardımıyla, savaş sonrasında barışın ve refahın merkezi, sosyal bir kıta hedefiyle kurulan AB'ni demokratik ve meşru parlamenter kontrolden uzak, sermaye lobisinin tesiri altındaki sivil ve askerî bürokrasi ile neoliberal elitlerin kapalı kapılar ardında aldıkları kararlarla yönlendirilen bir yapı haline dönüştürmeyi başardı. Bu aynı zamanda ulusal devletlerin neoliberal dönüşümünün de bir önkoşuluydu. Çünkü AB yönergeleri ve Komisyon kararları ulusal hükümlerini aşarak, neoliberal yaptırımları ulusal düzeyde dayatabiliyorlardı. Kırmızı-Yeşil gibi ulusal hükümetler de bu sayede her sosyal kısıtlamayı, her neoliberal ve militarist uygulamayı, »AB istiyor, AB'nin kararlarını uygulamakla yükümlüüz« gerekçesiyle topluma kabullendirebiliyorlardı. Halbuki tüm somut kararlar AB Hükümet ve Devlet Başkanları Zirve'lerinde herhangi bir parlamenter veya kamuoyu kontrolü olmaksızın kendilerinin aldıkları kararlardı. Neoliberal elitler neredeyse yasama-yürütme ve yargıyı tek elde toplamayı başarmışlardı. Demokrasinin beşiği Avrupa, aynı ismini aldığı Yunan mitolojisindeki Finike prensesi Evropa gibi tecavüze uğruyordu.

Eğer »Ren Kapitalizmi«ne bir mezar taşı hazırlanacak olsaydı, üstüne ölüm tarihi olarak muhtemelen 14 Mart 2003 yazılırdı. Çünkü 14 Mart 2003'de şansölye Schröder'in Federal Parlamento'da yaptığı hükümet açıklaması, Almanya tarihinin en büyük sosyal kısıtlamalar paketini başlatıldığını ilân ediyordu. Dönemin Volkswagen şirketi yönetim kurulu üyesi Peter Hartz'ın^[11] başında bulunduğu bir komisyon, daha sonraları »Hartz Yasaları« adı altında ünlenecek önlemler paketinin uygulanmasını isteyen bir rapor sunmuştu. Kırmızı-Yeşil hükümet raporu olduğu gibi kabul ederek, muhafazakâr ve liberal muhalefetin de büyük desteği ile »Ajanda 2010« adlı programı karar altına aldı. »Ajanda 2010« çerçevesinde kabul edilen »Hartz Yasaları« sosyal güvenlik sistemlerini temelden değiştirdi. Yoksul ve muhtaçlara verilen sosyal yardımla, işsizlik sigortasının uzun vadeli işsiz olanlara verdiği işsizlik yardımı birleştirilerek, »Hartz IV« adı ile anılan emsalsiz bir baskı mekanizmasına dönüştürüldü. Artık işçi ve hizmetliler, işsiz kalmaları durumunda sadece 12 ay işsizlik parası

(son net maaşın yaklaşık yüzde 60'ı) alabilecek, ama 13. aydan (55 yaşın üstündekiler 19. aydan) itibaren 345 Avro'luk bir aylığa talim edeceklerdi. 345 Avro'luk yardımı alabilmenin önkoşulu ise malvarlığını, yaşam sigortaları veya tasarruf hesaplarındaki paralarını bitirmiş olmaktı. Devlet işçilere onyıllarca *»emeklilik döneminde aynı yaşam standardını tutturmak istiyorsan özel yaşam ve emeklilik sigortası yaptır, ayrıca tasarrufta bulun«* telkinini yapmıştı. Hatta bu tip tasarrufları teşvik etmek için yasalar dahi çıkarmıştı. *»Ren Kapitalizmi«*nin deneyimleri ile devlete güvenen işçi ve hizmetliler söylenenleri yapmışlar, ama şimdi bir yıllık işsizlikten sonra aynı devletin kendilerine *»elindekileri sat, harca, ondan sonra gel sana yardım edeyim«* deyişine hayretler içerisinde tanık olmaktaydılar. Bu yeni durum özellikle 50 yaşın üzerindeki emekçiler için mutlak bir facia anlamına gelmekteydi. Çünkü istihdam istatistikleri 50 yaşındaki bir insanın işsiz kaldıktan sonra yeniden, bırakın eşdeğer bir işi, düşük ücretli bir işi dahi bulma şansının neredeyse sıfırlandığını göstermekteydi. İşçi hareketinin bağrında doğan ve uzun yıllar boyunca ücretli emeğin politik temsilciliğini yapan sosyaldemokrasinin öncülüğündeki bir hükümet, sadece ekonomi ve istihdam politikalarını sermaye lehine değiştirmekle kalmıyor, yasa yolu ile yoksulluk yaratıyordu. Seçim retoriğinde işçi hakları, sosyal haklar v.s. gibi söylemleri beceriyle kullanabilen sosyaldemokratlar,^[12] sosyal güvenlik ağlarına büyük delikler açıyor, çalışma koşulları ve ücretler üzerindeki masif baskıların artırılmasını sağlıyor, kitlesel işsizliğin olağanüstü düzeylere sıçramasını kaale almıyor, burjuva demokrasinin içini boşaltıyor ve dış politikada saldırı savaşlarını uluslararası hukukun yerine koyuyorlardı. Sosyaldemokrasinin karşı çıkışının var oluş gerekçesi olduğu adımları bu sefer kendisinin atmasıyla alışıl gelmiş Alman sosyal devlet anlayışının ve uygulamalarının terk edildiğinin fark edilmesi Almanya'daki toplumsal travmayı derinleştirdi.

Bilhassa Batı eyaletlerinde, iki Alman devletinin *»birleştirilmesinin«* sarhoşluğu geçtikten sonra, Doğu'ya karşı nefret duygularına yaklaşan – aslında refah şövenizminin bir diğer biçimi olan – düşmanlıklar oluştu. *»Birleşik«* Almanya toplumunun aslında hiç te birleşik olmadığı, toplumun ortasından ve coğrafi olarak eski AFC-DAC sınırının bulunduğu yerden görünmez, yıkıldığı sanılan Berlin-Duvarı'ndan çok daha yüksek bir duvarın geçtiği belli oluyordu. Doğu eyaletlerinde Helmut Kohl'ün söz verdiği gibi *»yeşeren manzaraların«* ortaya çıkmaması, aksine işsizlik ve yoksulluk nedeniyle Doğu'dan Batı'ya müthiş bir iç göç yaşanması^[13] ve *»hissedilen«* ayrımcılık, Doğu eyaletlerindeki Alman'ların kendilerini ikin-

ci sınıf vatandaş olarak görmelerine yol açıyordu. Doğu kimliğini kullanan ve kimi yöneticiler tarafından bir bölge partisi görünümünü veren PDS, Doğu'daki beş eyalette de ikinci parti konumundaydı ve beş eyalet parlamentosunda grubu olmasıyla birlikte, binlerce yerel yönetimi, belediye başkanlıklarını ve kimi kaymakamlığı elinde tutuyordu.

Batı eyaletlerinde ise artan işsizlik ve yoksulluk koşulları altında bir de Doğu eyaletleri için »dayanışma vergisi« verme zorunda olunması, milyarlık yatırımlara rağmen Doğu'nun »hâlâ« kendi ayakları üstünde duruyor olmaması ve de küçümsenerek »Ossi« denilen Doğu Alman'ların »kendilerini diktatörlüğünden kurtardığımız SED'nin devamı PDS'e oy veriyor olmaları« hoşnutsuzluk yaratıyordu.

Almanya toplumu kültürel olarak birleşememiş ve bölünmüş bir toplum haline gelmişti. Ancak toplumsal bölünme sadece kültürel olarak vuku bulmuyor, aynı zamanda »yukarı« ve »aşağı« arasındaki uçurum giderek derinleşiyordu. Diğer tarafta ise Doğu ve Batı'da ortak bir fenomen gözlemlenmekteydi: insanlar bariz bir biçimde politik katılım haklarından feragat ediyor ve kendilerini gönüllü izolasyona sokuyorlardı. Siyaset araştırmacıları yaptıkları anketlerde, bilhassa 1996'dan itibaren Alman toplumunun en az güvendiği meslek grubunun »politikacılar« olduğunu tespit ediyorlardı. »Politika bezginlerinin« sayısı giderek artıyor ve seğıimlere katılım oranlarında ciddi düşüşler yaşıyordu. 1998 seğıimlerinin yarattığı değişim havası ve reform beklentileri kısa bir süre için politikaya olan ilgiyi artırsa da, 1999'dan itibaren eski haline dönüş görülyordu. Kimi bölgelerde yerel seğıimlere katılım oranları yüzde 25'lere düşerken, eyalet parlamentosu seğıimlerinde yüzde 50'nin üzerinde katılım olması »büyük başarı« sayılıyordu.

Seğıimlere katılım oranının düşmesi doğal olarak öncelikle aşırı sağcı ve ırkçı partilere yaradı. Zaten Kohl döneminden beri mütemediyen dışlama ve sınırlama hedefiyle yürütölen »Yabancılar ve Mülteciler Politikası« ve »ulusal değerleri teşvik edecek Kültür ve Değerler Politikası« ile Alman toplumundaki milliyetçi, şöven ve ırkçı tohumlar yeşertilmişti. Hessen Eyaleti Başbakanı Roland Koch ile bugünkü Federal İçişleri Bakanı Wolfgang Schaeuble gibi önde gelen muhafazakâr politikacılar, »Kader ve Korunma Birliği« (W. Schaeuble) olan Alman ulusunun yeniden »vatan sevgisini« göstermesini ve okullarda millî marşı okumanın zorunlu hale getirilmesini talep ediyorlardı. Kohl döneminin »ekonomik modernleştirme sü-

recine« paralel olarak yürütülen yabancı düşmanı ve ayırımçı politikalar, 1970’li ve 1980’li yılların görece liberal toplumunu, milliyetçi, otoriter, egoist ve ırkçı bireyler topluluğuna dönüştürmüştü.

Böylelikle aşırı sağcı ve ırkçı partiler güçlenebilecekleri bir potansiyeli yakalamışlardı. Ancak aşırı sağcı ve ırkçı partilere oy verilmesi bir protesto gösterisiydi. Seçimlere katılımın az olduğu yerlerde protesto seçmeninin gücü ortaya çıkıyor, bu gücü kendisi için kullanmak isteyen etabile partilerin giderek sağ popülist seçim retoriği ile göçmen karşıtı kampanyalar yürütmelerine neden oluyordu. Gene de, inişler ve çıkışlar sonrasında, sağ popülist söylemlerin politikacılara duyulan güvensizliğin giderilmesini sağlayamadığı görüldü. Tam aksine, 2003’den itibaren bir Çin işkencesi gibi giderek artırılan sosyal kırım tedbirleri, kamu bütçelerinin »konsolidasyon« cenderesi altına alınarak toplumsal açıdan gerekli olan bütün kalemlerde tasarrufa gidilmesi, istihdam piyasasındaki esnekleştirmeler ve tüm vaadlere rağmen 4 milyon sınırını geçen işsizlik sayısı, toplumun üstüne bir kâbus gibi çökmüş ve sorumlu politikanın halk için hiç bir şey yapmadığı inancını yaymıştı.

Kohl döneminde başlayan toplumsal bölünmeler, Kırmızı-Yeşil döneminde ivme kazandı. Refah toplumu atomize oluyor, yeni alt tabakalar oluşuyordu. Toplumsal dışındalanma [Exklusion] tüm şiddetiyle en alttakilere vuruyordu. Alt katmanlar konusunda bir araştırma yapan **Ijoma Mangold** şu tespitlerde bulunuyordu^[14]: »*Yoksullaşma sonucu ortaya, çoğunluk toplumun yaşam biçiminden, şanslarından ve dinamiğinden hiç bir şekilde pay alamayan bir alt katman çıktı. Bu yeni alt katmanın şanssızlığı, sadece maddi olanaksızlıkları değildir. Asıl şanssızlıkları toplumun dışında tutulmalarıdır. Bu alt katmana mensup olan bireyler, çoğunluk toplumun yaşam biçimini paylaşmamakta, eğitim kurumları tarafından mütemadiyen ulaşılmaz hale gelmekte, fiziksel olarak sefilleşmekte, sosyal ilişkileri destabilize olmakta ve **üretken olmayan yük** haline gelmektedirler. (...) Yeni alt katmanlar, aile ilişkileri düzensiz olmasına rağmen, çok çocuğa sahipler. Almanya ortalamasının çok üzerinde bir süre televizyon seyretmekte ve gene ortalamanın üzerinde sigara içmektedirler (ki bu şekilde tütün vergisi nedeniyle, aşağıdan yukarıya absürd bir dağılım gerçekleşmektedir). Öncelikle sağlıksız bir şekilde ve bilhassa pahalı Fast Food ile beslenmektedirler. Çoğunlukla obezdirler, motorik sorunları vardır ve hemen hemen hiç spor yapmamaktadırlar. Buna karşın eğlence elektroniği için büyük meblağlar harcamakta ve **kural itibariyle ülke ortalamasından on yıl erken ölmektedirler.***«(a.b.ç.)

Bunun nasıl bir trajedi olduğunu bir örnekle açmaya çalışayım. Benzer yoksulluk görüngülerinin ortaya çıktığı örneğin Türkiye’de eğer sosyal sorunlar ve yoksulluk bir toplumsal travmaya ve infiale yol açmadıysa, bana göre bunun temel nedeni Türkiye’deki toplumun aile yapısıdır. Aile içi dayanışma, köye gidip, gerektiğinde gıda maddeleri getirme, tek çatı altında büyük bir aile olarak yaşama v.s. gibi nedenler ile modernizm öncesinden kalan toplumsal yardımlaşma mekanizmaları kanımca Türkiye’deki yoksulluğu »dayanabilir / katlanılabilir« kılmaktadır. Ancak Almanya gibi sanayileşmiş ve modern bir ülke toplumunda – hele hele onyıllarca sosyal devletin garantisi ile yaşanmışsa – bireyselleşme had safhaya ulaşmıştır. Aile içi dayanışma ve toplumsal yardımlaşmanın bir kaç kuşak boyunca gelenek halinden çıkmış olması, dünyanın en zengin ülkelerinden birinde yoksul olmayı trajik bir yaşam biçimine çevirmektedir. Doğru, Almanya’da yoksullara ve muhtaçlara verilen aylık 345 Avro’luk »Hartz IV« yardımı, örneğin Afrika veya Asya’da günde 1 ABD Doları ile geçinmek zorunda bırakılan yüz milyonlarca yoksul için çok yüksek bir meblağ sayılır, ancak Almanya koşullarında yaşamını sürdürmek zorunda olan bir insan için de açlık sınırında yaşam anlamına gelmektedir. Kaldı ki Almanya’daki yoksulluk salt maddî olanaksızlıklar değil, toplumsal, kültürel, ekonomik ve politik yaşamın dışında kalmak, yoksul doğan çocukların, geleceğin yoksul yetişkinleri olacakları anlamına gelmektedir.

Dünya ihracat şampiyonu olan Almanya sosyaldemokrasi ve ekoliberaller sayesinde, yoksulluk konusunda da rekor kıran bir ülke haline geldi. Federal Hükümet’in »2007 Yoksulluk Raporu«na^[15] göre Almanya nüfusunun yüzde 13,5’i yoksul; yoksulluk sınırının altında yaşayan reşit olmayan çocuk sayısı ise 2,8 milyon (bu sayı 2004 Aralık’ında 1,5 milyondur). Her dört kişiden biri yoksulluk tehditi altında – ki salt bu sayılar bile Ajanda 2010 programının yasayla yoksul yaratma anlamına geldiğini kanıtlamaktadır. Özellikle düşük ücret sektöründe çalıştırılan, çoğunluğu kadın milyonlarca insanın emekli olduklarında düşük emeklilik maaşı nedeniyle sosyal yardıma muhtaç yaşlı yoksullar olacakları daha şimdiden bellidir. »Modern« sosyaldemokrasi neoliberal uygulamalarıyla toplumun büyük bir kesimi için gelecek perspektifsizliğini hakim kılmıştır.

Aslına bakılırsa Ajanda 2010 politikaları, yani saf kültürde neoliberalizm virüsü, sadece yoksulların sayısını artırıp, kalıcılaştırmıyor. »Hartz IV«e muhtaç duruma düşme tehlikesi, olağan iş ilişkilerinde olup, düzenli gelir sahibi olanlar ile zanaatkârları ve akademisyenleri

de iliklerine kadar ürkütüyor. Ve bence bu politikanın asıl hedefi de bu: korku toplumu yaratıp, emekçileri disipline etmek ve sermaye keyfiyetinin boyunduruğu altına sokmak. İşsizlik sayısının görece azaldığı bugün bile her an bir hastalık, beklenmedik bir kaza veya şirket yönetiminin işletmeyi başka bir ucuz »sanayi mevkiine« taşıması sonucu işsiz kalıp, bir yıl içerisinde »Hartz IV'e düşmek« işten bile değil.

Bu olasılığın toplum çoğunluğunu ne denli korkuttuğunu Allensbach Demoskopi Enstitüsü'nün 2006 Temmuz'unda yaptığı bir anket^[16] gösteriyor: işsiz kalıp, »Hartz IV'e düşmek« toplumun yüzde 84'ünün en büyük korkusu. Yüzde 71'i yaşlılıkta yaşam standardının düşeceğini ve yoksul kalacaklarını düşünüyor. Aynı ankete göre sendikaların etkisiz kaldığını düşünenlerin oranı yüzde 72. Böylesi bir toplumda egemen politikaya karşı etkin bir direnci örgütlemenin zorluklarını anlatmaya herhalde gerek yoktur sanırım. Nitekim sosyaldemokrasinin sözde »teşvik ve talep etme«-politikası sonucunda, Alman toplumunun, 1982'den beri süren metaformozunu tamamlayarak, paradigma olarak birey ile toplumu birbirine bağlayan bir sosyal devlet anlayışını kabul eden bir toplum yerine, ekonomik çıkarların ekonomi dışı zor kullanma yöntemleriyle savunulmasını meşru sayan ve herşeyin kâr mantığının önceliğiyle hesaplanmasını kabul eden bireylerin çoğunluğu oluşturduğu bir topluluğa dönüşmesi sağlanmıştır.

Sadece bu değil: sosyaldemokrasi ve bilhassa Yeşiller'in korku toplumunun oluşmasına büyük katkı sağlayan güvenlik ve savunma politikaları da kayda değer. 1999'da yürütülen Kosova savaşıyla Alman ordusunu yeniden politikanın aracı haline gelmesinin yolunu açan Kırmızı-Yeşil, ABD'nin sözde »teröre karşı savaşına« sahip ve destek çıkararak Alman topluma bir de »terör korkusunu« aşılamıştır. Dünyanın enerji ve hammadde kaynaklarına engelsiz ulaşımı sağlamak isteyen Kırmızı-Yeşil, değişen »güvenlik« ve »savunma« politikalarını topluma kabul ettirebilmek için terör histerisini körüklemiştir. Zaten var olan yabancı düşmanlığı, refah şövenizmi ve ırkçılık, bir de terör histerisinin yol açtığı islamofobiyle birleşince, Federal Ordu'nun Anayasa'da yazılı olan »yurdu savunma görevi« yerine, »... *Almanya ekonomisinin dünya piyasalarına, enerji rezervlerine ve hammadde kaynaklarına engelsiz ulaşımını savunma görevi, Federal Ordu'nun öncelikli görevidir*« (Beyaz Kitap, Almanya Savunma ve Güvenlik Politika Belgesi, 2007) cümlesini geçerli kılmak ve ABD'den sonra yurtdışında en fazla asker konuşlandıran ülke olmak pek te zor değildi.

NEOLİBERALİZME KARŞI DİRENCİN ÖRGÜTLENMESİ

»Biz halkız!«

2004 Pazartesi Yürüyüşleri sloganı

Kanımca Almanya egemenleri Ajanda 2010 politikasını uygulamadan, yayılmacı dış politikalarını gerçekleştirip, Almanya'ya biçtikleri yeni rolü oynatsalardı, yaratılan zenginlikten pay alan çoğunluk toplumundan pek ses çıkmazdı. Ne de olsa »Ren Kapitalizmi« döneminde dağılıma giren zenginliğin ve sosyal devletin finansman kaynağı, Almanya sermayesinin sömürdüğü diğer dünyanın yoksulluğuydu. O zamanlarda da çoğunluk toplumu »kaymağın« nereden geldiğiyle ilgilenmiyordu bile. Velhâsıl Bert Brecht'in dediği gibi^[17], yoksul dünya sömürülmeseydi, Batı zengin olamaz, »Ren Kapitalizmi« sosyal devletini finanse edemezdi.

Ancak sermayenin arsız kâr hırsı ve neoliberal uygulamalar, sınıflı toplumun çelişkilerini Almanya'da da herkes için görünür hale getirdi. Sermaye »Ren Kapitalizmi«nin sınıf uzlaşısını tek taraflı olarak fesh etmiş ve sınıf mücadelesinden onyıllar önce vazgeçmiş olan sendikalara karşı yukarıdan sınıf savaşını ilân etmişti. Giderek daha fazla kan kaybeden sendikalar, ki bir kaç yıl içerisinde 1 milyondan fazla işçi sendika üyeliğinden istifa etmişti, şansölye Schröder'in doğrudan kendilerini hedef almasıyla (»Sendikalar toplu iş sözleşmesinde görüşmelerinde işyerlerini düşünüp hareket etmeli ve makul bir maaş artışını kabullenmelidirler«, G. Schröder, 2003), sosyaldemokrasi içerisinde fazla yandaş bulamayacaklarını nihayet görmekteydiler. Halbuki SPD'nin meclis grubunda 150'den fazla sendika kökenli milletvekili bulunuyordu. Aralarında eski sendika başkanları, aktif bölge sorumluları, sendika sekreterleri veya işyeri işçi temsilcileri gibi sendikacı milletvekiller, sendikaların karşı çıktığı yasaları onaylamaktan hiç gocunmamışlardı.

Özellikle »Hartz IV« uygulamasının başlamasıyla toplumda kıpırdanmalar başlamış, sol grupların ve küreselleşme karşıtlarının eylemlerine sıradan halkın katılımı artmaktaydı. Sendikalar için eylem birliğine girilebilecek yeni müttefikler ortaya çıkmaktaydı. Bu durum sendika kökenli veya sendikalara yakın duran kesimlerdeki politik arayışları hızlandırdı. 2003 sonu, 2004 başında SPD'nin solundaki resim pek iç açıcı değildi: PDS Doğu eyaletlerinde güçlü destek buluyordu. Ancak Doğu eyaletlerindeki nüfus giderek azalıyor,^[18] PDS'in üye bileşimindeki yaş ortalaması 60'ın üzerine çıkıyordu. Sadece Berlin'de ve Doğu eyaletlerinde yerel düzeyde ve eyalet parlamentolarında bir varlık gösterebiliyor, ama geleneksel olarak sendikalar ile ciddi bir ilişki kuramıyordu. 2002 genel seçimlerinde Federal Parlamento'ya sadece iki milletvekili sokarak, grup kurma hakkını yitirmiş olan

PDS, Batı eyaletlerinde SED'nin devamı olarak kabul görmediğinden, sadece yüzde 1 dolayında destek bulabiliyordu. DKP ve diğer sol-sosyalist parti ve grupların ise etkileri son derece kısıtlıydı.

Bu koşullar altında var olan parti veya örgütlenmelerle sosyaldemokrasi üzerinde baskı uygulayacak ve politika değişikliğini talep edebilecek güçlü bir oluşum yaratılması olanaksızdı. İşte tam bu dönemde Almanya'nın Kuzey'inde ve Güney'inde birbirinden bağımsız iki girişim oluştu. Kuzey Almanya'da bazı marksist entelektüeller ile PDS'den ayrılmış olan bir kaç sendikacı sosyalist »**Seçim Alternatifi**« adlı bir girişimi başlatmışlar ve politika değişikliğini talep eden bir manifesto yayınlamışlardı. Hemen hemen aynı günlerde Güney'de SPD üyesi yedi IG Metall yöneticisi ve bir emekli öğretim üyesi »**Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi**« adı altında bir araya gelmeyi kararlaştırıp, kamuoyuna duyurmuşlardı. Her iki girişim birbirinden habersiz işe başlamış, ama kısa bir zaman içerisinde bir araya gelmesinin gereğini görerek birlikte **WASG**'yi^[19] kurmuşlardı.

Diğer tarafta toplumda artan hoşnutsuzluk kendisini spontane eylemlerle ifade etmeye başlıyordu. 2004 Temmuz'unda, bir dönemler DAC'nde gelenekselleşmiş olan »**Pazartesi Yürüyüşleri**« yeniden başladı. Önce Doğu'da 60 kişiyle başlayan »Pazartesi Yürüyüşleri«, bir hafta sonra 6.000 kişiye, 2004 Ağustos'unda da Doğu ve Batı'nın çeşitli kentlerinde olmak üzere 250. 000 kişiye ulaştı. Kamuoyunun ve medyanın yoğun ilgisini çeken WASG bu durumda bir katalizatör görevi görmüş, »Pazartesi Yürüyüşleri« ile WASG adı birlikte anılır olmuştu. Başlangıçta bu yürüyüşlerden uzak duran sendikalar da, eylemlerin kitleselleşmesini görünce harekete geçmek zorunda kaldılar. Alman Sendikalar Birliği DGB, attac gibi küreselleşme karşıtı örgütlerle ve işsizlerin kurdukları girişimlerle eylem birliğine girerek, 2004 sonbaharında 500.000 kişilik bir miting tertip ediyordu. Almanya'da yeniden bir değişim rüzgârı esmeye başlamıştı. İşin garip cilvesi, tarihin tekerrür etmesiydi: Koca »SPD teyze«, 1914'de işçi sınıfı hareketini bölerek Komünist Partisi'ni doğurmuş, 1980lerde de Yeşiller'in kurulmasını tetiklemişti. Bunlar hep SPD'nin iktidar olduğu dönemlerin sonucuydu. SPD gene iktidardaydı ve bu kez de yeni bir partiyi doğurmak üzereydi.

***

[1] Elmar Altvater: Globale Finanzinnovationen, privates Computergeld und sozialisierte Schulden (Küresel malî yenilikler, özel bilgisayar parası ve sosyalize edilmiş borçlar), Prokla Dergisi, No. 103, S. 250

[2] Porsche şirketinin 2007 bilançosu bu değişime güzel bir örnektir. Şirket 2007 yılında toplam 8 milyar Avro kâr yapmıştır. Bunun sadece iki milyarı üretilen ürünlerin satışından elde edilen kârdır. Geriye kalan 6 milyar Avro malî piyasa yatırımlarından elde edilen kârdır.

[3] 2007 istatistiklerine göre düşük ücret sektöründe 1,5 milyon insan çalıştırılmaktaydı. Tam gün çalışan, ama maaşı yetmediği için işsizlik parası alanların sayısı 1 milyonu geçmişti. İstatistikler için Federal İş Ajansının web sayfasına (www.arbeitsagentur.de) bakınız.

[4] 1998 seçimleri öncesinde uluslararası tekel temsilcilerinin, ordu mensuplarının, diplomatların ve bürokratların katıldığı bir konferansta tebliğ sunan Joseph Fischer, bir soru üzerine »Yeşil dış politika yoktur, Alman dış politikası vardır« yanıtını vermişti. Gazeteler bu yanıtı, »Yeşiller, olağan devlet partisi olacaklarını kanıtladılar« şeklinde yorumlamışlardı. Fischer Kırmızı-Yeşil hükümetin iki dönem dışişleri bakanı oldu.

[5] Financial Times ve Handelsblatt gibi sermaye sözcüsü basın ertesi gün büyük bir zafer edasında haberi duyuruyorlardı. Zafer duygusuna kapılmakta haklıydılar, çünkü Oskar Lafontaine'nin yerine eski Hessen Başbakanı Hans Eichel getirilmişti. Otuz yılı aşkın bir zamandır yakından tanıdığım Hans, ki gerek Kassel Büyükşehir Belediye Başkanlığı, gerekse de Hessen Eyalet Başbakanlığı döneminde birlikte çalıştığım bir yoldaşımdı, aslında malî konularda Oskar gibi düşünmekteydi. Hatta bir sohbetimizde Schröder'in sıkı bir kariyerist olduğunu söylemişti. Ancak Maliye Bakanı olduktan sonra, kraldan kralcı oldu ve Kırmızı-Yeşil hükümetin gerçekten antisosyal ve tekellere yarayan malî politikaların mimarı haline geldi. Sermaye basını bir zamanların hızlı genç sosyalistini göklere çıkartıyordu.

[6] 1999 yılında Federal Yabancılar Meclisi başkanı sıfatıyla görüştüğüm CDU/CSU Meclis Grubu başkan yardımcısı Jürgen Rüttgers bu politikalar bağlamında bana »eğer SPD ve Yeşillerin yaptıklarını biz yapsaydık, bırakın sendikaları, toplumun yüzde sekseni bizi taşa tutardı« diye karşılık vermişti.

[7] 2000 Lizbon Zirvesi kararı.

[8] 28 Ekim 2007'de Hamburg'da gerçekleştirilen Program Kurultayı'nda kabul edilen programda tek bir cümle geçiyor: »SPD gururla demokratik sosyalizm geleneğine bağlıdır«.

[9] SPD'nin NATO'nun Pershing II roketlerinin Almanya Federal Cumhuriyeti'nde konuşlandırılmalarını kabul etmesini protesto eden bazı SPD milletvekilleri ve partililer önce parti içinde »Demokratik Sosyalistler Girişimi«ni oluşturmuşlar, ardından bu milletvekillerinin partiden atılması üzerine 28 Kasım 1982'de Münster'de »Demokratik Sosyalistler« adlı partiyi kurmuşlardı. Bu parti 1991'e kadar aktif kaldı.

[10] Yeşiller'in kurulmasında 1968 öğrenci hareketinin önemli bir etkisi vardır. Gerek 1968liler, gerekse de çevre ve barış hareketleri aktivistleri SPD aparatına karşı »parti olmayan bir partinin« kurulmasını ve bu siyaset aracının parlamento dışı muhalefetin doğrudan sesi olması gerektiğini savunuyorlardı. Böylesi bir anlayışla SPD içinde olmak ve SPD'yi içerden değiştirmek olası değildi. Kaldı ki SPD, muhafazakârlar gibi nükleer santralleri favorize ediyor ve erkek egemen toplumun temsilcisi gibi sosyal politikalarda paternalist yaklaşımları savunuyordu. Tüm bunlar SPD solunda bir partinin doğuşunda »ebe« rolü oynayan faktörlerdi.

[11] Peter Hartz'ın adı daha sonra yolsuzluk olaylarına karıştı. 7 Ekim 2005'de Hartz'ın 44 davada rüşvet verdiği ve sendika yöneticilerine paralar ödediği bildirildi. 17 Ocak 2007'de yapılan bir duruşmada Peter Hartz suçlamaları kabul etti. Hartz'ın buna rağmen sadece 576 bin Avro para cezasına çarptırılması ve başka ceza almaması kamuoyunda sert eleştirilere neden oldu.

[12] Ki Kırmızı-Yeşil hükümetin her iki döneminde parlamento grubunda en az 150 sendika kökenli milletvekili mevcuttu. Kısıtlamalar buna rağmen ve bu milletvekillerinin doğrudan desteği ile gerçekleştirildi.

[13] Özellikle Almanya'nın yoksulluk merkezi olarak anılan Mecklenburg-Vorpommern eyaletinde yüzlerce köy ya tam boşaldı, ya da sadece bir kaç yaşlının ikâmet ettiği hayalet köyler haline döndü.

[14] Ijoma Mangold: »Das neue Subproletariat« (Yeni Sübproletarya), 9 Şubat 2005 tarihli Frankfurter Rundschau gazetesi.

[15] Yoksulluk istatistikleri ve diğer veriler için Federal Hükümet'in web sayfasına (www.bundesregierung.de) bakınız.

[16] Anket sonuçları için bkz.: www.ifd-allensbach.de

[17] »Ve yoksul adam zengin adama dedi ki: ben yoksul olmasaydım, sen zengin olamazdın!«

[18] »Birleşme« yılı olan 1990'da 17 milyon nüfusu olan Doğu eyaletlerinde, 2003'de 14 milyon kişi yaşıyordu. İstatistikler için Mikrozensus sonuçlarına bakınız.

[19] WASG ile ilgili olarak »Kökler« başlıklı bölüme bkz.

KÖKLER

BATI'DA YENİ BİR ŞEYLER OLUYOR!: WASG

»... SPD'nin politikasını değiştirmemesi durumunda yeni bir partinin kurulması için kollarımızı sıvayacağımızı kamuoyuna açıklamak isteriz.«
WASG Kuruluş Bildirgesinden

Almanya'nın, belki de Avrupa'nın en büyük sendikalarından olan IG Metall'in bölge sorumluları Thomas Haendel, Klaus Ernst, Anny Heike, Günther Schachner, Gerd Lobboda ve Peter Vetter ile Hannoverli profesör Herbert Schui 19 Mart 2004'de bir basın toplantısına davet ettiklerinde, Alman medyasının skandal kokusunu hemen almakta deneyimli olan bütün isimleri kameramanlarıyla Nürnberg yakınlarındaki Fürth'e koşmuşlardı. Medya kurtları, uzun zamandan beri SPD içinde kazan kaynadığını biliyorlar ve tek başına sosyal kıyımı protesto mitinglerine binlerce işçiyi katabilen Klaus Ernst gibi tanınmış sendikacıların söyleyecekleri önemli şeyler olduğunu tahmin ediyorlardı. Nitekim de öyle oldu: hepsi uzun yıllardan beri SPD üyesi olan davet sahipleri, **»Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi«** adı altında bir girişim kurmuşlar ve SPD yönetimini politika değişikliğine davet ediyorlardı. Tehditleri de hazır: *»Aksi takdirde yeni bir parti kurarız!«* Almanya gibi bir ülkede parti kurmanın ne denli zor olduğu biliniyordu, ama ilk kez tanınmış sendikacı SPD üyelerinin böylesine ısrar ve kararlılıkla bu tehditi savurmaları bomba etkisi yapmıştı. Aynı akşam bütün televizyon kanallarında haber spikerleri *»SPD'de büyük çatlak«* haberini veriyorlardı. Ertesi gün ise bu haberi ve haberin yorumunu yayınlamayan bir gazete bulmak olanaksızdı. 2005 Eylül'ünde 4,1 milyon seçmenin oyunu vereceği yeni politik gücün macerası böyle başlıyordu.

»Hakan, burnuma çok güzel kokular geliyor«. Mart başında eski DGB-Hessen başkanı Dieter Hooge'nin çağrısıyla Frankfurt am Main kentinde düzenlenen ilk toplantıya giderken, benimle birlikte gelen dostlarım Talat Kaya ile Hakan Yılmaz'a böyle demiştim. Uzun yıllar birlikte çalıştığım Dieter^[1] bana telefon etmiş ve *»herkes burnundan soluyor, artık harekete geçip partiye hakim olmuş bu teknokrat takıma haddini bildirmek lazım«* diyerek, yeni girişimle ilgili bir toplantı yapmak istediğini, telefon ettiği herkesin toplantıya katılacağını söylemişti. Aralarında Demokratik Sosyalistler partisinin kurucusu Manfred Coppik, IG Metall Offenbach sorumlusu Werner Dreibus ve girişimi başlatanlardan Peter Vetter'in de bulunduğu yaklaşık 50 kişi toplandık. Hemen hemen herkesde *»yalnız değilmişim«* duygusu hakimdi. En kısa zamanda eyalet çapında ve yerelde örgütlenilmesi gerektiği tespitini yaptık. Peter ve Dieter bana Kuzey Hessen'de örgütlenmenin sorumluluğunu üstlenmemi önerdiler ve merkezi girişime katılmaya davet ettiler. Peter o günlerde Kuzey'de de bir başka girişimin başladığını ve en kısa zamanda ortak bir toplantı yapılacağını söyledi. Girişimden haberim olduğunu ve girişimcilerden bazılarını tanıdığımı söyleyince, ortak toplantıya katılmamın iyi olacağını belirtti.

Bu arada hem »Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi«, hem de Kuzey Almanya'da kurulan »**Seçim Alternatifi**« adına yapılan açıklamalar e-mail zinciri üzerinden ülkeyi dolaşmaya başlamışlardı bile. Aynı günlerde »Seçim Alternatifi« kurucularından Joachim Bischoff ve Björn Radke ile ilişkiye geçmiştim. Joachim ve Björn'de benim gibi düşünüyorlar, iki girişimin birleşmesini gerekli görüyorlardı. Bir kaç gün içerisinde iki girişimin web sayfaları açıldı ve ilgi daha da arttı. Hiç ummadığım bir yoğunlukta mailler alıyordum; Kuzey Hessen'i ve bölgedeki aktörleri iyi tanırım, ama mail gönderenlerin çoğunluğu bilinen aktörlerden değil, hiç tanımadığım, hatta uzun yıllar politikadan uzak kalmış insanlardı. Gerek web sayfasında Kuzey Hessen sorumlusu olarak anılmam, gerekse de basının gösterdiği ilgi sonucu, hâlen üyesi olduğum SPD'nin yöneticilerinden telefonlar, görüşme istekleri gelmeye başladı. SPD olayın vehametini kavramış ve daha işin başında inisiyatifi elinde tutmak için uğraş vermeye başlamıştı. Uzun bir süre çeşitli örgütlerin başkanlığı yapıp, kamuoyunda tanınan bir isim olmasaydım herhalde bu telefonlar bana gelmezdi. Çünkü tanınmış SPD üyelerinin partiden ayrılmaları yaygın medyanın işine geliyor, SPD'ye karşı kullanılıyorlardı.

»SOSYALDEMOKRASİDE ÜYELİK ANCAK ÖLÜMLE BİTER!«

Klaus Ernst gibi girişimi başlatan sendikacılar son ana kadar SPD'de kalmayı, »ayrılacaksa da, onlar atsın« düşüncesindeydiler. Ben ise SPD'nin politikasını partide kalarak değiştirmenin olanaksız olduğunu düşünüyordum. Bu nedenle de bir açıklama yaparak, partiden istifa ettim. Klaus'lar ise kısa bir süre sonra »partiyeye zarar verdiniz« gerekçesiyle SPD'den atıldılar ve bu da tabii günlerce medyaya konu oldu. Partiden atılmalar ve istifalar çoğalınca, girişimlere olan ilgi daha da arttı. İstifa mektubumu okuyan bir SPD yöneticisi olan (41 yıllık parti üyesi ve gerçek bir sosyaldemokrat olduğuna inandığım) Hans-Jürgen Sandroock beni bir gün yolda gördüğünde, »sizleri çok iyi anlıyorum, hatta gönülüm sizinle, ama bilhassa sen beni hayal kırıklığına uğrattın. Seni partiden atsalardı bir şey demeyecektim, ama sen istifa ettin. Sosyaldemokraside üyelik ancak ölümle veya partiden atılmayla biter, sen bunu unuttun!« diye serzenişte bulunmuştu. Hans-Jürgen'e bir şey diyemedim, ne de olsa sıkı bir sosyaldemokrat sendikacıydı ve 1984 büyük grevinde haftalarca sırt sırta mücadele ettiğim bir dostumdu. Hans-Jürgen'in bu tavrı işçi kökenli SPD üyeleri için semptomatiktir. Neden böyle olduğunu müsaadenizle biraz açayım.

Almanya sosyaldemokrasisi partileştiği ilk günden beri kendisini her zaman kitlesel bir

»üye partisi« olarak algılanmıştır. Parti, zaman içerisinde üyeler için politik aile ve »vatan« anlamını taşımaya başlamıştı. Aile ve »vatan« öyle çarçabuk terk edilemezdi. Bismarck'ın ünlü »**Sosyalistler Yasası**« döneminin 12 yıllık mücadele devresinden bu yana parti üyeliği, kendince bir değer olarak algılanıyor ve ortak bir »cemaate ait olma« duygusunu veriyordu. Kuruluş döneminde ve »Sosyalistler Yasası«na karşı illegal mücadele zamanında oluşan »*dayanışmacı cemaatin*« (F. Walter, 1992^[2]) gelenekselleştirdiği ahlâkî ve politik üyelik anlayışı, bugün dahi bir çok yerde kendisini korumuştur. İşçi kökenli üyeler için onyıllarca üyesi oldukları partiden ayrılmak, »evladını kaybetmekle« eşdeğer görülmektedir.

Ancak 1980li yıllardan itibaren giderek artan bir biçimde partinin (bel kemiğini oluşturan) sıradan üyeleri ile parti yönetiminin politik anlayışları arasında ciddi farklılıklar ortaya çıkmaya başlamıştı. Partinin üyeleri, bilhassa işçiler ve sendikacılar alışlagelmiş ve geleneksel tasavvurları taşırken, parti elitleri giderek daha hızlı bir biçimde neoliberal paradigmaya teslim oluyorlardı. Taban sosyal devleti korumak için partideyken, yönetim sosyal devleti »modernleştirmek« istiyordu. Tavan, tabandan hızla uzaklaşırken, aynı anda üye bileşiminde de ciddi değişimler meydana gelmekteydi. Sosyaldemokrasi, gerçekleştirmesinde önemli payı olduğu sosyal devlet tuzağına düşmüştü. »Ren Kapitalizmi«nin sağladığı olanaklar alt katmanlara eğitim ve kalifikasyon fırsatları vermişti, ama 1990lı yılların değişimi sanayi işçisi sayısında önemli düşüslere yol açmaktaydı. Böylelikle SPD artık çoğunlukla işçilerin değil, işçi kökenli ailelerin yüksek kalifikasyonlu kuşaklarının partisi haline geliyordu. Karl Marx gene haklı çıkıyordu: »*bilinç varoluşu değil, varoluş bilinci belirliyordu*«.

2000'lere gelindiğinde parti kurultayları her düzeyde artık teknokrat parti elitlerinin öngördüğü reji çerçevesinde, retorik söylemi radikal, ama kararları neoliberal olan »yüzde 90lık« toplantılar haline dönüşmüştü. Bu gelişmede ilginç olan bir olgu da şuydu: 1970li yıllarda fazlaca radikal sol pozisyonları aldığı düşünülen partinin gençlik örgütü **Jungsozialisten** (Genç Sosyalistler) örgütüne karşı sağdan denge unsuru olarak kurulan **AfA** (İşalan sorunları için çalışma birliği), bugünün SPD-solunu temsil eden akım haline geldi. Toplumsal adaleti gerçekleştirmek için partiye giren sendikalı kalifiye işçilerin oluşturduğu ve özünde sağ-sosyaldemokrat anlayıştan hiç vazgeçmemiş olan AfA »sol«a kaymadı aslında. AfA olduğu yerde kalırken, SPD çoğunluğunu öylesine sağa kayd ki, bir zamanların sağ-sosyaldemokratları, kendilerini solda durur buldular.

Parti elitleri zaman içerisinde »modernleştirme« savıyla, yönetimin altındaki yapılanmaları tüzük değişikliği ile önemsiz hale getirerek, parti içi hiyerarşiyi güçlendirdiler. Böylelikle parti içi akımların, yerel örgütlenmelerin ve çalışma birliklerinin parti görüşlerinin belirlenmesine katılmaları neredeyse olanaksız hale gelmiş, bütün güç merkezî yönetimin elinde yoğunlaşmıştı. Özellikle Oskar'ın istifasından sonra parti içindeki karar alma mekanizmalarının küçük bir azınlığın eline geçtiği ve partiye kararların medya aracılığıyla beyan edildiği bariz bir biçimde görülüyordu.^[3] Bir zamanlar parti iradesinin oluşumunda önemli işlevler gören ve yönetimin, tabanın, farklı akımların ve partiye yakın entelektüellerin katılıp, parti rotasını tartıştıkları bölge konferansları, Schröder döneminde yönetimin şantaj yoluyla kendi kararlarını dayatarak, meşrulaştırdıkları oylama maratonları haline geldiler. Schröder ve ekibi partiye Ajanda 2010 politikasını kabul ettirmek için tam dört defa istifa tehditini savurmuştu. Şansölyenin istifası 16 yıl sonra elde edilen iktidarı kaybetmek anlamına geldiğinden, çoğunluğu genellikle parti bürokrasisi, yöneticiler, milletvekilleri, bakanlar gibi profesyonel politikacılardan oluşan parti kurultayları, gûya »*parti, birlik içinde hareket ediyor*« resmini vermek için Ajanda 2010 politikasını yüzde 90'la onaylamışlardı.

Schröder'in otoriter yönetim stili Ajanda 2010 politikasının onaylanmasından sonra tepkiler almaya başlayınca, kimi SPDli tarafından »*liyakatli ve tutarlı parti askeri*« olarak nitelendirilen Franz Müntefering parti başkanlığına getirildi. Ancak Müntefering partinin değil, Schröder'in askeriydi ve Ajanda 2010'u herkese karşı tırnaklarıyla savunuyordu. Artık SPD, sürekli dayatmalarla kendi politikalarını meşrulaştırmaya çalışan oligarşik bir ekip tarafından yönetiliyordu.

Bütün bunların etkisiz kalması olanaksızdı. Parti her geçen gün üye kaybediyor, parti soluna milletvekilli adaylığı bile esirgendiği için tek tek bireylerin partide kalma motivasyonu yok ediliyordu. Araştırmacılar SPD'nin sadece Kırmızı-Yeşil hükümet döneminde 150.000'den fazla üye kaybettiğini tespit ediyorlardı.^[4] Artık medyada 40, 50 yıl üyelik yapmış olan ünlü ya da ünsüz sayısız sosyaldemokratın SPD'den istifa ettiği haberleri, bir dizi gibi yayımlanır olmuştu. İstifa edenleri çoğunluğu, Almanya'da üçüncü büyük siyasî grup haline gelen »politik bezginler« fraksiyonuna katılmış, kendilerini politikadan bütünüyle geri çekmişti. 1990 yılında 950.000'den fazla üyeye sahip olan SPD, 2005'e kadar 350.000'den fazla üye kaybetmişti. İşte WASG'nin aktivist ve taraftarlarının çoğu SPD'den istifa edenler arasından geliyordu.

ÖNCE DERNEK...

»Eğer bir örgütlenme modeli üzerine anlaşılmazsak, her gün gelen yüzlerce mail ve faksla nasıl başa çıkacağız?«
Bürosundaki elektronik posta kutusu ve faksı kilitlenen Thomas Haendel,
2004 Nisan'ında yapılan ortak toplantıda

Kuzey'de ve Güney'de başlatılan iki girişim, web sayfalarını açar açmaz destek mailleri bombardımanına tutuldular. İlişki adreslerinde adı geçen herkes gibi benim de cep telefonum susmak bilmiyor, her gün onlarca mail alıyordum. Hemen hemen hepsinin mesajı aynıydı: *»Ajanda 2010'a karşı güçlü bir direniş örgütünü kurma zamanı geldi, ben nasıl yardım edebilirim?«*.

O günlerde bizlere ilginç bir soru da yöneltiliyordu: *»Neden PDS'e geçmediniz?«*. Gerçi bundan sonraki bölümde PDS'i detaylı bir şekilde anlatıyorum, ama şu kadarını burada da söyleyebilirim: Gerçekten de PDS, SPD'nin solunda olan en güçlü partiydi ve *»demokratik sosyalizm«* şiarını bayraklaştırıyordu. Ancak PDS, bilhassa Doğu eyaletlerinde hâlâ *»devlet yöneten parti«* anlayışını terk etmemişti. Batı'daki sol ve sendikal hareketin sol kanadı ise geleneksel olarak bir muhalefet kültürünü yaşatmaktaydı. PDS, Batı solu için bürokratik bir kadro partisiydi. Bununla birlikte SPD ve PDS'in Berlin eyaletinde oluşturdukları hükümet bir çok neoliberal tedbire imza atmış ve özellikle Berlin Eyalet Hükümeti toplu iş sözleşmesi birliğinden ayrılarak, sendikalara karşı kötü bir pozisyon almıştı. Batı'nın solcuları için o günlerin PDS'i, programatik, politik ve örgütsel olarak sendikalarla arasına mesafe koyan bir partiydi. Sosyalist bir parti olarak sendikalarla arasına mesafe koyuyor, ama Berlin ve Mecklenburg-Vorpommern eyalet hükümetlerinin karar altına aldığı sosyal kesintilerin sorumluluğuna ortak oluyordu. Bu açıdan *»Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi«* ile *»Seçim Alternatifi«*nin bilinçli olarak PDS ile aralarına mesafe koyarak kurduklarını söyleyebiliriz.

PDS'e karşı – en azından girişimlerin başlatıldığı tarihte – mesafe konmasının ardındaki en önemli etken, doğal olarak girişimcilerin Batı'nın sol geleneğinden gelmeleriydi. *»Emek ve Toplumsal Adalet Girişimini«* başlatanlar, tanınmış bir keynesyenist ve ekonomi profesörü olan Herbert Schui haricinde, sendikacıları. Ama Herbert de işçi hareketine çok yakın duran bir isimdi. Aslında, yüzlerce bilim insanının bir araya gelerek oluşturdukları antineoliberal network olan **»Memorandum-Grubu«**nun kurucu üyelerinden olan Herbert'in, sayıları Almanya'da çok azalmış olan ender işçi entelektüellerinden olduğunu söylemek lazım. Herbert, yaşamı boyunca sendikal hareketin eğitim çalışmalarına, aynı kendi akademik çalışmalarına verdiği kadar önem veren ve sendikal mücadelelerin içerisinde yer almış bir bilim adamıdır. *»Emek ve Toplumsal Adalet Girişiminin«* en tanınmış yüzlerinden olan

Klaus Ernst'in, Herbert'in öğrencisi olduğunu belirtmenin kayda değer olduğunu sanıyorum. Klaus da, sosyal devletin sendikal hareketin mücadeleler sonucu elde ettiği çok önemli bir kazanım ve sosyaldemokrat politikanın hem aracı, hem de hedefi olduğuna inanan tutarlı bir sosyaldemokratı. Diğer tanınmış isim de, Jürgen Habermas tarafından *»kaypaklar ülkesinin partizan profesörü«* olarak nitelendirilen ve Batı Alman solunun belki de savaş sonrasında en fazla saygı gösterdiği entelektüel olan Wolfgang Abendroth'un öğrencisi Thomas Haendel'di. Thomas, Fürth IG Metall bölge sorumlusuydu ve IG Metall'in yönetim konseyi üyesi olarak sendikal harekette ağırlığı olan mücadeleci sendikacılardan birisiydi.

Diğer girişimciler de IG Metall'in bölge sorumlularıydılar. Siyaset araştırmacısı Franz Walter, sonraları *»Der Spiegel«* dergisine yazdığı bir makalesinde DIE LINKE'nin aktörlerinden bahsederken WASG'li girişimcilerin farklı tip sendikacılar olduklarını belirterek, bu tip sendikacıları şöyle tarif ediyordu^[5]: *»Bu tip sendikacılar için işçi hareketi politik vatan ve yaşam merkezi sayılır. Onlar için sendika, işçi hareketinin birincil çıkar örgütüdür. SPD üyesiydiler, ama Weimar'dan kalan gelenek nedeniyle değil, SPD'yi o zamanlar işçi hareketinin en önemli örgütü olarak gördüklerinden. Sosyaldemokrasi ile olan ilişkileri işlevsel ve araçsaldı. Kısacası, bu tip sendikacılar, SPD içerisinde aktif olan (sol) sendika lobicileriydiler.«* Gerçekten de sonraları yaptığımız çeşitli sohbet ve toplantılarda hepsi sonuna kadar SPD içerisinde politik değişim için kavgaya ettiklerini, ama *»sosyal devlet düşmanlarının«* (K. Ernst) çoktan cephe değiştirdiklerini söyleyerek, *»maalesef başka çıkar yolumuz kalmamıştı«* diyorlardı. Ve SPD yönetimine karşı müthiş kızgın olmalarına rağmen, hepsi de SPD'yi kaybetmiş olmanın üzüntüsünü yaşıyorlardı.

»Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi« SPD üyesi sendikacılar tarafından kurulurken, *»Seçim Alternatifi«* bilim insanları, marksist entelektüeller, dergi çevreleri ve sendikalara yakın duran aktivistler ile sosyalistler tarafından kurulmuştu. Bazıları bir dönem PDS içinde veya çevresinde politik çalışmalara katılmıştı. Bazıları ise Yeşiller'de yöneticilik yapıp, ayrılmış olanlardı veya attac gibi küreselleşme karşıtı örgütlerde aktifti. En önemli aktörlerden birisi ise, hizmetliler sendikası ver.di'nin genel merkezinde sendika sekreteri olarak çalışan Ralf Kraemer'di. Ralf 2003/2004 yılbaşında *»2006'da bir seçim alternatifi için«* başlıklı 14 sayfalık strateji belgesini kaleme almıştı. Belgesinde politik güç dengelerini

irdeliyor ve olası bir seçim alternatifinin programatik ve örgütsel olanaklarını değerlendiriyordu. Ralf'in temel tezi, parlamento dışı sosyal muhalefetin yanısıra, politik formasyon olarak parlamento içinde çalışacak bir muhalefet partisinin gerekli olduğu idi ve şunu savunuyordu^[6]: *»Öncelikli olarak söz konusu olan, hegemoni mücadelesi vermek ve neoliberal veya başka sağcı tasavvurları geriye itmektir. Politik yeterlilik geliştirmek demek, önce muhalefet için entellektüel ve yapısal kapasiteleri güçlendirmektir, illâ hükümete katılma yetisini kazanmak değil.«*

Diğer aktörlerden, Sozialismus dergisinin sahiplerinden olan Joachim Bischoff da çeşitli yazılarında SPD ve Yeşiller'in büyük ölçüde neoliberalizme teslim olduklarını ve PDS'in de alternatif teşkil etmediği için, *»gelişmekte olan sosyal hareketlerin ve parlamento dışı muhalefetin acilen bir parlamenter – politik temsilciliğe ihtiyacı«* olduğunu yazıyor ve reformist bir anlayış temelinde geniş kesimlerin bir araya getirilebileceğini savunuyordu. Gerek Ralf'in yazısı, gerekse de Joachim'ın kaleme aldığı makaleler entelektüel çevrelerde, Memorandum-Grubu'nda, PDS'e yakın Rosa Luxemburg Vakfı'nın etrafındaki kesimlerde geniş ilgi uyandırmıştı. Özellikle Ralf'in yazısındaki sol-keynesyenist iktisadî tasavvurların, bir toplumsal adalet partisinin teorik üst yapısı olabileceği dahi tartışılıyordu. Bunları etraflıca konuşup, ilk adımları atmak isteyen yaklaşık 30 kişi^[7] 2004 Mart başında Berlin'de bir araya gelerek, Ralf'in yazısını onaylamış ve *»Seçim Alternatifi«*ni kurmuşlardı. Bu toplantıya Klaus ve Thomas da gözlemci olarak katılmışlardı.

Bu arada girişimlerin web sayfalarına binlerce kişi imza atıyor, Hessen, Bavyera, Kuzeyren-Vesfalya, Bremen, Schleswig-Holstein, Rheinland-Pfalz ve Hamburg gibi eyaletlerin çeşitli kentlerinde yapılan tanıtım toplantılarının her birine yüzlerce insan katılıyordu. İki girişim de müthiş ilgi uyandırmıştı ve bir şekilde birbirlerini tamamladıklarından, birleşmeleri zorunluluk haline gelmişti. Çünkü girişim kurucularının birbirine benzer yaklaşımları olmasına rağmen, aralarında önemli farklılıklar bulunuyordu: Örneğin *»Seçim Alternatifi«*ni kuranların politik çeşitliliği, bir tarafta Almanya'daki toplumsal muhalefetin çok renkliliğini temsil etmesi bakımından son derece önemliydi, ancak girişimciler *»ordusuz generaller«* misâli kitlesellikten uzak, *»tek tabancalardılar«*. *»Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi«* ise diğer girişim kadar detaylı teorik temellere sahip değildi belki, ancak kurucuları *»kitle«* ile doğrudan ilişkiye geçebilecek ve bu ilişkiyi politik eylem kapasitesine dönüştürebilecek

kilit noktalarda duruyorlardı. Marksist entelektüeller teorik tartışmalarda, strateji geliştirmede çok önemli rol oynuyorlardı, ama sendikacılar gerek örgütlenmedeki deneyimleri, gerekse de SPD'nin artık ilgilenmediği işçi kesimleri ve sendika kadrolarıyla doğrudan iletişim içerisindeydiler.

Nitekim 2004 Nisan'ında Frankfurt am Main kentinde yaptığımız ilk toplantıda iki girişimin birleşmesini ve örgütlenme faaliyetlerine başlanmasını karar altına aldık. Eyaletlerde ve kentlerde gönüllü olarak örgütlenmeye destek çıkacak isimler de yavaş yavaş belli oluyordu. Ayrıca bu toplantıda »Seçim Alternatifi«nin bir merkezî toplantı yapılması konusunda söz vermiş olması nedeniyle 20 Haziran 2004'de Berlin'de toplantı yapılması kararı çıktı. Aslında bu karar bir uzlaşma sonucu alınmıştı ve örgütlenme konusundaki farklı anlayışları ortaya çıkarmaktaydı. Benim de arasında bulunduğum bir grup, örgütlenme konusunda belirli adımları atmadan kamuoyuna açık ve salt tartışmanın ötesine gitmeyecek olan bir toplantının kurmayı düşündüğümüz hareketin etkisini zayıflatabileceğini savunuyordu. Bizce böylesi bir toplantının dernek kurulduktan sonra ve belirli bir senaryo çerçevesinde yapılması daha doğru olacaktı. Ancak Axel, Ralf ve Sabine'nin ısrarlı dayatmaları sonucu – işin başında pürüz çıkmamasını istiyorduk – 20 Haziran toplantısını onayladık. Sonuçta 700'den fazla kişinin katıldığı toplantı Berlin Humboldt Üniversitesi'nin bir salonunda gerçekleştirildi. Medyanın ilgisi yoğundu, fakat ertesi gün, özellikle yaygın medyanın verdiği mesaj »*radikal solcular gene anlaşamadı*« oldu. Çünkü toplantıya Almanya'nın çeşitli kentlerinden katılan çeşitli sol-sosyalist örgütlerin temsilcileri alışıldık tavırlarını sergileyerek, toplantı gündemini ısrarla »*devrimci sınıf partisi kurmanın gerekliliği*« üzerine yoğunlaştırmışlardı. Klaus Ernst'in sekterlikle suçladığı ve hemen hemen dirsek temasında bile bulunmadığı radikal solun temsilcileri ile Batı'nın sosyaldemokrat sendikacılarının aynı toplantı salonunda olmaları, iki farklı dünyanın yanyana gelmesine benziyordu. Toplantı, kişisel olarak hayli faydalandığım ve çok önemli gördüğüm bir çok teorik tartışmanın sonrasında hiç bir karar almadan sonuçlandı.

İki hafta sonra gene Berlin'de 40 kişi bir araya gelerek WASG derneğini kurduk. E-mail ile dağıttığımız »*WASG Newsletter*«in abone sayısı bu arada 10.000'i geçmişti ve şimdi bu insanların buldukları yerlerde, demokratik meşruiyeti olan yapılanmalar içerisinde örgütlenmelerini sağlamak gerekiyordu. Kuşkusuz bu bir »**Top-Down-Süreci**«, yani tek

merkezden, yukarıdan aşağıya yönlendirilen bir süreç olmak zorundaydı. En azından biz zorunlu olduğuna düşünüyorduk. Çünkü egemen politikaya alternatif bir siyaset aracı oluşturabilmek için fazla zamanımız yoktu. 2006 Eylül'ünde yapılması planlanan genel seçimlere katılacak derecede örgütlenmiş bir partiyi kurmak zorundaydık.

Yerel ve ardından eyalet örgütlenmelerinin kurulmasında mecburen en hızlı yol olan interneti kullanıyorduk. Profesyonel bir kadroya sahip olmadığımızdan, yüz yüze örgütlenme sağlamak olanaksızdı. Eyalet sorumlularının haricinde, yerel grupları oluşturmak için ilişki adresleri gerekiyordu. Bu isimlerin çoğu, IG Metall ve ver.di'nin yerel sendika sekreterleriydi. Bütün ilişkiler ya e-mail aracılığıyla, ya da cep telefonları üzerinden kuruluyordu. Diğer taraftan kurduğumuz derneğin olanaklı olduğunca geniş katımlı ve her düzeyde demokratik meşruiyeti olan bir örgütlenme olması konusunda hepimiz son derece hassas davranıyorduk. Bu nedenle 2004 Temmuz'undaki kuruluş toplantısında seçilen 16 kişilik Federal Yönetim Kurulu'nun, yapılacak ilk Federal Kurultay'a kadar geçici olarak görevde olduğunu açıklamıştık. Daha başlangıçta, alışıla gelmiş başkan, başkan vekili v.s. şeklindeki bir yönetim yerine, farklı görüşlerin temsilini sağlayan bir örgütlenmeye gittik. Bu çerçevede yürütmeden sorumlu dört kişilik bir sözcüler grubu seçtik. Hepsinin eşit sorumluluğa ve selâhiyete sahip olduğu sözcüler grubu Klaus Ernst, Thomas Haendel, Sabine Lösing ve Axel Troost'dan oluşuyordu. Böylece iki girişimin ve her iki girişimdeki farklı yaklaşımların temsilciliği de sağlanmış oluyordu. Bu çeşitliliğimizi kamuoyuna karşı da saklamadan gösteriyorduk. Örneğin, medyadan sorumlu yönetim kurulu üyesi olarak düzenlediğim basın toplantılarında, aldığımız kararları açıklarken, kararları alan çoğunluğun yanısıra, kararlara katılmayan veya farklı karar önerisinde bulunan diğer grubun da görüşlerinin ne olduğunu açıklamak, daha sonra parti sözcüsü olduğumda da devam ettirdiğim bir gelenek haline geldi. Geçici Federal Yönetim Kurulu'nun diğer 12 üyesi arasında Joachim Bischoff, Björn Radke, Werner Dreibus, Peter Vetter gibi isimlerin yanısıra, bugün milletvekili olan Hüseyin Kenan Aydın da bulunuyordu.

Kuruluş toplantısında ilk Federal Kurultayı 2004 Kasım'ında Nürnberg'de yapmayı kararlaştırmıştık. Federal Kurultay'ın gerçekleştirilmesi için önce yerel örgütlenmeler kurulmalı, ardından yerel örgütlenmelerin (delege usûlü) bir araya gelerek, eyalet örgütlerini oluşturmaları ve Eyalet Kurultay'larında yönetimin yanısıra Federal Kurultay delegelerini

seçmeleri gerekiyordu. Ve bütün bunları yapabilmek için önümüzde üç ay gibi bir süre kalmıştı.

Başlangıçta yerel ve eyalet sorumlularının Federal Yönetim Kurulu tarafından belirlenmiş olması kısmen hoşnutsuzluk yaratmıştı. Ancak Yeşiller'in kuruluş döneminde gerçekleştirdikleri gibi bir »*taban demokrasisi laboratuvarı*« (O. Nachtwey, 2007) olanağımız yoktu. Örgütlenmeler oluşup, yönetimler demokratik bir biçimde seçilene kadar yerel ve eyalet sorumlularının merkezî düzeyden belirlenmesi bilinçli bir tercihti. Bu şekilde Batı Alman solunda hayli yaygın olan iş yapmadan tartışmalarda boğulma yatkınlığını ve bu yatkınlığın örgütlenme faaliyetleri önünde bir engel teşkil etmesini en aza indirmeyi başardık – her ne kadar »merkeziyetçi yönetim« suçlamasına maruz kalmış olsak ta, hâlen atılabilecek olan en doğru adımı attığımızı düşünüyorum.

Derneğin kurulmasının hemen ertesinde »Pazartesi Yürüyüşleri«nin kitlesel eylemlere dönüşmesi, bilhassa Batı eyaletlerinin büyük kentleri ve kasabalarının bir çoğunda WASG gruplarının oluşmasını tetikledi. DKP, MLPD, SAV gibi partiler, hatta PDS'in Batı'daki kimi üyesi de WASG toplantılarına katılıyor ve derneğe üye oluyorlardı. Sadece yaşadığım Kassel kentinde ve Hessen eyaletinde değil, yönetim kurulu üyesi sıfatıyla konuşmacı olarak davet edildiğim kentlerde ve Eyalet Kurultayları'nda hep aynı resmi görüyordum: radikal solun temsilcilerinden, eski sosyaldemokrat ve yeşillere, sendikacılardan, işsizler girişimi aktivistlerine ve politikayla hiç ilgisi olmamış insanlara kadar çok renkli ve çeşitli katılımcılar toplantılardaydı. Hatta bazı yerlerde yıllarca CDA yöneticiliği yapmış hıristiyan demokratlar^[8] dahi toplantılara katılıp, aktif olmak istiyorlardı.

Batı eyaletlerinde gösterdiğimiz örgütlenme başarısını, maalesef Doğu'da gösteremiyorduk. Batı'da yerel ve eyalet düzeyinde multiplikator görevini üstlenen ve yerel ya da eyalet düzeyinde aktif bir biçimde yöneticilik yapan sendikacıları, sendikaların örgütlenme oranının çok az olduğu Doğu eyaletlerinde bulamıyorduk. Ayrıca Doğu eyaletlerinde toplumun geniş kesimlerini içeren güçlü bir parti olan PDS'in varlığı, Batı'da yakaladığımız dinamiği Doğu'da tekrarlamamıza engel oluyordu. Merkezî örgütlenme modeli Berlin'de çeşitli sorunlar yarattı. SPD ile hükümete ortak olan PDS'in hayal kırıklığına uğrattığı çeşitli kesimler, ki aralarında hayli sekter grup da bulunuyordu, WASG kurulmadan çok önce çe-

şitli »Yurttaş Girişimleri«nde bir araya gelmişler ve muhalif yapılanmalar oluşturmuşlardı. Daha sonra bütün bu gruplar WASG'ye üye olmuşlardı. Merkezî yönetimlere, bilhassa her zaman eleştirel bir ilişki içerisinde oldukları sendikacıların oluşturduğu yönetimlere kuşku ile bakan bu gruplar, Federal Yönetim Kurulu olarak atadığımız Berlin sorumlusunun otoriter bir tavırla çeşitli hatalar yapması sonucunda, genel merkeze karşı bayrak açmışlardı. Berlin örgütümüz, partileştikten sonra karşı karşıya kalacağımız ciddi sorunların kaynağı olacaktı.

Doğal olarak çeşitli sol-sosyalist örgütlenmelerin, taban demokrasisini fanatik bir biçimde savunanların, çeşitli sol entelektüelin, sendikacıların, sosyaldemokrasi ve Yeşiller'den kopanların, politik deneyimi olmayan Ajanda 2010 mağduru bireylerin ve çeşitli nedenlerle derneğe üye olan insanların bir araya geldikleri WASG'de strateji ve ilke tartışmaları kaotik durumlara neden oluyordu. WASG'de bir araya gelen, ama daha önce birlikte çalışma pratiği olmayan, hatta kimi yerlerde yıllarca birbirlerine karşı dışı dışı ideolojik mücadele vermiş olan insanların bir günden diğer güne karşılıklı olarak güven ortamını oluşturmaları pek kolay değildi. Federal Kurultay öncesinde örgütlenme sürecinde en çok tartışılan konular yönetimin şeffaflığı ve taban demokrasisiydi. Bir somut örnek vermek gerekirse: Werner Dreibus, Peter Vetter ve ben hem Federal Yönetim Kurulu üyesiydik, hem de Hessen Eyaleti yönetimine atanmıştık. Henüz yerel örgütlenmeler kurulmadığından, bunların kurulmasını teşvik etmek için geçici olarak böylesine bir yol seçtiğimizi ve Federal Kurultay sonrasında birden fazla yönetim kurulu üyeliğinin kalmayacağını belirtmemize rağmen, çeşitli kesimlerden tepki alıyorduk. Nedense tüzük ve ilke konuları radikal soldan, antikomünist yaklaşımlarını hâlâ göstermekten çekinmeyen »sosyal devlet savunucuları«na kadar farklı kesimleri bir araya getirmişti. Bazı tartışmalarda yönetim kurulu üyesi olmaktan utanç duymamız bekleniyormuş duygusuna kapılmadım değil. Bu kesimlerde, Federal Yönetim Kurulu'na karşı, gerekçesini bir türlü algılayamadığım bir güvensizlik hakimdi. Öyle ki, bir toplantıda derneğe üyelik için başvuran birisi, yönetim kurulu üyesi olarak üyeliğini onayladığımı söyler söylemez söz alarak, toplantıyı benim yönetmemi sert bir şekilde eleştirdi ve Federal Yönetim Kurulu üyelerinin yerel örgüt toplantılarında ancak söz verilirse konuşmalarını istedi. Aslında bu güvensizlikte, etabile partilerin kurallarına ve parti içi egemenliklerine karşıtlık ile politikacılara karşı duyulan derin güvensizlik kendisini ifade ediyordu. Hiyerarşiler içerisinde yaşamaya ve düşünmeye alıştırdıklarından, Federal Yönetim Kurulu üyesi olunması, »politikacı« olunmasıyla neredeyse eş görülüyordu. Bu

nedenle tüzük ve ilke tartışmaları toplantıların büyük bir bölümünü işgal ediyor, bu da politik deneyimi az veya hiç olmayan insanların toplantıları terk etmesine neden oluyordu. Örneğin Hessen Eyalet Örgütü'nün ilk kurultayında sadece bir delege usul hakkında 150'den fazla karar tasarısı sunmuştu. Sadece bu tasarılar topu topu 6 – 7 saatlik kurultayı kilitlemeye yetiyordu. İlginç bir detay daha: »taban demokrasisi« gerekçesiyle güvensizlik duygularını körükleyenlerden kimileri, kurultaylara sundukları tüzük önerileriyle öylesine otoriter ve antidemokratik yaklaşım sergiliyorlardı ki, sendikacılara ve kimi tanınmış isme yönetim kurulu üyeliğini dahi yasaklamak istiyorlardı.

Tüm bu sorunlara ve kısıtlı zamana rağmen bütün eyaletlerde – Doğu eyaletlerindeki örgütlerin üye sayısı itibarıyla çok zayıf olduklarını belirtmem gerekir – örgütlenmeyi ve Federal Kurultay delegelerinin öngörüldüğü sayıda seçilmelerini başarabildik. Sonuçta 20 ve 21 Kasım 2004'de Nürnberg kentinde yaklaşık 500 kişinin katıldığı^[9] Federal Kurultay, medyanın yoğun ilgisi altında yapılabildi. Delegelerin tüm heterojenliğine ve hayli tartışmalı onca konunun gündemde olmasına rağmen, kurultay son derece disiplinli ve uzlaşma arayışı içerisinde geçti. Medya, böylesine kaotik bir grubun, yaş ortalaması 45'in üzerinde olan kurultay katılımcıları (ki, bu yaş ortalaması dahi sonraları eleştiri konusu oldu) ve deneyimli aktivistler sayesinde »sıradan bir parti«^[10] gibi kurultay yapabildiğini bildiriyordu. Federal Kurultay önerdiğimiz tüzüğü ufak değişikliklerle onayladı ve Federal Yönetim Kurulu'nu iki isim değişikliği ile yeniden göreve getirdi. En önemlisi, partileşme konusunda önerdiğimiz gibi tüm üyeler arasında oylama yapılmasını karar altına aldı. WASG derneği 2004 Kasım'ında toplam 12.000 üyeye sahipti ve bir parti için uygun bir zemin haline gelmişti. Ancak parti kurmak gibi ciddi bir kararı ne Federal Yönetim Kurulu olarak almak, ne de henüz tüm üyeleri yeterince temsil edemeyen delege sistemiyle sonuçlandırma tarafıydık. Oluru, üyelerin büyük bir çoğunluğu vermeliydi. Bununla birlikte, dernek üyelerinden kaçının partiye de üye olacağını ve politik mücadeleye pratikte katılacağını görmek istiyorduk. Nitekim 19 Aralık 2004'de üyelerin rekor düzeyde katılımıyla gerçekleştirilen oylamada »WASG partileşsin mi?« sorusuna üyelerin yüzde 96'sı evet yanıtını vermişti.

... SONRA PARTİ

Federal Kurultay'ın gerçekleştirilmesi, örgütsel yapılanmanın sağlam ayaklar üzerine kurulu olmasını sağladı. Tüzüğün öngördüğü gibi örgüt-yönetim ilişkilerini şeffaflaştırmak ve alınacak kararları daha geniş bir demokratik meşruiyet altına sokmak için Federal Yönetim Kurulu ve eyalet örgütlerinin temsilcilerinden oluşan bir Eyaletler Konseyi oluşturmuştuk.

Üyeler arası oylamadan parti kurulması yönünde ezici çoğunlukla karar çıkınca, partinin nasıl ve kimler tarafından kurulacağı sorusu söz konusu oldu. Gene örgüt-yönetim ilişkisini göz önünde tutarak, partiyi Eyaletler Konseyi üyelerinin kurmasının doğru olacağına kanaat getirdik. Derneğin, partiye dönüşmesi olanaklı değildi, o nedenle bütün prosedürü baştan uygulamak zorundaydık.

22 Ocak 2005’de Göttingen’de 50 kişi bir araya geldik ve WASG partisini kurduk. Medyanın ilgisi gene yoğundu. Ama bu sefer haber ve yorumlarda parti içindeki çelişkiler, tartışmalara ve kişilerin geçmişlerine yoğunlaşmıştı. SPD genel merkezinde oluşturulan 6 kişilik bir büronun tek görevi, WASG derneği ve partisinin önde gelen isimlerinin »kirli çamaşırlarını« ortaya çıkarmak ve böylece kamuoyundaki konumlarını zayıflatmaktı. Doğrusu bu »anti-WASG-bürosu« hayli çalışkandı. Neler yaptıklarını uzun zamandan beri tanıdığım gazeteciler anlatıyordu. Mülkiyeti o zamanlar SPD’ye ait olan bir şirkette olan Frankfurter Rundschau gazetesinde çalışan bir gazeteci bana telefon ederek, »ortalıkta yönetim kurulu üyeleriniz hakkında tek tek dosyalar dolaşıyor, haberin var mı?« diye sormuştu. Gene aynı günlerde Der Spiegel dergisinde çalışan başka bir gazeteci tanıdık, genel yayın yönetmeninin bir redaksiyon toplantısında »bu solcu dinazorların geçmişini araştırın, her hafta bodrumlarında hangi cesetler varsa ortaya çıkartıp, yayınlayacağız« direktifini verdiğini söylemişti. Önce derneğin, sonra da partinin basından sorumlu sözcüsü olduğum için, gerek daha önceki politik faaliyetlerimden, gerekse de güncel görevim nedeniyle tanıdığım gazeteciler bana benzer deneyimler aktarıyorlardı. Bazı gazetelerde hakkımızda yazılan haberler »fazla WASG taraflı olmuş« gerekçesiyle, redaktöre geri gönderilip, daha eleştirisel haber yapması isteniyordu. Bazı gazetelerde ise ceviz kabuğunu doldurmayacak kadar önemsiz tartışmalar skandalize edilerek, baş sayfaya taşınıyordu. Açık söylemek gerekirse, bu tip skandal haberlerine biraz da biz sebep veriyorduk. Parti yöneticilerinin önemli bir kesimi basın ile nasıl ilişkide bulunulacağını ve düşünülmeden sarf edilen kimi sözlerin bağlantısından çıkartılıp, kendilerine karşı propaganda aracı olarak kullanılacağı bilmiyorlardı.

Federal Yönetim Kurulu içerisinde partinin nasıl bir parti olması gerektiği konusunda ciddi görüş farklılıkları çıkmıştı. Bu farklılıklar derneğin kurulduğu günlerde de söz konusuydu, ama dernek kitleleştikçe tabandan gelen beklentiler ile yönetim kurulunun kimi üyelerinin beklentileri birbirleriyle giderek daha çok çelişmeye başlıyordu. Örneğin basının

en çok ilgi gösterdiği isim Klaus Ernst'ti. Tipik bir Bavyalı olan Klaus, dernek ve parti yönetimini, aynı sendikadaki yönetim stili gibi sürdürmeye çalıştıkça, üyelere tepki alıyordu. Çok iyi bir hatipti, ama kimi zaman farklı düşüncelere karşı tahammülsüz tutumu ve bunu basına taşıma yatkınlığıyla bizleri dahi kızdırdı. Klaus, aynı Fritz Schmalzbauer ve Alexander Ulrich gibi sendikacı olan yönetim kurulu üyeleri gibi, WASG'nin bir »sendika partisi« ya da »sosyal devlet partisi« olması gerektiğini savunuyordu. Başta Joachim, Björn ve ben olmak üzere, yönetim kurulunun çoğunluğu ve üyelerin büyük bir kısmı partinin, sosyal devleti ve işçi hareketinin kazanımlarını savunmayı temel görevi gören ve solda yerini bulan bir »toparlanma merkezi« olması gerektiğini savunuyorduk. Partinin bir »devrimci sınıf partisi« olması gerektiğini savunanlar da vardı, ancak parti içerisinde azınlıktaydılar. Buna rağmen, sanki »sınıf partisi«ne doğru bir gidiş varmış gibi Klaus 16 Şubat 2005'de parti kamuoyuna bir açık mektup yazarak, partinin nasıl olması konusunda görüşlerini aktardı. Klaus'un mektubunda, bazı yanlış anlamalara neden olabilecek ve medyanın bize karşı kullanabileceği saptamalar olduğu için, Hüseyin Aydın, Joachim Bischoff, Werner Dreibus, Thomas Haendel, Sabine Lösing, Björn Radke, Axel Troost ve ben 18 Şubat 2005'de bir açıklama yayımlamak zorunda kaldık. Açıklamamızda şunun altını çiziyorduk: *»Politik realitede bir »sosyal devlet partisi« ile »sol toparlanma merkezi« arasında çelişki yoktur. Sosyal devleti savunmak, yenilemek ve genişletmek, bütün toplumsal yaşam alanlarının »ekonomileştirilmesine« karşı taraf olmak demektir. Sosyal devlet halkın çoğunluğu tarafından bir »sol proje« olarak algılanmakta ve bu anlamda olumlu karşılanmaktadır. İşçi hareketinin tarihsel kazanımlarını korumayı kendine hedef edinen bir politik toparlanma merkezi yaratmak, partimizdeki herkesin görevidir.«*

Partinin Klaus'un düşündüğü gibi dar bir »sendika partisi« olamayacağı, henüz parti kurulmadan önce belliydi. Hiç bir örgütsel yapılanmanın olmadığı başlangıç dönemlerinde doğru bir yaklaşım olan »Top-Down-Süreci«, dernek üyelerinin sayısının artması ve her düzeyde örgütlenmenin gerçekleşmesi ile bitirmek zorundaydı. Bazı yönetim kurulu üyemiz, belki de sendikacılıklarından gelen bir alışkanlıkla, bu gerçeği uzun bir sürede görmekte zorlanıyorlardı. Sendikaların profesyonel kadrolarının beklenen yoğunlukta WASG'ye katılmamış olması, buna karşın geleneksel sol muhitten ve sosyal hareketlerin aktivistleri arasından geniş bir kesimin üye olması, örgütlenme anlayışlarındaki farklılıkları gün yüzüne çıkartıyordu.

Partiyi kurduğumuzun ertesi günü yaptığımız ilk Federal Yönetim Kurulu toplantısında bu sorunları tematize etmiştik. Partinin Federal Yönetim Kurulu aynı dernekte olduğu gibi dört sözcüden ve oniki üyeden oluşuyordu.^[11] (Federal Yönetim Kurulu'na Doğu eyaletlerini temsilen seçilen Andreas Wagner, sonraları ciddi bir sorun yaratacaktı.^[12]) Yönetim kurulu toplantısında bir dizi sorunu tartışmak zorundaydık. Bunlar arasında tabii ki 2006'da yapılması planlanan genel seçim hazırlıkları geliyordu. Bu konuda açıklığa kavuşturulması gereken bir soru vardı: PDS ne olacaktı? Yani Doğu'da PDS, Batı'da biz mi seçimlere katılacaktık? Doğu'da elde edilecek yüzde 4,9 ve Batı'da elde edilecek yüzde 4,9 oy sonuç itibarıyla »sıfır« anlamına geliyordu, çünkü iki taraf da yüzde 5 barajını aşamıyordu. Seçim yasaları bir partinin, başka bir partiyi sırtlayarak seçime katılmasına izin vermiyordu ve bu ciddi bir hukuksal sorundu. Her ne kadar tutanaklara geçmemiş olsa da, 23 Ocak 2005'de Federal Yönetim Kurulu üyelerinin ezici çoğunluğu genel seçimlere ne yapıp ne edip, PDS ile birlikte girilmesinin tek çıkar yol olacağını görmüştü. Axel Troost ve bazı yönetim kurulu üyeleri daha o günden milletvekilliğine aday olmak istediklerini beyan etmişlerdi. Bizler ise asıl önemli olanın partinin geniş bir örgütsel yapıya kavuşması gerektiğini ve bunun için partinin politik, ideolojik, stratejik ve örgütsel alt yapısına ağırlık vermemizin daha öncelikli olduğunu düşünüyorduk – nasıl olsa yönetim kurulu üyelerinin haricinde milletvekili olabilecek bir çok ehil ve dalında uzman insan vardı.

Diğer bir tartışma konusu, parti üyelerinin olası bileşimiydi. WASG derneğine kısa zamanda 12.000 kişinin üye olması önemli bir potansiyel anlamına geliyordu, ancak beklenen kesimlerden katılımın az olması da o denli düşündürücüydü. Sıradan işçi ve hizmetlilerden pek az insan üye olmuştu. Buna karşın sendikalı veya sendika aktivisti kalifiyeli işçiler, çok sayıda akademisyen (genellikle ya işsiz, ya da güvencesiz sözleşmeli olanları), hiç beklemediğimiz yoğunlukta serbest çalışan ve olağanüstü fazla sayıda işsiz ve Hartz IV mağduru üyeydi. Bunlar ile birlikte sayıları küçümsenemeyecek oranda »sıradan yurttaş«, yani hayatında hiç politik faaliyette bulunmamış ve herhangi bir örgüt sosyalizasyonu olmayan insanlar üye olmuştu. 2005 Ocak'ından sonra dernek üyelerinin büyük bir bölümü partiye geçti ve böylelikle bu üye bileşimi kendisini aynen partide tekrarlıyordu.^[13]

Yeni kurulan bir parti açısından böylesine bir üye bileşimi büyük bir sorun teşkil ediyordu. Yerleşik bir parti yaşamı, oturmuş parti içi eğitim, partiye yakın örgütlenmeler ve üye-

lerin sosyal ve politik bütünleşmesini sağlayacak diğer mekanizmalar olmadığından, farklı kökenlerden gelen insanların tek çatı altında ortak hedefler doğrultusunda birlikte çalışmalarını haliyle zorlaştırıyordu. Dernek ve parti üyelerinin, birlikte yürüyüşlere katılma ve bildiri dağıtma gibi eylemlerin ötesinde beraberlikleri hemen hemen yoktu. Yöneticiler olarak verdiğimiz **»yeni tip bir parti«** kurma vaadi, politik bezginler arasında çok kişi için çekici gelmiş, ama görüş oluşturma ve karar alma süreçlerinin uzunluğu ile yasalardan doğan tüzel kurallar hayal kırıklığı yaratmıştı.

WASG'nin genel anlamda solda durmasına rağmen, sol-sosyalist bir parti olduğunu söylemek zor olur. Doğru, sosyalistler, marksistler, komünistler de partiye üyeydiler. Hatta IV. Enternasyonal'in farklı temsilcileri olan SAV ve Linksruck gibi örgütlü troçkistler^[14] dernekleşmeden, partinin kurumsallaşmasına dek, sürece katıldılar. Ama parti üyelerinin çoğunluğunu geleneksel Batı Alman sendika ve sosyal devlet anlayışını taşıyanlar oluşturmaktaydı. Bu kesimler, SPD'nin 1970li ve 1980li yıllardaki sosyopolitik programını onaylayıp, aynı zamanda »demokratik sosyalizm« tahayyüllerine açık olan eski sosyaldemokrat ve yeşillerden, sosyal devletin koruyucu şemsiyesi altında olan bir yaşama alışmış, bunu yeniden isteyen, ama herşeyin ulusal devlet sınırları içerisinde gerçekleşmesini savunan ulusalcılara kadar geniş bir yelpazeyi oluşturuyorlardı. Genelleme yapmama müsaade edilirse; büyük bir çoğunluğu DAC karşıtı ve keskin bir antikomünist geleneğin etkisi altındaydı ve aralarında ırkçılığa varacak derecede refah şövenisti olanlar da bulunuyordu.

Böylesine karmaşık bir yapı içerisinde radikal solun, bilhassa troçkistlerin ortak bir strateji izlediklerini söyleyemeyiz. Örneğin SAV, partinin mutlaka sosyalist bir parti olması gerektiğini söyleyerek, antikapitalist ve sosyalist bir parti programının gerekliliğini vurguluyor, sürekli *»sosyaldemokrasiye yakınlaşmaya«* meyilli gördüğü Federal Yönetim Kurulu'na karşı katı bir muhalefet uyguluyordu. Buna karşın Linksruck ise daha çok konformist bir stratejiden yanaydı. Almanya çapında taş çatlasa topu topu 400er kişiden oluşan SAV ve Linksruck'un entrizmleri, başta Klaus olmak üzere, sendikacı üyeleri çileden çıkartıyordu. Bu durum ise parti toplantıları ve kurultaylarında gereksiz tartışmalara neden oluyordu. Doğrusu retoriği ustaca kullanan Klaus'un *»üye toplantılarını telefon klübesinde yapan sekter grupların partiyi ele geçirmesi bir felaket olur«* diyerek, radikal solu hedef alması, yönetim olarak hepimizi zor duruma düşürmüştü. Üstüne üstlük, aslında antikomünist yaklaşımla

radikal solun karşısında olan, hatta partiden atılmalarını savunan kimi kesimler arasında dayanışma duygusu hakim olmuş, sonucunda SAV, radikal solun kimi kesimleri ve antikomünistler arasında yönetime karşı bir ittifak oluşmuştu.

Yeri gelmişken buraya SAV ile ilgili bir kaç not düşmek istiyorum. Derneğin örgütlenmesi aşamasında, ama özellikle parti kurulduktan sonra SAV'lı arkadaşlarla ciddi bir çatışmam oldu. Her ne kadar parti sözcüsü olarak basın toplantılarında partideki görüş çeşitliliğini bir bütün olarak vermeye çalışsam da, gene de kendimi tartışmaların hiddetine kaptırmıştım. Daha çok Joachim ve Björn ile birlikte politik analizleri konu alan yazıları kaleme alıyor ve partideki görüş çeşitliliğini üretken ve birleştirici bir dinamığe yönlendirmeye çalışıyorduk. Bizim için bir nokta çok açıktı: WASG bir sınıf partisi değil, geniş kesimleri içeren reformist bir hareketti. Bu da avangardist yaklaşımlara yer bırakmıyordu. Gene yeri gelmişken belirteyim: bir sınıf partisinin olmasını ve kapitalizmi aşma hedefiyle devrimci-dönüşümcü mücadele vermesini ben de gerekli görüyorum. Ama bu ilk etapta sosyalistlerin, marksistlerin ve komünistlerin göreviydi. WASG yapısı itibariyle bu görevi yerine getirmeyi üstlenemezdi, ki zaten bu stratejik ve programatik açıdan olanaksızdı.

SAV'lı arkadaşlar ise bu gerçeği görmezden gelerek, reformist bir yapının devrimci mücadele vermesini istiyor, partinin içinde yer alarak, *»sınıfın en aktif, en mücadeleci, en kararlı kesimlerini marksist bir partiyi kurmak için SAV'ya kazanmak«* istediklerini açıklıyorlardı. Biraz da oportünist bir yaklaşımla açıkça antikomünist olan ve bunu da gizlemeyen kesimle, salt yönetime karşı olmaları nedeniyle ittifaka girmelerine karşı olan kızgınlığımdan olacak, SAV'lı arkadaşlara karşı ben de açık tavır aldım. Hatta 2005 Kasım'ında *»Yol ayrımı«* başlıklı, Almanca'daki *»serçeyi top ateşine tutmak«* özdeyişindeki gibi biraz abartarak hayli sert bir eleştirel yazıyı yayımladım. İstemediğim halde yazı bomba etkisi yaptı ve radikal solu partiden dışlamaya çalışanların her yere dağıttıkları bir malzeme haline geldi. SAV'lı arkadaşlar ve radikal solun temsilcileri haklı olarak beni ayırimcılık yapmakla suçladılar.

Açık söylemek gerekirse SAV'lı arkadaşların hakarete uğradıkları duygusuna kapılmalarını anlayabiliyorum. Halbuki amacım bu değildi. Tam tersine, reformist bir partide radikal solun varlığının olmazsa olmaz bir koşul olduğunu, parti içindeki sosyalistlerin, marksistlerin ve komünistlerin – sayıları ne kadar az olursa olsun – parti çoğunluğunun sağa kay-

masını engelleyecek güç olacağını her zaman savuna gelmiştim. Hatta bu konuda partiye üyeliği kontrol altına almak isteyen Klaus ile ciddî bir şekilde aykırı düşmüştüm. Geriye dönüp baktığımda, SAV'lılara karşı takındığım tavır ile haksızlık yaptığıma inanıyorum. Bugün de politik ve ideolojik olarak SAV'lıların bir çok görüşüne katılmıyorum. Bana göre SAV hâlâ sekte ve örgüt egoizmini her şeyin üstüne koyan bir yapılanma. Ayrıca onların savunduğu gibi avangardist parti anlayışının 21. Yüzyıl'ın soluna uygun olmadığını düşünüyorum. Ancak tümünden karşı gelsem de, gönüllülük temelinde bir araya gelmiş yapılanmalarda, faşistler ve ırkçılar haricinde, hiç kimsenin dışlanmamasını, demokrat olmanın bir önkoşulu olarak görüyorum. Maalesef bunları söyleyebilmek ve özür dilemek için ancak 2008'de yapılan bir parti toplantısında fırsat bulabildim.

WASG'DEKİ TEMEL İHTİLAFLAR

Parti oluşturma sürecinin böylesine kısa olması, yönetime güvensizlik ve perspektif tartışmaları gibi bir çok soruna neden olmuştu. Bu sorular arasında hâlâ güncelliğini koruyan sorun »Berlin Sorunu« ve dolayısıyla PDS ile ilişki olmuştu. WASG bir yerde PDS eleştirisi olarak kurulmuştu. PDS ise Berlin ve Mecklenburg-Vorpommern eyaletlerinde SPD ile hükümetlere ortak olmuş, kimi neoliberal tedbirlere imza atmıştı. Bu nedenle WASG içerisindeki çoğunluk tarafından egemen neoliberal politikaya ortak olma sorumluluğunu taşıyan bir parti olarak görülüyordu. Ayrıca Berlin'deki sol muhalefet PDS karşıtlığını partiye taşımıştı. WASG'nin en güçlü örgütü haline gelen Kuzeyren-Vesfalya örgütü ise, 22 Mayıs 2005'de yapılacak olan Eyalet Parlamentosu seçimlerine katılma kararını çıkartmak için bastırıyordu, ki bu durumda PDS de rakip bir parti olacaktı. Yönetim Kurulu'ndaki çoğunluk olarak WASG'nin Kuzeyren-Vesfalya seçimlerine katılmasının, tek atımlık barutu olan tabancayı kullanma anlamına geleceğini düşünüyorduk. Kuzeyren-Vesfalya örgütünün sözcüsü olan Hüseyin Aydın, aynı zamanda Federal Yönetim Kurulu üyesiydi, örgütünün seçimlere katılmaya kararlı olduğunu ve eyaletin büyük bir kesiminde örgütlenilmiş olması nedeniyle, seçimlere katılmak için gerekli olan tüm imzaların toplanabileceğini vurguluyordu. Sonuçta Federal Yönetim Kurulu olarak tabandan gelen ısrara direnmenin bir yarar getirmeyeceğini kabullenmek zorunda kaldık.

Parti üyelerinden ve partiye yakın kişilerden aldığımız 250.000 Avro borçla seçim kampanyasına başladık. Seçim kampanyası esnasında, genellikle hiç politik deneyimi olmayan Hartz IV mağdurlarının oluşturduğu »Leverkusener Kreis« adlı bir grup, parti içerisinde

milliyetçi ve PDS karşıtı bir kampanya başlattı. Grup bu şekilde olası bir WASG-PDS işbirliğini kesin bir dille reddetmeyen yönetime karşı bayrak açmıştı. Yönetimi otoriter, hatta diktatörce davranmakla suçluyorlardı. Ama diğer tarafta da çoğunluğu ellerinde tuttıkları bazı yerel yönetimlerde sudan gerekçelerle bir çok üyenin partiden atılması kararını alıyorlar, işlerine geldiği gibi üye toplantılarını ve üye toplantılarında alınan kararları geçersiz sayarak, tüzüğe ve parti içi demokrasiye aykırı davranıyorlardı. Kuzeyren-Vesfalya eyalet örgütünün düzenlediği toplantılar ve kurultaylarda ise, küçük bir azınlık olmalarına rağmen, bağırımlar-çağırımlarla provakasyon yaratmaya çalışıyorlardı. Bu grup eyalet seçimlerinden kısa bir süre sonra kendiliğinden dağıldı, ama PDS konusundaki ihtilaf kaldı.

Bir diğer temel ihtilaf da – pek şaşırtıcı olmasa gerek – program konusunda ortaya çıkmıştı. Programın kendisi, aynı örgütlenme gibi kısa bir süre içerisinde hazırlanmıştı ve hayli eklektikti. Öyle geniş bir dünya analizi, temel felsefi yaklaşımlar ve nihaî hedef olarak »yeni bir dünya« hedefi programda yer almamıştı. Diğer taraftan programı kaleme alırken, sosyaldemokrasi, PDS veya başka bir sol partinin temel programlarına karşı rakip olacak bir metin hazırlamamıştık. Sorun ne kapitalizmi aşmak, ne de sosyalizmi kurmak olarak konulmuştu. Böyle olmak zorundaydı, çünkü »kapitalizmi aşmaktan« veya »sosyalizmi kurmaktan« her örgüt farklı bir şey anlıyordu. Sorunumuz bugünleydi ve güncel sosyal kısımlara, antidemokratik uygulamalara ve militarist sarmala karşı olanaklı olan en geniş mücadeleyi örgütlemek, Kırmızı-Yeşil'in gûya alternatifsiz olan politikalarının meşruiyetini, açık ve net olan bir toplumsal adalet ajandası ile yıkmaktı.

WASG-programını kısaca tanımlamak gerekirse, programın toplumsal sorunlara soldan yanıt veren bir program olduğunu söyleyebiliriz. Ancak kullanılan terminoloji kesinlikle geleneksel sol terminoloji değildi. Örneğin programda »sosyalizm« kelimesi bir kez dahi geçmiyordu. En çok kullanılan tanım »toplumsal adalet« tanımıydı. Sosyal devletin bir kazanım olduğunu tespit eden program, sosyal devletin toplumsal adaleti sağlayacağını savunuyor ve güncel sorunların »küreselleşmenin« kendisi tarafından ziyade, neoliberal politikacıların ulusal devlet sınırları içerisindeki müdahale olanaklarını bilerek kaybetmeleri sonucu ortaya çıktığını iddia ediyordu. Kısacası program, iktisatın ve toplumun dayanışmacı biçimlendirilmesi ve demokratikleştirilmesi için »politika değişikliğini« gerekli gören ve ücretli emek lehine bir dizi sosyal ve demokratik reformları gerçekleştirecek devlet po-

litikasını hedefleyen sol-keynesyen bir programdı. Böylesi bir programı, solun farklı akımlarını, diğer güçlerle birlikte aynı çatı altında toparlayabilmek için gerekli görüyorduk ve kısa bir zaman içerisinde girişimden derneğe, dernekten partiye kitleselleşerek bir araya gelme bu düşüncemizi doğrulamaktaydı. »Kapitalizm nasıl aşılacak« veya »nasıl bir sosyalizm« gibi soruların yanıtlarını vermeye çalışan uzun vadeli hedef ve vizyonların programda yer almaması, aksine programın bir reform programı olması, radikal soldan, sosyal devleti kurtarmak isteyen hıristiyan demokrat bireylere kadar geniş bir kesimin birlikte hareket ve mücadele etmesini olanaklı kıldı.

Böylesi bir programla Kuzeyren-Vesfalya seçimlerine katıldık. Gerçi sadece bir kaç ay içerisinde PDS'in Batı eyaletlerindeki üye sayısını katlamıştık, ancak PDS'in gerek maddî olanaklarına, gerekse de profesyonel kadrosunun rahatlığına henüz kavuşmamıştık. O günlerde partinin Almanya çapında sadece 1,5 kişilik kadrosu vardı. Yani genel merkezde^[15] bir tam gün ve bir yarım gün çalışan kadro bulunuyordu. Aldığımız borçlar ve topladığımız bağışlar sayesinde Düsseldorf'da açtığımız Kuzeyren-Vesfalya parti bürosunda gönüllü çalışmalarla seçim kampanyasını yürütüyorduk. Federal Yönetim Kurulu'ndan bir çoğumuz işyerlerinden izin alarak çalışmalara katılıyorduk.

Yönetim olarak seçimlere yüklenmek zorundaydık, çünkü bu seçimler WASG açısından bir çok noktada önem taşıymaktaydı. Genel seçimler 2006'da yapılacaktı, ancak Kuzeyren-Vesfalya'daki SPD/Yeşiller hükümetinin seçimleri kaybetmesi, Eyaletler Meclisi'ndeki çoğunluğun değişmesi anlamına geleceğinden, erken seçimlere yol açabilirdi. Pek ihtimal vermiyorduk, ama yanılıyor olabilirdik. Hiç seçime katılmamış bir partinin, erken ya da olağan genel seçimler öncesinde bir seçim deneyimine ihtiyacı vardı. Hem elde edeceğimiz başarıya göre seçmenlerin gözünde puan toplayabilirdik. Diğer tarafta ise PDS'in seçimlere katılma kararı yeni bir sorun yaratmıştı: seçimlere katılıp, PDS'den daha az oy almamız durumunda projemiz ciddi biçimde tehlikeye girebilirdi. Bunun için hep birlikte, karşı çıktığımız seçimlere asılmalıydık. Seçimlere girme kararı parti içerisinde yeni bir dinamîye de yol açmıştı: başka eyaletlerdeki yerel örgütler, Kuzeyren-Vesfalya'daki kent örgütlerinin hamiliğini üstlenerek, seçim çalışmalarına yardımcı gönderiyorlardı. Bilhassa seçime katılma yeterliliği için imza toplama çalışmaları, diğer eyaletlerden gelen parti üyelerinin yardımıyla kısa bir süre içerisinde bitirildi. Seçimler, parti içerisinde dayanışma duygularını

kamçılamaştı. Kuzeyren-Vesfalya örgütümüze destek çıkmak amacıyla Federal Kurultayı Dortmund'da yapma kararını almıştık. Federal Kurultay, seçimin de verdiği mücadele havası içerisinde, ama parti içi ihtilaflara neden olan konuların sert bir şekilde tartışıldığı bir ortamda yapıldı. 2005 Ocak'ında partiyi kurarken, yönetimin geçici olacağını belirtmiştik ve yeni organların seçimlerini gerçekleştirdik.^[16] Klaus gene hayli az oy alarak seçilebildi.

Partiyi kurduğumuzdan itibaren Oskar Lafontaine ile ilişki içindeydik. Oskar ile olan ilişki genellikle Klaus üzerinden yürüyordu. Biz Oskar'ı Kuzeyren-Vesfalya seçimlerinde WASG lehine pozisyon almaya zorluyorduk, ancak kurt politikacı sadece genel geçer açıklamalar yapıyor, Kırmızı-Yeşil'i eleştiriyordu. Buna rağmen Saarland eyalet örgütümüzün yöneticilerinden Markus Lein, Oskar ile SPD milletvekili ve Afa başkanı Ottmar Schreiner'in imzalarını alarak, Kırmızı-Yeşil hükümetin uygulamalarını zehir-zemberek bir dille eleştiren **»Saarbrücken Açıklamasını«** yayımlatmayı başarmıştı. Oskar ve Ottmar Schreiner'in WASG'li yöneticilerle birlikte bir açıklamaya imza atmaları medyada olağanüstü ilgi uyandırmıştı. O günlerdeki haberleri doğrudan merkezinde olduğum için iyi hatırlıyorum: Açıklanmanın yayınlanmasından sonra – hiç abartısız belirtiyorum – WASG hakkında haber yapmayan tek bir gazete, televizyon kanalı veya radyo istasyonu, hatta magazin dergisi dahi kalmamıştı. Hele hele açıklamanın ardından Oskar'ın eyalet seçimleri çerçevesinde IG Metall tarafından düzenlenen bir panele Klaus ile birlikte katılması, **»Oskar Lafontaine SPD'den istifa edecek«** dedikodularını hızlandırmıştı. Oskar'a ulaşamayan gazeteciler beni arıyor ve hep aynı soruyu yöneltiyorlardı: **»Oskar WASG'ye ne zaman üye olacak?«**.

Oskar'ın WASG'ye geçmesi konusunda Kuzeyren-Vesfalya seçimlerini beklediğini, Wuppertal'da yapılan panel sonrası konuşmalarından anladık. Panelde **»WASG'yi seçin«** mesajı vermekten ısrarla kaçınmıştı. Doğal olarak bu tavrı özellikle sendikacı arkadaşlar arasında hayal kırıklığına yol açtı. Panel sonrasında bizle (Klaus, Thomas, Hüseyin ve ben) görüşen Oskar'ın eyalet seçimlerinin ötesinde, çok daha büyük hedefler peşinde olduğunu ve genel seçimlere ancak tek bir sol partinin girmesi durumunda belirli adımlar atabileceğini tahmin ediyorduk. Oskar'ın Doğu'da yapılan bir mitingde ulusalcı bazı söylemleri kullanmasını eleştiren bazı yönetim kurulu üyemiz ise Oskar'ın WASG'den yana açık tavır almamasına sevinmişti.

Sonuçta 22 Mayıs geldi çattı. Kuzeyren-Vesfalya örgütümüz yüzde 2,2 oranında oy almıştı. Bu çok büyük bir başarı değildi elbette. Yüzde 5 barajını aşma hedefine yaklaşamamıştık bile. Sayıları bu seçimde de artan politik bezginlerin çoğunluğunu WASG'ye oy vermeye ikna edememiştik. Ama henüz beş ay önce kurulan bir partinin malî olanaksızlar altına, Almanya'nın en fazla nüfusuna sahip eyaletinin bütün seçim bölgelerinde aday çıkartabilmiş olması kamuoyu tarafından dikkate değer olarak değerlendirilmekteydi. Seçim kampanyasına hayli para harcayan PDS ise yüzde 0,9 oranında oy alabilmiş, seçim giderlerini devlet bütçesinden geriye alabilmek için ön koşul olan yüzde 1 barajını geçememişti.

Federal ve Eyalet Yönetim Kurulu üyeleri, partililer ve dostlarımız ile Düsseldorf'da bir restaurantta toplanmıştık. Saat 18.00'de sonuçlar açıklanmaya başladığında ise ilk düşüncemiz, aldığımız borçları geriye ödeyebileceğimiz yönünde oldu dersem, yalan söylememiş olurum. Elbette hayal kırıklılığı da vardı, seçim sonuçları büyük bir başarı değildi, ama yenilgi de sayılmazdı. Başımızı dik tutabilirdik. Telefon eden veya yanımıza gelen gazetecilere hep bunu tekrarlıyordum. Hepimiz henüz ilk içeceğimizi içmiştik ki, beklenen oldu: SPD başkanı Franz Müntefering televizyonda »*Sansölye ve ben karar verdik. 18 Eylül 2005'de erken genel seçime gideceğiz!*«.

YENİ UFUKLARA DOĞRU...

Schröder ve Müntefering'in erken genel seçime gitme kararı SPD yönetimini dahi şaşırtmıştı. Kararı almak için SPD Yönetim Kurulu toplantısını bile beklememişler ve partiyi oldu bitti ile karşı karşıya bırakmışlardı. Schröder ve Müntefering'in bu adımı, Alman sosyaldemokrasisinin oligarşik bir klik tarafından yönetildiğinin son kanıtıydı. Yaptığımız ilk değerlendirmede, bu adımın çeşitli spekülâtif beklentileri olan bir baskın seçim kararı olduğunu tespit ettik. Bir tarafta sosyaldemokrasinin neredeyse yüzde 25'lere düşmüş olan oy oranını, parti içerisinde iktidarı kaybetmeme kaygısıyla oluşacak zorunlu dayanışmanın belirleyeceği yoğun bir çalışma sayesinde yukarılara çekme ümidi taşınıyordu.^[17] Diğer taraftan ise hükümet uygulamalarına karşı oluşan muhalefetin – yeniden sosyal retorik kullanımıyla – bölünmesi ve SPD solundaki partilerin baskın seçim karşısında zayıf düşmeleri bekleniyordu.^[18]

Borç parayla girdiğimiz Eyalet Parlamentosu seçimlerinden yüzümüzün akıyla çıkmıştık, ama şimdi beş parasız ve yorgun bir vaziyette ülke çapında seçim kampanyasının örgütlen-

mesi ve seçime katılabilmek için söz konusu olan ağır hukuksal koşulların yerine getirilmesi gerekiyordu. Bu zorlu durumdan çıkış için sadece bir tek yol vardı: Kimilerinin *»yaşayan ölü«* olarak nitelendirdikleri ve bir çoğumuzun geleceği kalmadığını düşündüğümüz PDS ile birlikte seçimlere girmek. Ancak bunun için tabanı kazanmak hayli zor olacaktı.

22 Mayıs akşamından itibaren Oskar ile çeşitli telefon görüşmeleri yapılmıştı. Oskar bir telefon konferansında WASG ile PDS'in birlikte hareket etmeleri durumunda, SPD'den istifa edip, ortak listeden aday olabileceğini ima etmişti. Zaman bize karşı çalışıyordu ve biz de Oskar'ın kamuoyuna açık bir sinyal vermesini istiyorduk. Nitekim Kuzeyren-Vesfalya seçimlerinden sonra Oskar bir gazeteyle yaptığı söyleşisinde *»eğer WASG ile PDS birlikte seçime girerlerse, ben de aday olurum«* demiş ve kamuoyunun dikkatini üzerimize çekmeyi başarmıştı. Ancak bu açıklamayı yapmadan önce, PDS'in tanınmış isimlerinden ve geçirdiği bir beyin ameyilatı sonrasında politikadan uzak duran Gregor Gysi ile görüşmüştü. Gregor da, başta Lothar Bisky olmak üzere, PDS'in önde gelen isimlerini haberdar ederek, kamuoyuna PDS'in sinyalini verdi: *»Eğer Oskar Lafontaine aday olursa, ben de varım!«*. Böylece solun iki büyük retorik ustası ve gerek Batı'da, gerekse de Doğu'da politik karşıtları tarafından dahi saygı gören tanınmış iki ismi sosyaldemokrasiye alternatif bir hareketin lokomotifleri oluyorlardı. Oskar ve Gregor'un açıklamaları, WASG ve PDS'e, tüm rezervlere, kaygılara ve önyargılara rağmen birlikte hareket etmeyi dayatıyordu. Almanya'daki toplumsal ve politik sol için onyıllar sonra yeni bir fırsat doğmak üzereydi.

Bu bölümde WASG'nin kuruluş sürecini anlatmaya çalıştım. Bana kalırsa asıl başarı hikâyesi, sosyaldemokrat sendikacılarla, sosyalist ve marksist entelektüellerin 1914 sonrasında ilk kez gönüllü olarak bir araya gelerek kurulmasını sağladıkları WASG'nin hikâyesidir. Kanımca da, içinde bulunulan koşullar nedeniyle, başarılı olunmanın temel nedenlerinden birisi, örgütlenmenin tek merkezden ve yukarıdan aşağı başlamasıdır. Bu tabii ki her zaman geçerli olan bir başarı reçetesi değil. Örneğin gene başarılı bir parti kurma süreci olan Yeşiller Partisi'nin kuruluşu çok daha farklı bir mantıkla yönlendirilmişti: yerel ve bölgesel girişimler ile sosyal hareketlerin tabanı ile kimi aktivistleri aşağıdan yukarıya doğru birleşerek Federal düzeyde bir parti oluşturmuşlardı. WASG'de ise tam tersini gerçekleştirmiştik.

Partiyi yukarıdan aşağıya bir stratejiyle kurabilmenin koşullarına sahip olmasaydık, bunu başarabilmemiz pek kolay olmayacaktı. Bu koşulların başında kuşkusuz parti oluşturma sü-

recinde görev alan aktörlerin çeşitliliği geliyor. Farklı kökenlerden aktörler, dünya görüşleri, değişik uzmanlık alanları, entelektüel birikimleri ve örgütlenme deneyimleriyle birbirlerini tamamlıyor, ama en önemlisi farklılıklarını ayırt edici anlamda değil, bütünleştirici bir perspektifle birleştirip, çeşitliliğin birlik içerisindeki zenginliğine dönüştürebiliyorlardı. Bu beceri de sendikal çıkarlar ile sosyal hareketlerin taleplerin bir sol-keynesianist program çatısı altında bir araya gelmesini sağlıyordu. Birlikteliğin sağlanmasında radikal solun katkısı da kesinlikle küçümsenmemeli. Radikal sol birikimini, çoğunlukla suçlandığı »tartışmalara boğulup, iş yapmama yatkınlığını« aşarak, bilhassa başlangıçta son derece yapıcı bir biçimde parti oluşturma sürecine aktarabildi. Her ne kadar – sistem sorunu, PDS ile ilişkiler veya parti içi demokrasi gibi – temel ihtilaflar aşılammış olsalar da, sosyaldemokrat sendikacılardan, marksist entelektüel ve sosyalist aktivistlere, radikal soldan, sosyal hareketlerin üyelerine ve çeşitli diğer gruplara kadar farklı kesimleri içeren »çeşitliliğin birliği«, ortak bir partinin oluşturulması ve kurumsallaştırılması için sağlam ve taşıyıcı bir yapı olabilmıştır.

Bununla birlikte toplumda belirli bir kabul gören, aynı zamanda kitleselleşme için mobilize etme deneyimine sahip sendikacıların – sayıları beklediğimiz çoklukta olmasa bile – WASG saflarında yer almaları da önemli bir koşuldu. Onlar sayesinde sendika yönetimlerinin kimi yerde sempatisini, kimi yerde de açık desteklerini kazanabilmiştik. Avrupa'nın en güçlü sendikalarının yönetim kurullarının kamuoyunda WASG'ye karşı olumlu bir tavır sergilemeleri ve taleplere sahip çıkarak, sempati göstermeleri, WASG'ye önemli bir toplumsal meşruiyet sağlamıştı. Bu nedenle başlangıç safhasında, Oskar Lafontaine gibi ülke çapında tanınmış isimlerin partiye katılmamış olmaları, pek büyük bir sorun yaratmamıştı.

Asıl büyük sorunla 22 Mayıs 2005 akşamı karşı karşıya bulunduğumuzu düşünüyorduk. Eyalet Parlamentosu seçimlerine katılarak, ilk önemli imtihandan geçer not almıştık. Tam bir nefes alıp, geriye bakarak durumumuzu gözden geçirecekken, daha zorlu bir imtihana tabi tutulduk: Erken genel seçimlere katılarak, salt SPD'ye değil, parlamentodaki bütünsel neoliberal cepheye karşı bir sol alternatifi yaratmak ve ardından bu alternatifin ifadesi olan bir birleşik sol partiyi kurmak. WASG'yi kurmanın, işin kolay yanı olduğunu pek çabuk fark etmek zorunda kaldık. Asıl zor olan şimdi başlıyordu: Almanya'nın politik parti yelpazesini, halkın büyük çoğunluğunun lehine ve kalıcı bir biçimde değiştirmek.

***

[1] Dieter Hooge Hessen'de DGB başkanı iken, ben de Hessen ve Federal Yabancılar Meclisleri başkanlığını yapıyordum. DGB ile birlikte bir çok defa ırkçılığa karşı, eşit haklar bağlamında etkinlikler yapmış, üyesi olduğumuz SPD içerisinde göçmen politikalarını birlikte yönlendirmeye çalışmıştık.

[2] Sosyaldemokrasinin tarihsel gelişimini en iyi anlatan kitaplardan birisini Peter Lösche ve siyaset araştırmacısı Franz Walter yayımladılar: »Die SPD. Klassenpartei-Volkspartei-Quotenpartei. Zur Entwicklung der Sozialdemokratie von Weimar bis zur deutschen Vereinigung« (SPD. Sınıf partisi – Halk partisi – Kota partisi. Weimar'dan Alman birleşmesine kadar sosyaldemokrasinin gelişimi üzerine), 1992 Darmstadt.

[3] Schröder döneminde aykırı sesleri susturmak için sanki medya ile işbirliğine girilmişti. Schröder döneminin şansölye dairesi şefi ve şimdiki Dışişleri Bakanı Franz-Walter Steinmeier aynı zamanda gizli servislerden sorumlu olduğu için, medya ile olan ilişkisini muhaliflerin aleyhine kullanıyor, kamuoyunu manipüle etmede ustalaşıyordu. 2008'de, 2009 Eylül'ünde yapılacak olan genel seçimlerde, SPD başkanı Kurt Beck'i istifaya zorlayarak Steinmeier'in şansölye adayı olma süreci, gene medyaya sızdırılan çeşitli bilgilerin skandalize edilmesi olarak vuku bulmuştu. Medyaya bilgi sızdırıp, ardından çıkan tartışmalarda belirli pozisyonları alarak parti iradesini manipüle etmek, neoliberal parti elitlerinin vazgeçemedikleri bir gelenek haline geldi.

[4] Bkz.: Oskar Niedermayer: »Parteimitgliedschaften im Jahre 2005 (2005'de parti üyelikleri), Zeitschrift für Parlamentsfragen (Parlamento Sorunları Dergisi), 2/2006

[5] Bkz.: Franz Walter, »Eliten oder Unterschichten? Die Wähler der Linkspartei« (Elitler mi yoksa alt tabakalar mı? Sol partinin seçmenleri), www.spiegel.de

[6] Ralf Kraemer: »Für eine wahlpolitische Alternative 2006« (2006'da bir seçim alternatifi için), 2004 Berlin

[7] »Seçim Alternatifi«ni kuranlar arasında, daha sonra WASG partisi içerisinde de önemli konum alacak olan Ralf Kraemer, Joachim Bischoff, Björn Radke, Sabine Lösing, Axel Troost, Helge Mewes, Marc Mulia, İrina Neszeri, Richard Detje ve Frieder Otto Wolf bulunuyordu.

[8] Örneğin Baden-Württemberg eyalet örgütünün yönetim kuruluna daha önce 25 yıl CDA eyalet başkanlığı yapmış ve kendisini »sosyal devlet davasına« adadığını söyleyen bir hristiyan demokrat da seçilmişti. Açık söylemek gerekirse, sosyal devlet anlayışını koruma konusunda kimi solcudan daha radikal söylemde ve pratikte bulunuyordu.

[9] Tüzükçe belirlenmiş olan delege sayısına ve elimizdeki zayıf malî olanaklara göre seçtiğimiz toplantı salonu dahi kimi bölgelerde ciddi tartışmalara ve protesto maillerine neden oldu. Bizi eleştiren kimi grup, toplantı yerinin daha büyük olmasını ve toplantıya katılan herkesin istediği kadar konuşma hakkına sahip olmasını istiyordu. Beş, hatta onbin kişinin katılabileceği salonları Almanya'da bulmak sorun değil. Sorun bu salonların masraflarını ödemektir. Ayda ortalama olarak 1 Euro üye aidatı (o da astarından pahalıya gelen kimi banka masrafıyla) ödeniyordu ve toplamda dernek kasasına giren aidat geliri, pek fazla olanağı bize tanııyordu.

[10] Bkz.: Rüdiger Soldt'un 4 Kasım 2004'de Frankfurter Allgemeine Zeitung adlı gazetede yayımladığı »Disziplinierte Marxisten« (Disiplinli marksistler) başlıklı haberi. Ayrıca: Junge Welt, FR, SZ, taz, Neues Deutschland, UZ, Spiegel, Die

Welt, Nürnberger Nachrichten gibi günlük gazete ve haftalık dergilerin 20, 21 ve 22 Kasım 2004 tarihli nüshaları.

[11] Federal Yönetim Kurulu seçimleri hayli sorunlu geçti. Klaus'un patavatsızlığı varacak derecede bazı tavırları, kurucu üyeler arasında hayli tepki çekmişti. Nitekim yürütmeden sorumlu dört sözcü seçiminde Klaus en az oyu aldı ve neredeyse seçilemiyordu. Gene Klaus, Thomas, Axel ve Sabine sözcü seçildiler.

[12] Andreas Wagner daha sonra WASG'den istifa ederek, neonazi NPD'ye geçti ve NPD tarafından medyatik bir biçimde bir kaç ay boyunca kullanıldı. Hiç tanımadığımız birisi olan Wagner, Doğu eyaletlerinin temsilcilerinin bir araya gelerek önerdikleri bir isimdi ve Doğu'daki örgütsel durumumuzun ne denli karmaşık olduğunu kanıtlıyordu. Neonazi NPD ise WASG kurulduğundan bu yana stratejisinde değişiklik yapmış ve sosyal sorunları sloganlaştırarak, propagandasında ağırlık vermişti. »Sosyal adalet, önce Almanlara« türünden sloganlarla belirli bir süre »Pazartesi Yürüyüşleri«ne katılan NPD, kısa bir zaman içerisinde antifaşistlerin kararlı tavırları sonrasında yürüyüşlerden dışlanmaya başladı. Ama politik söylemde »sosyal adalet« sloganını kullanmaya devam etti. »Emek (iş olarak da çevrilebilir) ve Toplumsal Adalet« sloganı sadece NPD değil, bütün partileri 2004 Ağustos'undan sonra kullanmaya başladıkları slogan oldu, hatta CDU bir kurultayına »Yeni Sosyal Adalet« başlığını koydu.

[13] WASG derneğinde partiye geçmeyen yaklaşık 3.600 kişi kalmıştı. Partiye geçmeyenlerin önemli bir kesimi hâlen SPD üyesiydi ve genellikle, ki bunu yüzyüze yaptığım sayısız görüşmeden biliyorum, işyerlerini veya kariyerlerini kaybetme korkusu nedeniyle partiye üye olmuyor, hatta WASG derneği üyeliklerini gizliyorlardı. Yeni gelen üyelerle birlikte 2005 yazında WASG partisinin gene 11.000 civarında üyesi oldu.

[14] »Troçkistler« tanımlamasını herhangi bir olumsuzlama anlamında kullanmadığımı belirtmeliyim. Bu tanımlamayı belirttiğim örgütler kendileri için kullandıklarından, burada belirtmede bir sakınca görmedim.

[15] »Genel Merkez« dediğim, Thomas Haendel'in başkanlığını yaptığı bir sendikal eğitim kurumunun Fürth kentinde bize ucuza kiraladığı küçük bir odaydı. Odaya sadece bir masa, bir bilgisayar, bir telefaks ve telefon aleti ile çalışmamız İrina Neszeri sığabiliyordu.

[16] WASG derneğini kurduğumuz 2004 Temmuz'undan Dortmund Federal Kurultayı'na kadar, iki defa dernekte, iki defa da partide olmak üzere tam dört kez yönetim onaylanmıştı. Yönetim Kurulu'nda birlikte görev aldığım arkadaşarımdan sadece ikisi seçilememişti.

[17] 18 Eylül 2005 seçimlerinde bu sayede SPD sahiden de oy oranını artırabilmiş ve CDU/CSU'nun ardından ikinci parti olabilişti.

[18] Franz Müntefering daha sonra, seçimlerden önce yaptığı bir konuşmada, erken genel seçim kararını »Sosyaldemokrasinin daha fazla kan kaybetmesini engellemek için« aldıklarını itiraf etmişti. Stern dergisi Müntefering'in bu itirafını 26 Eylül 2005 tarihli sayısındaki bir yorumda da vermişti. Bkz.: www.stern.de

PDS: DOĞU'DA GÜNEŞ BATIMI

»İnsan Brandenburger Tor kapısında, Alman toprakları üzerindeki ilk sosyalist devletin sınıf düşmanının saldırılarından hangi güç ve kahramanlığa varan cesaretle korunduğuna şahit olabilir. Sosyalizmin düşmanlarının hesabı sökmeyecek. Bunun garantisi DAC ile SSCB arasındaki sarsılmaz birlik ve kardeş ülkelerin Varşova Paktı çerçevesindeki ortak etkileridir. Sosyalist DAC için yaşamlarını feda eden sınır askerlerini ebediyen anacağız.«
Michail Gorbaçov, SBKP Genel Sekreteri,
1986 yılında DAC Sınır Koruma Birlikleri'nin ziyaretçi defterine yazdığı satırlarda.

»Duvar yüzlerce yıl ayakta kalacaktır. Tarihin gidişatını ne eşek, ne de öküz durdurabilir.«
Erich Honecker, SED Genel Sekreteri
DAC'nin 40. Kuruluş Yılı etkinliklerinde yaptığı konuşmadan, 1989

1949'da Almanya işçi sınıfının bölünmüşlüğü geride bırakıldığını göstermek ve ilk sosyalist Alman devletinin öncü gücünü tarih kitaplarında ebedileştirmek için teatral bir sahne seçilmişti. Fotoğrafi görenler anımsayacaktır: Müttefik güçlerin bombalarıyla yerle bir edilmiş Berlin sokaklarında iki yürüyüş kolu birleşerek, büyük bir yürüyüş kolu haline geliyordu. Bir kol KPD'yi, bir diğer kol da SPD'yi sembolize ediyordu. Müttefikler arasında paylaşılmış Almanya'nın Doğu'sundaki KPD ile SPD örgütleri birleşerek SED adını alıyor ve partinin yayın organı olan »*Neues Deutschland*« (Yeni Almanya) gazetesi ilk sayısında bu fotoğrafı, Karl Marx ile Friedrich Engels'in resimleriyle birlikte birinci sayfadan yayımlıyordu. Almanya'nın Batı'sındaki SPD ise alışılmış antikomünizmiyle SED'ye ateş püskürüyor, ünlü SPD başkanı Kurt Schumacher komünistler ile sosyaldemokratların birlikteliğini »*zor kullanarak birleşme*« olarak küçümsüyordu.

SPD ve KPD'nin birleşmesini tamamiyle gönüllü bir adım olarak adlandırmak sahiden haksızlık olur. Berlin'deki Kızıl Ordu komutanının ve SBKP'nin »birleşme« konusunda ne denli ısrarlı (!) olduklarını tarih kitapları yeterince anlatıyor. Buna rağmen inanarak ve gönüllü olarak birleşen sosyaldemokrat ve komünist yoktu demek de haksızlık olacak. Bunu da yeterince tarihi belge ve kitap kanıtıyor.

Ancak büyük umutlarla kurulan ve 1989'a kadar iki milyondan fazla üyeye sahip olan SED, kendisini ne dünya konjonktüründen, ne de devlet sosyalizmi deneyinin sonuçlarından kurtarabildi. »Antifaşist siper« olarak da nitelendirilen Berlin Duvarı'nın daha yüzlerce yıl ayakta kalacağını söyleyen DAC Devlet Başkanı ve SED Genel Sekreteri Erich Honecker, bu lafları sarf etmesinden kısa bir süre sonra partisinin Merkez Komitesi Politik Bürosu tarafından görevinden alındı. 18 yıl önce sona eren devlet sosyalizmi deneyi ve ardından gelen gelişmeler yeterince biliniyor.

SED bu dönemin en önemli, ama aynı zamanda da en acınası aktörüydü. Sanki tarihin çarkları geri işliyor, güneş Doğu'da batıyor, işçi sınıfı verdiği vekâletini geri alıyordu. 1 Aralık 1989'da bir araya gelen DAC Parlamentosu »*Volkskammer*« (Halk Meclisi [Odası]) Anayasa'yı değiştirerek SED'nin öncü rolüne son veriyordu. Parti üyeliğinden akın akın istifa eden yüzbinler o günlerde SED'de bir ilkin gerçekleştiğini dikkate dahi almamışlardı: SED'nin Olağanüstü Kurultay'ını oluşturacak 2.878 delege parti üyeleri tarafından ilk

kez gizli oy, açık sayım ile belirleniyordu. 8 ve 9 Aralık 1989'da gerçekleşen Olağanüstü Kurultay »demokratik sosyalizm ilkesi«ni kabul ederek, stalinizmle olan bütün bağları koparıyor ve rejim değişikliğine neden olan »Pazartesi Yürüyüşleri«nin ünlene konuşmacısı avukat Gregor Gysi'yi parti başkanlığına getiriyordu. İkinci oturumu 16-17 Aralık 1989 tarihlerinde yapılan Olağanüstü Kurultay, partinin adını SED-PDS olarak değiştirmişti, ama daha 1990 yılının ilk haftalarından itibaren »SED« takısı parti isminden silinmişti. Karşı devrimin kansız gerçekleşmesini sağlayan SED adını değiştirmiş, öncü rolünden feragat etmiş ve halkla beraber değişimi gerçekleştirmeyi kabul etmiş olmasına rağmen, 40 yıllık iktidarın deneyimleri 18 Mart 1990'da yapılan Volkskammer seçimlerinde PDS'in yüzde 16,4'lük bir oy oranında kalmasına neden olmuştu.

PDS politik yaşama gözlerini böyle açıyordu. DAC dönemine iki milyondan fazla üyeye sahip olan SED, PDS'e dönüştüğü 1990 yılında sadece 285.000 üye sayıyordu. Üye sayısı daha sonraları, 2006'da 60.338'e düşecekti. »Sosyalizm düşmanları« yeni hesaplar peşindeydiler. Üye sayısı giderek azalan bu parti »yakında tarih olacak«tı. »Tarih olma«, »yaşayan ölüye dönüşme«, »geçmişten kalan cansız beden« gibi tanımlamalar PDS'i var olduğu 17 yıl boyunca hep takip ediyordu.

Gerçekten de PDS, PDS olduğu ilk günden beri yakında kaybolması beklenen bir formasyon olarak görüldü. Egemenler, yaygın medya ve Batı'daki çoğunluk için bu parti, »Birleşik Almanya«nın demokrasisini (!) tehdit eden bir aşırı partiydi. Özellikle muhafazakâr kesim, »egemen koşullara karşı direnç gösteren« ve »hâlâ Komünist Platform'un^[1] ortodoks stalinistlerine« örgütlenme olanağı sağlayan bu »aşırıların« yasaklanmasını talep ediyordu.^[2]

PDS'e daha gerçekçi bakan siyaset bilimcileri ise, Doğu eyaletlerindeki çoğunluğun yaklaşımlarını dikkate alarak, PDS'in »karakteristik bir bölge partisi«^[3] olduğunu tespit ediyorlardı. PDS'in »bölge partisi« olarak nitelendirilmesinin ardında, kuşkusuz Doğu'da yerleşik olması ve politik söyleminde Doğu eyaletlerinin çıkarlarını savunması yatmaktaydı. Burada Doğu Almanların »birleşme« sonuçları üzerine olan düşüncelerini ve duygularını belirtmekte yarar var. İki Alman devletinin »birleşmesi«, başlangıçta Batı'nın refah seviyesine ulaşacaklarını umut eden Doğu Almanlar arasında büyük bir heyecan yaratmıştı. Son derece pragmatik bir yaklaşımla kendilerini güçlü »Deutsche Mark«a kavuşturan hristiyan

demokratlara, CDU'nun dahi beklemediği oranda oy vermelerinin ardında bu yatıyordu. Ancak bu heyecan yerini bir kaç yıl içerisinde »*ilhak edilmiş bir ülkenin yurttaşları*« duygusuna bıraktı. Artık sadece Batı Almanlar değil, Doğu Almanlar da »birleşmeyi« sorgular olmuşlardı.

1980'den bu yana, başlangıçta DAC'nde, sonra da »birleşik« Almanya'da her yıl hep aynı kişilerle yapılan bir anket^[4], Doğu Almanlar'ın »birleşmeden« bu yana hangi duygularla yaşadıklarını kanıtıyor. Anketi başından beri yöneten Prof. Dr. Peter Förster, 15 yaşında ankete katılanlarla olan ilişkisini, bazılarının dışında hiç kaybetmemiş. Bu açıdan »*Förster Studie*« olarak anılan anketin dalında benzersiz olduğunu Batı'daki üniversiteler de^[5] kabullenmiş durumda. Konuyu dağıtmamak için fazla detayına giremeyeceğim ankette, »birleşmenin« sarhoşluğunun geçmeye başladığı 1993-1994 yıllarından itibaren Doğu Almanlar'ın büyük bir çoğunluğunun kendilerini »*ikinci sınıf yurttaş*« hissetmeleri, »*ayırımıcılığa maruz bırakıldıkları*« duygusundan kurtulamadıkları ve »*DAC'ndeki sosyal hakları özledikleri*« mütemediyen artan bir biçimde kendisini ifade ettiği belirtiliyor. Ankete göre, kent ve taşra yaşamındaki »*alışkanlıklarının birleşme sonrasında altüst edildiğini*« ve »*eski DAC'ni değil, ama DAC'ndeki gibi sosyal korunaklı bir yaşamı arzuladıklarını*« belirtenlerin sayısı gene her yıl daha çok artmakta. Doğu eyaletlerindeki insanların önemli bir kesimi bugün dahi »*birleşmenin sadece tek yanlı ve aleyhlerine yarar sağladığına*« inanıyor.

PDS'in Doğu eyaletlerindeki toplumsal yaşamın neredeyse bütün alanlarında yerleşik bir »halk partisi« olmasının ardında, SED geleneğinin haricinde yatan temel neden bence yukarıda belirtilen düşüncelerdir. Ama diğer taraftan da PDS'in tüm Almanya için bir parti olamaması, salt »bölgesel bir güç« olarak algılanmasının nedeni de budur.

GO WEST!

»Görülebilen uzun bir süre boyunca Batı'da yeterli derecede önem kazanamayacağız.«
Gregor Gysi, Ağustos 2005

SED'nin en genç bölge sekreterlerinden olan ve PDS'in kurulmasıyla gerek Brandenburg eyaletinde, gerekse de Batı'daki örgütlenme çalışmalarında aktif bir rol oynayan Heinz Vietze,^[6] yaptığımız bir sohbette, »*partinin bölge partisi olarak hiç bir geleceği olmayacağını biliyorduk*« demişti. Gerçekten de Almanya'da – Bavyera'daki CSU'nun haricinde – bölge partileri ülke çapında hiç bir zaman kalıcılık gösterememişlerdir. PDS'in de Doğu ve Batı eyaletleri arasındaki refah farkından beslenen Doğu çıkarlarını savunma stratejisi uzun vadede olamayacaktı. Aradaki farkların azalması durumunda PDS gereksiz olabilirdi. Gerek

bu nedenle, gerekse de *»sosyalist bir parti olarak ülke çapında örgütlü olma zorunluluğu«* nun (H. Vietze) dayatmasıyla PDS 1990'lı yılların başından itibaren Batı eyaletlerinde örgütlenme kararı aldı.

Aslına bakılırsa PDS'in Batı'da örgütlenme sürecini tam anlamıyla bir *»başarısızlık hikâyesi«* olarak nitelendirmek gerekir. Çünkü Batı'da, en son 2005 yılında topu topu 4.700 üyeye sahip olan PDS, seçim analizlerinde, ne üye sayısı açısından, ne de toplumsal kabullenme açısından dikkate alınmaya değer sonuçlara hiç bir zaman ulaşamadı. PDS'in önde gelen yöneticileri ve partiye yakın duran kesimler sürekli olarak Batı'da örgütlü olmanın önemine ve parti politikalarını salt *»Doğu'nun çıkarları«* ile sınırlamanın getireceği tehlikelere dikkat çekiyorlardı. Rosa Luxemburg Vakfı'nın Batı eyaletlerinden sorumlu yöneticisi olan Florian Weis, 2005'de kaleme aldığı bir analizinde *»PDS'in sosyalist bir parti olarak, sadece içerik açısından değil, aritmetik olarak ve iktidar stratejileri nedeniyle, seçimlerde başarı kazanmak ve inandırıcı bir biçimde Federal ve Avrupa politikalarını etkileyebilmek için Batı'da kök salması gerekiyor«* tespitini yapıyordu.^[7] Gerçi PDS yönetimi bu tespiti katılıyor ve partinin orta ve uzun vadede Batı'da örgütlü güç hale gelmesini istiyorlardı, ama iradelerini pratiğe geçiremiyorlardı.

Bunun çeşitli nedenleri var.

1990'lı yıllarda Batı'daki sol arasında, PDS'in kendi kendine izole durumda kalmak istediğini düşünenlerin sayısı hayli yüksekti. Açık söylemek gerekirse; TKP ve TBKP geleceğinden gelen bir insan olarak PDS'e belirli bir yakınlık duyuyordum, ama Batı eyaletleri ile ilgili politikasını anlamakta güçlük çekiyordum. Özellikle 1995-1996'lardan sonra PDS'in Batı'da örgütlenişinin ardında, partinin bölge partisi imajından kurtulmak için attığı taktiksel bir adım olduğuna, ama yönetimden hiç kimsenin Batı'da kökleşmek için uğraş vermek istemediğine inanıyorduk. 1996 yılında – sonradan azınlık görüşü olduğu ortaya çıktı – *»Saksonya'dan mektup«* başlıklı ve PDS'in Bavyera'daki CSU benzeri bir bölge partisi olmasını ve sosyaldemokratlar ve yeşillerle koalisyonlara girmeyi hedeflemesini talep eden bir yazıyı okuduğumuzda, PDS'in biz Batı'lı solculardan çok uzakta duran bir parti olduğuna daha çok inanmaya başladık. Evet, PDS'in Batı'daki örgütleri her defasında bütün seçimlere katılıyorlar, çalışmalar yapıyorlardı, ama toplayabildikleri oy oranı en fazla yüzde 1 civarındaydı – ve parti yönetimi bu kadarını yeterli görüyordu.

1990'da PDS'in, seçimler açısından, Batı'da örgütlenmeye ihtiyacı olmadığını biliyorduk. Federal Anayasa Mahkemesi 21 Eylül 1990'da, »birleşme« sonrasında yapılacak ilk genel seçimle ilgili olarak, »ülkenin iki ayrı ve her biri için yüzde 5'lik barajın geçerli olacağı seçim bölgelerinin kurulmasına« karar vermiş ve birden fazla parti listesinin birleşerek seçimlere katılmasını yasaklamıştı.^[8] Bu hukuksal durum sonucunda PDS'in Federal Parlamento'ya milletvekili sokabilmesi için Batı'dan verilecek tek bir oya dahi ihtiyacı kalmamıştı. Daha sonraları, 1994'de yapılan genel seçimlerde de gene Batı'ya gereksinim kalmamıştı: Almanya'daki seçim sistemi, üç kent veya taşra seçim bölgesinde çoğunluğu alarak, doğrudan seçim bölgesini kazanan en az üç milletvekilini Federal Parlamento'ya gönderebilen bir partinin, eyalet listeleri üzerinden de (aldıkları oy oranında) milletvekilleri gönderip, Federal Parlamento'da meclis grubu kurabileceğini öngörmesi sayesinde PDS, Berlin'in Doğu'daki seçim bölgelerini kazanan Petra Pau, Gesine Löttsch ve Gregor Gysi'nin seçilmeleriyle gene meclis grubunu kurabilmişti. Seçim sisteminin sağladığı bu olanak doğal olarak parti içi iradenin belirlenmesinde Batı'daki örgütlerin aleyhine işliyordu. Batı'daki örgütler partinin temel stratejilerinin planlanıp, uygulamaya sokuldukları kilit yerlerde hemen hemen hiç temsil edilmiyorlardı. Gerçi parti yönetiminde Wolfgang Gehrcke gibi DKP orijinli Batı'lılar bulunuyordu, ama »Eyalet Başkanları ve Meclis Grup Başkanları Konferansı« gibi asıl kararların alındığı noktalarda bir tek Batı'lı yoktu.

Partinin kilit noktalarında Batı'daki PDS üyelerini temsilen hiç kimsenin olmaması, bir yerde Batı'lı üyelerden de kaynaklanıyordu. Batı'da 1990'dan itibaren PDS'e üye olan ve eyalet örgütlerini kuranların arasında, SSCB'ni ve »reel sosyalizmi« şiddetle reddeden başta BWK olmak üzere çeşitli maoist gruplar, DKP'den kopan komünistler, daha radikal politika özleminde olan eski SPD ve Yeşiller üyeleri ve hayli genç, yeni politize olmuş kesimler yer alıyordu. Ayrıca Batı örgütleri büyük bir çoğunlukla erkek üyelerden oluşuyordu. Bu üye bileşimi ve bilhassa BWK'nin partiyi içeriden ele geçirme stratejisini takip etmesi, parti yönetiminin çoğunluğunu ellerinde tutan reformcu PDS elitlerini rahatsız ediyordu.

Batı eyalet örgütlerindeki karmaşık durumu anlatmak için Hamburg örneğini vermek doğru olacak. Hamburg eyalet örgütündeki çoğunluğu elinde tutan dogmatik sol, henüz üye olduktan ve örgüt kurulduktan hemen sonra, parti yönetimi ile olan ilişkileri minimuma indirmiş ve ülke çapında ortak bir parti iradesinin oluşmasına katılmak yerine, bölgesel

ve otonom faaliyete öncelik vermişlerdi. Eyalet örgütünün finansmanının bütünüyle PDS genel merkezinden karşılanmasına karşı çıkmıyorlar, ama parti merkezinden gelen önerilere de kulak asmıyorlardı. Örneğin eyalet örgütü, parti yönetiminin önerisinin tersine 1993 ve 1997'de yapılan Hamburg Eyalet Parlamentosu seçimlerine yerel DKP, BWK örgütleri ve bazı küçük grupla ortak bir liste hazırlayarak katılmıştı. Eyalet örgütü ve parti yönetiminin birbirlerine yabancılaşması sonucunda eyalet örgütü bölündü ve 2001'de yapılan eyalet seçimlerinde PDS genel merkezi Hamburg PDS örgütü yerine, çeşitli sol grupların ve sosyal hareket aktivistlerinin birlikte oluşturdukları »Gökkuşluğu Listesi«ni destekledi.

Parti genel merkezi ve Batı'daki eyalet örgütleri arasında sağlıklı ve üretken bir iletişim kurmak neredeyse olanaksız hale gelmişti. Reformcu kesimler partiye, medyatik dikkatleri PDS'e çekmek amacıyla partinin genel seçimlere »açık listelerle« girmesini ve listeye kamuoyunda tanınmış partisizlerin alınmasını kabul ettirmişlerdi. Aslında sosyal hareketlere ve muhalif kesimlere parti politikalarını belirleme olanağı vermek ve ortak mücadele platformları yaratmak için akıllı bir adım olan bu strateji, Batı'daki örgütlerin görüşleri alınmadan uygulamaya sokulduğu için ayrı bir sorun yaratıyordu. Bu konuda semptomatik bir örnek 1994 seçimlerinden verilebilir: Parti yönetimi, Gregor Gysi'nin girişimi ile Bismarck'ın torununun torunu bir asilzade olan Graf von Einsiedel'i Bavyera eyalet listesinden milletvekili adayı göstermek istemişti. Bavyera eyalet örgütü ise, büyükdedesinin adı militarizm ve ünlü »Sosyalistler Yasası«^[9] ile birlikte anılan asilzadeyi aday göstermeyi kabul etmedi ve genel merkeze kazan kaldırdı. Parti yönetimi, getirilen ve bence haklı olan bir dizi eleştiri üzerine düşünmek yerine, Graf von Einsiedel'i Saksonya eyaletinden aday gösterdi. Sonuçta kaybeden gene parti oldu. Yönetim »otoritesini« zayıflatmamak için kendisini »*Alman milliyetçisi*« olarak nitelendirmekten çekinmeyen birisini aday gösteriyor; Bavyera örgütü ise, Federal Kurultay'da büyük bir çoğunlukla kabul edilen »açık liste ilkesini« reddederek, hem kendi katıldığı karara ters düşüyor, hem de partiyi diğer kesimlere kapayarak, izole oluyordu. 1994 genel seçimlerinde Bavyera örgütü yüzde 1'lik bir oy oranını dahi yakalayamadı.

Gelişmeler aynı çatı altında iki farklı parti olduğunu gösteriyordu. Doğu'daki PDS ile Batı'daki PDS arasında programatik ve ideolojik olarak ve de politik kültür açısından büyük bir uçurum oluşmuştu. Kabul edilen ve parti yönetimi tarafından uygulanmaya ça-

lıılan »açık liste ilkesi« bir yerde eşitlikçi ve özgürlükçü bir yaklaşımın ifadesiydi. Bunu reddeden Batı örgütlerinde ise giderek avangardist ve partiyi dışarıya kapayan bir anlayış hakim oluyordu (Gene de bunun Batı'daki tüm PDS üyeleri için geçerli olduğunu söylemek yanlış olur). İki tarafı birbirinden ayıran bir diğer nokta, Doğu örgütlerinde »sosyalist anavatanımız DAC« geleneği üzerinde temellenen bir ulus anlayışydı. Batı örgütleri ise çoğunlukla ulusalcılığın her türlüünü reddediyorlardı. Doğu Almanlar'daki »nihayet Batı'ya varmış olmak« (yani Batı tarafından eşit göz hizasında kabullenilmek) beklentisi de sorun yaratıyordu. Örneğin 1994 seçimlerinde Gregor Gysi'nin öncülüğünde Batı'daki seçmene ulaşma gerekçesiyle »Ingolstadt Manifestosu« adlı bir belge hazırlanmıştı. PDS ilk dönemlerinde yaptığı tartışmalar sonucunda DAC'nde devletin paternalist yaklaşımla yaşamın her alanını belirlemesini eleştirerek, daha özgürlükçü bir devlet anlayışını savunuyordu. Bu çerçevede Almanya'daki sosyal devlet anlayışının »sosyobürokratik bir tehlikeye« (G. Gysi) dönüşmemesi için, daha özgürlükçü bir sosyal devletin gerekli olduğu savunuluyordu. Belge partide ciddi tartışmalara yol açtı ve Batı örgütleri ile Komünist Platform gibi fraksiyonların yönetimi »sağa kaymak« ve »liberal pozisyon almakla« suçlamalarına neden oldu.

Batı'da örgütlenme parti yönetimi açısından içinden çıkılmaz bir hale dönüşüyor, ancak hiç kimse de kargaşayı çözmek için uğraş vermiyordu. Gerçi 1996'da »Batı'da nasıl örgütlenmeliyiz?« sorusu etrafında bir tartışma başlatılmıştı, ama bu tartışma da sonuçsuz kalacaktı. Batı'daki seçmenin gözünde (tabii ki yaygın medyanın de teşvikiyle) »SED diktatörlüğünün devamı olan parti« görünümünden kurtulamayan PDS, Batı'daki eyalet seçimlerinde hiç bir varlık gösteremiyordu. Yerel seçimlerde bazı bölgelerde çeşitli sol gruplarla koalisyona girilmesi ve yerelde tanınmış aktivistlerin aday olması nedeniyle sınırlı seçim başarıları kazanılabiliyordu,^[10] ama 16 eyaletin 11'ini oluşturan Batı'da politik güç olarak PDS »kayda değer« görülüyordu.

Örgütsel olarak bakıldığında da iki farklı parti söz konusuydu: Batı'daki 4.500 – 5.000 üyeye karşın Doğu'da 60.000'in üzerinde insan parti üyesiydi. Bir bütün olarak ele alındığında, 2005 Haziran'ındaki üye bileşimi şöyleydi: 65 yaş üzeri üye oranı yüzde 60,1; 41 yaş altı yüzde 7,7; emekli yüzde 60; işçi/işsiz oranı yüzde 14; hizmetli yüzde 18. Partideki kadın üye oranı ise (çoğunluğu Doğu'da olmak üzere) yüzde 45,6'ydı.^[11]

Bu üye bileşimi ve Batı'daki örgütsel kaos, genel anlamda seçim sonuçlarını da etkiliyordu. PDS'in Batı'da elde edebildiği en iyi sonuç, 1997'de Marburg'daki yerel seçimlerde aldığı yüzde 6,2 ve 1999'da Kosova Savaşı'nın da etkisiyle Hamburg'da Avrupa Parlamentosu seçimleri esnasında alabildiği yüzde 3,3'dür.^[12] Ancak bu sonuçlar PDS'in Batı'da «önemsiz bir parti» oluşunu prensip itibarıyla değiştirmedir. 2003 sonrasında toplumda neoliberal politikalara karşı gelişen muhalif tutum dahi, PDS'in Batı'da kök salmasını sağlayamamıştır.

PARTİ İÇİNDEKİ TEMEL İHTİLAFLAR

PDS'in ülke çapında önem kazanamayışının nedenlerinden birisi, parti içindeki temel ihtilafların çözülememiş olmasıdır. Bunun da günahını parti elitlerinde aramak kanımca haksızlık olmayacaktır. PDS'in stratejistlerinden olan Michael Brie^[13], partinin »*DAC kurucuları ve onların torunlarının*« temsilcisi olduğunu söylüyor. »*Kurucular ve sonraki kuşaklar*« 1990'dan sonra DAC'ndeki imtiyazlı konumlarını kaybetmişlerdi. Artık eski sosyal imajları yoktu. Bu durum PDS'in çoğu yöneticisi ve üyeleri için geçerliydi. Zamanında devlet yönetmiş olan veya devlet kurumlarının çeşitli noktalarında üst düzey yönetici olarak görev yapmış imtiyazlıların, »birleşme« sonrasında »sıradan yurttaşlar« haline gelmeleri, doğal olarak bir çoğunu etkilemişti. Partideki yönetim anlayışı da bu durumdan nasibini almaktaydı. Örneğin SED döneminde »demokratik merkezîyetçiliğin« yasakladığı »fraksiyonlaşma« 1990 sonrası PDS'inde serbest bırakılmıştı. Ancak bu »fraksiyon serbestisi« uzun bir süre sadece formel olarak var oldu. Partideki bir çok aktör hâlâ yasak varmış gibi davranıyor, merkezîyetçi anlayışla kurultay delegelerini disipline etmeye çalışıyordu. Ama diğer taraftan da karar alma süreçlerinde, birbirlerini önceden tanıyan ve imtiyazlılığın getirdiği ilişkiler ağına sahip olanların oluşturdukları çevreler, irade belirleyici güç oluyordular.

Fraksiyonlaşmayla birlikte parti içerisinde dört temel akım ortaya çıktı: çoğunluğunu eski imtiyazlıların oluşturduğu – daha sonraları radikal soldan kopanların da katıldığı – ve kapitalizmin reformize edilebileceğini savunan »modern sosyalistler«^[14]; özünde bir çok konuda »modern sosyalistler«e yakın duran, ancak parlamentolardaki konumlarını ön planda tutan »pragmatik sol-liberaller«; kapitalizmin reformize edilemeyeceğini ve bu nedenle tutarlı bir muhalefet politikası yapılması gerektiğini savunan KPF gibi marksist akımlar ve kendi kendilerini radikal alternatif bir akım olarak gören »kurtuluşçu sol«.

Parti içi ihtilafları^[15] anlatabilmek için, önce bu dört temel akıma yakından bakmakta yarar var.

SOSYALİST HÜKÜMETTEN, HÜKÜMET SOSYALİSTLERİNE

*»Politik güce sahip olmak demek, salt parlamentolarda ve hükümetlerde olabilmeyen çok ötesindedir. Politik güce sahip olmak demek, halkın toplumsal özgürlük, bağımsızlık ve maddî refah üzerine olan tasavvurların gerçekleşmesine yardımcı olabilecek reel yetilere sahip olmak demektir.«
Mumia Abu-Jamal, 2008*

Kapitalizmin reformlarla dönüşümünün sağlanabileceği savunusunun »modern sosyalistlerin« temel söylemi olarak nitelendirilebilir. »Modern sosyalistler«^[16] göre PDS, sosyaldemokrasi ve Yeşiller içerisinde yürütülen »reform tartışmalarına« kendi yaklaşımlarını taşımaları ve bu iki parti ile koalisyonlara girmeye çalışmalıydı. »Modern sosyalistler«, SPD ve Yeşiller ile birlikte hükümetlere girerek, politika değişikliğinin sağlanabileceğini savunuyor, partinin »çoğunluk potansiyeli olan bir sosyalist halk partisine« (M. Brie) dönüşmesi gerektiğini ileri sürüyorlardı. Brie kardeşler bunun gerçekleştirilmesi için PDS'in Batı'da kökleşerek örgütlenmesini olmazsa olmaz koşul olarak görmekteydiler.

PDS'de (daha sonra da aynı adla DIE LINKE'de) FDS olarak örgütlenen »modern sosyalistlerin« kalesi Berlin sayılır. PDS, 2001'den beri SPD ile birlikte Eyalet Hükümeti'nde. Bu açıdan Berlin'i biraz detaylı incelemek yararlı olacak.

Eski DAC başkenti ile Batı Almanya'dan coğrafi olarak uzakta kalan Batı Berlin'in bölgelerini birleştiren yeni başkent Berlin, her zaman diğer eyaletlerden çok farklı sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. 40 yıl boyunca bölünmüşlüğü'nün sembolü olmak, Soğuk Savaş'ın en çetin cephesini oluşturmak ve gerek Batı'nın, gerekse de Doğu'nun birbirleri ile rekabet eden sistemlerini temsil etme görevi Berlin'in hep olağanüstü koşullar altında kalmasına neden olmuştur. İşte Berlin'in coğrafi konumu ve nüfusunun bileşimi »modern sosyalistlerin« gerekliliğini sürekli vurguladıkları »parti olarak Doğu ve Batı'da aynı kabulü görebilme çabaları« için ideal koşullar sunuyordu. Bir kere kentin Doğu semtlerinde yaşayan parti üyeleri, ki eyalet örgütünde sayısal çoğunluğu oluşturuyorlardı, DAC'nin başkentinde yaşama geleneği ile devleti taşıyan parti rolüne hayli alışkındılar. Yani parti yönetiminin, partinin ve Berlin'in bekası için (!) aldığı kararlara hiç homurdanmadan uyma yatkınlığı Doğu Berlin'li üyeler arasında yaygındı. Bu nedenle parti tabanı, eski radikal solcu ve şimdinin iktisadî güçlenme politikaları taraftarı Berlin İktisat Bakanı Harald Wolf'ün etrafındaki – çoğunluğu genç akademisyen – yönetici PDS elitlerinin »öncü« rolünü kolayca kabullenmişti. Öte yandan Berlin nüfusunun çok kültürlü yapısı ve Batı Berlin'in oldum olası kozmopolit geleneği ile liberal yaşam tarzı, »modern sosyalistlerin« Batı'da da seçmen

kazanmak için geliştirdikleri »özgürlükçü politika konsepti« için uygun bir zemin sunuyordu. Ancak kozmopolit ve liberal söylem sadece seçmenlere yönelikti – eyalet örgütü Harald Wolf ve ekibi tarafından merkezîyetçi ve sıkı bir disiplinle yönetiliyordu.

»Modern sosyalistlerin« eyalet örgütünde yönetim çoğunluğunu ele geçirebilmelerinin bir diğer nedeni de, partinin kentin Doğu semtlerinde belediye başkanlıkları, belediye başkan yardımcılıkları ve belediye meclis üyelikleri gibi yerel yönetimin bir parçası olmasıydı. Parti 1992'dan itibaren böylesi yerel makamlara üyelerini taşımış, ama muhalefet politikalarına öncelik veren marksistlerin ve diğer akımların partiden uzaklaşmalarına pek ses çıkartmamıştı. Parti genel merkezi ve parti bürokrasisi ile partiye ait olan ticarî teşekküllerin^[17] Berlin'de olması, parti kurultayı delegelerinin bileşimini de etkiliyordu. Parti çalışanları, Federal milletvekillerinin personeli, meclis grubu çalışanları, Eyalet Parlamentosu üyeleri ve kadroları, yönetim kadroları, yerel politikacılar v.s. gibi profesyoneller parti kurultaylarını belirlemekteydiler. Yerel düzeyde 1995'den itibaren SPD ve Yeşiller ile girilen koalisyonlar da, partinin hükümetlere katılarak, sorumluluk almaya başlamasına, DAC döneminden bu yana hükümet olmayı iyi bilen parti tabanı alışmaya başlamıştı.

CDU'lu eyalet hükümetinin yolsuzluklara bulaşması, Berlin'i iflasın eşiğine getirmesi ve büyük bir banka skandalının ortaya çıkması sonrasında, 2001'de yapılan Eyalet Parlamentosu seçimleri ardından SPD-PDS hükümeti kuruldu. Parti tabanı, parti yönetiminin önerdiği gibi, koalisyon sözleşmesini neredeyse DAC'deki gibi yüzde 90ların üzerinde bir oyla kabul etti. Gregor Gysi'nin Eyalet Başbakan Yardımcısı ve İktisat Bakanı olması, partililer arasında »nihayet Batı'ya vardık« duygularının seslendirilmesini sağlıyordu. PDS, Doğu'nun »yoksulluk bölgesi« olarak anılan Mecklenburg-Vorpommern eyaletinden sonra ikinci kez, ama bu sefer »Batı« sayılabilecek bir yerde hükümet ortağı oluyordu.

Harald Wolf ve ekibi partiyi hayli sosyaldemokratikleştirmişlerdi. Aykırı sesler zaten önceden partiden ayrılmışlar, hükümet olmanın önüne ideolojik engel çıkaracak pek kesim kalmamıştı. Buna rağmen parti yönetiminin somut bir hükümet programı yoktu. Mecklenburg-Vorpommern'de en azından kamu tarafından teşvik edilen istihdam sektörü talebi, göze batan bir PDS politikasıydı. Berlin'deki hükümet ortaklığı ise »eski komünistler herhalde sadece Batı'da hükümete ortak olma yetisine sahip olduklarını göstermek için ko-

alisyona girdiler» yorumlarına yol açıyordu. »Modern sosyalistlerin« kendileri hükümete ortak olmayı »Batı'ya verilen bir sinyal« olarak nitelendiriyorlardı. Örneğin PDS Eyalet Parlamentosu Grup Başkanı Stefan Liebich, hükümete ortak olmanın »PDS'in güvenilir bir partner olduğunu kanıtladığını« belirterek, »Berlin ve Mecklenburg-Vorpommern'deki ve belki de yakında Saksonya-Anhalt'da da olacak hükümet ortaklıkları... [PDS'in] Federal Cumhuriyet'in sosyalist partisi olmasını teşvik edeceğini« umduğunu söylüyordu.^[18]

Gregor Gysi, hakkında çıkartılan bir dedikoduyu gerekçe göstererek, İktisat Bakanlığı'ndan istifa edince, yerine Harald Wolf geçti. »Modern sosyalistler« artık bütünüyle örgüte hakim olmuşlardı. Hükümette ise »ipler« sosyaldemokrasinin elindeydi. Berlin bütçesinin müflis durumu, önceki hükümetin bıraktığı enkaz ve büyük borçlar Berlin hükümetinin ellerini bağlıyordu. Yarım milyona yakın insanın sadece Hartz IV yardımıyla geçiniyor olması ve artan işsizlik, sosyal kasalara büyük delikler açıyordu. Federal Hükümet'in sosyal politikaların finansmanı ve biçimlendirilmesinde söz sahibi olması, eyalet hükümetinin hareket alanını daraltıyordu. Buna rağmen, özellikle sosyal politikalar alanında var olan olanaklar yeterince kullanılmadı, aksine bir çok sosyal proje »bütçe konsolidasyonu« tedbirlerine kurban edildi. PDS Berlin, Eyalet Hükümeti'nin »Kamu Çalışanları Toplu İş Sözleşmesi Birliği«nden ayrılmasını, sosyal hakların kısıtlamasını, tasarruf tedbirleri adı altında atılan neoliberal adımlarını, deyim yerindeyse, gıkı çıkmadan kabullendi. Ve böylece PDS bir bütün olarak Batı'daki solun, sendikaların ve sosyal hareketlerin tepkisini üstüne çekti.

Üzerinde her zaman tartışmaya değer bir konu olan solun hükümetlere katılma sorusu, PDS Berlin eyalet örgütü sayesinde Almanya solu içerisinde diskredite edildi ve sorun olarak tabu haline getirildi. »Modern sosyalistler« istemeden de olsa, oluşmasını istedikleri DIE LINKE'yi her zaman sarsabilecek potansiyele sahip olan bir ihtilafı ortak partiye taşımış oldular.

Hükümetlere ortak olma konusunda »modern sosyalistlere« en yakın duran parti içi akım, kuşkusuz pragmatizmi politik motivasyonlarının merkezine yerleştiren »pragmatik sol-liberaller«dir. Etki alanlarını bilhassa Doğu'daki yerel ve eyalet parlamentolarında tutan pragmatik akımın önde gelen temsilcilerinin, DAC döneminde parti, devlet ve hükümet kurumlarında kariyer sahibi olduklarını belirtmek, kanımca kayda değer. Mecklenburg-

Vorpommern'deki Helmut Holter, Berlin'deki Petra Pau^[19], Saksonya'daki Christine Ostrowski ve Saksonya-Anhalt'taki Roland Claus^[20] gibi »pragmatik sol-liberalleri«, »modern sosyalistler«den ayıran temel olgu, tutuculuklarıdır. Siyaset araştırmacısı Michael Koss pragmatik akımın temsilcilerini birleştiren ortak davranışın »*DAC'nde üstlendikleri devlet ve hükümet görevlerini, yeni Almanya koşulları altında da aynen yapabileceklerini göstermek*« olarak tanımlıyor. Bu görüşe ben de katılıyorum ve tutuculuklarını pratik çalışmalarının yeterince kanıtladığı düşüncesindeyim: Örneğin Dresden'de, kent yönetiminin mülkiyetinde olan sosyal konutların ABD'li bir finans spekülâtörü şirkete »*kentin borçlarını geriye ödemek*« gerekçesiyle satılmasını veya Doğu'daki Eyalet Hükümetleri ile sayısız kent yönetiminin son derece şüpheli özelleştirme kararlarını onaylayan pragmatik akımın temsilcileri, partinin Batı'ya açılmasını ve programatik yenilenmeyi her zaman reddetmişlerdir. Gerçi karşı çıkışlarını öyle açıkça ifade etmiyorlardı – bu tersine bir reddedişti: PDS, Doğu'nun partisi olarak kalmalı ve geleceğini hükümetlere katılan bir bölge partisi olarak kurmalıydı.

»Pragmatik sol-liberaller« bu yaklaşımlarını özellikle Mecklenburg-Vorpommern eyaletinde yaşama geçirebildiler. Uzun süre eyalet örgütünün başkanlığını yapan Helmut Holter, 1998-2006 yılları arasında Eyalet Çalışma Bakanı olmuştu. Eyaletteki SPD ve CDU aktörleri arasındaki ciddî kişisel çekişmelerin varlığı, PDS'i eyalette çoğunluk sağlayıcı güç haline getirmişti. SPD ile birlikte kurulan Eyalet Hükümeti'nde »*sorumluluk üstlenmek*« PDS eyalet yönetiminde yeniden devleti taşıyıcı parti tavırlarını hakim kılmıştı. Holter »*Mecklenburg-Vorpommern için yazılmış bir komünist manifesto yok*« diyerek, hükümetteki görevlerinin »*eyaletteki insanlar için politika yapmak*« olduğunu vurguluyordu.^[21] Pragmatik yönetim, ülke çapındaki sorunlarla ilgilenmemeyi yeğliyordu.

Eyalet örgütü içerisinde ise muhalif akımlar hemen hemen kalmamıştı. Gene de parti içi çekişmeler yok değildi, ancak çelişkiler Eyalet Parlamentosu'ndaki milletvekilleri ile yerel yönetimlerdeki PDS'liler arasında ortaya çıkıyordu. Eyalet Parlamentosu'ndaki milletvekillerinin hem parti yönetimine, hem de belediye meclislerine üye olmaları, yerel yönetimlerin finansmanı konusunu eyalet örgütünün temel ihtilafı haline getirmişti. Parti içi çekişmeler sonunda Holter, eyalet örgütünün başkanlığından ayrılarak, sadece (!) bakanlığa devam etti. Pragmatiklerin kendi aralarındaki çekişmelere boğulmaları sonucunda Eyalet

Hükümeti'nin Federal ve Avrupa düzeyindeki politikalarını büyük ortak SPD belirlemeye başladı. Sonuçta 2006 seçimlerinde PDS oylarını kısmen korumuş olsa da, SPD Genel Merkezi'nin dayatması sonucu Mecklenburg-Vorpommern SPD'sinin CDU ile büyük koalisyonu oluşturmasıyla muhalefete düştü. Pragmatik yönetim, 1998-2006 arası politikalarını gözden geçirmek ve gerekli sonuçları çıkarmak yerine, muhalefette »yeniden hükümete gelmeye hazırlık yapmaya« karar verdiler.

Hükümetlerde »sorumluluk« almaya hazır olan, ama bu fırsatı ele geçiremeyen akım ise »kurtuluşçu sol«dur. »Kurtuluşçu sol«un genel olarak genç akademisyenler ve genç Eyalet Parlamentosu milletvekilleri tarafından oluşturulduğu söylenebilir. En tanınmış aktörü PDS'in (daha sonra da DIE LINKE'nin) Genel Başkan Vekili olan Katja Kipping'dir. Katja aynı zamanda Federal Parlamento üyesidir. »Kurtuluşçu sol«un görüşüne göre, Almanya »tam istihdam mitinden kurtulmalı« ve »sosyal sistemlerin istihdam ve yaş piramidi bağlantısından koparılarak, çocuk-geç-yaşlı ayırımı yapmadan herkese önkoşulsuz aylık temel sosyal ödenti verilmeli«. Katja'nın çıktığı televizyon tartışma programlarında aylık 850 Avro olacağını söylediği bu önkoşulsuz ödeme sayesinde herkesin istediği işi yapabileceği, toplumsal yararlı işlere veya sanat, müzik, eğitim gibi alanlara yönelimin artacağı iddia edilmekte – ama sadece Almanya'da!

Burada aynı görüşün kimi neoliberal sermaye temsilcisi tarafından da savunulduğunu belirtmekte yarar görüyorum. Örneğin büyük bir alışveriş merkezi zincirinin sahibi, »bütün vergiler kaldırılıp, sadece yüzde 48'lik Katma Değer Vergisi alınarak, herkese önkoşulsuz aylık ödeme yapılabileceğini« televizyonlarda ve düzenlediği toplantılarda savunuyor. Öneriye yakından bakıldığında, eşitlikçi ve özgürleştirici gibi görünse de, son derece sorunlu olduğu ortaya çıkar. Zengin ve yoksul ayırımı yapılmaksızın ve de tüm vergi türlerinin kaldırılıp, sadece KDV alınarak yapılacak »temel toplumsal gelir« talebinin sermaye çevreleri tarafından da desteklenir olması, bence hayli manidar. Bununla birlikte henüz bir çok sorunun yanıtı verilmiş değil. Örneğin bir kaç makalemde ve parti toplantılarına sunduğum tebliğlerde dile getirdiğim »önkoşulsuz temel toplumsal ödeme yapan toplumlar, bu haktan pay almak isteyen üçüncü ülke yurttaşlarının başlatacağı göç akımına karşı sınırlarını nasıl koruyacaklar?« sorusuna Katja dahil, bütün »önkoşulsuz gelir« savunucularından doyurucu bir yanıt alabilmiş değilim. Hoş, bu görüşü savunanlar aynı zamanda »küresel sosyal hak-

lar« talebine de sahip çıktıklarını söylüyorlar, ama bu hakların küresel çapta nasıl elde edileceğine ilişkin öneriler pek yok. Diğer tarafta, zenginliğini diğer dünyanın yoksulluğuna borçlu olan Almanya'da böylesi bir uygulamadan önce kimler faydalanabilecek sorusu da yeterince yanıtlanamıyor. Hadi Alman vatandaşlarını ve AB üyesi ülkelerden gelen göçmenleri anladık – Federal Anayasa ve AB hukuku onları eşit sayıyor. Peki, AB dışından gelen göçmenler, mülteciler, illegaliteye itilmişler ne olacak? Yani hak alma sınırı nereden geçecek? Bu konuda da doyurucu yanıt yok.

»Kurtuluşçu sol« kurulduğu ilk günlerden itibaren PDS içerisindeki diğer akımlar ve üyelerin önemli bir kesimi tarafından hep şüpheyle izlendi – yukarıda belirttiğim sorular çerçevesinde değil tabii ki. Eleştiriler, fazlaca bireyselci gördükleri taleplerin finanse edilemezliği üzerinde yoğunlaşıyordu. Özellikle »pragmatik sol-liberaller« taleplerin »ütopik« olduğunu söyleyerek, »kurtuluşçu sol«a tavır alıyor, bazı yaşlı üyeler, »*bu gençler fazlaca kariyerist*« şüphesini dile getiriyorlardı. Sahiden de »kurtuluşçu sol«un önde gelen temsilcileri istisnasız parti veya parlamento kariyeri yapmakta olan genç PDS üyeleridir, ancak bana kalırsa »kurtuluşçu« aktivistlere karşı çıkışın arkasında, parti üyelerinin çoğunluğundan farklı olan sosyalizasyonları yatmakta. »*Kariyerist çıkarlar peşinde olmak*« suçlamasında haklılık payı olduğunu ben de düşünüyorum, ama asıl sorun bu değil. PDS üyelerinin neredeyse yüzde 80'i, DAC döneminde »partili« olmuşlar, »*parti her zaman haklıdır*«^[22] anlayışını içselleştirmişlerdi. »Kurtuluşçu sol«un üyeleri ise, »birleşik« Almanya'da büyüyüp, öğrenimlerini tamamlayan, daha çok bireysel hareket eden, ama kısa vadeli hedefler için networkler oluşturabilen genç »politikacılar«dı. Olanaklı olduğunca parti organlarına ve yerel, eyalet ya da federal düzeydeki parlamentolara seçilebilmek için sıkı işbirliğini örgütleyebiliyorlardı. Bu da partinin yaşlı üyelerine yabancı bir tarzıdı. Politika stilleri diyaloga dayanırken, programatik söylemleri yüzeyselliği aşamıyordu, ki bu yüzeysellik program tartışmalarında akademik derinliğe önem veren parti üyeleri için »*mukaddesata ihanet*« olarak algılanıyordu.

Parti üyeleri arasında »kurtuluşçu sola« nazaran marksist akımlara, üye sayıları az olmasına rağmen,^[23] daha çok dikkat gösteriliyordu. Bunda gerek geleneklere önem verme anlayışı, gerekse de marksist akımların partinin pratik politikalarında hemen hemen hiç bir etkilerinin olmaması rol oynuyordu. Bu akımlardan en çok tanınanı, kuşkusuz Sarah

Wagenknecht'in sözcülüğünü yaptığı KPF'dir. 1990'da PDS'in kurulmasıyla birlikte parti içi akım olarak kuruldu. İlk başlarda, partinin diğer kesimleri gibi, KPF de stalinizmle arasında mesafe koyduğunu açıklamıştı. 1995'den sonra ise Stalin'in görüşlerinin eleştirisel olarak dikkate alınması gerektiğini savunur oldu. Bu değişim bir tesadüf değildi elbette, çünkü 1995 ve sonrasında DAC dönemi parti içerisinde yeniden tartışılır, DAC döneminin kazanımları savunulur olmuştu. Aynı tarihlerde, parti yönetiminin egemenlere *»fazla yakınlaşmasını engellemek«* ve *»DAC'nin stalinist devlet olarak suçlanmasına karşı koymak için«* »Marksist Forum« kuruldu. Parti içinde DAC konusundaki tartışmalar bundan sonra daha da hararetlendi. Gerçi gerek KPF, gerek »Marksist Forum«, gerekse de diğer küçük gruplar ve tek tek marksistler partinin politikalarını belirleyebilecek sayısal güce hiç ulaşamadılar, ancak salt varlıkları dahi – yaşlı üyelerin küçümsenemeyecek bir kesiminin açık sempatisi nedeniyle – parti yönetiminin reformculuğu aşırıya kaçtırmamaları için bir tehdit potansiyeli haline geldi.

PDS'in Batı'ya ve diğer sol akımlara açılmasını en çok savunanlar marksist akımlardır. Partinin reformcu elitleri, bilhassa *»hükümet sosyalistleri«*, marksist akımların bu yaklaşımlarını *»saf öğretilerine destekçi bulmak isteyen ortodoksların beklentisi«* olarak eleştiriyorlardı, ama bu eleştiriye rağmen parti içi akım olarak örgütlenmelerine ve program tartışmalarında *»saf öğretiyi«* savunmalarına pek ses çıkarmıyorlardı. Bana kalırsa bunun en temel nedeni, PDS gelirlerinin neredeyse yarısının üye aidatlarından sağlanıyor olmasıdır. Üye bileşiminde, DAC'nde sosyalleşmiş, parti (SED) ve devlette görev almış ve *»ortodoks«* olarak nitelendirilen akımlara sempati duyan yaşlı üyelerin oranı göz önüne getirilirse, saf reformistlerin neden saf marksistlerle uzlaştıkları, *»barış içinde yan yana yaşadıkları«* daha iyi anlaşılabilir.

»HERKESİ« MEMNUN EDEN PROGRAM

»Hiç kimseyi, özellikle PDS içerisindeki farklı politik akımlardan hiç birini, sırf bazı ideolojik temel kanaatlerin programın bütünüyle çelişmesi nedeniyle partiyi terk etmesine fırsat vermeyecek bir program yazmalıyız.«

André Brie, 1993

Akımlar arasındaki ihtilaflar doğal olarak program tartışmalarına da yansıyor. Ancak program tartışmalarını ve ardından karar altına alınan programları gözden geçirdiğimizde, PDS'in neredeyse her üyeyi memnun etmeye çalışan bir program anlayışına sahip olduğunu görebiliriz. 1990'da, önceki ayların da etkisiyle, PDS programında, partinin *»devlet iradesi oluşturma tekeli elinde tutan devlet partisi ilkesinden feragat ettiği«* belirtilmekte ve esas itibarıyla *»etkinliğini kanıtlamış olan piyasa ekonomisini kabullendiği«* yazılıydı. Program 1993'de revize edildi. Parti üyelerinin çoğunluğu, programda yer alan ve özellikle

DAC'ni sert bir biçimde eleştiren pasajlara tepki duyuyordu. Parti içerisinde gözle görülen çatlağın büyümesini engellemek ve programın kurultay delegelerinin çoğunluğu tarafından onaylanmasını sağlamak için, DAC ile ilgili bölümler yoruma açık formülasyonlarla dolduruldu ve PDS'in «...verili koşulları olumlu biçimde değiştirmek ve adım adım aşmak isteyenler için de açık bir parti olduğu» vurgusu yapıldı. Aslına bakılırsa 1993 Programı da, özünde birbirleriyle temelden çelişen pasajların toplamıydı.

1993 sonrasında, programı hep kendilerine göre yorumlayan parti içi akımların birbirleri ile çatışması hız kazandı. «Modern sosyalistler» partiye «yeni bir yüz kazandırmak» (M. Koss, 2007) istiyorlardı. 1993 Programı esas itibariyle PDS'in bir muhalefet partisi olduğunu yazıyordu, ama bilhassa Doğu'da yerel ve eyalet düzeyinde elde edilen seçim başarılarına dikkat çeken «modern sosyalistler», partinin (yeniden, ama daha iyi bir biçimde) hükümet etmeye hazır olması gerektiğini savunuyordular. Böylelikle, bugün de sürmekte olan bir ihtilaf, yani solun hükümetlere katılıp katılmayacağı sorusu, PDS'in en temel ihtilafı haline geldi. 1995 Ocak'ında Berlin'de gerçekleştirilen Federal Kurultay ilk kez partinin hükümetlere katılma olasılığını açık tutmasını öngören bir belgeyi kabul etti. Ancak PDS, parti kurultaylarında aynı anda iki farklı dünyanın yaşanabileceğini kanıtlamaya başlamıştı. Aynı Berlin Kurultayı, yukarıda anılan belgeyi kabul ettiği oturumda, daha sonra tam tersini, yani PDS'in hükümetlere katılmasını kategorik olarak reddeden bir karar tasarısını da kabul etti. PDS, parti içinde «herkesi» memnun etmeye devam ediyordu.

1996 Ocak'ında yapılan Federal Kurultay ise bu sefer, «pragmatik sol-liberalleri» içerikleri belirleyen güç haline getirdi. Kurultay delegeleri, partinin Batı'ya açılmaya devam etmesine ve sosyal hareketlere yaklaşmasına hiç ilgi göstermiyorlardı. Kaybedenler bu sefer «modern sosyalistler» oldular. Parti içi akımlar, aynı parti çatısı altındaydılar, ama değil birlikte çalışmak, birbirleri ile diyalog halinde bile değildiler. 1994'de yeniden Federal Parlamento'ya girilmiş, 1998'de grup olma hakkı kazanılmıştı, ama partide ortak bir dil kullanılmıyor, her akım kendi görüşünü parti görüşü olarak kamuoyuna taşıyordu. 1998 sonrasında, biraz da Parti Başkanı Lothar Bisky'nin bütünleştirici rol oynamasıyla, parti programının bütün parti içi akımları bir araya getirecek bir belgeye dönüşmesi için arayışlar başlatıldı. Bunun için Lothar Bisky'nin başkanlığında bir program komisyonu oluşturuldu. Hedef, 2000'de yapılacak olan Olağan Federal Kurultay'a geniş kabul görececek bir tasarı sunmaktı. Bunun başarılmadığını söylersem, herhalde şaşırtıcı olmaz.

Oluşturulan program komisyonu bütünleştirmeden ziyade, ayrıştırıcı bir sürece vesile oldu. 1999'da başlayan tartışmalar, daha sonra Bisky'e karşı bir kampanyaya dönüşünce, Bisky 2000'de parti başkanlığından istifa etti. Yerine başkan seçilen Gabi Zimmer, program tartışmalarını kısa bir süre için üretken bir yola çekmeyi başardı. Ancak »modern sosyalistlerin« yayınladıkları ve kamusallaştırmalardan vazgeçerek, piyasanın »düzenleyici potansiyellerini« ve »kâr yapmaya yönelik çıkarların, inovasyonlar için taşıdıkları önemi« kabul eden bir program tasarısı, tartışmaları yeniden alevlendirdi. »Parti solu« olarak nitelendirilebilecek akımların desteğini alan Gabi Zimmer her ne kadar bir uzlaşma formülü için uğraşsa da, »modern sosyalistler« partiyi »modernleştirme« adımlarından vazgeçmek istemiyorlardı.

Derinleşen teorik tartışmalar 2002 genel seçimlerinde alınan yenilgi ile bir krize dönüştü. PDS Federal Parlamento'ya sadece iki milletvekili sokabilmişti ve yaygın medya PDS'in sonunu ilân ediyordu. Parti tabanında, seçim yenilgisinin Mecklenburg-Vorpommern ve Berlin'de SPD ile girilen koalisyon hükümetlerinin politikalarının bir sonucu olduğuna dair kanı yaygınlaşmıştı. »Modern sosyalistlerin« parti yönetimindeki, »pragmatik sol-liberallerin« de eyaletlerdeki kendini beğenmiş ve üstten bakan tavırları parti üyelerinin tepkisi çekiyordu. Genel seçimlerden sonra Gera'da yapılan Federal Kurultay tam anlamıyla »modern sosyalistler« ve »pragmatik sol-liberaller« ile bir hesaplaşmaya dönüştü. Delegeler parti elitlerine ders vermeye kararlıydılar. Sonuçta reformcu kanadın eleştirdiği Gabi Zimmer yeniden başkanlığa seçildi ve Federal Yönetim Kurulu'nda »parti solu« çoğunluğu kazandı.

Ancak »parti solu«nun bu başarısını bir »Pirus Zaferi« olarak tanımlamak gerekiyor. Çünkü bu sefer Doğu'daki güçlü eyalet örgütlerini ellerinde tutan »modern sosyalistler« ve »pragmatik sol-liberaller«, gene çoğunlukta oldukları »Eyalet Başkanları ve Meclis Grupları Başkanları Konferansı« gibi organlar üzerinden ve yaygın medyayı da kullanarak bir yönetim krizine yol açtılar. İmtiyazlıların ilişkiler ağı gene perde arkasından ipleri çekiyordu. 2003 Haziran'ında yapılan Federal Kurultay bir dönüm noktası oldu. Partiyi »kaos ve yok olmadan kurtarmak için« yeniden Lothar Bisky göreve çağrıldı. Bisky tekrar parti başkanı seçildi ve 2003 Ekim'inde Program Kurultayı yapılması karar altına alındı.

2002 yılındaki Gera Kurultay'ında reformcu parti elitlerine karşı kazan kaldıran delegeler, ^[24] bu sefer 2003 Ekim'inde Brie kardeşler ve Dieter Klein'in, eski başkan Gabi Zimmer

ile birlikte uzlaşma formülü olarak hazırladıkları programı kabul ediyorlardı. Partinin içinde bulunduğu yönetim krizi öylesine bir hal almıştıki, delegeler hatta marksist akımların bazı temsilcileri ortaya çıkan baskı ortamı sonucunda yeni yönetimin önerdiği bütün noktaları büyük bir çoğunlukla onaylıyordular. 2003 Programı tam reformcu elitlerin istediği gibiydi: *»Sosyalist düşünce, diktatörlük ve baskı için gerekçe olarak kullanıldığından, yara almıştır. Parti, DAC deneyimleri ile DAC'nin yıkılma nedenlerini göz önünde tutarak, kendisini sosyalizm düşüncesini yeniden gözden geçirmekle sorumlu tutar. Parti, sosyalist toplumun salt gerçekleşmesi gereken bir modelini tasavvur etmez, aksine şu basit sorudan hareket eder: insanların kendi kendine karar vererek yaşayabilmeleri için neye gereksinimleri vardır?«*

Program tartışmalarının bu şekilde sonuçlanması, parti içindeki hararetin de düşmesine neden oldu. Parti içi akımlar arası çatışmalar duruldu, hatta 2004'den itibaren yeniden birlikte çalışma örnekleri görülür oldu. Ama buna rağmen gene de temel ihtilaflar çözülmüş değildi, bilinmez bir zamana ertelenmişti. Belki de yıllardır süren ideolojik kavgaların ve program tartışmalarının yorgunluğu bu çatışmalara ara verdirmişti. Tam bu dönemde, gene her akımın kendine göre yorumlayabileceği bir uzlaşma formülü geliştirildi. 2004 Ekim'inde Potsdam'da yapılan Federal Kurultay'da, partinin hem protestolara, hem hükümetlere katılmasını, hem de kapitalizmi aşma uğraşısını öngören **»Stratejik Üçgen«** kabul edildi. Buna göre, egemenlere karşı direncin ve protestonun örgütlenmesi, hükümetlere katılarak toplumun ve ülkenin yeniden biçimlendirilmesinde sorumluluk üstlenilmesi ve kapitalizmin ötesini gösteren seçeneklerin geliştirilmesi, bir bütün olarak sosyalist politikayı ifade ediyordu. Bana kalırsa **»Stratejik Üçgen«** PDS'i parçalanmaktan kurtaran son can simidi oldu. Çünkü her akım kendi görüşüne göre önemseydiği **»üçgen köşesini«** mutlaklaştırarak politikalarını geliştiriyor ve bunlara meşruiyet sağlıyordu. Nitekim çok kısa zaman içerisinde **»Stratejik Üçgen«**in, PDS'i SPD ve Yeşiller ile birlikte oluşturulması hesaplanan koalisyonlara sokmak için geliştirildiği ortaya çıktı. **»Modern sosyalistler«**, üçgenin öngördüğü **»egemenlere karşı direnişin ve protestoların örgütlenmesi«**nden, sosyaldemokrasiye ve ekoliberal Yeşillere yönelik bir baskı mekanizmasını oluşturmayı algılıyorlardı. **»Kapitalizmin ötesini gösteren seçenekleri geliştirmek«** zaten marksist akımlara bırakılmıştı. Sonuçta **»Stratejik Üçgen«** Mecklenburg-Vorpommern ve Berlin'deki koalisyonlara katılma kararını temize çıkarmaya yarıyordu. Parti yönetimi, parti tabanını ve akımları kazanmak için şu formülasyonu önermişti: *»PDS hükümet politikalarının hedefleri, içerikleri ve sosyal ve demokratik*

alternatifleri gerçekleştiren bir sosyalist politika anlamıyla tanınması ve stratejik üçgenimizin içinde kökleşmiş olması önemlidir. Saksonya-Anhalt, Berlin ve Mecklenburg-Vorpommern ile Avrupa'daki diğer sol partilerin deneyimleri bu anlamda değerlendirilmelidir.»^[25]

Parti yönetiminin ve reformcu akımların hükümetlere katılımının önünü programatik olarak açan adımlara »parti solu« aksini savunmasına rağmen net bir biçimde karşı çıkmadıysa, bunun arkasında »marjinalleşme« korkusu yatmaktadır. Her ne kadar KPF veya »Marksist Forum« gibi akımlar partinin temel politikalarının belirlendiği kilit noktalarda yer almasalar ve reformcu parti elitlerinin »saf öğretiyeye iman etmiş ortodokslar« biçiminde alaylarına maruz kalsalar da, her zaman parti tabanı tarafından yönetime karşı, »oba altından sopa gösterme« misâli, bir tehdit unsuru anlamında önemsenmişlerdir. Parti yönetimi de bunu dikkate alan bir yaklaşım göstermiştir. Bu nedenle Sahra Wagenknecht gibi isimler parti yönetimlerine alınmışlar ve milletvekili olabilmişlerdir. Ancak parti üyelerinin çoğunluğu, DAC'nin sosyal kazanımlarını arzu etmekle birlikte, DAC usûlü bir devlet sosyalizmine geri dönüşü istememiş, »kapitalizmin ötesini gösteren seçeneklere« pek ilgi göstermemişlerdir. PDS onlar için daha çok Doğu'nun spesifik temsilcisi olan ve kendi kimliklerini – bazen de nostaljileri – yaşatabildikleri bir parti olmuştur. Şahsen »parti solu«nun, yönetimde ve milletvekilliklerinde kendilerine pay verilmesi nedeniyle, bu durumu kabullendiğini düşünüyorum.

Çeşitliliği içerisindeki reformcu kanat ise PDS'in nihayet olması gerektiği noktaya geldiği kanısındaydı. Onlara göre programatik yenilenme, PDS'in geleceğini garanti altına almıştı. Artık PDS uzun vadede »demokratik, sosyal ve ekolojik alternatifleri gerçekleştirebilecek bir Orta-Sol-İttifakının oluşmasına katkı sunacak olan bir sosyalist parti«ydi. (M. Brie) Ben bu tespitin realiteden çok, arzulanmış bir durum olduğu inancındayım. Çünkü PDS, Doğu'da yerleşik bir »Halk Partisi« olmasına ve Hartz IV'e karşı ciddi bir toplumsal direncin oluşmasına rağmen, ülke çapında kabul gören bir parti olamadı. Son günlere kadar, ülke nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Batı'da »yabancı unsur« olarak görülmekteydi. Batı'da WASG oluşmasaydı bile, PDS'in tüm Almanya'yı kucaklayacak bir parti olması olanaksızdı. WASG olmasaydı, »politik bezginler partisi« daha güçlü olurdu ve bu da PDS'e hiç bir katkı sağlamaz, aksine neonazi ve aşırı sağcı partilere yarardı. PDS, parti içi akımların taktiksel olarak birbirlerine yaklaştıkları 2004'de de, kendi kendini bloke eden, Batı'ya açılmayan ve Doğu nostaljisini yaşatmaktan öte gidemeyen bir parti olarak görülüyordu.

Bu açıdan WASG, PDS için yeni bir yaşam kaynağı olmuştur. »Yaşayan ölü«, kitlelerin hareketliliği ve toplumsal direncin kendisini ifade ettiği siyaset araçlarının ortaya çıkması sayesinde, »canlanabilmiş« ve yeni yaşam perspektifine kavuşmuştur. Kanımca bu gerçek, toplumsal yaşamın akışının, hiç bir statik veya dogmatik parti programı tarafından yönlendirilemeyeceğini, yaşamdan kopuk bir siyasetin başarılı olamayacağını kanıtlamıştır. PDS, işte bunun en bariz ve öğretici örneğidir.

***

[1] »Komünist Platform« PDS içerisinde fraksiyon olarak tanınmış bir akımdır. En tanınmış temsilcisi de, hâlen Avrupa Parlamentosu milletvekili olan Sarah Wagenknecht'tir.

[2] CDU ve CSU'nun politik vakıfları 2000li yıllara dek PDS'in ne denli »antidemokratik« olduğunu gûya bilimsel tezlerle kanıtlamak için, onlarca »aşırılık« konulu araştırma ve bilimsel (!) çalışmayı finanse etmişler, bir çok kitap yayımlatmışlardı. DIE LINKE kurulduktan sonra aynı hararetle benzer araştırmalar yaptıran muhafazakâr vakıflar, 1990lı yıllardaki »sonuçları« kelimesi kelimesine bu sefer DIE LINKE için geçerli kılmaktan çekinmediler.

[3] Bkz. Meinhard Meuche-Maeker: »Die PDS im Westen. Schlussfolgerungen für eine neue Linke« (Batı'daki PDS. Yeni sol için çıkarılacak sonuçlar), Berlin 2005

[4] Anket için bkz.: www.rosalux.de – 2002'den bu yana Rosa Luxemburg Vakfı tarafından finanse edilen anketin her yılki sonuçlarını, vakfın internet sahifesinde (Almanca olarak) bulabilirsiniz.

[5] Doğu'daki, bilhassa DAC dönemindeki bilimsel araştırmaların, »birleşme« sonrasında bilimsel kabul görmesi aslında çok ender bir durum. Sadece bu değil; DAC'de akademik kariyer yapmış olan bir çok bilim insanının bilimsel ünvanları AFC'nin kurumları tarafından resmen kabul edilmemekte. Bu nedenle ne »birleşik« Almanya'nın üniversitelerinde veya eğitim kurumlarında çalışmalarına olanak verilen, ne de ünvanlarını kullanmalarına müsaade edilen sayısız bilim insanı, hakkı olması gereken emeklilik aylıklarından faydalanamamaktalar.

[6] Heinz Vietze yıllarca Brandenburg Eyalet Parlamentosu'ndaki PDS meclis grubunun başkanlığını yaptı. PDS ve bugünün DIE LINKE'si içerisindeki ağır toplardan sayılır. Hâlen Rosa Luxemburg Vakfı başkanıdır.

[7] Bkz. Florian Weis: »Die PDS in westlichen Bundesländern. Anmerkungen zu keiner Erfolgsgeschichte« (Batı eyaletlerindeki PDS. Bir başarısızlık hikâyesi hakkında notlar), Utopie kreativ dergisi, Sayı 173, Berlin 2005

[8] CDU ve CSU'nun bu karara rağmen Federal Parlamento'da ortak meclis grubu kurabilmelerinin ardında, CSU'nun Bavyera'da yüzde 60'tan fazla oy alabilmesi yatıyordu. CSU gerek eyalet listesi üzerinden, gerekse de tek tek kent ve taşra seçim bölgelerinde oy çoğunluğunu elde ederek milletvekillerini Federal Parlamento'ya gönderiyordu.

[9] Sosyalistler Yasası: »Sosyaldemokrasinin genel tehlike yaratan faaliyetlerine karşı Yasa« (1878); Bismarck'ın sosyaldemokrasiyi ve basını ile kitaplarını yasaklama girişimi üzerine çıkartıldı; sadece Reichstag'daki milletvekillerine

dokunulmamıştı. Bismarck hukuk terörünü (yaklaşık bin yıla varan hapis cezaları) bazı sosyal reformlar (»şekerli ekmek ve kamçı«) ile beraber yürüttü. Ancak sosyaldemokrasinin, işçi hareketinin politik ifadesi olması ve Sosyalistler Yasası'nın, işçilerin özgüvenini kırmak yerine, artırması nedeniyle yasa 1890'da yürürlükten kaldırıldı.

[10] PDS'in yerel seçimlerde Batı'da da başarılı olabilmesinin ardında, Almanya'nın büyük bir kesiminde yerel seçimlerde herhangi bir barajın olmaması da rol oynamaktaydı.

[11] Bütün veriler, parti genel merkezinin verileridir. Bkz. www.sozialisten.de

[12] Bkz.: Meinhard Meuche-Maeker, a.g.e.

[13] Prof. Dr. Michael Brie; Prof. Dr. Dieter Klein'in öğrencisidir. Kardeşi André Brie ve Dieter Klein ile birlikte DAC dönemindeki Humboldt Üniversitesi ekolündendir. Brie kardeşler ve Dieter Klein her zaman »modern sosyalistler«in teorisyenleri olarak kabul görmüşlerdir. Adları program tartışmalarında öne çıkar. M. Brie şu an Rosa Luxemburg Vakfı'nın Politik Analiz Merkezi Genel Müdürü'dür. Dieter Klein, Politik Analiz Merkezi'nde yer alan Rosa Luxemburg Vakfı Gelecek Komisyonu'nun başkanıdır. A. Brie ise uzun dönem PDS Genel Sekreteri ve Seçimlerden Sorumlu Yönetim Kurulu üyesi olarak görev yaptıktan sonra, Avrupa Parlamentosu'nda 2004'den beri milletvekilliği yapmaktadır.

[14] »Reform sosyalistleri« veya »Hükümet sosyalistleri« olarak da adlandırılıyorlar.

[15] Aslında esas itibariyle ayırımın bir tarafta »modern sosyalistler« ve »pragmatik sol-liberaller«in yer aldığı cephe ile marksist akımlar ve (kısmen) »kurtuluşçu sol«un yer aldığı cephe arasından geçtiğini söylemek doğru olacak.

[16] Her ne kadar benzer görüşleri savunan parti başkanı Lothar Bisky ile Gregor Gysi'nin de »modern sosyalistler«den sayılacakları iddia edilese de, ikisi de kendilerini bilinçli olarak parti içi akımların dışında tutmuşlardır. Ancak her ikisinin de politik tahayyüllerinin, devlet sosyalizmi ile sosyaldemokrasi arasında konumlandığını belirtmek kamca doğru olacaktır.

[17] PDS, SED'nin mal varlığının büyük bir kısmını alabilmek için yeniden kuruluş yapmak zorunda kalmıştı. Böylece Neues Deutschland gazetesinin, Elgersburg'taki bir otelin, parti genel merkezi ve Neues Deutschland gazetesinin buldukları gayri menkuller ve bazı şirketlerin mülkiyeti PDS'e geçti. Yıllık para gelirleri bunların dışında (2002'de 21,9 milyon Avro olan gelirlerin yüzde 48'i üye aidatları, yüzde 32'si devlet katkıları, yüzde 17'si ise bağışlardan geliyordu. Diğer gelir kaynaklarından gelen paranın oranı da yüzde 3'tü).

[18] Bkz.: PDS parti yayın organı DISPUT, 2/2002

[19] Petra Pau bugün Federal Parlamento Başkan Vekili olarak görev yapmaktadır. 2002'de Gesine Lötzsch ile birlikte seçim bölgesini kazanarak Federal Parlamento'ya seçilmişti. 2005 seçimlerinde, seçim bölgesini gene kazandı.

[20] Roland Claus, Gregor Gysi'den boşalan Federal Parlamento Grup Başkanlığı koltuğuna geçtikten sonra, ABD Başkanı Bush'un Almanya ziyaretinde, Federal Parlamento'da onu PDS milletvekillerinin protesto etmesi nedeniyle Bush'dan özür dilemişti. Bu tavrı nedeniyle sadece Batı solunda değil, PDS'in geniş kesimleri tarafından da sert bir şekilde eleştirilmişti. Hâlâ Federal Parlamento üyesidir.

[21] Bkz.: PDS parti yayın organı DISPUT, 4/2003

[22] SED için bestelenen bir parti marşının sözleri.

[23] Örneğin 2005'de KPF'in Almanya çapındaki üye sayısı 800'ü aşmıyordu.

[24] Parti tüzüğüne göre Federal Kurultay delegeleri iki yıllığına seçilir. 2002 ve 2003 kurultaylarını oluşturan delegeler, aynı kişilerdi.

[25] PDS Federal Yönetim Kurulu: »Für eine starke PDS. Sozial, mit aller Kraft! Als sozialistische Partei 2006 in den Deutschen Bundestag« (»Güçlü bir PDS için. Tüm gücüyle sosyal! 2006'da sosyalist parti olarak Federal Parlamento'ya«), Berlin 2004

MANTIK EVLİLİĞİ

»Hiç bir şey, zamanı gelen düşünceden güçlü değildir.«
Victor Hugo (1802-1885)

Şansölye Schröder ile SPD Başkanı Franz Müntefering'in aldıkları erken seçim kararı ve ardından 24 Mayıs 2005'de Oskar'ın ortak sol listeden aday olacağını açıklaması sonrasında bütün gözler üzerimize çevrilmişti. Birbirlerinden böylesine farklı yapıları ve stratejileri olan WASG ile PDS'in hem de kısa bir zaman içerisinde bir araya gelerek, ortak liste hazırlamaları, siyaset gözlemcileri tarafından »neredeyse olanaksız« olarak nitelendiriliyordu. Zaman darlığının yanısıra her iki parti içerisinde bu düşünceye temelden karşı çıkanların sayısı da öyle pek küçümsenecek oranda değildi. Ancak Oskar ile Gregor'un ortak listeden aday olacaklarına dair açıklamaları iki tarafı da fiilen oldu-bittiye getirmişti. Bu durumda yapılacak tek bir şey kalıyordu: hem hukuksal, hem de politik olarak ayakları sağlam bir süreci başlatmak.

Tek cümle ile özetlediğim bu görev hiç te kolay olmadı. Açıklamalardan sonra resmen PDS yönetimi ile ilişkiye geçtik. 30 Mayıs 2005'de ilk resmî görüşme yapıldı. Her iki partinin Federal Yönetim Kurulu üyeleri için ciddiyetinin farkındaydılar. Aldığımız ilk karar, görüşmelerin kamuoyuna yapılacak ilk açıklamaya kadar gizli sürdürülmesi oldu. Ayrıca görüşmeleri sürdürecektir delegasyonları^[1] belirledik. WASG olarak ortak bir listeye hazır olduğumuzu, ancak bunun için PDS'in bir dizi adım atması gerektiğini belirtmiştik. PDS ise, ortak listenin ancak PDS çatısı altında olabileceğini ve bir dizi hukuksal sorunun üstesinden gelinmesi gerektiğini vurguluyordu. Nitekim Almanya Siyasî Partiler Yasası'nın ne gibi olanaklar sunduğunu öğrenebilmek amacıyla Anayasa Profesörü Martin Morlok'u bir rapor hazırlamakla görevlendirdik ve delegasyonların varacakları uzlaşmaların önce iki partinin yönetim kurullarının, sonra da üyelerinin onayına sunulmasını kararlaştırdık.

Görüşmelerde üç farklı seçenek üzerine tartışıldı. Ya iki parti kapatılıp, yeni ve ortak bir parti kurulacak, ya sadece seçimler için ortak bir parti geçici olarak oluşturulacak ya da PDS, listelerini WASG adaylarına açacaktı. Üye sayıları karşılaştırıldığında bizden daha çok üyeye sahip olan bir partinin içerisinde kaybolma tehlikesine karşı başlangıçta ikinci seçeneği favorize ediyorduk. Ayrıca »PDS« adı altında Batı'da oy alabilmenin çok zor olacağı kanaatindeydik. Ancak yürürlükteki yasalar ancak üçüncü şıkka olanak veriyorlardı. Gerek Prof. Morlok, gerekse de özel olarak görüştüğümüz Federal Seçim Daire Başkanı başka seçeneğimizin olmadığını açıklamışlardı.

Zaman aleyhimize işliyor ve hukuksal zorunluluklar çözüm bekliyordu. Bu nedenle delegasyonların görüşmeleri hızlandırmaları gerekiyordu. Her görüşmeden sonra WASG Federal Yönetim Kurulu üyeleri olarak bir telefon konferansında uzlaşmaları değerlendiriyor ve atılacak adımları tartışıyorduk. WASG Federal Yönetim Kurulu'nda çoğunluk olarak PDS ile salt seçim birlikteliği yerine, uzun vadeli bir proje ortaklığına girilmesinin doğru olacağı düşüncesindeydik. Kanımızca ancak bu şekilde ülke çapında geniş bir toplumsal muhalefet hareketinin tohumları atılabilir ve gerekli gördüğümüz politika değişikliği için kalıcı bir siyaset aracını yaratabilirdik. Ayrıca PDS'in kemikleşmiş parti aparatına teslim olunmayacak bir strateji izlemek zorundaydık. PDS yönetiminin sadece seçimleri önemsemediğini ve daha ileri adımlar için zorlanması gerektiğini biliyorduk. Bu nedenle görüşmeler çok çetin geçiyor, ama Oskar ve Gregor'un adaylığa hazır olmaları süreci lehimize işletiyordu. Nitekim 2005 Haziran'ında ilk sonuçları açıklayabildik. 10 Haziran 2005'de Lothar Bisky ve Klaus Ernst ilk kez birlikte basın önüne çıktılar ve görüşmelerde vardığımız uzlaşmaları kamuoyuna tanıttılar. Açıklama kısaca şöyleydi:

»PDS ve WASG Berlin'de yakınlaşma görüşmelerini başarıyla sürdürmüşlerdir. Her iki partinin görüşmelerdeki temsilcileri, parti organlarına şu kararların alınmasını önerceklerdir:

- 1. PDS ve WASG önümüzdeki iki yıl içerisinde Almanya solunun yeni bir projesini başlatacaklardır.*
- 2. PDS ve WASG 2005'de yapılacak olan erken genel seçimlerde birbirlerine rakip olmayacaklardır.*
- 3. PDS, Federal Parlamento aday listesini WASG üyelerine de açacaktır. PDS yönetimine, yeni projeyi belgelemek için partinin ismini değiştirmeyi düşünmesi önerilir.«*

PDS Federal Yönetim Kurulu ertesi gün yaptığı toplantısında, görüşmelerde elde edilen sonuçları onayladığını ve parti kurultayına, partinin adını değiştirmek için bir öneri sunmayı karar altına aldı. Aynı akşam WASG yönetimi olarak yaptığımız telefon konferansında bizde oy birliği ile sonuçları onayladık.

Bir hafta sonra Oskar WASG'ye üye oldu.

Yönetim kurullarının aldıkları kararlar her iki parti içerisinde farklı reaksiyonlara yol açtı. PDS içindeki marksist akımlardan, reformcu akımlara kadar bir çok isim kararlara rezervli yaklaşıyorlardı. Bu tavırlarının ardında Oskar'ın bir kaç gün önce, 14 Haziran 2005'de Chemnitz'de sarf ettiği *»yabancı işçiler«* tanımlamasının yol açtığı tepkiler bulunuyordu. Oskar, *»devlet, düşük ücretli yabancı işçiler nedeniyle aile babaları veya annelerinin işsiz kalmalarını engellemelidir«* diyerek, tartışmaya yol açmıştı. SPD'liler, Yeşiller, medya ve kimi muhafazakâr Oskar'ı *»yabancı düşmanı popülist«* olarak suçluyorlardı. Neonazi NPD'nin *»Lafontaine doğru söylüyor«* şeklindeki açıklaması da, eleştirileri hararetlendiriyordu.^[2]

Lothar Bisky, Gregor Gysi ve Bodo Ramelow, Oskar'a sahip çıkarak, PDS'den gelen eleştirileri susturdular. PDS yönetimi için durum çok açıldı: Oskar, konuşmalarıyla kitleleri hareketlendiriyor ve medyanın dikkatini projeye çekiyordu. Oskar sayesinde ortak liste gazetelerin birinci sayfalarından düşmüyordu ve tek başına yüzbinlerce oy getirebilirdi. Ortak listenin başarı elde etmek için Oskar'a ihtiyacı vardı. Ama Oskar da ortak liste olmadan politik arenaya geri dönemeyeceğini biliyordu ve bu gerçek onu dizginlemişti.

WASG içerisinde ise – Oskar'ın gerekliliği konusunda benzer düşüncelere sahip olmamıza rağmen – PDS karşıtlığının da verdiği motivasyonla Oskar'a yönelen eleştirileri yapıcı bir yöne kanalize etmede zorlanıyorduk. Özellikle radikal sol Oskar'ı *»yabancı düşmanı duygulara hitap etmekle«* suçluyordu. Artık WASG içerisindeki eleştirileri göğüslemek Oskar'a kalmıştı. Nitekim Oskar, 3 Temmuz 2005'de Kassel'de gerçekleştirdiğimiz Olağanüstü Kurultay öncesinde yaptığımız görüşmede, *»yanlış anlaşılmaya meydan verecek cümleleri kullanmamaya dikkat edeceğini«* söyledi. Kurultayın açılış konuşmasını ben yapacaktım, Oskar da sonra sunacağı tebliğinde konuyu derinleştirecekti. Ben, yabancı düşmanlığına, ırkçılığa ve neonazizme karşı mücadeleyi merkezine koyduğum bir konuşma yaptım. Sıra Oskar'a geldiğinde (gene ne kadar güçlü bir hatip olduğunu kanıtliyordu), yaptığı konuşmayla toplantı salonundaki yuhalamaları kısa süre içerisinde ayakta alkışlamaya çevirmeyi başardı. Olağanüstü Kurultay büyük çoğunlukla PDS'in açık listelerinden aday gösterme kararını almak için üyeler arası oylamaya gidilmesi ve geniş demokratik sol birliğin kuruluş tartışmalarının ülke çapında başlatılması kararını aldı.

Medyada, çeşitli internet forumlarında ve parti toplantılarında, başta radikal solun temsilcileri olmak üzere, bir çok WASG ve PDS üyesi projeye karşı çıkarlarken, parti tabanı or-

tak listeden başka bir seçeneğin olmadığı kanaatindeydi. 15 Temmuz 2005’de tamamlanan WASG üyeler arası oylamada, üyelerin yaklaşık yüzde 85’i WASG’nin PDS listelerinden aday göstermesini onaylıyordu. Aynı şekilde PDS’in 17 Temmuz 2005’de gerçekleştirilen Olağanüstü Kurultayı, listelerin açılmasına evet diyor ve yüzde 75’le partinin ismini Linkspartei.PDS olarak değiştirilmesini kabul ediyordu. Bu karardan sonra Doğu eyaletindeki örgütler Linkspartei.PDS ismini taşıyor, Batı’daki örgütler ise sadece Linkspartei ismini kullanıyorlardı.

KOOPERASYON SÖZLEŞMESİ

İki partinin üyelerinin verdiği destekle, ortak liste hazırlama çalışmaları hızlandırıldı. Attığımız her adımı olanaklı olduğunca saydam ve irade oluşumuna destek verecek biçimde belgelemek için 4 Ağustos 2005’de Lothar Bisky ve Klaus Ernst tarafından imzalanan ve 18 Ağustos 2005’de parti üyelerine ve kamuoyuna tanıtılan bir **»Kooperasyon Sözleşmesi«** hazırladık. »Kooperasyon Sözleşmesi« bir tarafta görüşmelerde alınan ortak çalışma ilkeleri ve isim değiştirme gibi kararları içeriyordu, diğer tarafta da iki tarafın buluştuğu programatik temelleri belirliyordu. »Kooperasyon Sözleşmesi«nin^[3] 3. maddesinde şunlar yazılıydı:

»İki taraf da şu hedefler için mücadele eder:

1. Onurlu çalışma

İşsizliğe karşı mücadele esastır. Bunun için

a) yurtiçi iktisatın güçlendirilmesi ve bu iktisatın sosyal ve ekolojik açıdan anlamlı meta ve hizmetlere yönlendirilmesi. Ücretler, üretkenlik ve fiyat artışlarını takip edecektir. Asgarî ücret ve meslek eğitim yeri yaratmayanlardan ceza alınması uygulamaya sokulacaktır;

b) daha fazla sosyal ve ekolojik anlamda iktisadî büyüme; geniş ve uzun vadeli olması gereken bir kamusal gelecek yatırım programı ve eğitim ile sosyal hizmetlerin genişletilmesi taraftarıyız;

c) sınırlı ve kısaltılmış çalışma süreleri. Kamu istihdamı ve kamu tarafından teşvik edilen istihdam genişletilmelidir;

d) aktif istihdam politikasına geri dönüş;

e)iktisat ve işletmelerde demokrasi ve kararlara katılım hakkının güvence altına alınıp, güçlendirilmesi.

2. Adaletsizlik, sadaka ve aldırışsızlık yerine dayanışma ve sosyal sorumluluk. Hartz IV uygulamadan kaldırılmalıdır. Sağlık sigortası, dayanışmacı yurttaşlar sigortasına dönüştürülmeli; yaşam standardını güvence altına alan emeklilik sigortası ve dayanışmacı bir biçimde finanse edilen bakım sigortasına geçilmelidir. Gereksinime uygun sosyal temel ödenti uygulaması gerçekleştirilmelidir.

3. Sosyal ve demokratik eğitim reformu, herkese ücretsiz eğitim sistemi için.

4. Doğu Almanya ve Batı'nın kriz bölgelerinde ek istihdam politikaları tedbirleri için.

5. Doğrudan demokrasi ile daha geniş yurttaş hakları ve toleranslı bir toplum için! Irkçılığa ve aşırı sağcılığa karşı! Savaşlara karşı, silahsızlanma ve silahlanma işletmelerinin sivil üretime yönlendirilmeleri için.

6. Sosyal hakları kısıtlayan Federal Hükümetlere ne katılacağız, ne de destek vereceğiz.

Bu politik yönelimler bizim için basit vaatler değildir. Bu taleplerin gerçekleştirilmesi için acilen, somut önerilerde bulunduğumuz mali ve vergi yasalarının yeniden düzenlenmeleri gereklidir. Neoliberal politikaya karşı tutarlı muhalefeti ve gerçekleştirilebilir alternatifleri göstermeyi, seçmenlerin çoğunluğunu politik bezginlikten dışarıya çekebilmek için merkezi meydan okuma olarak algılıyoruz. Berlin Cumhuriyeti, kurulduğu günden bu yana en derin politik krizini yaşamaktadır. Temsili demokrasinin partileri, piyasa radikali politikanın mağdurlarını temsil etmekten giderek uzaklaştıkları için iki parti olarak bir yeni başlangıç yapmak istiyoruz: Biz, sadece parlamento sıralarında değil, aksine geniş katmanlar ve özellikle toplumun gölgeli bölgelerinde yaşayan insanların arasında kökleşecek bir demokratik solu kurmak istiyoruz. Biz, işçilere, hizmetlilere, memurlara, Hartz IV mağdurlarına, işten çıkarmalardan koruma yasası kapsamında olmayan kiralık işçilere, serbest meslek sahiplerine, zanaatkârlara, küçük ve orta boy işletme sahiplerine, emeklilere veya çocuklarını tadilat açığı olan okullara göndermek zorunda kalan ebeveynlere parlamentoda ve kamuoyunda duyulmazlıktan gelinemeyecek bir ses vereceğiz.»

»Kooperasyon Sözleşmesi« asgarî programatik müştereklerle birlikte orta vadede Almanya politik solunun yeni bir formasyonunu oluşturmak için çalışmalara başlanmasını da öngörü-yordu. Bunun için, bilhassa erken genel seçimlerden sonra »açık forumlarda asgarî müş-terekleri, tarihsel-kültürel farklılıkları ve teoretik-programatik ayrımlar ortak politik örgüt içerisine« taşınacak, solun yeniden yapılanmasını »hazırlamak, politik olarak yönlendirmek ve kolaylaştırmak için, başkalarına da açık olan ortak komisyonlar« oluşturulacaktı. Ortak komisyon orta vadede parti program taslağı, tüzük, isim ve örgütlenme biçimi üzerine öneriler hazırlayacak ve her iki partinin kendisini içerisinde bulacağı ve belirli bir geçiş sü-resi için yönetim organlarında eşitlik ilkesinin geçerli olacağı politik formasyonun kuruluş yolu açılacaktı. Son nokta olarak da, erken genel seçimlere katılacak olan Linkspartei.PDS listesinin WASG'li adayları da içererek hazırlanması kararlaştırılmıştı.

BİRLEŞİK, AMA NASIL BİR PARTİ?

»Kooperasyon Sözleşmesi« iki parti içerisinde birleşmeye karşı olan kesimlerce hayli eleş-tirilmesine rağmen, parti tabanları tarafından destekleniyordu. Parti üyelerinin çoğunluğu, ortak listenin getireceği fırsatların farkındaydı. Nihayet eyalet örgütleri de aday listelerini hazırlamaya başlamıştı. Her ne kadar listelerin oluşturulmasında büyük sorunlar yaşan-mış olsa da, sonuçta WASG adayları seçilebilme olasılığı yüksek sıralara getirilmişlerdi.^[4]

Seçim kampanyası için de ortak bir komisyon oluşturulmuştu, ancak Doğu ve Batı eyaletlerindeki kampanyalar birbirlerinden hayli farklı yürüyordu. Doğu'daki seçim kam-panyası eskisi gibi »PDS kampanyasıydı«. Batı'da ise, PDS'in adı dahi kullanılmıyordu. Sendikacılar, entelektüeller ve sanatçılar kampanyaya katılıyor, solun seçilmesi için gazete ilânları veriyorlardı. Sosyal hareketlerin aktivistleri çeşitli eylemlerle – bariz bir taraf tutma olmadan – seçim sürecine müdahale ediyorlardı.

Seçim anketleri ortak listeye yüzde 12 civarında destek olduğunu gösteriyorlardı. Bu nedenle SPD yeniden sosyal haklar retoriğini kullanmaya başlamış, hatta CDU bile seçim afişlerinde »yeni sosyal adalet« sloganını kullanır olmuştu. Yaygın medya ise bir tarafta Oskar ve Gregor'a »belden aşağı« vuruyor, diğer taraftan da WASG'yi »*SED uzantılarını Batı'ya taşıyan dinazorlar*« olarak nitelendirerek, karşıt kampanya yürütüyordu.

18 Eylül 2005 Pazar günü, saat 16.30'da Linkspartei.PDS'in Berlin'deki genel merke-zinde bulduğumuzda, ilk seçim tahminleri gelmeye başlamıştı. Tahminler yüzde 8,5'da

kaldığımızı gösteriyordu – gazetelerdeki yüzde 12 hesaplarına alıştıığımızdan olacak, ufak bir hayal kırıklığı söz konusuydu. Durum değerlendirmesi yaptıktan sonra, Berlin’in bir meydanında kurulmuş olan büyük çadıra geçtik. Saat 18.00’den itibaren televizyon kanallarından verilen haberler, çadırda ve etrafında bulunan yaklaşık 5 bin kişi tarafından büyük bir coşkuyla karşılandı. Artık sonuçlar kesinleşmişti: yüzde 8,7 ile toplam 4,1 milyon seçmenin oyunu almayı ve parlamentoya girmeyi başarmıştık. Haber spikerleri flaş haber olarak solun, aralarında Hüseyin Kenan Aydın, Sevim Dağdelen ve Hakkı Keskin^[5] gibi Türkiye kökenlilerin de olduğu 54 milletvekilliğini^[6] kazandığını duyuruyordular.

Erken genel seçimlerde elde edilen bu başarı, birleşik sol parti projesinin ne kadar gerçekçi koşullara ulaştığını gösteriyordu. Ama aynı zamanda başarı beraberinde »bundan sonra ne olacak?« sorusunu da getirmekteydi. Çünkü, birleşik parti henüz yoktu, ama ortak bir meclis grubu vardı ve bu grubun politikalarını belirleyecek olan siyasî yapı kurulmalıydı. WASG ve Linkspartei.PDS olarak seçim öncesinde birlikte karar altına aldığımız bir seçim programı mevcuttu, ancak Almanya politik solunun yeni formasyonunun temel alacağı bir program yoktu.

Her iki parti içerisinde – artık WASG ve Linkspartei.PDS’in çoğu yerel örgütü toplantılarını ortaklaşa yapıyorlardı – birleşme, daha doğrusu »Solun yeniden yapılanma süreci« olarak adlandırdığımız süreç ve olası program tartışılmaya başlanmıştı. Tartışmalarda WASG’nin kuruluş sürecindeki tartışmaların benzeri yaşanıyordu: Parti klasik bir »sınıf partisi« olmalı mıydı? Yoksa daha geniş kesimleri içerecek bir »toparlanma ve ortak hareket odağı« mı olmalıydı? Kapitalizmin dizginleştirilerek, kontrol altına alınmasıyla yetinenlerden, reformcu yoldan sosyalist dönüşüm sürecinin takip edilmesini savunanlara ve kapitalizmin ancak bir devrim ile alaşağı edilmesi gerektiğini savunanlara kadar geniş bir yelpaze, tartışmalarda kendi pozisyonlarını dayatıyordu. Kısa süre içerisinde belli olan tek şey vardı: oluşturulacak partinin ve programının ortak bir »sınıf partisi ve programı« olamayacağıydı.

Aslında Almanya solu içerisinde, ki bu sol-sosyaldemokratlardan marksistlere ve hatta komünistlere kadar geçerlidir, devlet sosyalizminin yıkılmasından sonra nasıl bir yol izlenebileceğine dair tartışmalar sürmekle birlikte, tam bir teorik karmaşa söz konusuydu.

Almanya solu – belki de bunu dünya solu için de söylemek olanaklıdır – »reel sosyalizmin« ağır krizlerden sonra yıkılmasının ardından, büyüyen çelişkileri, artan eşitsizliği ve kriz yatkınlığı ile değişen kapitalizme inandırıcı bir yanıt verme zorluğu içindeydi. Bir çok ülkede olduğu gibi Almanya solu da 21. Yüzyıl'da demokratik olması konusunda artık şüphe duyulmayan bir sosyalizmin gerçekleştirilebilir perspektifinin nasıl olabileceğini ifade edememişti.

Tartışmalarda şu üç nokta ağırlıklı olarak ortaya çıkmıştı:

1. Devlet sosyalizmi deneyinin temel yanlış gelişmeleri ile açıklarının aşıldığı bir sosyalist toplum formasyonu nasıl gerçekleştirilebilecek?
2. Erkek egemenliğine dayan ezici yapılanmaların ortadan kaldırıldığı ve doğal kaynak kullanımının sürdürülebilir bir biçimde gerçekleşeceği yeni bir toplumsal gelişme seviyesine nasıl ulaşılacak?
3. Batı'nın çeperindeki ülkelerin kendilerini baskı boyunduruğundan kurtarabilecekleri ve uluslararası ilişkilerin barışçıl bir biçimde düzenlenmesinin garanti altına alındığı »başka bir dünya« nasıl olanaklı olacak?

Bu sorulara verilen yanıtların farklılığını, oluşacak birleşik parti için ciddi bir programatik meydan okuma görmemize rağmen, partiyi oluşturacak olan kesimlerin farklı deneyim zenginliğini ve geride bırakılan yüzyılın bölünmeleri ile politik kültür deformasyonlarından kurtulma kararlılıklarını, umut verici bir gelişme olarak görmekteydik.

Her ne kadar tartışmalara katılan bütün kesimler uzun vadeli programatik hedefler konusunda tamamen farklı düşünüyor olsalar da, bir noktada: radikal bir kapitalizm eleştirisi konusunda birleşiyorlardı. Birleşilen bir diğer nokta da, çeşitli toplumsal kesimlerin ifade ettiği »***bizlerin gerçekleştirilebilecek bir gelecek vaadine ihtiyacımız var***« beklentisiydi. Bu beklenti partinin programatik irade oluşumunu belirler hale geldi ve Oskar Lafontaine ile Gregor Gysi'nin pozisyonlarını güçlendirdi. Oskar daha 2005'de devlet sosyalizmi deneyinden hareketle şöyle yazmaktaydı: »*Tabii ki esas itibarıyla kapitalist düzenden farklı başka iktisat düzenleri tasavvur edilebilir. Ancak bunların bugünkü Batı dünyasında reel bir temeli*

yoktur – ve politika realitenin temelini terk etmemelidir. Gelecek kuşaklar kapitalist esaslara göre iktidat edebileceklerine mi, yoksa daha iyi alternatifleri arayacaklarına mı karar vereceklerdir. Bizim kuşağımız içinse karar çoktan verilmiştir: 1990'a kadar reel var olan devlet sosyalizmi kesinlikle iyi bir alternatif değildi ve şu anda hiç bir yerde esas itibariyle daha iyi olanı gözükmemektedir. Bu nedenle politik olarak kapitalist iktisat düzeninin yıkılması için değil, aksine onun sosyal yönlendirilmesi, piyasaların herkesin lehine düzenlenmesi için mücadele ediyorum.»^[7]

Oskar ile birlikte Sol Meclis Grubu'nun eşbaşkanlığını yapan Gregor Gysi de benzer yaklaşımları taşıyordu. Gysi de kökleşmiş sosyal devlet normları nedeniyle »*kapitalizmin 21. Yüzyıl'da sosyal açıdan düzenlenmesi gerektiğini*« savunmaktaydı. Ön saflardaki – seçmen açısından lokomotif görevi gören – aktörlerin bu yaklaşımı, Doğu'da sosyalize olmuş solun devletçi geleneği ve SPD kökenli sendikacıların sosyal devletçi gelenekleriyle birleşince, oluşacak partinin sosyalistleri ve marksistleri de içeren geniş yelpazeli, ama reformcu bir programatiğin oluşacağına işaret etmekteydi.

BERLİN SORUNU

Erken genel seçimlerden kısa bir süre sonra başka bir sorun daha ortaya çıkmıştı: Federal Parlamento'daki DIE LINKE meclis grubu, yaklaşık 280 kişilik tam kadro aparatı ve medyadaki etkinliği ile süreci belirlemeye başlamıştı. Oskar, iki partinin en kısa sürede birleşmesi gerektiğini savunuyordu. Ona göre »*gereksiz tartışmalar*« geride bırakılıp, formel birleşme gerçekleştirilmeliydi. Basın sözcüsü olduğundan, benden kamuoyunu bu yönde haberlerle bilgilendirmemi bekliyordu. Klaus Ernst de benzer görüşteydi. Joachim Bischoff, Björn Radke, Sabine Lösing, Thies Gleiss ve ben ise, WASG içerisinde birleşme sürecine kaygıyla bakan üyeleri kazanmak için çaba göstermek ve bunun içinse aşağıdan yukarı olmak üzere birleşme tartışmalarını yapıcı bir yöne çekmemiz gerektiği görüşündeydik. Ayrıca politik yön belirlenmesinde önceliğin meclis grubunda değil, kurultaylarda alınan kararları yerine getirmekle mükellef yönetim kurullarında olduğunu savunuyorduk.

Azınlıkta kaldığımız bu tartışmalar sürerken Berlin WASG örgütü 26/27 Kasım 2005'de gerçekleştirdiği Eyalet Kurultayı'nda, 17 Eylül 2006 tarihinde yapılacak olan Berlin Senato seçimlerine Linkspartei.PDS'e rakip olarak tek başına katılma ve bu kararı Berlin'deki WASG üyelerinin oyuna sunma kararı almıştı. Başta Oskar ve Klaus olmak üzere, meclis

grubu ve Linkspartei.PDS yönetimi bu adımı »*projeye ihanet*« olarak görüyorlardı. WASG yönetimi olarak yaptığımız bir telefon konferansına katılan Oskar, WASG Berlin yönetimine karşı idarî tedbirler alınması gerektiğini ve »*böylesi durumlarda kuyruğu bacakları arasına alan bir görünüm sergilenmemelidir*« diyerek, bizlerden önerdiği yönde bir karar vermemizi belirtiyordu. Telefon konferansına bütün yönetim kurulu üyeleri katılmamıştı ve biz karşı çıkarak, oy çokluğu ile öneriyi reddettik. Bu telefon konferansı Oskar ile ters düştüğümüz tek toplantı olmadı.

Berlin'de seçimlere katılma kararı WASG örgütleri içerisinde sert tartışmalara yol açtı. Neredeyse partinin ortasında bir çatlak oluşmuştu. Berlin örgütüne karşı idarî tedbirler alınmasına karşı çıkıyorduk, ama Berlin'de WASG'nin seçimlere tek başına katılmasının da Almanya solunun yeni politik formasyonunu oluşturma sürecine zarar vereceği düşüncesindeydik. Ancak bu düşüncemize rağmen üyelere yukarıdan aşağıya alınan bir kararlar yaptırım uygulamadan ziyade, üyelerin politik olarak kazanılması ve ikna edilmelerinin daha doğru olacağını savunuyorduk.

Aslına bakılırsa Berlin'de hükümete katılan Linkspartei.PDS'e yönelik eleştirilerde haklılık payı hayli yüksekti. Berlin Hükümeti sosyal politika alanlarında bir çok kısıtlamaya gitmiş, bütçe konsolidasyonu gerekçesiyle sayısız sosyal projeyi sonlandırmıştı. Sendika karşıtı bir politika uyguluyordu ve Linkspartei.PDS tüm bunlara onay vererek, bu politikaların sorumluluğunu paylaşıyordu. Nitekim WASG Berlin üyeleri arasında yapılan ve 2006 Mart başında tamamlanan oylama beklenen sonucu verdi: üyelerin yüzde 53'ü WASG'nin tek başına seçimlere katılmasını onaylıyordu.

Bu karar doğal olarak WASG içerisindeki çatışmaları şiddetlendirdi. Gerçi 10 Nisan 2006'da sonuçlanan üyeler arası oylamada WASG yönetimine yüzde 78 ile birleşme görüşmelerini sonuçlandırmak için yetki verilmişti, ancak Berlin sorunu hâlâ çözülememişti. Sorunun çözümü için 29 ve 30 Nisan 2006'da Ludwigshafen'de yapılacak olan WASG Olağan Kurultayı'nın kesin adımlar atacağını düşünüyorduk. Kurultay öncesinde, 28 Nisan'da yaptığımız Federal Yönetim Kurulu toplantısına Oskar'ın istediği yönde bir karar tasarısı getirildi. Tasarıya göre, WASG Olağan Kurultayı Berlin örgütüne seçimlere katılmayı yasaklayacak ve yasağa uyulmaması durumunda idarî tedbirler alınacaktı. Yönetimde

bu konuda ciddî ayrılıklar ortaya çıktı, ama gerek Oskar'ın otoritesi, gerekse de birleşme sürecinin beraberinde getirdiği zorlukların çözülme zorunluluğu, yönetimin oy çoğunluğuyla böylesi bir karar tasarısını kurultaya sunma kararını almasına yol açtı.

Olağan Kurultay konuyu hayli detaylı bir biçimde tartıştı. Oskar'ın da söz alarak, karar tasarısı lehine yaptığı konuşmadan sonra, delegelerin yüzde 60'ı WASG Berlin örgütünün seçimlere katılmasına karşı çıktı. Kurultayın ikinci gününde Joachim, Björn, Sabine ve ben yönetime yeniden aday olmayacağımızı açıkladık. Joachim, ayakta alkışlanan konuşmasında gerekçeleri sıralarken, Oskar'a dönerek »*Sevgili Oskar, partimizde aynı ahırdan olunmasını önemsiyorsun, ama bilmelisin ki, sosyaldemokrasinin ahır kokusu, tezek kokusundan başkası değildir ve bu, yeni solun ihtiyacı olmayan bir şeydir*« diyerek serzenişte bulunmuştu.

Oskar'ın bir özelliği, konuşmalarıyla kitleleri heyecanlandırıp, politik karşıtlarını köşeye sıkıştırabilen hatipliği ise, bir diğer özelliği de, hiç bir disiplin ve hiyerarşi – eğer başında kendisi bulunmuyorsa – altına girmemesidir. Kendisine yönelik eleştirilere karşı tahammülsüz olduğunu, siyasî konseptlerini, herhangi bir grup tartışmasına başvurmadan, tek başına geliştirdiğini önceden de biliyorduk. Kuşkusuz var olan geniş bilgisini, birlikte çalıştığı insanlara karşı bir baskı aracı haline getirdiğinden, zamanından SPD içerisinde ona »Saarland Napolyon'u« adı takılmıştı. Ancak yönetimde beraber yer aldığımız yoldaşlarımızla, yeniden siyaset sahnesine dönmeyi arzulayan Oskar'ı dizginleyebileceğimizi düşünüyorduk. Ludwigshafen'de bu konuda ne kadar yanıldığımızı tespit etmek durumunda kaldık. Gene de, ki bunu gerçekten samimi olarak vurguluyorum, Oskar'ın DIE LINKE'nin kurulmasında ve bir güç haline gelmesindeki rolü paha biçilmezdir.

Ludwigshafen Kurultayı'nın aldığı karar, WASG Berlin yönetimini seçimlere katılmak için resmî başvuruda bulunmaktan alıkoymadı tabii. Bunun üzerine WASG Federal Yönetim Kurulu tüzel haklarına dayanarak Berlin yönetimini görevden aldığını ve Hüseyin Aydın'ı parti komiseri olarak atadığını açıkladı. Ancak görevden alınan Berlin yönetiminin bir başvurusu üzerine Berlin İdarî Mahkemesi bu kararı demokrasiye aykırı bularak iptal etti. Sürekli uyardığımız tehlike gerçekleşmişti. Sonuçta WASG Berlin 17 Eylül 2006'da yapılan seçimlere katıldı, ancak yüzde 3 civarında oy alarak barajı geçmeyi başaramadı. Linkspartei.PDS ise yüzde 10 civarında oy kaybetti. Buna rağmen oylarını artıran SPD'nin hükümeti devam ettirmek istemesi üzerine, hükümet ortağı kalmaya devam etti.

WASG Berlin örgütü ise seçimlerden kısa bir süre sonra dört-beş parçaya bölündü. Bir kısmı »BASG« adında bir parti kurdu, diğer bir kısmı sonra kurulan DIE LINKE'ye geçti, geri kalanları ise çeşitli gruplar halinde dağıldılar. İki karşıt tavır, otoriter parti yönetimi anlayışı ile sekter dayatma, solun geçmişten öğrenme zaafını bir kez daha gözler önüne sermişti.

SON VİRAJLAR

Berlin sorunu »kendiliğinden« çözüldükten sonra, partiler içerisindeki hararet program tartışmalarına kaydı. Rosa Luxemburg Vakfı, partiler içerisindeki tartışmaları toparlamak ve sürece katkıda bulunmak amacıyla »Sosyopolitik Forumlar« başlığı altında ülke çapında toplantılar dizisi düzenlemeye başladı. Toplantılara olan geniş ilgi, ortak sol partinin oluşumunda son virajların alınmak üzere olduğunu gösteriyordu. WASG ve Linkspartei.PDS'in oluşturdukları ortak komisyonlar tüzük, öğütlenme ve program hazırlığı konularında yaptıkları çalışmaları sonuçlandırmak üzereydiler. Program komisyonu, bir parti programı yerine, aynı zamanda bir eylem programı olarak da kabul edilebilecek »Programatik Köşe Taşları« adlı belgeyi onaya sunmayı kararlaştırmıştı.

»Programatik Köşe Taşları« oluşacak parti içerisinde farklı akımların olacağını ve nihaî hedefler konusundaki yaklaşımların birbirleriyle çeliştiğini göz önünde tutarak hazırlanmıştı ve bazı noktalarda tartışmaların sonuçlanmadığı da açık olarak belirtilmekteydi. Belgede Almanya solunun çeşitli akımlarının ortaklaşa mücadele vermek için üzerinde anlaşmaları olanaklı olan beş temel nokta öne çıkartılmıştı:

- *Toplumsal yaşamın şekillendirilmesinde herkese eşit olanaklar garanti edecek bir toplumun demokratikleştirilmesi. Ataerkil baskıya, ırkçılık, antisemitizm ve aşırı sağcılığın her şekline karşı mücadele bunun bir parçasıdır.*
- *Çalışmanın ve iktisatın sosyal şekillendirilmesi. Bu hedefin merkezinde her zaman olduğu gibi, herkesin gelir getiren bir çalışmaya ve bunun sosyal şekillendirilmesine katılım olanaklarının sağlanması durmaktadır. Bu, çeşitli diğer faaliyetlerin koşulu ve temelidir.*
- *Mülkiyetin her türlü şeklini sosyal kriterlerin hükümlerine altına sokan bir iktisat demokrasisi. Var olma güvencesinin kamusal mülkiyette ve sorumlulukta olmasını, dayanış-*

macı bir toplumun vazgeçilmez bir temeli olarak görmekteyiz.

- *Çağdaş kamusal hizmetler, dayanışmacı güvence sistemleri ve toplumun ekolojik yeniden yapılanması temelinde, güvenli bir biçimde kendi kaderini tayin hakkının dayanağı olan yeni dayanışma.*
- *Barışın, kolektif güvencenin ve dayanışmacı gelişimin, değişen bir Avrupa Birliği'nin katkı sunacağı uluslararası bir düzen.*

»Programatik Köşe Taşları«nın yeni kurulacak partinin programatik kuruluş belgesi olması öngörülüyordu. Belge önce parti örgütlerinde tartışmaya açıldı. Ardından 24/25 Mart 2007 tarihlerinde Dortmund'da birbirine paralel olarak yapılan WASG ve Linkspartei.PDS Olağanüstü Kurultay'larının onayına sunuldu. Olağanüstü Kurultay'lar belgeyi onayladıktan sonra, sıra yeniden parti üyelerindeydi. 30 Mart – 18 Mayıs 2007 tarihleri arasında yapılan üyeler arası oylamada iki partinin üyeleri yaklaşık yüzde 80 ile belgeyi kabul ettiler. Ve 16 Haziran 2007'de Berlin'de gerçekleştirilen ve her iki partiden eşit oranda delegelerin katıldığı Birleşme Kurultayı belgeyi son kez kabul etti ve DIE LINKE partisinin kurulduğunu ilân etti.

Almanya solunun yeni tarihsel deneyi, böyle başlıyordu.

***

[1] Delegasyonda WASG'yi temsilen Klaus Ernst, Thomas Haendel, Sabine Lösing, Axel Troost, Peter Vetter, Manfred Coppik ve Detlef Hensche, PDS'i temsilen de Lothar Bisky, Katja Kipping, Bodo Ramelow, Uwe Hobler ve Rolf Kutzmutz görev aldılar.

[2] O günkü tartışmalar 15, 16 ve 17 Haziran 2005 tarihli günlük gazetelerde geniş bir biçimde yer aldı.

[3] Tam metin (Almanca) için bkz. www.fsg-web.de/downloads/kooperationsvereinbarung.pdf

[4] Aslında burada tek tek eyaletlerdeki listelere ve oluşum süreçlerine değinmek istiyordum. Ancak gerek isimlerin çoğunun Türkiye'de tanınmıyor olması, gerekse de milletvekili aday listelerinin oluşturulmasında ortaya çıkan »sorunların« genellikle hemen her yerde birbirine benzer olması nedeniyle bu düşüncemden vazgeçtim.

[5] Hakkı Keskin, başta WASG olmak üzere, çeşitli göçmen örgütlerinin protestolarına rağmen PDS tarafından Berlin'den aday gösterilmişti. Bu konu biraz daha detaylı anlatılması gerektiğinden, kitabın sonunda ekte adaylık süreci ve

arkasından gelen sorunları anlatmaya çalıştım.

[6] Seçilen milletvekillerinin 13'ü WASG üyesiydi.

[7] Oskar Lafontaine, »Politik für alle. Streitschrift für eine gerechte Gesellschaft« (Herkes için politika. Adil bir toplum için tartışma yazısı), Berlin 2005

»ŞEYTAN DETAYDA SAKLI!«

DIE LINKE, kurulduğu günden bu yana Almanya'daki siyasî parti yelpazesini, parlamenter yapıyı ve politik koordinatlar sistemini kalıcı bir biçimde değiştirebildi. Üye sayısı, milletvekilleri, bakanlar, müsteşarlar ve belediye başkanları gibi politik memurları ve malî durumuyla Almanya'nın üçüncü büyük partisi durumunda. Federal Parlamento'daki meclis grubu, Batı Avrupa ülkelerinde kendisini sol-sosyalist olarak nitelendiren partiler arasında en büyüğü. Toplam 4,1 milyon seçmen ve günümüz itibarıyla yaklaşık yüzde 12-14'lük oy potansiyeli ile Batı'da, Japonya Komünist Partisi'nin ardından en fazla seçmeni toparlayabilen ikinci büyük sol parti. Yerel, eyalet, federal ve Avrupa düzeyinde meclis üyeleri, buna uygun tam kadro personel ve çeşitli yan örgütleriyle Avrupa Sol Partisi'nde belirleyici güç durumunda.

Almanya'daki toplumsal sol, başta sendikal hareket olmak üzere, sosyal hareketler, barış hareketi, entelektüeller ve bilim insanları, ne kadar yakın veya uzak dururlarsa dursunlar, politik tahayyüllerini ve stratejilerini geliştirir, taleplerini ifade ederken DIE LINKE'yi dikkate almak, hesaba katmak durumundadırlar. DIE LINKE, parlamenter başarılarıyla, egemen politikanın mağdurları ve neoliberalizm karşıtı toplumsal muhalefetin taşıyıcıları arasında küçümsenemeyecek oranda taraftar kazanmış ve farklı toplumsal katmanlar arasında örgütlenerek, salt bir »protesto partisinden« kalıcı muhalif güce dönüşebilmiştir. Uzun yıllar boyunca boş kalan bir alanı dolduran DIE LINKE, aynı zamanda parti içerisindeki akımlar sayesinde kapitalizm eleştirisini ve sosyalizm düşüncesini yeniden toplumsal tartışmaların gündemine sokabilmiştir.

Farklı görüşlerden sol, sosyaldemokrat, sosyalist, marksist, komünist, hatta yeşil aktörlerin kitlesel partisi haline gelen DIE LINKE bütün merkezî sorularda egemen politikanın ve sermayenin stratejik-politik hedeflerine karşı pozisyon alarak, neoliberalizmin hegemonya krizini derinleştirmeye ve toplumun geniş kesimlerinin lehine olan alternatifleri dile getirmeye katkı sağlamış, solun hegemonya kavgasında yeni mevziler kazanmasına olanaklar sunmuştur. Bu açıdan, kapitalizm karşıtı ve »başka bir dünya« perspektifinden bakışla DIE LINKE'nin kurulmuş olması ileri ve olumlu bir gelişmedir.

Amma velakin, bir Alman deyişinde dendiği gibi, »şeytan« detayda saklıdır.

YAPISAL SORUNLAR

DIE LINKE kuşkusuz geleceğin tarih kitaplarında Almanya işçi hareketinin önemli bir durağı olarak yer alacaktır. Ancak aynı tarih kitapları, büyük bir olasılıkla yaratılan fırsatların daha ileri bir yapılanma için kullanılmadığını da not edeceklerdir kanısındayım. Çünkü, kuruluşunda WASG ve PDS'in dışında kalan solu projenin içine çekemeyen – aslında çekmek de istemeyen – DIE LINKE'nin yapısal sorunları tehlikeli tuzakları hazırlamaktadır.

Öncelikle parti genel anlamıyla, başlangıçta filizlenen, ancak birleşme sürecinde bir daha ele alınmayan »yeni model parti« ve yeni bir örgütsel kültür tartışmasını yürütememiş, özünde bir nevî danişıklı yanyana duruş olmaktan ileri gidemeyen cılız »çoğulculuk« ve aslında gücü elinde tutanın tahammül ettiği bir »çeşitlilik içinde birlik« söylemine takılı kalmıştır. Parti böylelikle bürokratik aparatı ve hiyerarşisiyle, başkanın/başkanların ağızından çıkana endeksli, politikalarında meclis gruplarının her şeyi belirledikleri, yönetim kurulu üyelerinin az, parti üyelerininse hiç etkinliği olmadığı, bilinen, tanınan ve alışlagelmiş bir Alman partisi haline gelmiştir. Yönetimde kolektif anlayış yerine, yoğunlaşan bilgileri aşağılara süzgeçleyerek veren merkezde her türlü eleştiriye »partiye zarar veriyor« yaklaşımıyla tahammül etmekte zorlanan bir anlayış giderek ağırlık kazanmaktadır. Parti aparatının her şeyi merkezîleştirme eğilimi, parti içi yaşamı, üyelerin politik aktivitelerdeki yaratıcılığını ve aşağıdan yukarıya doğru gelişme potansiyeli olan hareketliliği uyuşturmaktadır.

Partinin şu andaki üye bileşimi de bu gelişmeyi destekler durumdadır. Batı'da bürokratikleşmiş sendikal ve sosyaldemokrat oluşumlardan gelenler ile Doğu'nun »devlet partisi geleneğinden« hâlâ kopamamış olan eski PDS'liler, otoriter ve merkezîyetçi yönetim konusunda pek âlâ uyuşabilmektedirler. Partinin seçimlerde elde ettiği başarılar, partiyi parlamenter kariyer peşinde olan kimileri için çekici kılmakta, onların katılımıyla merkezîyetçi yönetim anlayışı kendisini hep yeniden üretmektedir.

Devlet sosyalizmi ve sosyal devlet gelenekleri, paternalizm ve erkek egemenliği konularında da birbirleri ile uyuşmaktadır. Örneğin parti tüzüğü tarafından öngörülen cinsiyet eşitliği bilhassa yerel örgütlenmelerde hemen hemen hiç uygulanmamakta, eyalet düzeyinde zorluklarla gerçekleştirilmekte ve Federal düzeyde ise, hep erkeklerin öne çıkartılmasıyla anlamsızlaştırılmaktadır. Meclis grubu personeli ve parti çalışanları arasında yüzde 50 ka-

dın kotasına uyulmaması, Almanya'nın en yüksek kadın üye oranına sahip olan bir parti açısından büyük bir açıktır.

DIE LINKE'nin yapısal sorunları bir de parlamento pratiği ile birleşince, ortaya son derece çelişkili bir resim çıkmaktadır. PDS döneminden kalan hükümet ortaklıkları ve yerel düzeydeki koalisyonlar (kimi yerlerde CDU ile dahi ortaklık yapılmaktadır), partinin söylemi ve politik mücadelesi ile örtüşmemektedir. Parlamento dışı mücadele alanlarında eleştirdiği partilerle koalisyonlara giren ve karşı çıktığı yasal tedbirleri hükümet ortağı veya yerel yönetim olarak uygulayan DIE LINKE, bu nedenle ciddi bir inandırıcılık sorunu ile karşı karşıyadır. Her ne kadar var olan hükümet ortaklıkları, kamuoyunda ve partinin Batı'daki üyeleri arasında »PDS mirası« olarak algılsalar da, sonuçta DIE LINKE'yi politik taleplerini gerekçelendirme argümantasyonu zorluklarına itmektedir. Sosyaldemokrasi ve Yeşiller'in Federal düzeyde DIE LINKE'yi »Federal Hükümete katılma olgunluğunda görebilmeleri« için partinin temel savaş karşıtı pozisyonlarından feragat etmesini, Federal Ordu'nun yurtdışına gönderilmesini kabul etmesini ve sosyal güvenlik sistemlerinin başlatılan »modernizasyonuna« katılmasını önkoşul olarak öne sürdükleri bilinmesine rağmen, bilhassa PDS kökenli parti yöneticilerinin ısrarla »kırmızı-kırmızı-yeşil« opsiyonuna hazır olduklarını belirterek, partinin bütün enerjisini parlamenter mücadeleye kanalize etmeye çalışmaları, parti içindeki ihtilafları derinleştirerek, çözümsüzlüğe itmektedir.

Almanya'nın federal yapısının bir sonucu olarak neredeyse her yıl bir veya bir kaç seçimin yapıyor olması, parti yönetiminin ve her düzeydeki meclis gruplarının parlamentarizme verdikleri öncelik nedeniyle, parti örgütlerinin – özellikle Doğu eyaletlerinde – salt seçimlere yönelik politik faaliyetler içerisinde boğulmalarına neden olmaktadır. Parti üyelerinin büyük bir kesimi, yeterince parlamento dışı eylem ve toplumsal müdahale olanakları olmasına rağmen, genellikle sadece seçim kampanyalarında yardıma çağrılan, politik irade belirleme süreçlerinde yönetim tarafından giderek daha az danışılan figüranlar olarak görülmekten rahatsızlık duymaktadırlar. Biyografilerinde kırılmalar yaşayan, akademik kariyerleri resmen kabul edilmeyen veya eski imtiyazlı konumlarını kaybetmiş olan kimi PDS kökenli parti elitinin kamuoyunda sürekli »Batılılar« (daha doğrusu egemen elitler) tarafından »ciddiye alınmak« istenmeleriyle gündeme gelmeleri ve parti yönetiminin, yaygın medyanın propagandif saldırganlığına karşı çekingen bir hassasiyetle savunma pozisyonundan kendisini kurtaramaması, bu rahatsızlıkları artırmaktadır.

Bu yapısal sorunlar, bir tarafta solun gerçek anlamda örgütsel yenilenmesi için ciddi handikaplar oluştururken, diğer taraftan da, her akım tarafından gerekli görülen programatik-stratejik yenilenmenin önündeki engellerin aşılmasını zorlaştırmaktadır. DIE LINKE'nin yakaladığı dinamizmin, toplumsal solun parlamento dışından geliştirmekte olduğu eleştirel ilişkinin de desteğiyle, yapısal sorunların aşılması için gerekli olan olanakları içerisinde taşıdığı doğrudur. Ancak sorun, bu olanakların hoyratça harcanıyor olmasında yatmaktadır.

»ARADAKİ FARKLAR GÖRÜLEMİYOR«SA...

Almanya toplumunda, küresel krizin ve egemenlerin krize yanıt olarak geliştirdikleri milyarlık konjonktür paketleri gibi müdahaleci devlet tedbirlerinin de etkisiyle, neoliberalizme karşı muhalif bir psikolojinin yaygınlaşmış olması, toplum nezdinde sosyal, ekolojik ve barışçıl çözüm önerilerine daha fazla meşruiyet kazandırmaktadır. Bu nedenle barış hareketinin, küreselleşme karşıtı yapılanmaların ve sosyal hareketlerin etkinlikleri artmaktadır. Parlamento dışı mücadelede etkinliği artan toplumsal sol, sonuçta parlamentolarda temsil edilen politik solu da etkileyecek, yapısal sorunlarını çözmesi için adım atmaya zorlayacaktır. Zaten bu konuda, bilhassa sosyal ve ekolojik sorunların bütünsel anlamda ele alınması ve parti yapısının parti dışındaki güçlere açılması için DIE LINKE dışından bir baskı söz konusudur.

Ancak DIE LINKE'nin özellikle antikapitalizmi ulusalcı bir söylemle savunuyor olması da ayrı ve bence bir o kadar önemli problematiğe işaret etmektedir. Konuyu DIE LINKE'nin Avrupa'daki toplumsal Mainstream'in [*ana akımın; dominant kültürün*] bir parçası olduğunu vurgulayarak, neofaşizm bağlantısında açmaya çalışayım.

WASG ve PDS'in yakınlaşmaya başlamaları ile neonazi ve aşırı sağcı partiler arasında da »toplumsal adalete« ve »kapitalizm eleştirisine« önem verilmeye başlanmıştı. Neonaziler de toplumsal adalet istiyorlardı – ama sadece Almanlar için ve Alman olmayan sermayenin Alman şirketlerini satın almalarına karşı çıkıyorlardı. Son dönemde bu nedenle neonazi ve aşırı sağcı partiler protesto seçmeninden oy toplayabilmekteydiler.

Böylesi durumlar, örneğin en son 2008'de Saksonya'da olduğu gibi neonazilerin Eyalet Parlamentolarına veya yerel meclislere seçilmeleri, Almanya'da alışılmış reaksiyonlara yol açmaktadır: başta şaşkınlık, sonra kısa süreli skandalize haberler, aşırı sağcı tasavvurları

kınama açıklamaları ve demokratik (!) partilere »kınanlarla« ortak çalışmaya girmeme çağrılarını – ardından ise, bir dahaki aşırı sağcı seçim başarısına kadar sessizlik.

Hiç kuşkusuz, Almanya'da neonazizm, aşırı sağcılık, antisemitizm ve ırkçılık üzerine ve onlara karşı hayli söz söylenmekte, çokça yazı yazılmaktadır. Ve genel olarak ırkçı şiddete, neonazilerin seçim başarılarına karşı belirli bir toplumsal öfke söz konusudur. Almanya toplumsal ve politik solu bu öfkenin dinmemesi için şüphesiz elinden geleni yapmaktadır. Ancak »elinden geleni yapmak« gerçekten yeterli midir? Dahası, eğer Saksonya DIE LINKE örgütünün Antifaşist Çalışma Grubu'nun tespit ettiği gibi »güçlü bir sol, NPD'yi engellemek için garantör değil«se veya Marx21 dergisinin Genel Yayın Yönetmeni Stefan Bornost'un dediği gibi »DIE LINKE her zaman ve her yerde hayal kırıklığına uğrayanları toparlayabilen güç olamıyor«sa, neden böyle olduğunu yanıtlamak anlamlı olmaz mı?

Köln'lü tanınmış siyaset bilimcisi Prof. Dr. Christoph Butterwegge bir röportajında,^[1] »DIE LINKE, NPD'nin daha büyük başarılar elde etmesini engelliyor« ve »NPD sloganı »küresel olan sosyal değildir« ile solun küreselleşme eleştirisi arasında yüzeysel bakıldığında bir fark görülüyor« diyor. DIE LINKE'nin NPD'ye oyların gitmesini engellediği, bir çok siyaset gözlemcisinin de katıldığı doğru bir tespit – ancak bu tam olarak hangi anlama geliyor?

Acaba bu tespit, DIE LINKE, NPD'nin başarılarını engelliyor, ama ulusal sınırlar içerisinde kalan çözüm önerileri ve sol-popülist söylemiyle, NPD ve diğer aşırı sağcıların milliyetçi-şöven propagandaları için kullandıkları toplumsal paradigmayı yeniden üretiyor anlamına geliyor olabilir mi? Şimdi kalkıp, neonazilerin sözde kapitalizm eleştirisini solun antikapitalizmi ile aynı anlamda ele alma saçmalığına başvuracak değilim elbette. Neonazilerin »kapitalizm eleştirisinin« takiye olduğu bilinen bir gerçek. Ama, Alman seçmenin oyunu kullanırken sağ ve sol kapitalizm eleştirisi arasındaki farkları enine boyuna incelemeye de ayrı bir gerçek. Sıradan »beyaz« Alman'ın alışlagelmiş imtiyazlarına dokunulunca ve bireysel gelecek planları tehlikeye düştüğünde hiddetli bakışını »aşağılara«, toplumun zayıf kesimlerine yönlendirdiğini söylemek için sosyolog olmaya gerek yok. Aynı şekilde Batı Avrupa çoğunluk toplumlarının, şimdiki krizde olduğu gibi, kriz dönemlerinde olabildiğince ulusal »korunma alanları« talep ettikleri ve bir çok örnekte görüldüğü gibi neoliberal hükümetlerin kendilerinin AB içerisinde dahi böylesi »korunma alanlarını«

yarattıkları da bilinmekte. Eğer küreselleşme aşkı neoliberal elitlerde dahi sınırlarını bulabiliyorsa, »yaşam ve korunma alanını«, refahını, işyerini, kültürünü ve parasını dünyanın yoksullarının tehditinde gören sıradan Alman seçmen, kalkıp ta sol ile sağın antikapitalizmi arasında fark mı arayacak – hele bu fark »yüzeysel bakıldığında« görülemiyorsa?

Nitekim böyle olmadığını kanıtlayan emareler fazlasıyla mevcuttur.

Siyaset bilimcisi Prof. Dr. Wolfgang Dressen, DIE LINKE üzerine kaleme aldığı bir polemiginde,^[2] neonazi usûlü »kapitalizm karşıtlığının« Almanya toplumunda yeterinde bağlantı noktasının olduğunu belirtiyor. Gerçekten de yaygın argümentasyonlara bakıldığında bunları görmek olanaklı. Öncelikle muhafazakârlar ile sosyaldemokratların küresel kriz karşısında »*Alman aile şirketleri ve bankalarının korunması*« için ulusal tedbirler talep etmeleri, toplumda meşru bir talep olarak karşılığını bulmaktadır. Sözde »aile şirketi« olan tekellerin ve Alman bankalarının çoktan ulusal pazar ötesinde küresel aktöre dönüşmüş olmaları ve spekülâtif malî piyasalarda at koşturmaları gözdâr edilerek, »*Almanya'da işyeri yaratan ve toplumsal sorumluluk alan*« (Şansölye A. Merkel, 2008) Alman tekellerinin korunmasının »ulusal görev« olduğu telkin edilmekte, gerici bir »ulus« anlayışına vurgu yapılmaktadır. Böylesi bir durumda ulusaşırı tekelleri »çekirgeler« retoriği ile eleştirip, tüm sorumluluğu belirsiz »uluslararası malî piyasa aktörlerine« yükleyen DIE LINKE – istemeyerek de olsa – benzer yaklaşımları üretmektedir. Böylelikle, bir tarafta ücretli emeğin sömürülmesi gerçeğinin üstü örtülmekte, diğer tarafta da »finanskapital« bağlamında antisemit algılamalara yol açacak resimler çizilmektedir. Malî piyasalar kapitalizminin böylesine yüzeysel bir biçimde tematize ediliyor olması, görünüşte, propagandalarında benzer söylemi kullanan neonazizmin gûya kapitalizm karşıtlığını, tehlikeli bir şekilde solun antikapitalist pozisyonlarına yakınlaştırmaktadır. SPD ve Yeşillerin, DIE LINKE'ye karşı, »*nasyonal bir sosyalizm istiyorlar*« (F. Müntefering, 2009) iftirası üzerine kurulu olan kampanyaları, bu görüntüye dayanarak geliştirilmektedir.

Diğer tarafta öne çıkan politik söyleminde »*kapitalizmi dizginleştirip, ulusal devlet sınırları içerisinde reformlar gerçekleştirerek, sosyal devleti yeniden yapılandırmayı*« hedefleyen DIE LINKE, küreselleşmeye 1970li yılların fordist sosyal devletinin önüne pek geçemeyen çözüm önerileriyle, Alman toplumunda yaygın olan otoriter, paternalist, dışa kapalı

ve disipline edici anlamda düzenleyici ulusal devlet beklentilerine hayli yakınlaşmaktadır. DIE LINKE'ye karşı radikal soldan gelen tutuculuk eleştirilerinin arkasında bu gerçek yatmaktadır. Asıl soruyu, yani küreselleşen malî piyasalar kapitalizmi koşulları altında, ulusal sosyal devlet olanaklı mıdırı yanıtlamak yerine, ulusal devletin gerçekleştireceği regülasyonlarla *»piyasa ve rekabetin etkisini, toplumsal refahı artırmak için geliştirebileceği«* (O. Lafontaine) ve kapitalizmin *»medenileştirilebileceği«* ilüzyonu peşine koşulmaktadır. Şüphesiz kapitalizmi aşma amacıyla verilen mücadele süreci içerisinde, *»kapitalizmin, yenilenmiş sosyal devletçilik, ekonomik olarak demokratik gelişim ve halkın sahip olduğu hakların geliştirilmesi üzerinden medenileştirilmesi«* (J. Bischoff) için – asıl hedefi unutmadan – uğraş vermek, solda duran bir parti için, insanların yaşadıkları sorunlara bugün ve burada çözüm üretmek açısından anlamlıdır.

Ancak 21.Yüzyıl'ın değişen kapitalizmine salt ulusal sınırlar içerisinde kalan reformcu çözüm önerileri ile yanıt vermek, *»kültürel, ırkî, tarihsel, dinî ve siyasî olarak bir bütün olarak algılanan ulus'a ait olmanın küreselleşmenin etkilerinden koruyucu olduğunu (...) ve ulusa ait olmayanın »düşman« olarak gören düşünceyi«* (W. Dressen) yeniden üretmekten başka bir anlama gelmemektedir. Özellikle AB coğrafyasında bu, ülke sınırlarının kapatılması ve *»yaşam ve korunma alanının«* sağladığı hakların salt *»ulus«*a ait olana tanınması demek olacaktır. Maalesef DIE LINKE elitlerinden gelen bazı sinyaller, böylesi bir yaklaşımın parti yönetiminde yavaş yavaş yerleşmekte olduğunu göstermektedir. AB'nin ulusal devletler üstü bir yapı olması için vizyon geliştirmek yerine, *»ulusal devletlerin ve ulusal parlamentoların önceliğini«*^[3] AB Anayasası'na yerleştirmek isteyen DIE LINKE'de, ciddî ciddî *»Doğu Avrupa'lı göçmen işçilerin AB içerisindeki serbest dolaşımını kısıtlayarak, Almanya'daki işyerlerinin stabilize edileceği«* düşüncesi savunulabilmektedir. Yürürlükteki AB yasalarının böylesi bir adımı olanaksız kılmaları bir yana, istihdam piyasasını etnikleştirerek, göçmen işçileri ucuz işgücü rezervi olarak tutmak isteyen neoliberal politikalarından pek farkı olmayan böylesi bir yaklaşımın, solda duran bir partide ifade ediliyor olması, son derece düşündürücüdür.

Bu bağlamda DIE LINKE'nin göçmen ve mülteci politikalarına da bakmak anlamlı olacaktır. DIE LINKE'nin Almanya'daki partiler arasında en fazla göçmen kökenli milletvekili ve üyeye sahip olduğu şüphe götürmez bir gerçek. Avrupa Parlamentosu'na 1, Federal

Parlamento'ya 3, Eyalet Parlamentolarına 5 göçmen kökenli milletvekili gönderen, yerel meclislerde onlarca göçmen kökenli temsilcisi olan ve Federal Yönetim Kurulu dahil, partinin farklı düzeydeki yönetim organlarında bazı göçmenlere yer veren DIE LINKE'nin, göçmenler ve mülteciler politikasında ileri pozisyonlar savunduğu düşünülebilir. İlk bakışta ve bilhassa diğer partilerle karşılaştırıldığında, öyledir.

Ancak, ki bunu Almanya toplumsal solu için de genelleştirmek doğru olacaktır, DIE LINKE üyelerinin büyük çoğunluğunun göçmenler ve özellikle mülteciler üzerine olan yaklaşımları, çoğunluk toplumunun ksenofobil yaklaşımlarından farklı değildir. Antitürkçü örgütlenmeler yıllar öncesinde Almanya çoğunluk toplumunda egemen olan bir norm konstrüksiyonuna dikkat çekiyordular. Bu norm konstrüksiyonuna göre **»insan = Alman, beyaz, erkek, heteroseksüel, sağlıklı, çalışkan ve üretken«**dir. Her kim ki bu normun dışında kalıyorsa, »farklı«, »öteki«, »yabancı unsur« olarak algılanmakta ve sonucunda ayrımcılığa uğramaktadır. DIE LINKE üyelerinin geneline bakıldığında, partinin genel olarak çoğunluk toplumunun bu paradigmasından etkilendiğini söylemek bence aşırı bir tespit değildir.^[4]

Konuyu bir-iki örnekle açarsak: DIE LINKE, Almanya solunun 1990lara kadar savunduğu »açık sınırlar« yaklaşımından uzaklaşmıştır. Gerçi DIE LINKE Almanya Anayasası'nın eski 16. maddesinin tanıdığı politik mültecilik hakkının yeniden uygulamaya sokulmasını istemektedir, ama gerek ortak olduğu hükümet veya yerel yönetimlerin, gerekse de partinin genel politik pratiği bu talebi anlamsızlaştırmaktadır. Muhafazakârların yıllarca telkin ettikleri »mülteciler, sadece sosyal devletimizin nimetlerinden faydalanmak için iltica ediyorlar« propagandası Almanya toplumsal ve politik solunu da etkisi altına almıştır.

Genel yaklaşımlar parti içi yaşamı da belirlemektedir. DIE LINKE göçmen kökenlilere her ne kadar milletvekili koltuğu veya yönetim üyesi olma fırsatı vermiş olsa da, toplumsal bir grup olarak göçmenlerin parti politikalarını belirlemeye katılma yolu kapalıdır. Gerçi partinin formel olarak federal düzeyde bir »Antitürkçülük, Göçmen ve Mülteci Politikaları Çalışma Grubu« mevcuttur, ama kaç üyesi olduğu belli olmayan grup fiilen çalışmamakta, aktive edilmesi için yönetim tarafından hiç bir çaba gösterilmemektedir. Partinin internet sayfasında Çalışma Grubu'nun adı anılmakta, ama bir ilişki adresi dahi gösterilmemektedir.^[5]

Yönetimdeki bazı yoldaşlarım bu eleştiriye »göçmenler çalışmıyorlarsa, parti ne yapsın« yanıtını vereceklerdir, ki bunu defalarca duydum. Bence bu basit ve çok yüzeysel bir bakış açısıdır. Politik karar alma mekanizmalarına ve irade belirleme süreçlerine göçmen ve mültecilerin katılmasına olanak sağlamayan partiler, göçmen kökenli üyelerinin etkinliği olmayan çalışma gruplarında faaliyet göstermelerini beklememelidirler. DIE LINKE'nin bu olanakları yaratamayışının / yaratmayışının ardında bence iki temel neden yatmaktadır: parti çoğunluğunun toplumsal Mainstream'den farklı düşünmemesi ve parti yönetiminin, bilhassa Doğu eyaletlerindeki ksenofobik yaklaşımları göz önüne alarak, göçmen ve mülteciler politikasında olanaklı oldukça fazla renk vermemeye çalışmasıdır.

Zaten parti, kendi görevi olan göçmen ve mülteciler politikasını geliştirmeyi Federal Parlamento'daki meclis grubuna bırakmıştır – meclis grubu da Türkiye kökenli milletvekili Sevim Dağdelen'e. Bu konuda Sevim'in özverili ve iyi niyetli çalışmasını teslim etmek gerekir. Sevim gerek meclis grubu içerisinde, gerekse de dışarıdan uzmanlarla »Hukuksal eşitlik ve politik katılım üzerinden entegrasyon«, »Eğitimde eşit katılım üzerinden entegrasyon« ve »Meslek eğitimine ve çalışma yaşamına eşit haklı giriş« başlıkları altında yaptığı tartışmalar sonucunda meclis grubuna bir »**Entegrasyon Konsepti**« sunmuş ve onaylatmıştı. DIE LINKE'nin göçmen ve mülteciler politikası konusunda »eli-ayağı düzgün« tek politik belgesi, bu konsepttir.

Ancak bu konsept te çığır açıcı derinlikte değildir ve genel yaklaşımı yansıtmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, entegrasyon kavramının kendisi sorundur. Türkçe'ye »bütünleşme« olarak çevrilebilecek olan entegrasyondan genellikle »uyum« anlaşılmaktadır, ki »uyum« çoğunluk toplumu için »asimilasyon«dan başka bir anlam taşımamaktadır. Diğer tarafta konsept, her ne kadar doğru olarak hukuksal, sosyal ve politik eşitliğe vurgu yapsa da, solun aslında geliştirmesi ve uygulanması için uğraş vermesi gereken sosyal politik tedbirlerin ötesinde, sorunun köküne inememektedir. DIE LINKE göçmen ve mülteci politikalarında, 21. Yüzyıl'ın temel meydan okumalarından birisi olan göç konusunda çığır açıcı adım atma fırsatını kullanamamış, »Programatik Köşe Taşları«nda vurgu yapılan »demokrasinin demokratikleştirilmesi« yönünde programatik ve politik açıdan göçmen ve mülteci örgütlerinin gerisine düşmüştür.

»Ulus«a ait olmanın yurttaşlık hakkını, politik olanı belirlediği koşullar altında, Anayasa değişiklikleri de önererek, Almanya'da yaşayan her insanın ulusal kökenine, vatandaşlığına, diline, dinine, rengine bakılmaksızın toplumun kültürel, politik, hukuksal ve sosyal açıdan eşit haklı bireyleri olması gerektiğini savunmak ve bunun gereğini yerine getirmek yerine, ulusal devletin biraz daha sosyal olan tedbirleri ile yetinilmektedir. Bu açıdan bakışla DIE LINKE, tüm reformculuğuna rağmen, göçmenlik ve mültecilik bağlamında ulusçuluğun ve ulusal sınırların – en demokratik olanlarının dahi – küresel çapta ırkçı ayırıcılığın bir aracı olduğunu gösterme, tek bir dile, dine, soya, tarihe dayanan toplum anlayışı yerine, merkezine »İnsan«ı koyan bir toplum tahayyülünü tartışmaya sunma olanağına sahipti, ama bu olanağı kullanamamıştır. Bu olanağın hâlâ var olduğu söylenebilir, ancak radikal solun dahi (bilhassa »temel çelişki« çözüldükten sonra, diğer çelişkilerin »kendiliğinden« çözüleceğini iddia edenlerin) ulusal sınırların ötesinde düşünmeyi unutmuş olmasından dolayı, korkarım uzun bir süre bu durum devam edecektir. Belki göçmenler kitlesel halde DIE LINKE'ye üye olur, parti içinde bir güç haline gelebilirlerse, bir değişim fırsatı doğabilir. Ama bu da hayli şüphelidir.

SOL AVRUPA MERKEZCİ VE »BEYAZ« OLURSA...

Küresel krizin boy gösterdiği, burjuva demokrasilerinin içinin boşaltıldığı ve emperyalist saldırı savaşlarının tüm sonuçlarıyla (işgaller, sivil halka yönelik katliamlar, ekolojik felaketler, işkenceler, »Guantanamo«lar v.s.) gündelik yaşamın bir parçası olduğu dönemlerde, solun egemen politikalara karşı geliştirdiği alternatifler ulusal sosyal devlet fantezileri ile sınırlı kaldığı sürece, kapitalizmin transformasyonu sonucu travma geçiren Batı Avrupa toplumlarında ırkçılığın daha da kökleşiyor olmasına pek şaşırılmamalıdır. Irkçılık ile neofaşizmin kimilerince iddia edildiği gibi salt toplum çeperinde vuku bulmadığı, aksine geniş toplumsal katmanlar arasında da yaygınlaştığı burjuva sosyologları tarafından da kabul edilmektedir. Ve Almanya'da ırkçılık üzerine yapılan araştırmalar, toplumsal ve politik sol içerisinde de (örneğin: sendika üyeleri arasında ırkçı tahayyüllere sahip olanların oranı yüzde 24'dür) ksenofobik yaklaşımların yaygınlaştığını göstermektedir.

Elbette bu kendiliğinden olan bir gelişme değil. Batı dünyasında egemen olan paradigma, Avrupa merkezci ve »beyaz« paradigmadır. Aynı şekilde bu Avrupa solu için de geçerlidir. Batı'da geliştirilen düşünceler, genel anlamda evrensel geçerlilikleri olduğu kabul edilirken, dünyanın diğer bölgelerinden gelen »sesler« en fazla »yerel geçerliliği olan yaklaşımlar« olarak görülmekte, Batı'lı marksistler tarafından dahi kaale alınmamaktadırlar.

Batı'nın refahının, zenginliğinin, liyâkatli sosyal devletlerinin ve özgürlüğünün, geri kalan dünyanın yoksulluğu ve esareti üzerine kurulu olduğu pek çabuk unutulmaktadır. Avrupa modernizminin ve dolayısıyla kapitalizmin nasıl vahşete dönüştüğü ve hâlen de yeniden vahşete dönüşme potansiyelini içinde taşıdığı göz ardı edilmektedir. Doğru, Avrupa'da modernizm eleştirilirken, Holocaust'a ve iki dünya savaşının onmilyonlarca kurbanına da değinilmektedir. Barışçıl bir Avrupa fikri telaffuz edilirken, Avrupa toplumlarının Holocaust ve dünya savaşlarından ders çıkardığı söylenilmektedir. Özellikle Almanya toplumu her fırsatta kendi nasyonal sosyalist geçmişiyile hesaplaşmış olmakla övünmektedir – sanki böylesi bir vahşet zaman aşımına uğramış gibi. Ancak, Avrupa tarafından Amerika kıtasındaki yerli medeniyetlerin yok edilmesi veya Afrika ve Asya ülkelerinin talan edilmesi, bırakın Batı'nın sorumluluğu üzerine konuşmayı, DIE LINKE ve Avrupa Sol Partisi içerisinde konu dahi edilmemektedir. Emperyalist paylaşımın bir sonucu olarak dünyanın muhtelif bölgelerinde meydana gelen ihtilafar söz konusu olduğunda ise, egemen kültürün, egemenlerin kültürü olduğu gerçeği unutulurken, ulaşılması gereken yegâne zirvenin Batı kültürü olduğu empoze edilmektedir.

DIE LINKE'nin Batı'da egemen olan yaklaşımlardan kurtulamadığını gösteren diğer örnekler, »terörizm« ve İsrail tartışmalarında bulunabilir. Sözü önce dostum Faruk Beskisiz'e bırakayım. Faruk, 2006'da kaleme aldığı »Alman Solunun Yeni Reformcuları« başlıklı yazısında şu tespiti yapıyor:

»2 Haziran'da [2006] WASG'den Oskar Lafontaine ve Sol Parti.PDS'den Gregor Gysi'nin açıkladıkları ›Yeni Sol için Kuruluş Çağrısı›nda^[6] iki sol parti kendisini ›kapitalist toplumun barbarlığını aşmak için yeni bir deneme yapmaktan alıkoyamayacağını› ve ›demokratik sosyalizm› taraftarı olduğunu ilân ediyor. Ama bu cümlelere gelmeden yer alan ›Bu vahşi kapitalizm dünyanın geniş bölgelerinde müthiş yoksulluğa ve terörizme neden olmaktadır. ABD terörizmiyle, binlerce suçsuz insanın yaşamına mal olacak şekilde, uluslar arası hukuka aykırı savaşlarla mücadele etmektedir. Bu şekilde şiddet spiralini hızlandırmakta ve terörizme yatkınlığı körüklemektedir.› saptamasıyla Batı Uygarlığının ve emperyalizmin, 21. Yüzyıl dünya sahnesinde cereyan eden direnişler, halk mücadeleleri ve sınıf mücadelelerine, ›komünizm› yerine icat ederek geçirdiği deli gömleği Diskursa, şu ünlü ›terörizm› söylemine kolunu kaptırıyor. Çağrı'nın temel mantığı başka noktalarda da Batı Uygarlığı paradigmasından ve perspektifinden kopamıyor.

Çağrı, 150 yıla yakın zamanda sınıf mücadeleleri içinde kurulan Sosyal Devlet dengesinin yeniden elde edilmesine yoğunlaşmakta ve buradan çıkamadıkça da gönüllü olarak Kapitalizm Düzeşticiliğini programlaştırıyor.«

Faruk, DIE LINKE'nin »terörizm söylemine kolunu kaptırdığı« tespitinde bence de büyük oranda haklı. Çünkü parti içindeki akımların hepsi Avrupa dışındaki dünyada olup bitenleri değerlendirirken, her ne kadar bir kısmı »terörizm« söylemini sorgulasa bile, bir türlü Avrupa merkezci gözlüğü çıkaramamaktadırlar. Gene de aralarında farklılıklar olduğunu söylememek, haksızlık olur. Antikapitalist Sol, Sosyalist Sol ve KPF gibi akımların yanısıra parti içindeki ve partiye yakın duran bir çok aktör, şiddet kullanan ve silahlı mücadeleye dayanan direniş hareketlerini, suçsuz insanların ölümünü göze almaları bağlamında eleştirmekle beraber, emperyalist saldırı savaşları ve sömürünün bir sonucu olarak değerlendirmektedirler. Savaşların sona erdirilmesi, askerlerin geri çekilmesi, silahlanmanın durdurulması ve silah tekellerinin konversiyon yöntemleriyle toplumsal açıdan anlamlı sivil üretime geçmeye zorlanmaları ve ihtilaf bölgelerinde ayırimsız bütün tarafların diyalog yönetimiyle sorun çözücü girişimlerde bulunmalarını istemek, bu çerçevedeki genel talepler arasındadır.

Diğer tarafta »terörizm« bağlamında bence en dürüst ve parti yönetiminin genel yaklaşımından hayli ileri bir pozisyonu savunan bizzat Oskar Lafontaine'dir. Oskar her fırsatta şunları söylemektedir^[7]: »Federal Parlamento'nun yaptığı tespite göre »terörizm«, politik hedeflere ulaşmak için yasal olmayan bir biçimde şiddet uygulamaktır. Bu tanıma göre Irak Savaşı terörizmdir. Hiç kimse, ABD ve Britanya silahlı kuvvetlerinin Irak'taki uluslararası hukuka aykırı olan savaşta uyguladıkları yasal olmayan şiddet nedeniyle, politik sorumlular olan George W. Bush ile Tony Blair'in terörizm suçlamasına maruz kaldıklarını inkâr edemez.« Oskar'ın parti kurultaylarında da benzer biçimde ifade ettiği bu görüşü, bilhassa modern sosyalistler ile reformcu sol-liberallerin tepkisini çekmektedir. Federal meclis grubunda, parti yönetiminde ve Berlin dahil, Doğu eyaletlerindeki parti yönetimlerinde bulunan büyük bir kesim, Oskar'ın pozisyonuna katılmamakta ve »uluslararası topluluğun Birleşmiş Milletler Örgütü kararları çerçevesinde ihtilaf bölgelerine barışı sağlamak amacıyla asker ve polis göndermelidir« görüşünü savunmaktadır. Bugüne kadar BM kararıyla bir çok ülkeye asker gönderilmesini ve bu adımların yol açtığı sonuçlar ile ABD emperyalizminin BM içerisindeki dominant

rolünü hiç bir şekilde sorgulamayan bu görüş, egemen »terörizm« söylemini bir olgu olarak kabullenmektedir. Şu an için bu yaklaşım partinin resmî görüşü haline gelmiş olmasa da, parti yönetiminde, partiyi »*olası bir kırmızı-kırmızı-yeşil Federal Hükümete ortak olabilecek olgunlukta*« göstermek amacıyla kullanılacak bir argümentasyon olarak hazır tutulduğu dikkat çekmektedir. »Savaş ve barış« konusunda parti içerisinde hali hazırda muğlak bir uzlaşma olduğu söylenebilir, ama »terörizm« ve »şiddet« konusunda ise parti geneli Faruk'un dediği gibi, »deli gömleği Diskursun« ötesine geçememektedir.

İsrail konusunda söz konusu olan yaklaşımlar ise, parti içerisinde karşıt kutuplar oluşturacak derecede sorunlu hal almıştır. Bu konuya değinmeden önce, özellikle yanlış algılamalara meydan vermemek amacıyla, önemli bir noktanın altını çizmeyi gerekli görüyorum: Almanya toplumu antisemitizm söz konusu olduğunda, insanlığın hafızasına unutulmamacak bir biçimde kazanmış olan Yahudi Soykırımını nedeniyle, tarihsel bir sorumluluk altındadır. Almanya toplumsal ve politik solu buna rağmen Almanya toplumunda hâlâ yaygın olan Yahudi düşmanlığını her fırsatta tematize edip, antisemit söylemin yaygınlaşmasına karşı ve Holocaust anısının her daim toplum hafızasında kalması için mücadele etmekle yükümlüdür. Ben de bir çok insan gibi antisemitizmin, aynı ırkçılık ve neofaşizm gibi insan düşmanı sapkınlık olduğunun unutulmaması gerektiğine inanıyorum. Dünyanın neresinde olursa olsun, solun görevi, bu tutumdan bir milim dahi geri adım atmamaktır.

Bunun altını amasız-fakatsız çizdikten sonra, ikinci bir noktanın da vurgulanması gerektiğini düşünüyorum: İsrail devletine ve hükümetine karşı geliştirilen tüm eleştirilerin, genelleme yapılarak »antisemitizm« olarak ilân edilmesi yanlış ve sorunların köküne inmeyi engelleyen yüzeysel bir tutumdur. Bilhassa kapitalist devleti sorgulamakla mükellef olan sol, bu yanlış düşmekten kaçınmalıdır. Antisemitizm suçlamasına meydan bırakmayacak İsrail eleştirisinin asgarî kıstası bellidir: İsrail barış hareketinin, İsrail devletine ve hükümetine yönelttiği eleştiri seviyesi.

Ancak DIE LINKE'nin İsrail ve Filistin Sorunu karşısında takındığı tutum artık öylesine bir hal almıştır ki, var olan ihtilaf, tartışmalar veya kurultay kararları ile dahi zor çözülebilecek durumdadır. Parti içinde bu konuda iki karşıt kutup oluşmuştur: Birincisi, genel olarak İsrail devletinin politikalarına – emperyalizm bağlamında da – tümünden karşı çıkan, İsrail

ordusunun en son Gazze Şeridi'ne yönelik saldırılarını ve İsrail devletinin Gazze'de yaşayan insanlara yönelik uygulamalarını şiddetle reddeden, barışı ancak İsraililer ve Filistinlilerin birlikte kurabileceklerini savunan görüştür. Bu kutup içerisinde İsrail'in devlet olarak var olma hakkını kabul edip, »İki Devlet« çözümünü savunanlardan, »Ortak Devlet«i gerekli görenlere kadar farklı görüşü taşıyanlar yer almakta. En temel ortak noktaları, Filistin halkının mağduriyeti, emperyalizm ve İsrail devlet politikalarının karşıtlığıdır. Hamas ve Lübnan Hizbullah'ı konusunda bir görüş birliği mevcut değildir.

İkinci kutbun politik söylemini ise »İsrail'in devlet olarak var olma hakkının tanınması« ve »antisemitizm ile her alanda mücadele« çizgileri üzerine kurulu olduğu söylenebilir. Ancak bence asıl belirleyici olan »İsrail'in var olma hakkının tanınması«nı bir dogma haline getirmektir, ki böylelikle her türlü İsrail eleştirisi »antisemitik söylem« olarak reddedilmektedir. Ve bu pozisyon uzun vadede partinin hükümetlere katılması / ortak edilmesi için zorunlu görülen bir kıstas olarak algılanmaktadır. Bu görüşler parti içinde »modern sosyalistler« ve »reformcu sol-liberaller« tarafından savunulmaktadır – parti yönetiminde ise bizzat Gregor Gysi tarafından.

Gregor, İsrail devletinin 60. kuruluş yıldönümü vesilesiyle Rosa Luxemburg Vakfı tarafından Berlin'de düzenlenen bir toplantıda bir konuşma yapmış ve tartışmalı bazı görüşlerini formüle etmişti.^[8] Öncelikle şunu belirtmeliyim ki, konuşmanın içeriğinden çok, tarzı beni hayli şaşırtmıştı. Gregor ilk kez serbest konuşmak yerine, tebliğini kelimesi kelimesine kâğıttan okuyarak sunmayı tercih etmişti. Salonda İsrail Büyükelçisi'nin bulunuyor olması, »Gregor yanlış anlamalara meydan vermek istemiyor« yorumlarına yol açmıştı. Zaten bana göre asıl sorun da burada yatmakta ya. Gregor, yanlış anlamalara ve bittabii karşı çıkışlara fırsat bırakmayan bir biçimde uluslararası politikada ne kurultay kararlarıyla, ne de sonuçlanan program tartışmalarıyla üzerinde mutabakat sağlanmış olan kendi görüşlerini, DIE LINKE Meclis Grubu Eşbaşkanı sıfatıyla partinin resmî görüşü olarak algılanabilecek şekilde sunuyordu.

İsrail'in politikalarını değerlendirirken emperyalizm tanımlamasının »İsrail için geçerli olamayacağını« vurgulayarak, »İsrail ile dayanışmanın Alman hikmet-î hükümetinin ahlâkî açıdan gerekçelendirilebilecek iyi bir unsuru olduğunu« söylüyor ve partisinin (»hükümet so-

rumluluğunu almak istiyorsak eğer) bunu kabul etmesini istiyordu. Gregor bu şekilde hem antiemperyalizmi solun söyleminden atıyor, hem de solu ulusal çıkarlar (!) ile hikmet-î hükümetin (devlet aklının) içine hapsediyordu. Görüşleri doğal olarak yanıtız kalmadı: barış hareketinde aktif bir kaç kişi^[9] ile bazı akımların temsilcileri itiraz etmekte gecikmediler. Sarah Wagenknecht, 2008 Kasım'ında Cottbus'da yapılan Federal Kurultay'da Gregor'u »antiemperyalist pozisyonlardan uzaklaşmakla« suçladı. Daha fazlası gelmedi, ama bu kadarı bile »*fazlaca antisemitik*« suçlamasına maruz bırakıldı.

Benzer bir gelişme daha sonra, 1938 Nazi Pogromu'nun yıldönümü vesilesiyle Federal Parlamento'da yapılan tartışmalarda yaşandı. 2008 Kasım'ında Federal Parlamento'daki bütün grupların imza atacağı antisemitizme karşı ortak bir açıklamanın kabul edilmesi öngörülüyordu. CDU/CSU grubunun direnişi nedeniyle DIE LINKE Meclis Grubu'nun katılması engellendi. Ancak Meclis Grubu, diğer grupların kabul ettiği metni kelimesi kelimesine alarak DIE LINKE tasarısı haline getirdi. Oylama günü 11 DIE LINKE milletvekili, metnin her türlü İsrail eleştirisini Yahudi Düşmanlığı ile eş görmesi, ABD, NATO ve İsrail'in savaş politikalarına karşı çıkanları »antisemit« ve »antiamerikancı« diye nitelendirerek, demokratik yapılar dışında kaldığını telkin etmesi gibi, bence son derece haklı gerekçelerle toplantıyı terk ettiler. 11 milletvekili aslında DIE LINKE grubunun bir bütün olarak 53 milletvekilinin göstermesini beklediğim cesaretleri nedeniyle parti içinde, bilhassa reformcu kanadın sert eleştirilerine maruz kaldılar. Gregor »*onlar, artık partide çoğunluğun kabul ettiği görüşlere katılmayan Batı Almanya'lı milletvekilleri*« diyerek açık bir ayırıcı tavır koyarken, »Demokratik Sosyalizm Forumu« temsilcileri 11 milletvekilinin »*kendi meclis gruplarına ve partilerine zarar veriyorlar*« suçlamasıyla parti içi demokrasiden ne anladıklarını kamuoyu ile paylaşıyorlardı.

İsrail konusundaki parti içi kutuplaşma, İsrail'in Gazze Şeridi'ne saldırmasıyla garip bir durum aldı. Almanya'nın çeşitli kentlerinde barış hareketi tarafından örgütlenen ve İsrail saldırılarının protesto edildiği yürüyüş ve mitinglere bir çok parti üyesi ve milletvekili aktif olarak katılıyorlarken, »Demokratik Sosyalizm Forumu« bir açıklama yaparak, tartışmaları şiddetlendirmekle meşguldü^[10]: »*İsrail eleştirisi antisemitik olmamalıdır. Antisemitizm, siyasî eleştiri değildir. Antisemitizm, insanlık düşmanı bir ideolojidir. (...) Alman barış hareketi o ya da bu ihtilaf tarafının sadece birisine tek yanlı olarak yakınlaşmamaya çalışmalıdır. Barış an-*

cak birlikte olur, karşı karşıya değil. (...) İsrail'in var olma hakkını ve Filistin'lilerin bir devlet kurma hakkını aynı şekilde savunuyoruz.» Bu açıklamanın ardından DIE LINKE Berlin Eyalet Örgütü Başkanı Klaus Lederer Berlin'de yapılan ve »antisemit terör grubu Hamas'ın İsrail'e saldırmasını« protesto eden »İsrail ile Dayanışma Mitingi«ne katılıyordu.

»İsrail taraftarı« olarak nitelendirmeme pek karşı çıkmayacaklarını düşündüğüm bu kutbun temsilcilerinin son aylarda tartışmalara getirdikleri pozisyonlar, solun temel ilkelerini zorlamakla birlikte – kendimi bu kutbun karşısında konumlayarak belirtiyorum – katlanma sınırını bir hayli zorlamaktadırlar. İsrail bağlamında barış hareketine ve barış hareketi yanında pozisyon alan DIE LINKE üyelerine yönelik olan suçlamalar ile bunların ardında yatan asıl düşüncüyü toparlayarak veren açıklamalardan birisi, kuşkusuz DIE LINKE Gençlik Örgütü'nün Shalom Çalışma Grubu kurucularından olan Sebastian Voigt'in açıklamalarıdır. 2009 Ocak'ında »Tagesspiegel« adlı gazetede yayımlanan bu açıklamayı kısaltılmış olarak aktarmayı gerekli görüyorum:

*»İsrail ile olan ilişki üzerine yürütülen tartışma, partinin geleceğini belirleyecek olan yön kararlarının odaklaştığı bir noktadır. Tartışma, bir ülke üzerine yürütülen tartışmanın ötesine geçmiştir. Bu tartışma, partinin bir kesiminde var olan dogmatizmin aşılıp, aşılamayacağını belirleyecektir. **Sorum, DIE LINKE'nin antiemperyalizmin eskimiş dünya görüşüne mi bağlı kalacağı,** yoksa zamana uygun ilerici bir toplum analizini formüle edebileceği midir. (...) **Solcular tarihsel olarak, ister işçi sınıfı, isterse Üçüncü Dünya'daki halklar olsun, bir kolektif devrimci özneye dayanma hatasını yapmışlardır. Bu bir gerçek olmaktan çok, bir hülyaydı** ve bugün kendi kendilerini kurtuluş hareketi olarak nitelendiren Hamas ve Hizbullah gibi örgütlerin karakteridir: bunlar, İsrail'i yok etmek ve diktatörlük kurmak isteyen antisemitik örgütlerdir. (...) Biz, parti içindeki birliğimizi, **antisemitizme, antisyonizme, antiamerikancılığa ve regresif antikapitalizme karşı** programatik bir platform olarak kurduk. Gregor Gysi'nin Yahudi devletinin demokratik karakterini ve kazanımlarını vurgulayan ve solun antisyonizmini eleştiren konuşması, bir dönüm noktasıdır. (...) Emansipasyonist bir sol, diktatörlerin yanında yer almamalıdır. Kendi sıralarında da antisemitizme ve antisyonizme karşı verilecek koşulsuz mücadelenin yanısıra, **Venezüela'da olduğu gibi her türlü devrim romantizmine karşı çıkılmalıdır.**« (a.b.ç.)*

SONUÇ YERİNE

Voigt'in görüşleri için aşırı örnek denilebilir. Doğru; hatta şu an için parti çoğunluğunun ilân edilmiş resmî görüşü değildir bu en son yaptığım alıntı. Ancak bilhassa »demokratik sosyalist« kanadın açıkça söyleyemediklerine tercüman olduğum inancındayım. Partideki diğer akımların varlığı, Doğu eyaletlerindeki parti üyelerinin büyük bir çoğunluğunun marksist düşüncelere duydukları açık sempati ve başta Oskar Lafontaine olmak üzere sosyaldemokrat ve sendika kökenli partililerin bir nevî karşıt güç oluşturmaları, Sebastian Voigt gibi kesimlerin görüşlerini – şimdilik – azınlık görüş olarak kalmaya mahkûm etmektedir.

Evet, İsrail söz konusu olduğunda, soluyla sağıyla Almanya toplumu hassas davranmak zorundadır. Bu şüphe götürmez bir gerçek. Ama aslına bakılırsa, İsrail ve yahudiler konusunda en son konuşması gerekenler Alman'lardır. Holocaust, Alman'ların bu konularda ilk konuşan olma hakkını ellerinden almıştır. Özellikle antisemitizm suçlamasının emperyalist yayılmacılığı ve saldırı savaşlarını eleştirenleri diskredite etmeye yarayan bir silah haline getirildiği günümüzde Almanya politikacılarının susması en dürüst tavır olacaktır.

DIE LINKE'nin yapısal sorunlarını, parti içi ihtilaf ve çelişkilerini, egemenlik mücadelelerini nasıl çözeceği henüz belli değil. Zaten bu nedenle DIE LINKE'nin, her ne kadar formal birleşmeyi gerçekleştirmiş olsa da, asıl partileşme / bütünleşme sürecini tamamlamadığı görüşündeyim. Görünen o ki, bu süreç hayli zaman alacak. Ama bence bu bir olumsuzluk değil. Partinin önünde tüm olumsuzlukların, tehlikeli tuzakların yanısıra fırsatlar da içeren bir süreç duruyor. »Beyaz«lığın, Avrupa merkeziliğinden, ulusalcı yanlarından ve seçimle »iktidar olma« hayalinden kurtulup kurtulamayacağını tarih gösterecektir, ama devrimci bir parti olmayan DIE LINKE'nin varlığı, sadece Almanya toplumunda kapitalizmin tarihin sonu olmadığı ve sosyalizmin yeniden bir alternatif olabileceğinin tartışılmasına yol açsa bile, bence toplumsal mücadeleler tarihine bir katkı sağlamış olacaktır.

İmtiyazlı bir coğrafyada kurulu olan DIE LINKE dahil, Avrupa solu henüz »yeryüzünün lânetlilerine« karşı olan sorumluluk ve görevlerinin, kendi içerisinde taşıdığı değişim potansiyelinin yeterince farkında değil. Halbûki kapitalizmin ve dolayısıyla neoliberal hegemonyanın giderek derinleşen krizi, her güvencesizlik ortamında olduğu gibi, önceden olanaksız olduğu düşünüleni hiç beklenilmeyen bir biçimde olanaklı kılma kapasitesine sahip. İçinde bulunulan küresel kriz, Almanya ve Avrupa'da da toplumsal ve politik yön

değişikliği için koşulların yeterince mevcut olduğunu bir kez daha göstermektedir. Sorun bu değişimi sağlayacak olan aktörlerin değişime uygun gerekli olan adımları atıp atamayacaklarında yatmaktadır.

DIE LINKE Avrupa'da bu aktörlerden sadece bir tanesi, ama büyüklüğü ve gücüyle değişimi sağlayacak olan güçlerin en önemlilerinden biri olabilir. Bence bunun anahtarı, radikalliği ve realizmi birbirlerinden kopmaz bir biçimde bağlı halde kullanabilme becerisinde, yani radikal bir reelpolitika yapıp, yapamamasında: reelpolitikayı radikal bir biçimde, sorunların köküne inerek ve hep en zayıfın perspektifinden başlayarak geliştirip, egemen mülkiyet ve iktidar ilişkilerini sorgulayarak, hem kapitalizmin ötesini gösteren alternatifler sunmayı, bu alternatiflerin gerçekleştirilmesi için mücadele etmeyi, hem de bugün ve burada insanların sorunlarının çözümü doğrultusunda geniş toplumsal ittifaklar sağlayarak reformların gerçekleştirilmesi için her alanda mücadele etmeyi başarıp, başaramamasında yatmaktadır.

Almanya solu, radikalizm ile reelpolitikanın nasıl bütünleştirileceğini kendi tarihinden öğrenebilir: Rosa Luxemburg daha 14 Mart 1903'de Karl Marx'ın yirminci ölüm yılı nedeniyle kaleme aldığı yazısında,^[11] bugün ve burada etkin olacak reformculuk ile devrim beklentisi arasındaki çelişkiyi aşmak için *»kelimelerinin tam anlamıyla devrimci reelpolitika«*yı gerekli görüyordu. Gerçi ben DIE LINKE'nin şu anki yapısıyla *»devrimci reelpolitika«* yapabileceğine pek inanmıyorum, ama burada en azından uygulayabileceği / uygulamasını zorunlu gördüğüm radikal bir reelpolitika için esin kaynağına sahip olduğunu hatırlatmak istiyorum.

Radikal reelpolitika DIE LINKE gibi bir parti için aynı zamanda hem koşulların değiştirilme pratiği, hem de kendini sürekli yenileme pratiği anlamına gelecektir. Ancak bunun temelinde verili koşulların radikal eleştirisi, yani dünya çapındaki temel sorunların, sermaye egemenliği, adım adım da olsa, aşılmadığı takdirde çözülemeyeceği saptaması yatmaz ve kapitalist toplumların esaslı dönüşümü için, egemen mülkiyet ve iktidar ilişkilerinin alışına edilmesi ve **»vatanım yeryüzü, milletim insanlık«** anlayışı temelinde *»ulusu«* aşma hedefiyle uğraş verilmesi gerektiği unutulursa, reel politikanın radikalliği kalmayacaktır.

Diğer taraftan koşulların radikal eleştirisi, radikal özeleştirisi olmadığı takdirde anlamsızlaşır. Radikal özeleştirisi öncelikle partinin kendisine, durduğu noktaya, pratiğine ve yapısına yönelmelidir. Ancak bu şekilde temsil edildiği iddia edilen kesimlerin arasında ve bizzat bu kesimlere yönelik radikal özeleştirisi ile akıllı ve yürekleri kazanacak bir politika geliştirilebilir. Partiyi politikanın bir aracı, aracı da kolektif ve kolaylaştırıcı yönetimin, aşağıdan yukarıya belirleyiciliğin, yukarıdan aşağı saydamlık ve paylaşımın, ortaklaşma ve çoğulculuğun, bilginin süzgeçten geçmeden dolaşımının sağlanmasının ve parti dışı toplumsal hareketlerin eleştirisi ve katkısına açık olunmasının yansıması olarak algılayan bir parti anlayışı, böylesi bir politikanın garantörü olabilir.

DIE LINKE'nin dünyayı enine boyuna analiz eden ve nihâî hedefleri beton kalıba döken bir program yerine, solun farklı akımlarının birlikte taşıdıkları ve bir eylem programı mahiyetinde programatik belgesi olması, bence bir eksiklik değil, aksine kuruluşunun ve kalıcılığının temel anahtarıdır. Ancak resmen kuruluşunun üzerinden geçen yaklaşık 1,5 yıl sonrası gelinen durum, »Programatik Köşe Taşları«nın ortaklaşma ve çoğulculuğa sunduğu olanakların yerini giderek güçlü olanın şimdilik tahammül ettiği bir yan yana duruşa bırakmıştır. Bu durum aşılmadan, DIE LINKE'nin değil adına hareket edilen kitlelerin, parti üyelerinin dahi aklını ve yüreğini kazanması olanaksız olacaktır. DIE LINKE radikal reelpolitika geliştirebilmek için bu nedenle, »özgürlük her zaman farklı düşünenin, düşüncelerini ifade etme özgürlüğüdür« (R. Luxemburg) anlayışı temelinde parti içi demokrasisini geliştirmeli ve radikal demokrasi anlayışını bayraklaştırmalıdır.

Sınırsız, engelsiz demokratikleşme bu bağlamda radikal reelpolitikanın temel direğini oluşturacaktır. Almanya solu bu konuda gene Rosa Luxemburg'a başvurabilir. 1918'de kaleme aldığı »**Rus Devrimi Üzerine**«^[12] başlıklı makalesinde Rosa şunları yazmaktaydı: »*Sosyalist toplum sistemi sadece tarihsel bir ürün olabilir ve olmalıdır; kendi deneyim okulundan doğan, gerçekleşme anında, canlı tarihin oluşumunun içinden çıkan, aynı parçası olduğu organik doğa gibi, gerçek toplumsal gereksinimlerin tatmin edilmesi için araçları yaratma, yani ödevle birlikte çözümünü getirme adeti olan [tarihsel bir ürün] Eğer bu böyleyse, o zaman sosyalizmin doğası gereği zorla kabul ettirilemeyeceği, emirnamelerle uygulamaya sokulamayacağı çok açıktır. [Sosyalizm] –mülkiyete karşı v.s.- bir dizi tasarruf tedbirini zorunlu kılar. Negatif olan, tasfiye, kararnamelerle gerçekleştirilebilir, ama inşa, pozitif olan [böyle] gerçekleştirilemez.*

Yepyeni bir alan. Binlerce sorun. Sadece deneyim, düzeltmeler yapabilme ve yeni yollar açabilme durumundadır. Sadece engelsiz, köpüren yaşam binlerce yeni biçimlere girebilir, emprovizasyonlar geliştirebilir, yaratıcı güç elde edebilir, kendi yanlışını kendisi düzeltebilir. Kısıtlı özgürlüğün olduğu devletlerdeki kamu yaşamı, demokrasi dışlanarak bütün düşünsel zenginlik ve ilerleme hapsedildiğinden, öylesine kifayetsiz, öylesine sefil, öylesine şematik, öylesine kısırdır. Ne denli politik, o denli ekonomik ve sosyal. Halk kitlesinin bütünü katılmalı. Aksi takdirde sosyalizm bir düzine entellektüelin oturdukları masadan gönderdikleri kararname ile, zorla kabul ettirilir.»

Radikal reelpolitika aynı zamanda kendinden başlayarak radikal bir demokratikleşme hedefliyorsa esaslı bir değişimin koşullarını yaratabilir. Batı Avrupa toplumları açısından radikal demokratikleşme her şeyden önce »beyaz olmayanların« toplumsal, hukuksal, kültürel ve politik eşitliğinin sağlanması ve Batı Avrupa toplumlarının yeryüzünün yoksulları lehine zenginliklerinden, refahlarından feragat etmeyi kabul etmeleri için mücadele vermek anlamını taşımaktadır. Bu mücadeleyi vermesi gereken Avrupa solu ise önce kendisini esir alan egemen paradigmadan kurtulmaya çalışmalıdır. En önemlisi, dünya nüfusunun yüzde 7,5'ini oluşturan Batı Avrupa'nın küresel zenginliğin yüzde 40'ından fazlasına sahip olduğunu ve bunun neden böyle olduğunu asla aklından çıkarmamalıdır!

DIE LINKE ve bu bağlamda Avrupa solu bunu başardığı zaman hem sosyal, ekolojik ve demokratik reformların gerçekleştirilmesi, hem de egemen mülkiyet ve iktidar ilişkilerinin aşılması için gerekli olan toplumsal ittifakları kurabilecek ve gerçek bir yön değişimi için adımları atmaya başlayabilecektir.

»Beyaz« ve Avrupa merkezci kaldığı müddetçe, asla!

***

[1] Bkz.: www.netz-gegen-nazis.de/artikel/die-linkspartei-ist-eine-barriere-fuer-npd-erfolge

[2] Bkz.: Wolfgang Dressen, 24 Mayıs 2008 tarihli Junge Welt gazetesi, www.jungewelt.de/2008/05-24/020.php?print=1

[3] Bkz.: Oskar Lafontaine ve Gregor Gysi, »Demokratik, özgürlükçü, sosyal ve barışı güvence altına alan bir Avrupa Birliği için Memorandum«, Berlin 2007, www.kozmopolit.com/2007/thema/memo_gysilafo_tr.html

[4] Bu tespit diğer sol partiler içinde geçerlidir. Örneğin Alman Komünist Partisi DKP yeni programında göçmen ve mülteciler politikası konusunda tek bir cümle ile dahi açılım getirmemekte, sadece DKP üyelerinin »ırkçılığa karşı, göçmen ve mültecilerin hakları için verilen mücadelede« yer aldıklarını belirtmektedir.

[5] Bkz.: http://die-linke.de/partei/weitere_strukturen/weitere_zusammenschlusse/ag_antirassismus_immigrantinnen_und_fluechtlingspolitik/

[6] Bkz.: Kitabın sonunda, Ek I

[7] Bkz.: www.tagesschau.de/inland/meldung29526.html

[8] Bkz.: Gregor Gysi, »Die Haltung der deutschen Linken zum Staat Israel« (Alman solunun İsrail devletine yönelik tavrı), RLS-Standpunkte 9/2008, www.rosalux.de/cms/index.php?id=16092&type=0

[9] Gregor'un konuşmasına yanıt olarak 9 kişi bir mektup yazdık. Mektupta, Gregor'un görüşlerini önemli bulduğumuz çeşitli açılardan eleştirdik. Parti aparatından »partiye zarar veriyorsunuz« suçlamasının haricinde içeriksel olarak herhangi bir ses çıkmadı. Gregor'un yanıtını hâlâ bekliyoruz. Mektubu kitabın sonunda EK IV'de bulabilirsiniz.

[10] Nedense »antisemitizm« konusunda son derece hassas gözüken »demokratik sosyalizm«ciler, Dresden'de DIE LINKE yerel meclis grubuna üye arkadaşlarının, NPD'nin verdiği ve »Dresden'de II. Dünya Savaşı'nda itilaf güçlerinin bombalarıyla zarar gören sivillerin anısını yaşatmak«la ilgili bir tasarımı kabul etmelerinde bir beis görmemektedirler.

[11] Bkz.: Rosa Luxemburg, »Karl Marx«, Werke, Bd. 1.2, S. 273

[12] Bkz.: Rosa Luxemburg, »Rus Devrimi Üzerine«, Werke, Bd. 4, S. 360 veya Jörn Schütrumpf, »Rosa Luxemburg ya da: Özgürlüğün bedeli«, Dietz Berlin 2008, S. 79

»ESAS OĞLANLAR«

Oskar Lafontaine (*16 Eylül 1943, Saarlouis): Saarlouis’li bir fırıncı ailenin oğlu. Fizikçi. 1966 yılında SPD üyesi oldu. 1968’de Saarland SPD eyalet yönetimine seçildi, 1970-1975 yılları arasında Eyalet Parlamentosu milletvekili oldu. 1974’de Saarbrücken Belediye Başkanı, 1976’dan 1985’e kadar da Büyükşehir Belediye Başkanlığı yaptı. 1977-1996 yılları arasında Saarland SPD Başkanı oldu. 1985 yılında SPD’nin mutlak çoğunluğu elde etmesiyle Saarland Eyalet Başbakanlığı’na seçildi. 1990 ve 1994 seçimlerinde gene mutlak çoğunluğu alarak 1998’e kadar Eyalet Başbakanı olarak kaldı. 1990 yılında yapılan genel seçimlerde SPD’nin Şansölye adayı oldu; 1995-1999 yılları arasında da SPD Genel Başkanı. 1998 genel seçimlerinden sonra Federal Maliye Bakanı oldu, ama Mart 1999’da bütün görevlerinden istifa etti. 2005’de WASG üyesi olan Lafontaine, 18 Eylül 2005 erken genel seçimlerinde tekrar Federal Parlamento’ya seçildi ve DIE LINKE grubunun eşbaşkanı oldu. 16 Temmuz 2007’den bu yana Lothar Bisky ile beraber DIE LINKE partisinin eşbaşkanıdır.

Lafontaine başından beri SPD’nin sol kanadında yer almıştır. Sol kanadın temsilcilerinden olduğundan bu yana da eski Şansölye Helmut Schmidt ile yıldızı hiç barışmadı. 1979’da barış hareketini destekleyerek, NATO’nun Batı Almanya’da nükleer başlıklı roketleri yerleştirmesine yönelik protesto eylemlerinde yer aldı. AFC’nin NATO üyeliğinden çıkmasını savundu. 1 Eylül 1983’de, ünlü yazar Heinrich Böll ile birlikte ABD ordusunun Mutlangen’deki nükleer silah deposu önünde yapılan üç günlük blokaj eylemine katılarak Helmut Schmidt’in tepkisini üzerine çekti.

Tanınmış SPD Başkanı ve eski Şansölye Willy Brandt 1987’de onu SPD Başkanlığına aday göstermek istedi, ancak Lafontaine bunu reddetti. Parti başkanlığı yerine, SPD Program Komisyonu’nun başkanlığını üstlendi. Onun öncülüğünde hazırlanan ve Aralık 1989’da kabul edilen SPD Programı, partiyi silahsızlanma için uluslararası işbirliğine, kadınların toplumda ve meslek yaşamında eşitliklerinin sağlanmasına, iktisatın ekolojik modernizasyonunu gerçekleştirmeye ve sosyal güvenlik sistemlerinde yapısal reformlara başlamaya yükümlü kılıyordu.

1989’da Berlin Duvarı’nın yıkılmasından sonra politik elitlerin çoğunluğunun aksine, iki Almanya’nın birleşmesine karşı çıktı. Hatta DAC yurttaşlarının Batı Almanya’ya göç etme-

lerini yasal olarak kısıtlamayı ve DAC'ne ekonomik yardım yapılmasını önerdi. Şansölye Helmut Kohl'ün 28 Kasım 1989'da iki Almanya'nın birleşmesini düzenleyen, ancak Oder-Neisse nehirlerinden geçen sınır sorusunu açık bırakan on maddelik programa karşı çıktı. 18 Aralık 1989'da Berlin'de yapılan SPD Kurultayı'nda »birleşme« konusunda söz konusu olan »ulusal sarhoşluğa« dikkat çekerek, »Birleşik« Almanya'nın NATO üyesi olma planlarını sert bir biçimde eleştirdi.

Oskar Lafontaine iki Almanya'nın »birleşmesinin« dünya kamuoyunda tehdit algılarını artıracığına inanıyordu. Avrupa'nın bütünleştiği bir dönemde »ulusal devlet« anlayışının geride kaldığını savunuyor, buna karşın sosyaldemokrasinin enternasyonalist geleneği ile, yaşam fırsatlarının bütün insanlar için eşitlenebileceği bir gelecek için mücadeleyi gerekli görüyordu. Aynı DAC'ndeki yurttaş hakları savunucuları gibi, »birleşmeden« ziyade DAC'nin Batı'nın baskısı olmadan kendi kendini politik ve iktisadî olarak reformize etmesi gerektiğine inanıyordu.

Parti içerisinde bu görüşlerinden dolayı tepki görmesine rağmen, SPD yönetimi onu 1990'da Şansölye adayı ilân etti. Helmut Kohl'ün 13 Şubat 1990'da önerdiği Para Birimi Birliği'ne [Währungsunion], DAC bölgesindeki iktisadî teşekküllerin kısa zamanda iflas edip, milyonlarca insanın işsiz kalacağına ve Batı Almanya bütçesinin onyıllar sürececek milyarlık transferlerle zora düşeceğine dikkat çekerek karşı çıktı (Bugün geriye bakıldığında, Lafontaine'nin uyardığı bütün gelişmelerin gerçekleştiği görülmektedir). Önerilerinin giderek daha çok dikkat çektiği günlerde, 25 Nisan 1999'da zihinsel engelli bir kadının bıçaklı saldırısına uğradı. Hayatî tehlikeyi atlatıp, tedavi altında istirahatte olduğu dönemde SPD meclis grubu rota değiştirdi. Bunda Willy Brandt'ın rolü büyüktü. Bu durumda Şansölye adaylığından geri çekilmeyi önerdi, ama SPD yönetiminden hiç kimse adaylığı üstlenmeyi istemedi.

Federal Hükümet bir oldu-bitti ile 18 Mayıs 1990'da DAC ile »Para Birimi – İktisat ve Sosyal Birliği Sözleşmesi«ni imzaladı. SPD meclis grubu Willy Brandt'ın önerisi üzerine 22 Haziran 1990'da Federal Parlamento'da yapılan görüşmede bu sözleşmeyi büyük bir çoğunlukla onayladı. İngiltere ve Fransa'nın iki Almanya'nın devlet birliğine karşı olan pozisyonlarını değiştirmelerinden sonra 20 ve 21 Eylül 1990'da Eyaletler Meclisi ve Federal

Parlamento, SPD'nin de desteği ile »birleşme« kararını onayladılar. Elde edilen üçte iki-lik çoğunluk sayesinde DAC 3 Ekim 1990'da Federal Anayasa'nın 23. maddesi gereğince Almanya Federal Cumhuriyeti'ne katıldı.

Lafontaine'nin bütün çabaları boşa çıkmıştı. Sonunda Aralık 1990'da yapılan genel seçimleri kaybetti. SPD, 1957'den beri yüzde 33,5 ile en düşük oy oranını aldı. Lafontaine, federal düzeydeki politik çalışmalardan geriye çekildi ve sadece Saarland Eyalet Başbakanı sıfatıyla gelişmelere müdahale etti. Bu sıfatıyla Federal Hükümetin bazı yasa tasarılarının Eyaletler Meclisi'nde reddedilmesinde büyük rol oynadı. Ancak 1993'de (sonradan halktaki büyük düşmanlığın etkisinde kalarak bu adımı attığını söyleyecekti) Federal Hükümetin, Anayasa'nın 16. maddesini değiştirerek, Avrupa'da ender görülen bir mülteci hakkının ortadan kaldırılmasını onayladı.

1994'de SPD Başkanı Rudolf Scharping ve dönemin Aşağı Saksonya Eyalet Başbakanı Gerhard Schröder ile birlikte »Troika« olarak adlandırılan üçlü yönetiminde yer aldı. Scharping SPD'nin Şansölye adayı olmuştu, ancak SPD genel seçimleri, bu sefer yüzde 36,4 ile gene kaybetti. Bu yenilgi ve ardından Scharping'in ana muhalefet lideri olarak bir varlık göstermemesi parti içerisinde yeni arayışları başlatmıştı. Scharping'in, Federal Ordu'yu NATO bölgesi dışında da operasyonlara gönderme görüşüne karşı açık bir pozisyon aldı ve 16 Kasım 1995'de yapılan Mannheim Kurultayı'nda hiç beklenmedik bir şekilde başkanlığa aday gösterildi ve 190'a (Scharping) 321 oyla SPD Başkanlığı'na seçildi.

Lafontaine 1997'de Federal Hükümet'in vergi reformunu Eyaletler Meclisi'nde bloke etmeyi ve bir karşı öneriyi gündeme getirmeyi başararak, Helmut Kohl Hükümeti'nin kamuoyunda zayıflamaya başlamasını sağladı. Parti başkanı olarak, genel seçimlere önce seçim programı, ardından Şansölye adayı taktiği ile girilmesini dayattı. Seçim programına meslek eğitim yeri yaratmayan işletmelere harç ödeme zorunluluğu, ekolojik vergi, sosyal sigorta aidatlarının sigortalılar lehine azaltılması ve Kohl döneminde karar altına alınan emekli aylığı kesintilerinin geriye alınması gibi bir çok noktayı otoritesi sayesinde yerleştirdi. Aynı 1991'de olduğu gibi Almanya'nın NATO savaşlarına katılmasını reddetmeyi programatik olarak tekrar ön plana çıkardı. Gerhard Schröder'in 1 Mart 1998'de yapılan Aşağı Saksonya eyalet seçimlerini kazanması üzerine, aynı gün Schröder'i SPD'nin Şansölye adayı olarak ilân etti.

27 Ekim 1998 genel seçimleri SPD ve Yeşiller lehine sonuçlanınca, oluşturulmasında büyük rol oynadığı Schröder Hükümeti'nde Federal Maliye Bakanı oldu. Hükümetin ilk aylarında, Kohl Hükümeti'nin çalışanlar aleyhine gerçekleştirdiği bütün adımları geri alma gibi verilen vaatlerin yerine getirilmesini sağladı. Ancak bir kaç ay içerisinde Schröder ile arası açıldı. Nitekim, Schröder'in *»şirketlere öncelik veren iktisat politikalarını gerçekleştirmek«* için ilk kez kabine üyelerini istifa şantajıyla disipline etmeye çalışmasının hemen ardından, 11 Mart 1999'de bütün görevlerinden istifa etti.

24 Mart 1999'da Sırbistan'ın NATO güçleri tarafından bombalanmasını sert bir biçimde eleştirerek, Schröder Hükümeti'nin politikalarını *»sermaye lobisine teslim oluyorlar«* diyerek nitelendirmeye başladı. Ekim 1999'da *»Kalp solda atar«* başlıklı kitabını yayımlayarak, SPD'yi yeniden 1998 programına geri dönmeye çağırırdı. 2001'de küreselleşme karşıtı attac'ın üyesi oldu ve günlük *»Bild«* gazetesinde hükümeti eleştiren köşe yazıları yazmaya başladı. 2003'de Doğu eyaletlerindeki SPD örgütlerine *»PDS ile birleşin«* önerisini yaptıktan sonra, 2004'de gerçekleştirilen SPD Kurultayı'na on maddelik öneriler paketi sunarak, partiyi eski çizgiye geri çağırırdı. Ancak artık SPD'de Lafontaine'e kulak veren kalmamıştı.

2004 Mayıs'ında, bir zanlıdan işkence tehdidiyle ifade alınmasını öneren Frankfurt Polis Müdürü Wolfgang Daschner'i haklı bulmasıyla kamuoyunun dikkatini üzerine çekti. *»Bir baba olarak«* polisin, kaçırılan bir çocuğun yaralanma veya öldürülme tehlikesi karşısında eli kolu bağlı kalmamasını arzuladığını söyleyen Lafontaine, bu durumda işkence tehdidiyle ifade alınmasını doğru bir taktik olarak savunuyordu.

Tepki çeken tek söylemi bu kalmadı: 2004 Ağustos'unda Almanya'ya kaçak girmek isteyen mültecilerin Kuzey Afrika'da bir kampta toplanılmalarını isteyen SPD'li İçişleri Bakanı Otto Schily'e destek çıktı. Desteğini *»kontrol edilemeyen göçün işsizliği artırması«* ve *»işsizlik ile uyuşturucu madde ticaretinin yabancı düşmanlığını körüklemesi nedeniyle«* gerekçelendiriyordu.

2005 Mayıs'ında WASG ve PDS'in oluşturacakları ortak listeden aday olacağını açıkladıktan ve WASG üyesi olduktan sonra Kuzeyren Vesfalya eyalet listesinin birinci sırasından milletvekili adayı oldu. Aynı zamanda yaşadığı Saarbrücken'de seçim bölgesi adayı

oldu ve seçimlerde yüzde 26,2 oranında oy aldı. Seçimler öncesinde, 14 Haziran 2005’de Chemnitz kentinde yapılan bir protesto mitinginde yaptığı konuşmada *»devlet, düşük ücretli yabancı işçiler nedeniyle aile babaları veya annelerinin işsiz kalmalarını engellemelidir«* sözü nedeniyle, hem WASG ve Linkspartei.PDS içerisinde, hem de kamuoyunda büyük tepki çekti. Ancak gerek Lothar Bisky ve Gregor Gysi’nin, gerekse de Linkspartei.PDS’in seçim sorumlusu Bodo Ramelow’un kamuoyu önünde Lafontaine’e sahip çıkmaları ve onu partiden gelen eleştirilere karşı korumaları sonucunda, medyanın skandalize eden haberlerine rağmen, *»yabancı işçiler«* tartışması kısa sürdü. Lafontaine bir daha benzer söylemleri ifade etmekten kaçındı.

Gregor Gysi (*16 Ocak 1948, Berlin): Avukat. 2005 Eylül’ünden bu yana Oskar Lafontaine ile birlikte DIE LINKE Federal Parlamento Meclis Grubu’nun Eşbaşkanı. 1989-1993 yılları arasında PDS Genel Başkanı’ydı. 1990’dan 2000’e kadar PDS Federal Parlamento Meclis Grubu Başkanlığı’nı yaptı. 2002 yılında Berlin eyaletindeki SPD/PDS koalisyonunda İktisat, Çalışma ve Kadından sorumlu Senatörlük [Eyalet Bakanı] yaptı.

Yahudi asıllı bir ailenin oğlu olan Gysi’nin büyükannesi bir Rus asilzadeydi. 1931’de KPD’ye üye olan babası Klaus Gysi DAC’nde Büyükelçi, Kültür Bakanı ve Devlet Müsteşarı olarak görev yaptı. Edebiyat Nobel Ödülü’nü alan Doris Lessing, Gysi’nin akrabasıdır.

Gysi 1970 yılına kadar (Doğu) Berlin’deki Humboldt Üniversitesi’nde hukuk okudu. DAC’ndeki az sayıda serbest çalışan avukatlardan olan Gysi, Robert Havemann, Rudolf Bahro ve Baerbel Bohley gibi DAC muhaliflerinin avukatlığını yaptı. 1989 Şubat’ında SED’ye karşı muhalefeti örgütleyen *»Neue Forum«*un resmen örgüt olarak tanınması için hukuksal mücadele verdi.

SED’ye 1967 yılında üye olmasına rağmen, 1989 yılına kadar parti ve hükümet görevi üstlenmedi. 1989’da üzerinde çalıştığı yeni bir seyahat yasası ile kamuoyunun dikkatini üzerine çekti. 4 Kasım 1989’da Berlin Alexander Platz’da yapılan ve 500 bin kişinin katıldığı muhalefet mitinginde yaptığı bir konuşmada yeni bir seçim yasası ve Anayasa Mahkemesi’nin kurulmasını talep etti. Hatipliği ve retorik yeteneği sayesinde 1989 Sonbaharı’nın en tanınmış siması haline geldi. 1989 Aralık başında SED’nin Olağanüstü

Kurultayı'nı hazırlayan ve SED Merkez Komitesi'nden bağımsız çalışan komiteye getirildi. Olağanüstü Kurultay'ın 9 Aralık 1989'da yapılan ikinci oturumunda, iki Alman devletinin bağımsızlıklarını koruyarak işbirliğine girmelerini talep etti. 1990 başında SED-PDS içerisinde partinin fesh edilmesine yönelik tartışmalar başladığında, partinin mal varlığının ve parti aparatında çalışan kadronun işyerlerinin korunması gerektiği gerekçesiyle partinin kapatılmasına karşı çıktı. PDS Genel Başkanlığı'nı 31 Ocak 1993'e kadar sürdüren Gysi, önce Başkan Vekili olarak görev yaptı, daha sonra 1997 Ocak'ına kadar Yönetim Kurulu üyesi olarak kaldı.

DAC'nin parlamentosu olan »Volkskammer« seçimlerinde ilk kez milletvekili seçildi. DAC Başbakanı Lothar de Maizière ile Federal Şansölye Helmut Kohl'ün iki Almanya'yı birleştirme planlarına karşı muhalefeti örgütlemeye çalıştı, ancak başarılı olamadı. 1990 Aralık'ında tüm Almanya'da yapılan Federal Parlamento seçimlerinde parlamentoya giren PDS Grubu'nun başkanı oldu. 1994 genel seçimlerinde yüzde 4,4 oranında oy alan PDS, aralarında Gregor Gysi'nin de bulunduğu seçim bölgelerini doğrudan kazanan milletvekilleri sayesinde yeniden Federal Parlamento'da grup oluşturabildi.

1997 İlkbaharı'nda Gysi'ye karşı ilk »Stasi« suçlamaları başlatıldı. Adı »Ministerium für Staatssicherheit« (Devlet Güvenliği Bakanlığı) olan istihbarat teşkilatına muhbirlik yapmakla suçlanıyordu. Gysi bütün suçlamaları iftira olarak reddetmesine ve muhbirliğine dair kanıtların yetersizliğine rağmen, 1998 Mayıs'ında Federal Parlamento CDU/CSU, SPD ve Birlik 90/Yeşiller gruplarının oyları ile Gregor Gysi'nin DAC devlet güvenliğinin muhbiri olduğunu ilân eden bir açıklamayı kabul etti. Gysi'nin bu açıklamaya karşı Anayasa Mahkemesi'nde açtığı dava dört evet oya, dört hayır oyu ile reddedildi.

1998 genel seçimlerinde liste başı aday olan Gysi, PDS'in yüzde 5,1 ile yeniden Federal Parlamento'ya seçilmesinde büyük rol oynadı. 2000'e kadar Meclis Grubu Başkanlığı'nı yaptı. Bu görevini Roland Claus'a devrettikten sonra, milletvekilliğine devam etti, ama kendisini yavaş yavaş politikadan geri çekerek, avukat olarak çalışmaya başladı. O dönemlerde verdiği röportajlarda artık politika sahnesine dönmek istemediğini vurguluyordu.

Ancak CDU ve SPD'nin oluşturduğu Berlin Senatosu [Eyalet Hükümeti] ortaya çıkan

büyük banka skandalı nedeniyle istifa etmek zorunda kalıp, 2001 Sonbaharı'nda erken seçime gidilince, partiden gelen çağrılara kayıtsız kalmadı ve ilk SPD/PDS hükümetinin kurulmasına ön ayak oldu.

17 Ocak 2002'de SPD/PDS koalisyonunun bakanlığı olarak görev yapmaya başladı, ancak görevinden 31 Temmuz 2002'de istifa etti. O günlerde bir gazete bütün partilere mensup politikacıların görevli gittikleri seyahatlerde topladıkları seyahat puanlarını, özel seyahatlerde de kullandıklarını ortaya çıkartmıştı. Gysi de bu politikacılardan birisiydi. Yasal açıdan herhangi bir suç kapsamına girmese de, bu nedenle bakanlık görevinden istifa etti ve özel yaşama çekildi. Bir kaç ay sonra, 22 Eylül 2002'de yapılan genel seçimlerde PDS sadece yüzde 4 oy alabilmiş ve seçim bölgelerini doğrudan kazanan iki milletvekilini Federal Parlamento'ya sokabilmişti. PDS 37 koltuğun, 35'ini kaybediyor ve kendisini büyük bir kriz içerisinde buluyordu.

2004'e kadar politikadan uzak kalan Gysi, artık sadece hastahaneye kaldırıldığında haber oluyordu. Bir yıl içerisinde bir kaç kez hastahaneye kaldırılan Gysi'nin politikadan uzak durması ile PDS'in oy oranının gerilemesi arasında bağlantı kuran yaygın medya, PDS'in bir daha etkin bir parti olamayacağını tartışıyordu.

2004'de WASG'nin kurulmasıyla başlayan yeni sol parti tartışmalarında Gysi başından itibaren, PDS yönetiminin tersine, PDS'in WASG ile birleşmesi gerektiğini savuna gelmiştir. PDS'in Batı eyaletlerinde kök salmadığını ve en son 2005 Mayıs'ında yapılan Kuzeyren Vesfalya Eyalet Parlamentosu seçimlerinin PDS için Batı'da iflas anlamına geldiğini söyleyen Gysi, Oskar Lafontaine'in harekete geçmesiyle yeniden politika sahnesine döndü. İki partinin birleşme sürecini hızlandırmak isteyen Gysi ve Lafontaine, 23 Aralık 2005'de WASG ve PDS'in çifte üyesi oldular.

2005 erken genel seçimlerinde Berlin Treptow-Köpenick seçim bölgesinden aday olan Gysi, yüzde 40,4 oyla seçim bölgesini doğrudan kazanarak Federal Parlamento'ya girdi. Gysi, Federal Parlamento'nun Uzlaşma Komisyonu ve Alman-İsrail Topluluğu'nun üyesidir.

Lothar Bisky (*17 Ağustos 1941, Zollbrück/Pommern): Ailesi eski Prusya eyaleti olan ve bugün Polonya sınırları içerisinde bulunan Pommern'den II. Dünya Savaşı esnasında göç

ederek, Schleswig-Holstein'a yerleşti. 18 yaşındayken tek başına DAC'ne geçen Bisky, orada önce liseyi bitirdi, ardından da üniversite öğrenimini tamamladı. 1962-1963 arasında Humboldt Üniversitesi'nde felsefe okuduktan sonra, 1963-1966 yıllarında Leipzig Karl Marx Üniversitesi'nde kültür bilimleri öğrenimi gördü ve 1979'a kadar Leipzig Gençlik Araştırmaları Merkez Enstitüsü'nde çalıştı. Leipzig'da 1969'da doktorasını, 1975'de de habilitasyonunu tamamladı. Bir yıl Humboldt Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra, 1980-1986 yılları arasında SED Merkez Komitesi'nin Toplum Bilimleri Akademisi'nde doçentlik yaptı. 1986'da Potsdam Film ve Televizyon Yüksekokulu'nda önce ordinaryüs profesör, ardından da 1990'a kadar rektör oldu. 1993-2000 ve 2003-2007 yılları arasında PDS Genel Başkanlığı yaptı. 16 Haziran 2007'den bu yana Oskar Lafontaine ile birlikte DIE LINKE'nin Eşbaşkanı'dır. Aynı zamanda, gene 2007'den bu yana Avrupa Sol Partisi Başkanı'dır. Hâlen federal milletvekili olan Bisky, DIE LINKE Yönetim Kurulu tarafından 2009 Avrupa Parlamentosu seçimleri için liste başı adayı gösterilmiştir.

Bisky, aynı Gregor Gysi gibi, 4 Kasım 1989 Alexander Platz mitingi ile kamuoyunda tanındı. 1963 yılında SED üyesi olan Bisky, mitingte yaptığı konuşmada DAC'nin demokratik bir biçimde reforme edilen sosyalizm temelinde varlığını sürdürmesi gerektiğini savundu. 1989 Aralık'ında yapılan SED-PDS Olağanüstü Kurultayı'nda, reformcu kadın temsilcisi olarak parti Yönetim Kurulu'na seçildi.

İlk parlamenter deneyimini 14 Ekim 1990'da yapılan Brandenburg Eyalet Parlamentosu seçimlerinde milletvekili seçilerek yaptı. PDS-Sol Liste adı altında seçilen Meclis Grubu'nun başkanlığına getirildi. 31 Ocak 1993 tarihinde yapılan PDS Olağan Federal Kurultayı'nda, Gregor Gysi'nin özel nedenleri ileri sürerek aday olmaması üzerine, Genel Başkanlık'a aday oldu ve seçildi.

Bisky, 1990'dan 2005 erken genel seçimlerine kadar Brandenburg Eyalet Parlamentosu PDS Meclis Grubu'nun başkanıydı. 2004-2005 arasında da Brandenburg Eyalet Parlamentosu Başkanvekili oldu. 2005 Eylül'ünde Brandenburg PDS liste başından Federal Parlamento'ya seçildi. Federal Parlamento DIE LINKE Meclis Grubu içinde Parlamento Başkanvekilliği'ne adaylığı nedeniyle ihtilafa neden oldu. DIE LINKE kadın milletvekilleri meclis grubunun gönderdiği Başkanvekili adayınının bir kadın olmasını talep ederek, Gesine

Löttsch'ü aday göstermiştiler. Ancak meclis grubu yapılan oylamada üçte iki çoğunlukla Lothar Bisky'i aday gösterdi. Karar gerek parti içinde, gerekse de sol kamuoyunda hararetle tartışmalara yol açtı.

Federal Parlamento İç Tüzüğü'ne göre her meclis grubunun Parlamento Prezidyumu'nda bir Başkanvekili ile temsil edilmesinin öngörülmesine rağmen, Lothar Bisky 18 Ekim 2005'de yapılan ilk oturumdaki oylamada üç kez peşpeşe gerekli olan çoğunluğu alamadı. Bu Federal Parlamento tarihinde bir ilkti. Özellikle CDU/CSU'lu parlamenterler, AFC'nin kuruluşundan bu yana süren geleneğe uymamışlardı. 8 Kasım 2006'da yapılan dördüncü turda da Bisky lehine çoğunluk sağlanamayınca, DIE LINKE Meclis Grubu kendileri için ayrılan koltuğun bir süre boş kalması kararını aldılar. 7 Nisan 2006'da ise milletvekili Petra Pau aday gösterildi ve DIE LINKE adına Parlamento Başkanvekilliği'ne seçildi.

24 Kasım 2007'den bu yana Avrupa Sol Partisi'nin de başkanlığını yapan Lothar Bisky, Federal Parlamento'nun Kültür ve Medya Komisyonu, AB Sorunları Komisyonu ve İnnovasyon, Eğitim, Bilim, Kültür, Medya Çalışma Grubu'nun üyeliğini yapmaktadır. 2009'da yapılacak olan Avrupa Parlamentosu seçimlerine liste başı aday gösterilen Bisky'nin, seçilmesi durumunda çalışmalarını AB ile sınırlaması bekleniyor.

Klaus Ernst (*1 Kasım 1954, Münih): İktisatçı. Metal işçileri sendikası IG Metall'in Schweinfurt Bölge Sorumlusu. WASG kurucularından. DIE LINKE Başkanvekili. 2005 erken seçimlerinden bu yana Federal milletvekili ve DIE LINKE Meclis Grubu Başkanvekili.

Ernst henüz 15 yaşındayken baba evini terk ederek, elektromekanik dalında meslek eğitimi görür. Meslek eğitimini tamamladıktan sonra 1972'de IG Metall üyesi olur ve aynı yıl IG Metall'in Münih Bölge Gençlik Komisyonu ile DGB Gençlik Örgütü'nün başkanlığına seçilir. 1974'de de SPD'ye üye olur.

1979'da Hamburg İktisat ve Politika Üniversitesi'nde iktisat ve sosyal ekonomi öğrenimi görür. 1984'de mezun olduğu okuldaki hocası, tanınmış iktisat profesörü ve sonradan beraberce milletvekili olacağı Herbert Schui'dir. Öğrenimini bitirir bitirmez IG Metall'in

başlattığı 35 saatlik çalışma haftası hedefli büyük greve destek vermek üzere Stuttgart'a gider. Yedi haftalık gönüllü çalışmanın ardından Stuttgart IG Metall'de örgütlenme, eğitim çalışması ve sosyal planlardan sorumlu Sendika Sekreteri olarak göreve başlar. 1995'de IG Metall Schweinfurt Örgütü'nün Genel Kurulu'nda büyük bir destekle Bölge Sorumlusu olarak seçilir. Ernst bu görevini hâlâ sürdürmektedir.

Klaus Ernst kısa zamanda IG Metall ve SPD içerisinde tanınan bir sima haline gelir. IG Metall'in Schweinfurt ve çevresindeki örgütlenme oranı, Ernst sayesinde sürekli artış göstermektedir. Aynı zamanda IG Metall Schweinfurt barış yürüyüşleri ve sosyal protestolara kitlesel bir biçimde katılan sendikal örgüt haline gelmiştir. Ernst, Schröder Hükümeti'nin emeklilik sigortası reformuna karşı eylemler düzenler ve Ajanda 2010 politikasına karşı sert çıkışları ile SPD içinde tepki toplar. Ernst'in örgütlediği Ajanda 2010'a karşı çok sayıda işçinin işi bırakarak katıldığı eylemler artık ülke çapında medyanın ilgisini çekmeye başlamıştır.

2003-2004 yılları Ernst için bir dönüm noktası olur. 2003'de IG Metall Yönetim Kurulu'na aday olur, ama sendikadaki SPD'lilerin karşı çıkışıyla, seçilemez. 2004 başında kendisine yakın gördüğü sendikacılarla ilişkiye geçer. SPD'yi sendika karşıtı elit bir grubun ele geçirdiğini ve parti tabanının buna karşı uyarılması gerektiğini düşünmektedir. Sosyaldemokrat ilkelere ihanet etmekle suçladığı Schröder ve ekibini tabandan örgütlenecek bir hareketle yeniden »hizaya« çekebileceklerine inanmaktadır. Bunun için sendikacılar olarak gerektiğinde »yeni parti kurarız« tehdidiyle örgütlenmek için taraftar arar.

Nitekim »Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi« adı altında bir metin üzerine anlaşılır ve 19 Mart 2004'de kamuoyu önüne çıkarılır. Ardından olaylar hızla gelişir. Ernst, 2004 Temmuz'unda kurulan WASG derneğinin Merkez Yürütme Kurulu'na seçilir. IG Metall Genel Merkezi'nin üstü kapalı desteği ve »Hartz Yasaları«na karşı oluşan toplumsal tepkinin sayesinde WASG ve Klaus Ernst kısa zamanda ülke çapında ün kazanırlar. Ernst, önce dernek, sonra da kurulan partinin olağan ve olağanüstü kurultaylarında peşpeşe MYK üyeliğine seçilir.

Ernst'in parti anlayışı, otoriter sendikacı tavırları ve pahalı elbiseler giymesi, radikal so-

lun tepkisine yol açar. Bu nedenlerden dolayı, kurultaylarda diğer MYK üyelerinden daha az oy alır. Tartışmalı olmasına rağmen, WASG'nin en tanınmış siması haline gelir. Oskar Lafontaine ile olan yakın ilişkisi ve toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde elde ettiği deneyimleri, PDS ile yürütülen görüşmelerde WASG lehine sonuçlar almak için kullanır. Ortak listenin oluşmasında ve birleşme sürecinde önemli rol oynar. »PDS« kısaltmasının Batı eyaletlerinde kullanılmamasının en büyük etkeni, Klaus Ernst'in bu konudaki uzlaşmaz tutumudur.

DIE LINKE'nin kurulduğu günden bu yana partinin Başkanvekili olan Klaus Ernst, Federal Parlamento'nun Sağlık ve Sosyal Güvenlik Çalışma Grubu'nun Başkanlığı'nı, Sağlık ile Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonlarının üyeliğini yapmaktadır.

Thomas Haendel (*1953, Nürnberg): Elektro mekanikçi. IG Metall Fürth Bölge Sorumlusu ve BiKo-Eğitim Kooperatifi'nin müdürü. Wolfgang Abendroth Vakfı Topluluğu'nun Yönetim Kurulu üyesi ve Rosa Luxemburg Vakfı'nın Avrupa ve uluslararası politikadan sorumlu Başkan Vekili.

Haendel 1970'de, meslek eğitimine başladığı ilk günden itibaren IG Metall'e üye oldu. Fürth'deki Grundig fabrikasında meslek eğitimini tamamladı ve önce fabrikanın Gençlik Temsilciliği'ne, sonra da İşyeri İşçi Temsilciliği'ne seçildi. Frankfurt am Main kentinde sendikalar tarafından kurulan Emek Akademisi'nde öğrenim gördü. 1979'a kadar Akademi'de kaldı ve Prof. Dr. Wolfgang Abendroth'un asistanlığını yaptı. 1979'da IG Metall Yönetim Kurulu'nun idarî çalışanı oldu. Aynı yıl AFC barış hareketinin ülke çapındaki Koordinasyon Kurulu'na seçildi. 1987 yılında IG Metall Fürth'ün Genel Kurulu'na Fürth Bölge Sorumlusu olarak seçildi. Bu vasfıyla Nürnberg ve Fürth bölgelerindeki sendikaların kurduğu BiKo-Eğitim Kooperatifi'nin müdürü oldu. 1987'de IG Metall'in genel kurullar arası en yüksek organlarından olan Sendika Meclisi'ne seçildi. Hâlen Sendika Meclisi Prezidyumu'nun üyesidir. 1995-2006 yılları arasında Eyalet İş Mahkemesi'nde gönüllü hakim olarak görev yaptı.

Haendel, Klaus Ernst gibi WASG girişiminin kurucularındandır. Bu angajmanı nedeniyle, diğer sendikacı arkadaşları gibi SPD Yönetim Kurulu'nun istemiyle SPD'den atıl-

dı. DIE LINKE kurulana kadar WASG derneği ve partisinin MYK üyeliğinde bulundu. WASG derneğinin, aynı harfleri kullanarak »Wolfgang Abendroth Vakfı Topluluğu« haline dönüşmesinde önemli rol oynadı.

Klaus Ernst'in aksine daha moderat bir yönetici profili gösteren Haendel, DIE LINKE kurulduğunda partinin yönetim kuruluna aday olmak istemedi. Bulunduğu bölgede partinin bütünleşme sürecine katkı veren Haendel, çalışmasında ağırlığı politik eğitime verdi. Bu nedenle 1 Aralık 2007'de yapılan Rosa Luxemburg Vakfı Genel Kurulu'nda Başkanvekilliği'ne seçildi. DIE LINKE Yönetim Kurulu Haendel'i 2009 Avrupa Parlamentosu seçimleri için parti listesinin 4. sırasından aday gösterdi.

Bodo Ramelow (*16 Şubat 1956, Osterholz-Scharmbeck): Sendikacı. DIE LINKE Yönetim Kurulu üyesi ve partinin Federalizm Sorumlusu. Federal Parlamento DIE LINKE Meclis Grubu Başkanvekili ve meclis grubunun Din İşleri Sorumlusu. 2008 Mayıs'ına kadar partinin Seçim Kampanyaları Sorumlusu'ydu. Thüringen DIE LINKE Eyalet Örgütü tarafından 2009'da yapılacak olan Eyalet Parlamentosu seçimleri için Başbakan Adayı olarak gösterildi.

Ramelow, meslek eğitimini perakendecilik üzerine yaptı. 1981'e kadar bir şirketin Şube Müdürü'ydü. 1981-1990 arasında Marburg'da ticaret, banka ve sigorta sektörü çalışanlarının sendikası olan HBV'nın Sendika Sekreteri olarak çalıştı. 1990'da HBV Thüringen Başkanlığı'na getirildi ve 1999'da Thüringen Eyalet Parlamentosu'na PDS milletvekili olarak seçilene dek, bu görevini sürdürdü. Milletvekili seçilmeden bir kaç ay önce PDS üyesi olmuştu. 13 Haziran 2004'de yapılan Eyalet Parlamentosu seçimlerine PDS liste başı aday olarak girdi ve PDS Thüringen'de yüzde 26,1 ile en iyi başarısını elde etti. Aynı yıl, 13 Aralık 2004'de PDS'in ülke çapındaki seçim kampanyalarının sorumluluğuna getirildi.

Ramelow 2003'de Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın kendisi hakkında 1980'lerden beri DKP ilişkileri nedeniyle soruşturma açtığı ortaya çıkınca, ülke çapında ilgi çekti. Soruşturmaya ve istihbarat tarafından izlenmesine karşı defalarca dava açtı. En son 17 Ocak 2008'de Köln İdarî Mahkemesi, Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın yürüttüğü izleme ve soruşturmanın yasal dayanağı olmadığı gerekçesiyle durdurulmasını karar altına aldı.

Bodo Ramelow, Lothar Bisky ile birlikte WASG/PDS görüşmelerine katılan delegasyonun üyesiydi. Görüşmelerdeki sert tutumu nedeniyle WASG üyelerinin tepkisini çekiyordu. WASG'liler tavrını fazlaca otoriter diye eleştirirlerken, PDS'liler »dar zaman içinde görüşmeleri ancak disiplinli yönetim başarıyla sonuçlandırır« gerekçesiyle destek çıkıyorlardı. Tüm eleştirilere rağmen WASG delegasyonundaki üyeler, Ramelow'un özellikle PDS'in ismini değiştirmesindeki ve eyalet örgütlerindeki dirençleri kırmasındaki tutumunun birleşmeye yarar sağladığı görüşündeler.

Ramelow, Federal Parlamento'nun Uzlaşma Komisyonu ve Federasyon-Eyalet Mali İlişkileri Modernize Etme Ortak Komisyonu'nun üyesi. Ayrıca Alman-İtalyan ve Alman-İspanyol Parlamenterler Gruplarına da üye.

KRONOLOJİ

2 Mart 2004: Basında ilk kez SPD'nin solunda siyasî girişimlerin kurulacağına dair haberler yayımlandı.

5 Mart 2004: »Seçim Alternatifi« girişiminin ilk toplantısı yapıldı.

15 Mart 2004: »Seçim Alternatifi« ve »Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi« çağruları elektronik postayla yüzlerce adrese gönderilmeye başlandı.

19 Mart 2004: »Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi« ilk resmî basın toplantısını Fürth'te yaptı.

3 Nisan 2004: »Sosyal kısımlara karşı Avrupa Günü« çerçevesinde Almanya'da düzenlenen eylemlere 500 bin insan katıldı.

8/9 Mayıs 2004: »Seçim Alternatifi« ve »Emek ve Toplumsal Adalet Girişimi« kurucuları ve bölge sorumluları ülke çapındaki ilk toplantılarını gerçekleştirdiler.

13 Haziran 2004: PDS, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde yüzde 6,1 oy alarak, Avrupa Parlamentosu'na 6 milletvekili sokmayı başardı.

15 Haziran 2004: SPD, Klaus Ernst, Thomas Haendel ve diğer girişimcileri partiden attığını açıkladı.

20 Haziran 2004: Berlin Humboldt Üniversitesi'nde yaklaşık 700 kişinin katıldığı »2006 için Seçim Alternatifi Konferansı« yapıldı.

3/4 Temmuz 2004: İki girişim birleşerek, »Emek ve Toplumsal Adalet – Seçim Alternatifi« (WASG) Derneğini kurdu ve ilk Federal Yönetim Kurulu'nu seçti. Federal Yönetim Kurulu ilk açıklamasında, »SPD solunda bir parti kurmaya kararlı olduğunu« açıkladı.

11 Temmuz 2004: TNS Emnid Araştırma Enstitüsü, WASG'nin seçimlere katılması durumunda yüzde 11 oranında oy alabileceğini gösteren anket sonuçlarını açıkladı.

2/3 Ekim 2004: Berlin'de iki gün peşpeşe yüzbinlerin katıldığı merkezî »Pazartesi Yürüyüşleri« düzenlendi.

20/21 Kasım 2004: Nürnberg'de WASG Derneği'nin ilk Federal Kurultayı yapıldı. Federal Kurultay, Federal Yönetim Kurulu ile diğer dernek organlarını seçti ve partileşme ile ilgili üye yoklamasının başlatılmasına karar verdi.

19 Aralık 2004: WASG Derneği üyeleri arasında mektupla yapılan oylamada, üyelerin yüzde 96,07'si parti kurulması yönünde karar verdi; Federal Yönetim Kurulu, »Berlin Açıklaması« adı altında partileşme yönündeki ilk siyasî açıklamasını yayımladı.

22 Ocak 2005: Göttingen'de WASG Partisi kuruldu; Kurucu Meclis, partinin (geçici) Federal Yönetim Kurulu'nu seçti.

12 Nisan 2005: Oskar Lafontaine ve Ottmar Schreiner'in, WASG'li yöneticilerle birlikte hazırladıkları »Saarbrücken Açıklaması« yayımlandı.

7/8 Mayıs 2005: Dortmund'da WASG partisinin Birinci Olağan Federal Kurultayı gerçekleştirildi; Federal Kurultay, partinin olağan yönetim organlarını seçti.

22 Mayıs 2005: WASG, Kuzeyren-Vesfalya Eyalet Parlamentosu seçimlerinde oyların yüzde 2,2'sini aldı; PDS, yüzde 0,9'a takıldı; SPD Başkanı Franz Müntefering, 18 Eylül 2005'de erken genel seçimlerin yapılacağını açıkladı.

24 Mayıs 2005: Oskar Lafontaine, SPD'den istifa ettiğini ve PDS ile WASG'nin ortak bir liste hazırlamaları durumunda aday olabileceğini açıkladı.

30 Mayıs 2005: WASG ve PDS yönetim kurulları arasında ilk resmî görüşme yapıldı.

11 Haziran 2005: PDS Yönetim Kurulu, iki parti arasındaki görüşmede elde edilen sonuçları onayladığını ve PDS'in adını değiştirmek istediklerini kamuoyuna duyurdu.

18 Haziran 2005: Oskar Lafontaine, WASG üyesi oldu.

30 Haziran 2005: Basın, ortak sol listenin, çeşitli seçim anketlerinin sonuçlarına göre, yüzde 10 ila 12 arasında bir oy alabileceğinin tespit edildiğini bildirdi.

1 Temmuz 2005: Baden Württemberg Eyalet Parlamentosu'nda uzun yıllar SPD Meclis Grubu Başkanlığı yapan Uli Maurer, partisinden istifa ederek WASG'ye geçti.

3 Temmuz 2005: Kassel'de bir araya gelen WASG Olağanüstü Federal Kurultayı, adını değiştirecek olan PDS'in listelerinden adaylık kararını almak için üyeler arası oylamaya gidilmesine ve geniş bir demokratik sol birliğin kuruluş tartışmalarının ülke çapında başlatılmasını karar altına aldı.

15 Temmuz 2005: WASG üyelerinin yüzde 81,8'i, PDS'in listelerinden aday olunmasını onayladı.

17 Temmuz 2005: PDS'in Olağanüstü Federal Kurultayı tüzük değişikliği yaparak, yüzde 74,6 ile partinin adının Linkspartei.PDS (Sol Parti.PDS) olarak değiştirilmesine karar verdi. Bundan itibaren Doğu'daki parti örgütleri Linkspartei.PDS, Batı'daki örgütler ise sadece Linkspartei ismini kullanmaya başladılar.

18 Ağustos 2005: Klaus Ernst ve Lothar Bisky, Berlin'de yapılan ortak basın konferansında iki parti arasındaki Kooperasyon Sözleşmesi'ni basına tanıttılar.

18 Eylül 2005: Linkspartei.PDS, erken genel seçimlerde 4,1 milyon oy alarak (yüzde 8,7) 54 milletvekilini Federal Parlamento'ya sokmayı başardı. 54 milletvekilinden 13'ü WASG'liydi. Böylece, seçim öncesinde vaad edildiği gibi, hem Kırmızı-Yeşil alaşağı edildi, hem de Federal Parlamento'daki partiler yelpazesi dörtten beşe çıkartılarak CDU/CSU ve FDP hükümeti engellenmiş oldu.

26/27 Kasım 2005: Berlin WASG örgütü Olağan Eyalet Kurultayı'nda, 2006'da yapılacak olan Berlin Senato Seçimleri'ne bağımsız olarak katılma kararı aldı.

10 Nisan 2006: WASG üyelerinin yüzde 78'i Federal Yönetim Kurulu'na, birleşme görüşmelerini sonuçlandırmak için görev verdi.

29/30 Nisan 2006: Ludwigshafen'de WASG'nin Olağan Federal Kurultayı yapıldı. Kurultay öncesi yapılan Federal Yönetim Kurulu'nda, Berlin WASG örgütüne karşı getirilecek disiplin cezaları ve bu bağlamda parti içi demokrasi anlayışı konusunda sert tartışmalar çıktı. Sabine Lösing, Joachim Bischoff, Björn Radke ve Murat Çakır yeniden yönetime aday olmayacaklarını açıkladılar. Federal Kurultay uzun süren tartışmalardan sonra, WASG'nin Berlin Senato Seçimleri'ne katılmasını yüzde 60 civarında oyla reddetti.

17 Eylül 2006: Berlin seçimleri yapıldı. PDS yüzde 10 oy kaybetmesine rağmen, SPD ile koalisyona devam edebildi. WASG Berlin örgütü yüzde 5 barajını aşamadı.

24/25 Mart 2007: Dortmund'da fuar binasının iki salonunda WASG ve Linkspartei. PDS'in Olağan Federal Kurultay'ları birbirine paralel olarak yapıldı. Kurultaylar, birleşme ile ilgili karar tasarısını onayladılar.

13 Mayıs 2007: DIE LINKE, Bremen'de yüzde 8,6 oy alarak ilk kez bir Batı eyaletinde parlamentoya girmeyi başardı.

16 Haziran 2007: Berlin'de DIE LINKE partisi kuruldu.

27 Ocak 2008: DIE LINKE, Hessen'de yüzde 5,1 ve Aşağı Saksonya eyaletinde yüzde 6,7 ile Batı parlamentolarında temsil edilmeye devam etti.

24 Şubat 2008: DIE LINKE, Hamburg Eyalet Parlamentosu seçimlerinde yüzde 6,4'lük bir başarı elde etti. Daha sonra yapılan Bavyera Eyalet Parlamentosu seçimlerinde ise yüzde 4,9'la barajı aşmayı başaramadı.

EK I: YENİ SOL İÇİN KURULUŞ ÇAĞRISI

*Berlin'de Linkspartei.PDS parti başkanı Lothar Bisky, başkanvekili Katja Kipping, Emek ve Toplumsal Adalet Partisi-Seçim Alternatifi WASG yürütme kurulu üyeleri Klaus Ernst ve Felicitas Weck ile Federal Parlamento'daki Sol Fraksiyon eşbaşkanları Oskar Lafontaine ile Gregor Gysi tarafından 2 Haziran 2006 tarihinde kamuoyuna tanıtılan metnin Türkçe çevirisi. Başlangıçta bir nevi »Manifesto« olacağı açıklanan metin, daha sonra, oluşturulacak yeni sol partinin programatik tartışmalarına katkı sunan bir belge olarak partiler içerisindeki tartışmalara açıldı.
Çeviri: Murat Çakır*

21.Yüzyıl'ın başında dünya halkları daha da yakınlaşmaktadırlar. Uydu televizyonları, internet, uluslar arası uçuşlar ve nükleer teknik, biyoloji ve kimya alanlarındaki gelişmeler, bütün insanlığı ortak kaderin birbirine bağladığı deneyimini şimdiye kadar olmamış bir boyutta ortaya çıkarmaktadır. Karşılıklı bağımlılıklar artmıştır. Bir ülkede meydana gelen çevre kirliliği, komşu ülkelerde de aynı zararı vermektedir. Ulusal iktisatlar birbirleri ile bütünleşmekte ve yeni buluşlar üretim güçlerinin müthiş artışına neden olmaktadır. Onyıdan kısa bir süre içerisinde dünya gayri safî hasılası ikiye katlanmış ve dünya ticareti üç kat artmıştır. Enerji tüketimi nefes kesici bir hızla büyümektedir.

Sanayi ülkeleri sürekli büyüyen bir zenginliği biriktirirken, her gün yüzbinlerce insan yeterli gıda bulamadıklarından, yaşamlarını yitirmektedirler. Dünya Beslenme Örgütü FAO'nun verilerine göre oniki milyar insanı doyuracak gıda maddesi olmasına rağmen, her on saniyede bir çocuk açlıktan ölmektedir.

Açlık ve yetersiz beslenme barbar dünya ekonomik düzenin bir sonucudur. Kapitalizm, sürekli büyümeye muhtaçtır. Pazarlar ve hammadde kaynaklarını, askerî şiddetle de, fethetmektedir. İster Afganistan veya Çeçenistan olsun, ister Irak veya İran, Suriye veya Suudi Arabistan olsun, sorun özgürlük ve demokrasi değil, Yakın Doğu'nun ve Hazar Denizi ülkelerinin petrol ve doğalgaz kaynaklarıdır. Egemenlik ve etki alanları üzerine yürütülen gaddar mücadelede özellikle ABD, insan hakları ve Cenevre Konvansiyonu'nu ayaklar altına almaktadır. Uluslar arası hukuku bir yana itmekte ve saldırı savaşlarının her türünü yasaklayan normları tanımamaktadır. Yeni doktrine göre, tehdit altında olduklarını iddia eden ülkeler, başkalarına saldırı hakkına sahip olmaktadır. Bu vahşi kapitalizm dünyanın geniş bölgelerinde müthiş yoksulluğa ve terörizme neden olmaktadır. ABD terörizmle, binlerce suçsuz insanın yaşamına mal olacak şekilde, uluslar arası hukuka aykırı savaşlarla mücadele etmektedir. Bu şekilde şiddet spiralini hızlandırmakta ve terörizme yatkınlığı körüklemektedir.

Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla bir çok insanın umut bağladığı bir toplum düzeni başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Doğu Avrupa ülkeleri ve Sovyetler Birliği, bütün yurttaşlarına yaşam şansı ve iş verme uğraşlarında, Rosa Lüksemburg'un »Özgürlük hep farklı düşümenin özgürlüğüdür« ve »Demokrasi olmadan sosyalizm, sosyalizm olmadan demokrasi ol-

maz« maksimine uymamışlardır. Batılı ülkelerle karşılaştırıldıklarında, çok daha kötü olan ekonomik çıkış noktası ve pek etkin olmayan iktisadî sistem nedeniyle devlet sosyalizmi ülkeleri, halklarının yaşam standardını yükseltmek amacıyla Batı'ya aşırı derecede borçlanmışlardır. Bu sistemler toplumsal adaletin sağlanması, eğitim imtiyazlarının kaldırılması ve kadın eşitliğinin gerçekleştirilmesi konularında elde edilen tartışmasız ilerlemeye rağmen, bürokratik vesayete donmuş, ekonomik açıdan geride kalmış ve giderek yurttaşlarının desteğini kaybetmişlerdir.

Sosyalist toplum yaratma deneylerinin başarısızlığı, stalinizmin suçları ve tek parti diktatörlüklerinin haksızlığı, solu, kapitalist toplumun barbarlığını aşmak için yeni bir deneme yapmaktan alıkoyamaz. Özgürlük ve toplumsal adalet, demokrasi ve sosyalizm birbirlerini gerekli kılarlar. Demokratik-sosyalist toplumda ötekinin özgürlüğü kendi özgürlüğünün sınırı değil, temel şartıdır. Diğer insanları ezen ve sömüren insan da özgür değildir.

Özgür ve eşitlerin dünya toplumuna yönelik insanlık hülyası yaşıyor. Güney Amerika'da sosyalist başkanlar iktidara geliyor. Ülkelerinin hammaddelerinin uluslar arası tekeller tarafından daha fazla sömürülmesine izin vermek istemiyorlar. Demokrasi ve daha adil bir toplum istiyorlar.

Avrupa'da 20.Yüzyıl'ın sonunda sosyalist ve sosyaldemokrat partiler hükümet sorumluluğunu üstlenmişlerdi. Ancak giderek daha hırçın bir şekilde işleyen kapitalizmin önüne geçebilmek için çok zayıftılar. Bunun yerine istekli bir biçimde çok uluslu tekellerin ve uluslar arası malî piyasaların emirlerine boyun eğdiler. Yeni kurtarıcı mesajlar artık deregülizasyon, özelleştirme, demokrasinin kısıtlanması, şirket ve tekellere vergi hediye ve sosyal hizmetlerin azaltılmasıydı. Başlangıçta sadece bir iktisat kuramı olan neoliberalizm, din yerine geçer oldu. Neoliberalizm, dilin ve böylelikle düşüncenin ahlâkını bozdu.

Neoliberal ideologlar sosyal devletin yeniden yapılanmasından bahsederlerken, sosyal devletin yıkılmasını kast etmektedirler. Geleceğe yönelik reformlardan konuşuyor, ama sosyal hizmetlerin azaltılmasını kast ediyorlar. İşten çıkarmalardan koruyan yasalar sulandırılmakta, toplu sözleşmeler delik deşik edilmekte ve kamusal varlık güvencesinin kurumları satılmaktadır. Giderek daha çok insan utanmazca sömürüldükleri veya kendi kendilerini

sömürmeye zorlandıkları güvencesiz ve düşük ücretli işlerde çalıştırılmaktadırlar. İnsanlara korunma ve sosyal haklar verecek olan sosyal güvenlik sistemleri özelleştirilmektedir. Almanya'da bu gelişme, CDU/CSU, SPD, FDP ve Yeşiller'in birlikte karar altına aldıkları Hartz Yasaları ve »Ajanda 2010« ile zirveye ulaşmıştır.

Çalışma dünyası değişim içerisinde. Üretkenliğin artmasıyla giderek daha fazla hizmet ve ürün, sayıları daha azalan çalışan tarafından yaratılmaktadır. Bu ilerlemeden herkes faydalanabilmelidir. Ancak tam tersi söz konusudur. Çalışanların stresi ve çalışma süreleri artmaktadır. İşsizler baskı altına alınmakta ve dışlanmaktadır. İstihdam piyasası esnekleştirilmekte ve çalışanlardan aşırı mobilite talep edilmektedir. Süreli çalışma sözleşmeleri, her an çalışabilir durumda olmak ve işyerine giderek fazlalaşan uzaklıklar aile ve toplum yaşamını zedelemektedir. Deregülizasyon ve esnekleşme ile birlikte sosyal bağlantıların ve yaşam dünyalarının çözülmesi, insanları değiştirmekte ve insanlarda yıkıcı potansiyellerin serbest kalmasına neden olmaktadır. Milyonlarca insan işsiz ve toplum tarafından gereksinim duyulmama duygusu içerisinde. Tröst kârları ve varlık gelirleri hep yeni rekorlar kırarken, ücretler düşmektedir. İşsizlik paraları ve emeklilik aylıkları azaltılmaktadır. Bu gelişme ile bağlantılı olarak seçime katılım oranları gerilemekte ve sağcı partiler oy kazanmaktadır. Neoliberal dönüşüme uğrayan Almanya Sosyal Demokrat Partisi üye ve seçmen kaybetmektedir. Bir zamanlar barışı ve toplumsal adaleti savunan sosyaldemokrasi, CDU/CSU, FDP ve Yeşiller gibi uluslar arası hukuka aykırı savaşları, düşük devlet kotasını ve sosyal ağın sürekli kesilmesini onaylamaktadır.

Bölünmüş sol güçleri toplama zamanı gelmiştir. Sosyalist Birlik Partisi SED'nin devamı olan Demokratik Sosyalizm Partisi PDS değişmiştir. Bir çok yeni üye kazanmış ve demokratik sosyalist bir parti haline gelmiştir. Sol Parti olan yeni ismi bu değişimi yansıtmaktadır. Emek ve Toplumsal Adalet Partisi-Seçim Alternatifi WASG hayal kırıklığına uğrayan sendikacılar, sosyaldemokratlar ve sosyal hareketlerin temsilcileri tarafından kurulmuştur. 2005 genel seçimlerinde dört milyonu aşkın seçmen, Sol Parti ve WASG'ye yeni sol parti kurma görevini vermiştir.

DIE LINKE kendisini, çeşitli politik ve sosyal kökenden gelen ve daha fazla toplumsal adalet için mücadele eden bir toplanma hareketi olarak algılamaktadır. DIE LINKE, tek

bir insanın özgür gelişiminin, herkesin özgür gelişiminin şartı olacağı dayanışmacı bir toplum istemektedir. İçinde insanların köken ve ten rengine, din ve vatandaşlığına, cinsiyet veya cinsel tercihi bakılmaksızın eşit hak ve şanslara sahip olduğu açık bir toplum istemektedir.

DIE LINKE, daha fazla demokrasiye cesaret etmek ve temel hak ve özgürlüklerin genişletilmesini istemektedir. Yurttaşlar, halk oylamaları ve benzeri araçlarla yaşam koşullarının şekillendirilmesine katılma olanaklarına kavuşmalıdırlar. Politik angajman kendisini sadece bir partiye üye olmakla değil, hükümet dışı örgütlerde ve sosyal hareketlerde çalışmakla da gösterir. DIE LINKE, parlamento dışı hareketlerin taleplerini üstlenecek ve onların politik karar süreçlerine katılmalarını destekleyecektir.

DIE LINKE, kapitalizmi eleştiren geleneksel örgütlerin hatalarını tekrarlamayacak ve kendisini küresel kapitalist sisteme bağlatırmayacaktır. DIE LINKE, üyelerinin bağış ve aidatları ile yasayla düzenlenmiş devlet teşviklerine dayanır.

Parlamento üyeleri, parti organlarının demokratik kararlarına ve seçim öncesinde verilen sözlere bağlıdırlar. Diğer partilerin temsilcilerinin tersine, tröstlerin ve iktisadî birliklerin lobicileri olarak çalışmazlar.

DIE LINKE; halkların barış içerisinde birlikte yaşamalarını savunur. Dış politikanın, barış politikası olmasını ister ve itilâflardan kaçınmak için önleyici politika talep eder. Piyasalar ve hammaddeler üzerine sürdürülen emperyalist savaşları kınar ve halkların kendi zenginliklerini kendilerinin kullanma hakkını savunur. Uluslar arası hukuka ve nükleer silah kullanmama sözleşmesine uyulmasında ısrar eder. Atom güçleri kendi nükleer cephanelerini boşaltmadıkları sürece, diğer devletler de atom silahları temin edeceklerdir.

DIE LINKE, demokratik sosyalizm taraftarıdır. Kapitalizm, tarihin sonu değildir. Yasa ve kurallar zayıf, güçlünün keyfiyetinden koruyarak özgürleştirdiğinden, deregülizasyon yerine regülizasyonu savunur. Toplumun ahlâkî temel değerleri iktisatta da geçerli hale getirilmelidir. Yasa ve kurallar, sermaye değerlendirmesinin, Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası'nın talep ettiği gibi, toplum yararına mükellef olmasını güvence altına almalıdır.

İktisatın ve varlık ihtiyatının anahtar alanları kamu mülkiyetine geçirilmeli ve demokratik kontrol altına alınmalıdır.

DIE LINKE, kadın ve erkeklerin eşit hale getirilmesi için mücadele eder. Kadın hareketini, politik kökenlerinden birisi olarak görür. Bu nedenle bireysel yasal haktan hareket eden sosyal güvenlik sistemleri için mücadele eder. Bu, sosyal, vergi ve çalışma hukuku için de geçerli olmalıdır. DIE LINKE, kadının ücret politikasında eşit hale gelmesini ister. Almanya'da kadınların daha az ücret almaları kabul edilemez.

DIE LINKE, Doğu ve Batı'da eşit yaşam koşullarının gerçekleştirilmesini ister. Düşük ücretler ve daha uzun çalışma süreleriyle işsizliğin aşılabacağını iddia eden neoliberal tez, Doğu Alman eyaletlerindeki gelişmeler tarafından açıkça çürütülmüştür. İşsizlik yeni eyaletlerde, Batı'dan iki kat fazladır. DIE LINKE; Doğu ve Batı'daki insanların gelir, sosyal hizmetler ve emekli aylıkları konusunda eşit muamele görmeleri için uğraş verir. Doğu Almanların olumlu kültürel ve sosyal deneyimleri ile daha uzun süreli birlikte öğrenim görme, bütün Almanya'ya yayılmalıdır.

DIE LINKE, ücretli işin, çalışma sürelerinin kısaltılmasıyla ve öncelikle kamu alanı ile kamu tarafından teşvik edilen istihdam sektörü gibi, toplumsal yararı olan alanlarda işyerleri yaratılarak daha adil dağılımını ister. Herkese, çalışma yaşamına katılma olanağı veren bir iktisat düzenini savunur. Teşvik etmek istediğimiz klasik ücretli işlerin ötesinde yararlı işler olmasına rağmen, zorla işsiz bırakılma, yalnızlığa ve dışlanmaya yol açan bir şiddet eylemidir. Birlikte yaratılan zenginliğin dağılımı, ölü sermaye yerine, canlı emeği mükâfatlandırılmalıdır. İskandinav ülkeleri örneğinde bir iktisat politikası, yüksek istihdam ile sıkı örülmüş bir sosyal ağı birbirleri ile bağlantılı hale getirir. Bu ülkelerde eğitime, araştırmaya ve kamusal altyapıya yapılan ortalamanın üzerindeki yatırım ve hizmet yetisi yüksek olan kamu hizmetleri, iyi ekonomik gelişmenin ve artan refahın temelini oluşturmaktadır. DIE LINKE, devlete görevlerini yerine getirme olanağını veren bir maliye ve vergi politikası taraftarıdır. Daha adil vergilerle yüksek gelirleri ve büyük varlıkları, devlet görevlerinin yerine getirilmesinin finansmanına katılmasını talep eder. En zengin Almanların para varlığının yüzde beşlik vergiye tabi tutulması, kamusal kasalara ek olarak her yıl yüz milyar Avro'nun akmasını sağlar.

DIE LINKE, kamu varlıklarını satan ve halkın malını elinden alan bir politikayı sona erdirecektir. Neoliberal özelleştirme yerine, eğitim ve sağlık, su ve enerji tedariki, şehir gelişimi ve konutlar, kamuya ait kitlesel ulaşım ile kültürün önemli bölümleri için toplumsal, yani devlet ve yerel yönetim sorumluluğu ister. Seçilmiş temsilciler yerel gereksinimin sağlanmasını şekillendirebilmelidirler. Kamu hizmetlerinde personel sayısının azaltılması işsizliği artırmaktadır. Diğer sanayi toplumları –ABD, Büyük Britanya ve İskandinav ülkeleri- ile karşılaştırıldığında, çalışanların toplam sayısına oranla kamu hizmetlerinden en az insanın çalıştırıldığı ülke Almanya'dır.

DIE LINKE, sanayi toplumunun ekolojik yeniden yapılanması taraftarıdır: gelecek kuşakların yaşam temelini güvence altına alabilmek için sürdürülebilir bir iktisatı geliştirmeli ve atmosferi, suyu ve toprağı daha sorumlu bir biçimde kullanmalıyız. Hava ve suyun kirlenmesinde en fazla payı olan ileri sanayi ulusları, doğal kaynakları kullanım biçimlerini esaslı bir şekilde değiştirme yükümlülüğü altındadırlar.

DIE LINKE, nükleer enerjiden elektrik üretilmesini reddeder. Çevre, azalan ve pahalılaştıran enerji taşıyıcıları üzerine verilen uluslar arası paylaşım mücadelesine kurban edilmemelidir. Enerji tedarikinin sorunları artmaktadır. Enerji herkes için ödenebilir ve kazanımı çevre koruyucu olmalıdır. Bu nedenle enerji iktisatı, kapitalist kâr düşüncesinin boyunduruğu altına girmemelidir. Enerji fiyatları devlet tarafından onaylanmalıdır. Çevre koruyucu enerji taşıyıcıları ve teknikleri, nükleer tekniğin ve adım adım da fosil yakıtların yerini almalıdır.

DIE LINKE, iktisat demokrasisi taraftarıdır. Bağımlı çalışanlar ve sendikaları aynı diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi politik grev, yani genel grev hakkına sahip olmalıdırlar. Çalışanların işletmelerdeki etki ve kararlara katılım hakkı genişletilmelidir. Bir işletmenin geleceği ile ilgili yaşamsal kararlar hakkında işletme çalışanları oylama ile karar verebilmelidirler. DIE LINKE, tam gün çalışanlar, güvencesiz işlerde çalıştırılanlar ve işsizler arasında yenilenen bir dayanışma anlayışı için uğraş verir.

Kapitalist iktisat düzeni, varlıkların bir azınlığın elinde yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Dünya gayri safi hasılasının yarısını beşyüz tröst kontrol etmektedir. Ekonomik gücün

bir arada toplanması, demokrasiyi tehdit eder. Demokratik meşruiyeti olmayan bir güç, toplumsal koşulları belirlememelidir. DIE LINKE, politikanın birincilliğini ister. Aşırı yoğunlaşan iktisat alanları yeniden çözülmelidirler. Bu nedenle tekel yasalarını sertleştireceğiz. Piyasa ve rekabet etkisini ancak böyle geliştirebilir ve toplumsal refahı artırabilirler. Piyasa ve rekabet sadece etkin bir iktisata yol açmakla kalmaz, iktisadî kararların desantrealizasyonuna ve böylelikle ekonomik gücün sınırlandırılmasına yol açarlar. Bu nedenle DIE LINKE, 10 milyon Avro'dan az ciro yapan toplam 2,9 milyon işletmenin ve Almanya'da on kişiden az çalışanı olan bir milyondan fazla küçük işletmenin teşvik edilmesinin öncelikli hale getirilmesini ister.

DIE LINKE, sosyal hak budanımına karşı direniş gösterir. Sosyal devleti iyileştirmek ve sosyal güvenlik sistemlerini, değişen çalışma dünyasının geleceğinin gereklerine karşı ayakta durabilecek şekilde yenilemek ister. Yenilenme, tüm gelir türlerinden alınacak kesinti ile finanse edilecek yurttaş sigortasını temel alır. Yurttaş sigortasıyla, emeklilik güvencesi yeniden sağlam ayaklar üzerine oturtulabilir. Emeklilerin yaşlılıkta yoksullaşmalarının engellenmesi ve yaşlılıkta, giderek adil olmayan bir gelir dağılımına karşı mücadele, merkezî planda yer alır. Yasal asgarî ücret ve yaptırımsız sosyal temel güvence, güvenlik sistemlerine yeterli sürede ödemede bulunmamış olanlar da dahil, herkese insan onuruna uygun bir yaşamı olanaklı hale getirebilir. İşsizlerin korunma hakları genişletilmelidir. DIE LINKE burada kendisine demokratik sosyal devleti klavuz alır ve yoksulluktan koruyan ve demokrasiye katılımı olanaklı hale getiren sosyal asgarî standartlar için mücadele eder.

DIE LINKE, eğitimde fırsat eşitliği taraftarıdır ve her türlü elitist dışlamaya karşıdır. Çocuk yuvasından, yaşam boyu süreç olarak öğrenime kadar bütün kurumsal, maddî ve kültürel çerçeve şartları, herkesin kendi beceri ve yeteneklerini geliştirebilecek ve kullanabilecek bir biçimde şekillendirilmelidir. DIE LINKE, küçük çocuk eğitimine, ücretsiz çocuk yuvalarına ve tam gün çocuk yuvalarının öğrenim standartlarına daha fazla yatırım talep eder. Bunlar, çocukların okula başlamadan, kökenlerinden bağımsız eşit öğrenim koşullarını elde etmelerini güvence altına almalıdırlar. DIE LINKE, üç aşamalı okul sisteminin terk edilmesi ve yerine bütünleştirici tüm okul sisteminin yerleştirilmesi için uğraş verir.

DIE LINKE, bilgilenme özgürlüğünü savunur. Kitlesele iletişim araçları üzerinde kuru-

lacak her türlü tekele karşı çıkar. Kamu radyo ve televizyon yayınlarının güçlendirilmesi ve yurtiçi basın özgürlüğünün genişletilmesi ile basın ve kültürel çeşitlilik teşvik edilmelidir. Yayıncı ve politik güçlerin içiçe geçmesi, demokrasi için tehdit unsurudur. Bilgilerin üretimi, dağılımı ve kaydı tekellerde yoğunlaşır ve insanlığın kolektif hatırası yazılı veya audio-visüel olarak özelleştirilirse »Enformasyon Kapitalizmi« sıradan bir fiksiyon olmaktan çıkar, tehdit edici gerçek haline gelir.

DIE LINKE, birleşmiş bir Avrupa ister. Bu vizyonun sadece sosyal devlet temelinde gerçekleşeceği bilincindedir. Avrupalıların birlikte yaşamı, temel hak ve özgürlükler, ücretler, sosyal hizmetler, vergiler ve çevre korunması konusunda asgarî standartları belirleyen, »Dumping-Rekabetini« yasaklayan antlaşmalar ve yasalarla düzenlenmelidir.

Politik itilafların ve toplumsal mücadelelerin Avrupa'lılaşmasına verilecek olan yanıt, neoliberallerin Avrupa'sına karşı politik alternatifler geliştiren Avrupa Sol Partisi'dir.

DIE LINKE, yerel meclisler ve eyalet parlamentolarında, Federal ve Avrupa Parlamentosu'nda ve parlamento dışı hareketler içerisinde hedefleri için mücadele eder. Neoliberal politikaya karşı çıkar ve hegemonyasını kırmak ister. Bunun için devrin zihniyetini değiştiren bir politika gereklidir. Protesto, şekillendirmeye katılım ve kapitalizmin ötesindeki alternatifler, solun çalışmalarında stratejik bir birlik oluştururlar. DIE LINKE, insanların yaşam koşullarını iyileştirebilir ve alternatif gelişme yolları açabilirse, hükümet sorumluluğunu üstlenir. Ama, başka partilerle sadece ilkeleri temelinde koalisyona girer. Kamusal gereksinim kurumları özelleştirilmemelidirler. Federal, eyalet düzeyinde ve yerel yönetimlerde personel azaltımı genel olarak durdurulmalı ve sosyal hizmetlerin azaltılması engellenmelidir.

Sermayenin egemenliğine karşı, demokratik ilerleme ve büyük bir çoğunluğun yaşam şartlarının iyileştirilmesi ancak geniş bir reform birliği ile sağlanabilir. İplerinden koparılmış, neoliberal kapitalizme karşı bütün dünyada direniş şekillenmektedir. Almanya'da da, insanların daha barışçıl, daha adil, daha ekolojik ve daha sosyal birlikte yaşamalarını isteyen herkes, yeni sol partinin oluşumuna omuz vererek katılmaya davetlidir.

EK II: PROGRAMATİK KÖŞETAŞLARI**DIE LINKE PROGRAMATİK KURULUŞ BİLDİRGESİ**

*Linkspartei.PDS ve WASG Parti Yönetim Kurullarının 10 Aralık 2006 tarihinde yapılan ortak toplantıda karar altına aldıkları tasarı - Tasarı 24 - 25 Mart 2007 tarihlerinde paralel yapılan parti kurultaylarında ufak değişikliklerle kabul edilmiştir.
Çeviri: Murat Çakır*

Programatik Köşetaşları, Sol Parti.PDS ile WASG'nin yeni bir parti yolunda, üzerinde anlaştukları ortaklıkların ölçüsünü yansıtmaktadırlar. Bu ortaklıklar, solun yeni partisini kurmak için yeterli derecede sağlam bir temel oluşturmaktadırlar. Bizler, yeni partimizi kuran güçlerin farklı geleneklerini, deneyimlerini ve yetilerini koruyacak ve geliştireceğiz. “Programatik Köşetaşları” yeni solun tamamlanmış bir parti programı değildir. Böylesi bir programı oluşturma çalışmalarına herkesi davet etmekteyiz. Analize, politikaya, dünya görüşüne ve stratejiye, çelişkilere ve ortaklıklara karşı olan farklı yaklaşımları üretken bir biçimde ele alacağız ve yeni partinin gücü olarak geliştireceğiz.

Birlikte, Almanya'da şimdiye kadar olmayan – solu birleştiren, demokratik ve sosyal, feminist ve antiataerkil, açık ve çoğulcu, tartışmacı ve hoşgörülü, antiırkçı ve antifaşist, tutarlı bir barış politikası savunan bir partiyi oluşturmak istiyoruz. Biz, dünyanın her tarafında “Başka bir dünya olanaklıdır” diyerek mücadele eden hareketlerin bir parçasıyız.

I. BİRLİKTE BAŞKA BİR POLİTİKA İÇİN

Almanya Federal Cumhuriyeti zengin bir ülkedir. Ancak toplumsal zenginliğe ve yaşam şanslarına katılım eşit dağılmamıştır. Halbuki adalet, demokrasi ve barış içerisinde bir yaşam için yeni ve artan olanaklar mevcuttur. Ama bu olanaklar yok edici süreçlerle bloke edilmektedirler. Bu süreçler uluslararası malî piyasaların önceliği ve egemenlerin, sosyal düzenleme altındaki kapitalizm politikalarından, piyasa radikali, neoliberal politikalara geçişleri ile oluşan aşırı sermaye yoğunlaşmasının sonuçlarıdır.

Toplumumuz, dünyadaki diğer toplumlar gibi kitlesel işsizlik, ekonomik ve kültürel bölünmelerden etkilenmektedir. Doğanın yok edilme süreci giderek daha tehdit edici boyutlara ulaşmaktadır. Savaş, yeniden politikanın aracı haline getirilmiştir. Emperyal politikalar ve fundamentalizm birbirlerini karşılıklı olarak güçlendirmektedirler.

Dizginleri koparılmış kapitalizme karşı olan alternatifimiz, toplumun dayanışmacı yenilenmesi ve tutarlı demokratik şekillendirilmesidir. Bireysel yaşam tasarılarının çeşitliliğini ve cinsiyetlerin geleneksel rollerinin kırılmasını, maddî ve sosyal güvenceyle kollektif olarak garanti altına alınması gereken birey gelişimi için bir şans olarak algılamaktayız. İşsizliği bireysel bir sorunmuş gibi gösteren “talep ve teşvik etme” politikalarına karşı çıkıyoruz. Bunun yerine her insana işi ve kişilik gelişimini olanaklı hale getirecek temel koşullar için

mücadele veriyoruz. Sosyal adaletli bir toplum için köklü politika değişikliği, çok eski bir değer olan dayanışma düşüncesini yeni toplumsal meydan okumalarla bağlantılı hale getirmeyi gerekli kılmaktadır.

Yeni sol partide alternatif politikaların temel düşüncelerini bir araya getirmek istiyoruz. Sosyal hakların budanmasına karşı, insancillaştırılmış bir çalışma yaşamında işin daha adil dağılımı ve yenilenen dayanışmacı bir sosyal devlet için verilen mücadele, WASG kuruluş programında yer alan hareket noktasıdır. Bu konuda mutabık olan Sol Parti.PDS, Chemnitz Parti Programında yazılı olan ve demokratik sosyalizmin hedef, yol ve değerler sistemi olarak tarihsel anlayışını ve temel özgürlük ve sosyal hakların birliği anlayışını, ortak sol partinin profiline taşımaktadır.

Demokrasi, özgürlük, eşitlik adalet ve dayanışma bizi yönlendiren temel değerlerdir. Bu değerler barış, doğanın korunması ve emansipasyon ile koparılamayacak bir biçimde bağlantılıdır. Demokratik sosyalizmin düşünceleri, solun politik hedeflerinin gelişmesindeki merkezî yön tasavvurlarını teşkil etmektedirler.

DIE LINKE. Politik eylemini hedef, yol ve temel değer yönlendirmelerinden türetir. Özgürlük ve sosyal güvenlik, demokrasi ve sosyalizm birbirlerini gerektirirler. Bireysel özgürlüğün olmadığı eşitlik, mahcuriyet ve bağımlılıkla sonuçlanır. Eşitliğin olmadığı bir özgürlük ise, sadece zenginlerin özgürlüğüdür. Başkalarını ezen ve sömüren insan da özgür değildir. Kapitalizmi bir dönüşüm süreci içerisinde aşmak isteyen demokratik sosyalizmin hedefi, ötekinin özgürlüğünün sınır olmadığı, aksine herkesin özgürlüğünün koşulu olduğu bir toplumdur.

Bu amaçla insanın insan tarafından sömürülmesine ve patriarkal ve ırkçı baskıya karşı mücadele etmek için bugün ve buradan yola koyulmaktayız.

Toplumsal bölünmelerin ve yanlış gelişme yolunun aşılmasının koşulu, tüm yaşam alanlarının geniş demokratikleştirilmesidir. İktisatın demokratikleştirilmesi, her türlü mülkiyet biçimi üzerindeki tasarruf hakkının sosyal kıstaslara tabii kılınmasını gerektirmektedir. Öncelikle yapısal belirleyiciliği olan büyük şirketlerdeki kâra yönelik özel tasarruf hakkı,

kamu menfaatine ters düşmesi durumunda geniş demokratik ittifaklar, karara katılım hakkı ve sosyal devlet düzenlemeleriyle geri püskürtülmelidir.

Bunun nasıl somut olarak gerçekleştirilebileceği konusunda geniş bir tartışma başlatacağız. Bu bağlamda demokratik politik ve var olma güvencesinin temeli olarak kamusal mülkiyetin nasıl genişletilebileceğini ve hem toplumsal açıdan, hem de etkin bir biçimde nasıl şekillendirileceğini ve kullanılabilirliğini açıklığa kavuşturacağız.

Federal Cumhuriyet'te Anayasa, mülkiyetin kamu menfaatine hizmet etmesinin yasa ve kurallarla güvence altına alınmasını talep etmektedir. Anayasa'nın 14. ve 15. maddeleri, ekonomik gücü politik güç olarak yoğunlaşmasını engellemek için olanaklar tanımaktadır. Bu maddelere göre, iktisatın merkezî alanları kamu mülkiyetine geçirilebilirler. DIE LINKE. İktisatın ve var olma güvencelerinin merkezî alanlarının, daha fazla demokratik kontrolü ve şekillendirmeyi olanaklı hale getirmek için, genelin esenliğini sağlamak amacıyla nasıl kamusal mülkiyet biçimlerine geçirilebileceği konusunda somut öneriler hazırlayacaktır. DIE LINKE. özelleştirme ve tekelleşme yoluna devam etmek yerine, farklı mülkiyet biçimlerinin var olmasını etkin ve demokratik iktisatın temel olarak görmektedir.

Çağdaş bir sosyal devletin yaratılmasında sol politikaların görevi, insanların hastalık, yaşlılık, işsizlik ve yoksulluk gibi büyük yaşam rizikolarından sürekli olarak korunmalarını sağlamaktır. Sağlık, su ve enerji tedariki, kentlerin ve taşra bölgelerinin gelişimi, yeterli derecede ödenebilir konut, kamu kitle ulaşım araçları, ücretsiz eğitim ile kültür ve bilimin gelişip, yaygınlaşması üzerine olan toplumsal sorumluluk bu görevin içerisinde. Politikanın önceliği yeniden yaşama geçirilmelidir. Solun seçilmiş temsilcileri bu bağlamda var olma güvencesinin şekillendirilmesi için uğraş vermelidirler.

Partimiz, politik yön değişimini stratejik hedefi haline getirir. Bunu yapabilmek için Demokratik Almanya Cumhuriyeti ve Almanya Federal Cumhuriyeti'ndeki sol pratiğin tarihiyle eleştirel ve dayanışmacı bir hesaplaşmaya gereksinimiz vardır. Bilinçli olarak aydınlanma ve demokratik sosyalizmin, işçilerin ve kadınların özgürlük hareketlerinin, nükleer enerji karşıtı ve çevre korumacı hareketlerin, barış hareketinin, küreselleşme karşıtı girişimlerin, sosyal forumların, devlet baskısına karşı çıkan temel hak ve özgürlükler hareket-

lerinin geleneklerine sahip çıkmaktayız. Faşizmi ortaya çıkaran koşulların yok edilmesi için mücadele edenlerin angajmanına katılıyoruz. Kapitalizmin sosyal ve refah devleti anlayışı çerçevesinde sınırlandırılması uğraşlarına da, kapitalist mülkiyet ve egemenlik ilişkilerinin aşılması denemelerine de saygı gösteriyoruz.

Tarihten öğrendik: farklı düşünenlerin düşüncelerine saygı, kurtuluşun önkoşuludur. Her türlü diktatörlüğü reddediyor ve stalinizmi, sosyalizmin kötüye kullanılması olarak görüp, reddediyoruz. Özgürlük ve eşitlik, sosyalizm ve demokrasi, insan hakları ve adalet bizim için ayrılmaz bir bütündür.

II. BAŞKA BİR DÜNYA GEREKLİ

20. Yüzyıl'ın altmışlı ve yetmişli yıllarında dünya çapında etkin, öncelikle ekonomik bir kriz gelişti. Devlet sosyalizminin hantal planlı ekonomilerinin büyüme oranları aşırı derecede düştü. Petrol krizi, kapitalist dünya ekonomisinin giderek daha krizli gelişiminin başlangıcını işaret ediyordu. Sömürgecilikten kurtulan Güney'in umutlarla başlayan gelişmiş ülkeleri yakalama süreci, bir çok bölgede geriye doğru döndü. Aynı dönem içerisinde daha fazla özgürlük, dayanışma ve demokrasi için mücadele veren hareketler oluştu. O dönem Batı'daki öğrenci hareketlerinin, Yunanistan, İspanya ve Portekiz'deki faşizmlerin aşılma, Vietnam ve Portekiz sömürgelerindeki kurtuluş hareketlerinin zafer dönemiymişti. Buna karşın Şili'deki egemenler sosyalist gelişmeyi kanlı bir biçimde bastırdılar. Aynı dönemde reel sosyalizmdeki durgunluk tandansları güçlendi. Prag İlkbaharı'nın şiddet kullanılarak sona erdirilmesi, dünya çapında demokrasi ile sosyalizmin bağlanabileceğine olan umutları yıktı. Kapitalist ülkeler krizden çıkış yolu olarak çözümü neoliberalizmde ve sosyal devlet "zincirlerini" kırmakta gördüler. En büyük karşıt güç olan Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla, dizginlerinden koparılmış piyasanın yıkıcı tandansları hiç bir engel görmeden geliştiler. Günümüzde artık transnasyonal tröstler ve malî piyasalar toplumsal gelişmeyi giderek daha çok belirler hale geldiler.

Neoliberalizm özgürlük adına hareket ettiğini açıklıyor. Ama tam tersine bütün yaşam alanları sermaye birikiminin ve malî piyasalardaki hisse senedi kurlarının artışının boyunduruğu altına sokuluyor. Neoliberal güçler daha az devlet talep ediyor ve sosyal devleti dayatmacı bir rekabet devleti lehine yok ediyorlar. Bir taraftan demokrasiye dayandıklarını söylüyorlar, ama diğer taraftan da sendikaları ve diğer demokratik örgütlenmeleri ile

hareketleri zayıflatmaya çalışıyorlar. Özelleştirme, düzensizlik ve bütün yaşam alanlarının piyasa boyunduruğu altına girmesine neden olan dayanışma karşıtı bir politika izliyorlar. Yeni emperyal savaflara girerek, her geçen gün terör tehlikesini körüklüyorlar. Fırsat eşitliğini teşvik etmek yerine, yukarı ile aşağı arasındaki uçurumu derinleştiriyorlar. Düşük ücret sektörleri yaygınlaşıyor. Artan kârlılıkla, süreklileşen kitlesel işsizlik peşpeşe geliyorlar. Halkın geniş kesimleri giderek demokratik katılımdan uzaklaşıyor.

Bir çelişki giderek güçlenmekte: bir tarafta üretkenlik, eğitim düzeyi, ekonomik ve teknolojik randıman yetisi, uluslararası iş bölümü, emansipasyon ve bireysel gelişme şimdiye kadar olmadığı düzeye ilerlemekte. Yoksulluk, açlık, susuzluk, varoşlardaki yaşam, okumazma bilinmemesi ve bir çok hastalık aşılabılır. Cinsiyetler arasındaki geleneksel işbölümü ve kökleşmiş aterkil tavırlar artık tarihsel olarak aşılmış durumda. Doğa ile esaslı bir yeni ilişki mutlaka gerekli ve olanaklıdır. Tüm halkların ve bölgelerin barış içerisinde küresel dayanışmacı bir gelişimi, özgürlerin ve eşitlerin dünya toplumu 21.Yüzyıl'ı belirleyebilir.

Ancak diğer tarafta modern kapitalizmin egemenlik ve mülkiyet yapılanmaları bu olanakları engellemektedirler. Sermayenin kâr beklentisi uluslararası malî piyasalar aracılığı ile engelsiz bir biçimde dünya çapında etkin olmuştur. İşyerini kaybetmek, reel gelir kaybı ve güvencesiz çalışma koşulları bir çok insan için gündelik yaşamın gerçekliği haline gelmiştir. Üretim ve istihdamın sermaye ihtiyaçlarına yönelik esnekleştirilmesi aile ve topluluk yaşamını yok etmektedir. Kamusal mülkiyet özelleştirilerek, politik düzenlemeden koparılmaktadır. Sosyal güvence sistemlerinin budanması daha hızlı bir biçimde sürdürülmektedir. Bir çok ülkedekinin aksine ülkemizde, işsizlik ve yoksulluğun geriye püskürtülmesini sağlayacak olan olanaklar kullanılmamaktadır. Toplumun açık olarak sınıflara bölünmesi diğer baskı ilişkileri ile paralel olarak yürümektedir: Tüm eşitlenme uğraşlarına rağmen erkeklerin imtiyazlı konumu yapısal olarak kırılmamıştır. Farklı kökenden, ten renginden, cinsel yönelimden ve dinden olan insanlar ayrımcılığa uğratılmaktadırlar. Irkçılık ve anti-semitizm artmaktadır.

Küresel kapitalizm çevre krizini derinleştirmektedir. Kapitalist iktisatın kalbi borsa kurallarının hareketine göre atmaktadır. Bu, doğanın uzun vadeli devirlerine terstir. Çevre koruma teknolojilerinin yüksek gelişmişliğine rağmen, ekonomi ve yaşam tarzlarının doğaya uyum sağlaması için hiç bir yerde çaba gösterilmemektedir.

Neoliberal kapitalizm, demokratiksizleştirme demektir. Uluslararası malî fonlarda, transnasyonal tröstlerde ve küresel kapitalizmin –Dünya Ticaret Örgütü, IMF, Dünya Bankası gibi- supranasyonal örgütlerinde müthiş bir güç çokluğu yoğunlaşmıştır. Bunlar her türlü demokratik kontrolden uzaktır. Böylelikle demokrasinin özü boşaltılmaktadır. İlan edilen sözde “Teröre karşı savaş”la temek hak ve özgürlüklerin kütesel kısıtlanması gerekçelendirilmektedir. Giderek çekinilmeden egemenliğin barbarca metodları kullanılmaktadır.

Avrupa Birliği ile ortak toplumsal mücadeleler, barış, sürdürülebilir bir iktisat ve demokrasi taraftarı, ırkçılık ve milliyetçilik karşıtı hareketler için, sınıf savaşımı için yeni bir alan oluşmuştur. Avrupa’da sermayenin özgür hareketi, işletmelerin başka yerlere taşınılabirliği ve iş gücünün serbest dolaşımı büyük ölçüde gerçekleşmiştir. Ancak sendikaların, demokratik girişimlerin, barış, kadın ve çevre hareketlerinin birleşimi daha başlangıç aşamasındadır. Birleşik Avrupa Solu/Kuzey’in Yeşil Solu (GUE/NGL) fraksiyonu, Avrupa Parlamentosu seçimleri sonrasında oluşmuş ve soldan yürütülen bir Avrupa politikasına parlamenter profil verilmesine katkıda bulunmaktadır. Avrupa Sol Partisi ile, Avrupa’nın çeşitli sol parti üyelerinin ortak politik hareketini sağlayacak bir güç harekete geçmiştir. Avrupa Sosyal Forum’ları ve Avrupa sendikal hareketi giderek daha etkin bir biçimde toplumsal ve politik ihtilaflara müdahale etmektedirler.

ABD öncülüğünde yürütülen emperyal politika, tüm dünyanın sermaye birikiminin boyunduruğu altına girmesini, enerji taşıyıcıları ile hammaddelere engelsiz ulaşımın sağlanmasını ve egemenlik ile etki alanlarının genişletilmesini hedeflemektedir. Uluslararası hukukun saldırı savaşlarını yasaklayan normu fesh edilmiştir. NATO ve AB küresel müdahale ordularını favorize etmektedirler. Sözde terörizme karşı haçlı seferi adına binlerce suçsuz insanın yaşamı kurban edilmektedir. Şiddet spirali giderek daha fazla terör eylemi yatkınlığına, emperyal egemenliğe karşı insanlığı hiçe sayan yanıtlar verilmesine ve zengin ile yoksul ülkeler arasındaki uçurumun derinleşmesine neden olmaktadır.

III. ALTERNATİFİMİZ: KAPİTALİZMİN DİZGİNSİZLEŞTİRİLMESİNE KARŞI SOSYAL, DEMOKRATİK VE BARIŞÇIL DÖNÜŞÜM

Başka bir politika gerekli ve olanaklıdır. Yeni sol, çağımızın meydan okumalarına – artan uluslararası içiçe geçişlere, kronik kütesel işsizliğe, sosyal güvenlik sistemlerinin krizine, kaynakların sınırlılığına ile doğanın ekolojik yük sınırına ve toplumun yaşlanma yapısının değişimine, kendi yanıtlarını vermektedir. Sınırlı ekonomik potansiyeller nedeniyle halkın

güvenlikten, kendi kaderini tayin hakkından ve yüksek yaşam kalitesinden feragat etmesi gerektiği iddialarını reddediyoruz.

Yeni sol, sermaye birikiminin iktisat ve toplum üzerindeki hükümlerini bitirmek ve çağımızın meydan okumalarını alternatif bir gelişme yoluyla karşılamak için kapsamlı bir toplumsal yeni yapılanmanın programatik çerçevesini çizmektedir. Bu, politikada yön değişikliği ve demokrasinin yenilenmesi programıdır. Hedeflerimiz şunlardır:

- Toplumsal yaşamın şekillendirilmesinde herkese eşit olanaklar garanti edecek bir toplumun demokratikleştirilmesi. Ataerkil baskıya, ırkçılık, antisemitizm ve aşırı sağcılığın her şekline karşı mücadele bunun bir parçasıdır.
- Çalışmanın ve iktisatın sosyal şekillendirilmesi: Bu hedefin merkezinde her zaman olduğu gibi, herkesin gelir getiren bir çalışmaya ve bunun sosyal şekillendirilmesine katılım olanaklarının sağlanması durmaktadır. Bu, çeşitli diğer faaliyetlerin koşulu ve temelidir.
- Mülkiyetin her türlü şeklini sosyal kriterlerin hükümlerine altına sokan bir iktisat demokrasisi. Var olma güvencesinin kamusal mülkiyette ve sorumlulukta olmasını, dayanışmacı bir toplumun vazgeçilmez bir temeli olarak görmekteyiz.
- Çağdaş kamusal hizmetler, dayanışmacı güvence sistemleri ve toplumun ekolojik yeniden yapılanması temelinde, güvenli bir biçimde kendi kaderini tayin hakkının dayanağı olan yeni dayanışma.
- Barışın, kolektif güvencenin ve dayanışmacı gelişimin, değişen bir Avrupa Birliği'nin katkı sunacağı uluslararası bir düzen.

Biz, herkese toplumun şekillendirilmesine ve özgür, sosyal güvenceli ve dayanışmacı bir yaşama eşit katılımını olanaklı kılan bir toplum için mücadele veriyoruz. Bunu olanaklı kılan özgürlük emtialarının arasında tek tek her bireyin toplumdaki kararlara sosyal ve eşit katılımı, var olmayı güvence altına alacak anlamlı iş, öğrenim ve kültür, kaliteli sağlık hizmetleri, yaşam risklerine karşı sosyal güvence ve insanlığın büyük bir bölümü için her-

gün besin değeri yüksek ve sağlıksız maddelerden arındırılmış gıdalara ulaşım hakkı durmaktadır. »İnsanın aşağılanan, esirleştirilen, terk edilmiş ve hor görülen bir varlık olmasına neden olan« (Karl Marx) bütün mülkiyet ve egemenlik ilişkilerinin aşılması gereklidir. Bu bağlamdaki bir toplum ve bugünkü toplumdan başlayarak, onun ötesini gösteren emansipatif ve transformatik süreçten bir çoğumuzun anladığı demokratik sosyalizmdir.

1. ÇALIŞMA: BAĞIMLILIK VE REKABET KOŞULLARI YERİNE, KENDİ KADERİNİ TAYİN EDEREK VE DAYANIŞMACI BİR BİÇİMDE

Çalışma günümüzde, bir tarafında kendini geliştirme uğraşı, diğer tarafta da sömürü ve güvencesizlik ikilemi içerisinde. Çalışma ilişkilerinin belirli bir kısmı, bağımlı çalışanların kendi sorumluluklarıyla belirlenmektedir. Ama aynı zamanda sosyal güvencesizlik, kitlesel işsizlik, düşük ücretler, aşırı bağımlılık ve baskı yaygınlaşmaktadır. Düşük ücretli işlerde çalıştırılan göçmenlerin oranı son derece yüksektir.

Biz, her kadın ve her erkeğin var olmalarını güvence altına alacak bir işe sahip olacağı bir toplumu hedeflemekteyiz. Gelir getiren bir iş, aile içerisinde çalışma, toplumun şekillendirilmesi için yürütülen çalışmalar ile kültürel ve sosyal yaşama katılım herkes için olanaklı olmalıdır. Toplumsal açıdan gerekli olan faaliyetler ve toplumsal yaşama aktif ve etkin bir biçimde katılabilme fırsatları eşit şekilde dağılmalıdır. Bunu yeni tip bir tam istihdamla gerçekleştirmek istiyoruz.

Çalışmanın ve toplumsal yaşam fırsatlarının yeniden örgütlenme hedefine ulaşmak için, malî piyasaların gücünün geri püskürtülmesini, gelir ve varlık farklılıklarının belirgin bir biçimde azaltılmasını, var olma güvencesi alanlarının kamusal sorumluluk altına alınmasını, kamusal yatırımların yaygınlaştırılmasını, her kadın ve her erkeğe, aile içerisinde çalışma, toplumda angajman gösterme ve kendilerine vakit ayırabilme olanaklarını sağlayacak şekilde çalışma sürelerinin azaltılmasını, dayanışmacı bir iktisatın mülkiyet biçimlerinin hukuksal ve malî güvence altına alınmasını ve yaygın bir sosyal güvenlik sistemini savunmaktayız.

Ücretli emek için bu, şu anlama gelir:

- Çalışma süresinin azaltılması. Çalışma sürelerinin uzatılmasına karşı çıkıyor ve gelir getiren çalışma süresinin yeni bir dağılım temelinde azaltılmasını talep ediyoruz.

Haftalık, yıllık ve yaşam boyu çalışma sürelerinin azaltılmasını, çalışma sürelerinin isteğe göre seçilmesini, şabbat yılı kolaylığını ve sosyopolitik faaliyetler ve başka tür çalışmalar için ücretli izin sürelerini hedefliyoruz. Emeğin artan üretkenliği sayesinde tüm bunlar, gelirlerin azalması olmaksızın olanaklıdır.

- Ekolojik ve sosyal yeniden yapılanma ile yeni işyerlerinin yaratılması. Bu yeni yapılanmaya yoğunlaşan kamusal gelecek yatırım programları ve teknolojik yenilenmelerin teşvik edilmesi ile eğitim ve öğretimde, bilim ve araştırmada, sanat ve kültürde, kamusal kitle ulaşımında ve var olma güvencesinin diğer alanlarındaki kamu hizmetlerinin gereksinime göre genişletilmesi.
- Ne piyasanın, ne de kamu sektörünün tatmin edebileceği sosyal, kültürel ve ekolojik gereksinimler için, kooperatıf sel unsurları olan ve kamu tarafından teşvik edilen ve şekillendirilen istihdam sektörleri.
- Özellikle istihdam piyasasında şansları olmayanlara yoğunlaşan, aktif bir istihdam politikası. Biz, bu insanlara yoğun kamu kaynakları ve bu kaynakların diğer fonlarla bileşimi sonucunda yaratılacak olağan, sigortalı ve toplu sözleşme çerçevesinde ücretlerin verildiği iş olanaklarının sunulmasını istiyoruz.
- Daha yüksek reel ücretler ve çalışma sürelerinin kısaltılmasıyla, üretkenlik kârlarının kullanılması.
- Var olmayı güvence altına alacak düzeyde asgarî ücret.
- Tüm çalıştırılma ilişkilerinin bütünsel sosyal güvence altına alınması, işin insana uygun hale getirilmesi, toplu iş sözleşmesi otonomisi ve toplu iş sözleşmelerinin genel geçerliliği, işten çıkarılmalarından korunmanın ve tüm çalışanların kararlara katılım hakkının güçlendirilmesi ve kadın ile erkeklerin ücret eşitliğinin sağlanması temelinde olağan çalışma ilişkilerinin gerçekleştirilmesi.
- Düşük ücret rekabetinin her türlü şeklini engellemek ve kamu menfaatine olan hizmetleri güvence altına almak için, Yurtdışından İşçi Alımı Yasası'nın bütün branşlar

için geçerli hale getirilmesi ve Avrupa Birliği Hizmetler Yönergesi'nin esaslı bir reformu aracılığıyla yurtiçindeki sosyal standartların burada çalışanların hepsi için geçerli hale getirilmesi.

- Kamu ihalelerinin sadece yüksek sosyal standartlara uyan şirketlere verilmesi.

Bu hedefleri gerçekleştirmek için sendikalarla olan işbirliğimizi derinleştirmek istiyoruz. Sendikaların yürüttüğü ve işyerlerinin korunmasına, toplu iş sözleşmelerinin tanınmasına ve sosyal haklara yönelik eylemler, tarafımızdan desteklenmektedir.

**2. İKTİSAT VE ÇEVRE: SERMAYE
HÜKÜMDARLIĞI VE ÇEVREYİ YOK EDECEK
BİÇİM YERİNE, KAMU MENFAATINI
HEDEFLEYEN BİR SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK**

Egemen politika, malî piyasaların, transnasyonal sermaye gruplarının, piyasa yönetiminin ve büyük tröstlerin gücünü artırmıştır. Beşyüs tröst, dünya GSMH'nin yarısını kontrol etmektedir. Malî sermayenin güç merkezlerinde kontrol edilemez bir biçimde dünya çapında yatırımlar, işyerleri ve milyarlarca insanın yaşam perspektifleri hakkında kararlar alınmaktadır. Sermaye rantı yeniden tüm ilişkilerin kıstası haline gelmiştir. Günümüzün iktisadî düzeni düşük ücret rekabetine, yoksulluğun göçüne, doğanın zarar görmesine, tehlikeli bir iklim değişimine, aşırı adaletsizliğe ve bir çok insan için sefaletle neden olmaktadır.

Herkes için bağımsız bir şekilde yürütülecek yaşamı ve sosyal şekillendirilmiş bir çalışmayı olanaklı hale getirmek, ekolojik yeniden yapılanmayı başlatmak, sosyal güvenlik sistemlerini yenilemek ve dayanışmacı bir gelişimi küresel çapta olanaklı kılmak için, iktisat ve malî politikalarda esaslı bir rota değişimi gereklidir.

DIE LINKE. demokratik politikanın iktisat üzerindeki öncelliği ile Avrupa Birliği'nde sosyal ve ekolojik değişim için uğraş verir. Alternatif iktisat politikası, şekillendirilen bir politikadır ve sosyal devlet yönelimli politikaların, piyasa zorunlulukları hükümranlığı altına sokulmasına karşı daha fazla ağırlık kazanmasını hedefler. Şekillendiren politika uzun vadeli yapılanma, bilim ve teknoloji politikalarına önemli ölçüde ağırlık tanır. Kâr yapmaya yönelik ticarî faaliyet, yenilenme ve işletme randımanı açısından önem taşır, ama toplumsal kurallar ve engeller altına alınmazsa, yaşam koşullarımızın giderek kötüleşmesine, toplumsal eşitsizlik ve bölünmelerin derinleşmesine yol açar. Bu nedenle DIE LINKE., özel ticarî çıkarların, kararlara katılım hakkı, sendikal karşıt güç ve sosyal devlet düzenlemesi

olmaksızın iktisadî, toplumsal ve ekoloji açıdan zararlı yanlış gelişmelere yol açacağından, piyasa mekanizmaları için yeni toplumsal – ekolojik çerçeveler konulmasını hedeflemektedir. Devletin, daha fazla yatırımlar ve sosyal devletin güvence altına alınabilmesi için paraya ihtiyacı vardır. Yoksul bir devlet sadece zenginlere yarar. Daha yüksek devlet gelirleri, borçların toplumsal açıdan adaletli bir biçimde geriye ödenmesine olanak sağlar.

Biz, toplumsal, ekolojik ve ekonomik sürdürülebilirlik için mücadele ediyoruz. Yaşanması bir dünyanın korunması temel bir sosyal konu ve adaletin merkezî bir sütunudur. Ulusal ve uluslararası alanda hava kirliliğinden, gürültüden, içme suyu kesintisinden, dramatik iklim değişikliklerinden ve doğal kaynakların fiyatlarının artmasından en fazla olumsuz etkilenenler yoksul ve ezilen toplum katmanlarıdır. Doğanın ve çevrenin zarar görmesi sonucunda gelecek kuşakların yaşam temeli talan edilmektedir.

İktisadî ve çevre korunmasına yönelik bir politik yenilenmeyi başlatmak için şu talepleri savunmaktayız:

- Kamusal istihdamı teşvike yönelik gelecek yatırımları programı: Eğitim ve öğretime, araştırma, kültür, ekolojik yenilenme ve kamusal alt yapıya yönelik kamusal yatırımlar yılda 40 milyar Avro'ya yükseltilmelidirler. Böylelikle bir milyon toplu sözleşmeli işyeri yaratılabilir.
- Adil bir vergi politikası: Tröstler ve diğer kârlı şirketler yeniden daha yüksek vergiler ödemelidirler. Eskiden olduğu gibi yeniden varlık vergisi alınmalı, büyük miraslar için miras vergisi yükseltilmelidir. Özellikle varlıklıların ve yüksek geliri olanların faydalandıkları vergi azaltma açıkları kararlı bir biçimde kapatılmalı ve bunlarla mücadele edilmelidir. Hisse senetleri ve gayrî menkul satışlarından elde edilen satış kârlarını, spekülasyon süresi tanımadan vergilendirmeye sokacağız. Gelir vergisinin tavanı en az yüzde 50'ye yükseltilmelidir. Eyaletleri ve yerel yönetimleri, sürdürülebilir bir gelişme için gerekli olan kaynaklarla donatacak bir vergi ve maliye reformu talep etmekteyiz.
- Enerji tedarikinin ekolojik yeniden yapılandırılması: Öncelikli hedef, enerji politi-

kasında desantral yapılanmalara dönüş, enerji ağlarının yeniden kamu mülkiyetine geçmesi ve enerji politikasının demokratik kontrolüdür. Enerji sorunlarının çözümü için enerji etkinliğinin artırılması, enerji kullanımının azaltılması ve yenilebilir enerjilere kesin yönelim zorunludur. Biz, nükleer enerji kullanımından hızla uzaklaşmayı istiyor ve yeni nükleer santrallerin yapılması ile nükleer teknik ihracatını reddediyoruz.

- Doğal kaynakların sürdürülebilir bir biçimde kullanılması. Çevreye zarar veren hammadde ve enerji akımlarından sakınılmalı ve değer kullanımı zincirlerinin kaynak etkinliği artırılmalıdır. Geniş bir çevre eğitimi bunun içerisinde yer almaktadır.
- Sosyal ve ekolojik ulaşım politikası. Mobilitenin güvencesi merkezî plana çekilmelidir. Bireysel araç kullanımına karşı alternatiflere gereksinimimiz vardır. Kent ve alan planlaması tedbirlerinin yanısıra, kamu kitlelesel ulaşım araçlarının sayısı artırılmalı ve yeni olanaklar yaratılmalıdır. Özelleştirmeler durdurulmalı, mal nakliyatı demiryolu üzerinden yürütülmelidir.
- Çevre korumaya uygun bölgesel iktisat devir daimleri. El sanatları ve tarım ürünlerinin bölgesel üretimi ve pazarlanması, nakliyattan kaçınılması ve bölgesel değer kullanımının artırılması amacıyla teşvik edilmelidir.
- Ekolojik ziraat ve ormancılığın geliştirilmesi ve Almanya ve Avrupa çapında oluşturulacak koruma bölgeleri sistemi ile cins çeşitliliğinin korunmasının teşvik edilmesi.
- Çevre koruyucu eylemleri teşvik eden ve çevre kirliliğine yol açan tutumları vergi yükü altına sokan bir vergi sistemi.
- Malî piyasaların demokratik kontrolü ve özel iktisadî gücün desantralizasyonu: Bu özellikle hisse senedi ve döviz spekülasyonlarının kısıtlanmasını, vergi cennetlerine sermaye transferlerinin Avrupa çapında düzenlenmesini ve tekelleşmeyi engelleme yasalarının sertleştirilmesini gerekli kılmaktadır.
- Kooperatiflerin ve dayanışmacı diğer şekillerin teşvik edilmesi.

3. SOSYAL SİSTEMLER: ZORLAMA VE TOPLUMSAL BÖLÜNME YERİNE, HERKES İÇİN GÜVENLİK VE TEŞVİK

Sosyal kısımlar, özelleştirmeler, kitlesel işsizlik, güvencesiz çalıştırmalar ve stagnasyona uğrayan ya da azalan gelirler, şimdiye kadarki sosyal sistemleri krize sokmaktadırlar. Günümüzdeki şekliyle bu sosyal sistemler, insanların yeni yaşam hikâyelerine ve gereksinimlerine uymamaktadırlar. Dayanımcı sosyal sistemler ve sosyal devlet önemli kazanımlardır. Sadece dava edilebilir haklar üzerine kurulu bir sosyal güvenlik, salt varlıklılara yaramayıp, herkes için özgürlüğü olanaklı kılabilir. Biz, herkese katılımı ve beraberce karar vermeyi olanaklı hale getiren bir demokratik sosyal devlet ve sosyal asgarî standartlar istiyoruz.

Biz, sosyal devletin ve kamusal hizmetlerin yenilenmesi için uğraş veriyoruz. Sosyal güvenlik, kişiliğin gelişmesine destek vermeli, toplumun bütün üyelerinin büyük sosyal risklerden geniş bir şekilde korunmasını, yaşlılıkta, malüllükte ve işsizlikte yaşam standartlarının güvence altına alınmasını, yoksulluğun engellenmesini, cinsiyetlerin eşitliğini ve yaşam şekillerinin çeşitliliğinin sağlanmasını olanaklı kılmalıdır.

Bu görevlerin gerçekleştirilmesi için şunları savunuyoruz:

- Hartz Yasalarının aşılması.
- Sosyal güvenlik sistemlerinin dayanımcı unsurların demokratikleştirilmesi ve özyönetimlerinin yenilenmesi.
- Vergi ve sosyal hukukunda bireysel ilkesine yönelim: Bu şekilde devletin öncelik tanıdığı aile reisi modeli aşılmalı istenmektedir.
- Gereksinime uygun, zorlayıcı olmayan sosyal temel güvence ödentsinin uygulamaya sokulması: Yoksulluk tehdidi altında olanların, bireysel, gereksinime yönelik ve vergi üzerinden finanse edilen bir sosyal temel güvence ödemesi alma hakları olmalıdır. İş teklifleri kişinin kalifikasyonunu dikkate almalı ve toplu sözleşme çerçevesinde ücret tabi olmalıdırlar. Her türlü işi kabul etme zorlamasına, aynı zorunlu işsizlik gibi, karşı çıkmaktayız. Çeşitli çevrelerle, gereksinime bağlı olmadan temel gelir uygulaması üzerine tartışmalarımızı sürdürmekteyiz.

- Yeni bir emeklilik politikası: Yüksek ücretlerle birlikte emekli aylıkları da artırılmalıdır. Yasal emeklilik sigortası, adım adım her mesleğin içine alındığı bir çalışanlar sigortasına dönüştürülecektir. Emeklilik hukukunda Doğu Almanlara yönelik ayırimcılıkların bütünüyle kaldırılmasını talep ediyoruz. Emekliliğe geçiş yaşınının 65 yaşının üzerine çıkartılmasını reddediyoruz. 65. yaştan önce esnek emekliliğe geçiş olanakları gereklidir. Bu, özellikle vardiyalı çalıştırılanlar gibi ağır çalışma koşullarının olduğu branşlar için geçerlidir. En azından yaşlılıkta Parttime çalışma olanakları devam ettirilmeli ve malül emekliliğine geçiş kolaylaştırılmalıdır.
- Yeni bir yaşlılar politikası: Yaşlılık, salt emekli aylığı, bakım ve masraflar ile sınırlı görülmemesi gereken ve şekillendirilmesine yaşlıların aktif bir biçimde katılmak istedikleri bir yaşam dönemidir. Biz, yaşlı kuşakların yaşamları boyunca yarattıklarına saygı gösterilmesini ve yaşlıların becerilerinin, yetilerinin ve şekillendirme potansiyellerinin teşvik edilerek, bunlardan faydanılmasını istiyoruz. Yaşlı evleri ve bakım kurumlarındaki durum ve yaşlı insanlara gösterilen tutum tamamen yetersiz ve kısmen insan onuruna uygun değildir. Biz, yaşlılara ve özellikle hastalar ile engeli olan insanlara, toplumsal yaşama eşit haklı olarak katılabilmeleri için gerekli olan bütün koşulların yaratılmasını istiyoruz. Yaşlılıkta yoksulluk engellenmelidir.
- Sağlık alanında dayanışmacı bir yurttaş sigortası: Halkın tümü, bütün gerekli tıbbî hizmetleri içeren bir yasal sağlık sigortası kapsamına alınmalıdır. Bütün gelirlerden aidat alınmalı ve aidat belirle üst sınırı önemli ölçüde yükseltilmelidir. Biz, aidatların işverenler tarafından yarı yarıya finanse edilmesini tekrar sağlamak istiyoruz. İşverenlerin sosyal güvenlik sistemleri için ödeyecekleri aidatların bir safi hasıla vergisi çerçevesinde şekillendirilmesi düşünülmelidir.
- Sağlık alanının yeniden yapılanması: Yapısal reformlarla herkes için kaliteli tıbbî hizmetler garanti altına alınmalıdır. Doktorlar, hastahaneler ve hizmet vericiler arasındaki kooperasyon ivedi olarak iyileştirilmeli, sağlık merkezleri teşvik edilmeli, ilaç tekellerinin kârları, bir ilaç pozitif listesi ile sınırlandırılmalı ve tıbbî ve bakım personelinin çalışma koşulları ile ücretlendirilmeleri iyileştirilmeli, hasta hakları güçlendirilmelidir.

- Var olma güvencesinin kamusal yerel biçimleri korunmalı ve yerel özyönetim güvence altına alınmalıdır: Eğitim, sağlık, bakım, kültür, mobilite, içme suyu, doğal gaz ve elektrik gibi kamusal var olma güvence araçları, sosyal güvenliğin temel unsurlarıdır. Bu nedenle kamusal var olma güvencesini savunmakta ve genişletilmesi için mücadele vermekteyiz. Kamu mülkiyetindeki konutların ve hizmet şirketlerinin satılmasını engellemek istiyoruz.

4. POLİTİKA: OTORİTER »KOŞULLARIN ZORUNLULUĞU« POLİTİKASI YERİNE, DAHA FAZLA DEMOKRASİ

Anayasa, temel ilkeleri olan insan onurunun dokunmazlığı, sosyal hukuk devleti ve demokrasiyle birlikte, burada iktisadî ve sosyal düzenin daha adil ve barışçıl bir toplum hedefiyle demokratik değişimi temellendirilmiş olduğundan, politikamızın çıkış noktasıdır. Anayasa bu bağlamda bir nevî demokratik sosyalizm çağrısı yapmaktadır.

Toplumun giderek daha fazla bölümlerinde uluslararası örgütler ve Avrupa kurumları aracılığıyla demokratik hakların kısıtlandığını görmekteyiz. Sözde teröre karşı verilen savaş temel hak ve özgürlüklerin yok edilmesi için kullanılmaktadır. Bilinçli olarak, özellikle müslümanlara karşı yaygınlaştırılan ihtiyat ve şüphecilğe karşı, diyalog ve işbirliği kültürünü yerleştiriyoruz.

Toplumumuzun iktisadî, politik ve kültürel düzeni ve bunların gelişimi hakkında demokratik bir biçimde karar verilmesini talep ediyoruz.

Demokrasinin demokratikleştirilmesini isteyenler olarak taleplerimiz şunlardır:

- Bireysel hakların güçlendirilmesi: Devletin eylemleri her zaman kontrol edilebilir ve bireyler devletin haksız tavırlarından korunabilir olmalıdırlar. Bu nedenle hukuk yolu garantisini açık tutan hukuk devleti, bizim için önemli bir emtiadır ve devletin güvenlik organları için bağımsız kontrol kurumlarına gereksinim vardır. Polis teşkilatı ile Federal Ordu ve Polis ile gizli servisler arasındaki ayırımın tutulmasında ısrarlıyız. Kişisel bilgilerin nasıl kullanılacağına dair olan istisnasız hak, bizim için feragat edilemez bir haktır.
- İktisat demokrasisi: Biz, iktisadî gücün her türlü şekli üzerindeki tasarruf hakkının

demokratikleştirilmesini hedefliyoruz. Çalışanların, sendikaların ve bölgeler ile tüketici temsilcilerinin eşit paylı kararlara katılım hakkı ile sermayenin gücü demokratik çıkarların boyunduğu altına alınmalıdır. Genel grev dahil, politik grev hakkı kullanılabilir olmalıdır.

- Yaşanası yerellik: Yerel yönetimlerin fedaratif sistem içerisindeki konumlarının acilen geliştirilmesini bir zorunluluk olarak görmekteyiz. Yerel özyönetimin şekillendirilmesi politik, iktisadî, sosyal, hukuksal ve malî özgürlüklerin garanti edilmesine yönlendirilmelidir. Yerel iktisadî faaliyetler, ekonomik sistemin eşit haklı bir ayağıdır. Yerel yönetim mülkiyetinin biçimleri var olma güvencesinin çıkarı uğruna korunmalıdır. Özyönetimin gerçekleştirilmesi için yerel yönetimlere Federal Cumhuriyet'in toplam vergi gelirlerinden daha büyük bir pay ayrılmalıdır. Yerel yönetimler, kamusal var olma güvencesi aracılığı ile kalitesi yüksek hizmetler verebilmeli ve bunları yaparken, sosyal ve ekolojik gerekleri yerine getirebilmelidirler. DIE LINKE., içerisinde insanların kendi sorunları üzerine kendilerinin karar verebilip, şekillendirecekleri – ve katılımcı/paylaşımçı bir bütçeyi de içeren – yurttaş komünlerine yönelik bir gelişme taraftarıdır.
- Cinsiyetler demokrasisi: Anayasa tarafından kadın ve erkek arasında garanti edilen eşitliğe rağmen, kadın ve erkekler arasındaki fırsat eşitsizliği kalkmamıştır. Politik ve iktisadî gücün rengi patriarkaldır. Bizim için toplumsal demokrasinin derecesinin kıstası, kadın ve erkeklerin kendi yaşam taslaklarını, rol klişelerinden arındırılmış bir biçimde, özgürce gerçekleştirilebilmeleridir. Bunun önkoşulu ücretli emek, ev ve eğitim işlerinin cinsler arasında adil dağılımıdır. Bu nedenle, özel sektör için de eşitleme yasalarına ve kadınları teşvik programlarına gereksinim vardır. Kadınların kendi vücutları üzerine bağımsız karar verme hakkı, bir temel haktır. Bu nedenle, 218. madde kaldırılmalıdır. Kadınlara yönelik şiddet, erkeklerin kadınlara uyguladıkları şiddet kamusal olarak kınanmalı ve tutarlı bir biçimde koğuşturmalıdır. Şiddet mağduru kadın ve çocukların hukuk korumasına, destekleme ve danışmanlık yerlerinin işleyen bir ağına gereksinimleri vardır.
- Aktif bir eşitleme taraftarı ve ayrımcılık karşıtı politika: Yaş, cinsiyet, cinsel kimlik,

engelli olma, etnik veya dinsel köken nedeniyle uygulanan ayrımcılığı reddediyoruz. Çalışma dünyasında ve sivil toplumda uygulanan haksızlığa uğratılmalara ve stigmatize edilmelere karşı koyan, aktif bir eşitleme politikası istiyoruz. Bu politika, kurumsal dava açmayı da olanaklı kılan, etkin ve geniş içerikli bir ayrımcılık karşıtı yasayı gerekli kılmaktadır.

- Parlamenter ve doğrudan demokrasi ile sıkı bir bağlantı: Halk oylamaları ile yurttaşlar tarafından şekillendirilen bütçeler, yurttaşların etkinliğinin ve kararlara katılımının artmasını olanaklı kılacaklardır.
- Demokratik katılımın güçlendirilmesi: Çevre koruma örgütleri, tüketici birlikleri, sendikalar, dernekler ve diğer sivil toplum güçleri ile tek tek her yurttaş için demokratik planlama, katılım ve itiraz haklarını istiyoruz.
- Eşit haklar: Almanya ve Avrupa Birliği'nde yaşayan ve çalışan her insanın, seçme-seçilme hakkı dahil, eşit hakları olmalıdır. Çeşitli kültür çevrelerinden gelen ve Almanya'da yaşayan insanları bir zenginlik olarak algılıyor ve göç edenler ile uzun zamandır burada yaşayan halkın bütünleşmesini sosyopolitik bir meydan okuma olarak görüyoruz. Alman devleti sınırları içerisinde yaşayan azınlıklar (Danimarkalılar, Frisler, Sinti ve Romanlar, Sorblar) için katılım haklarının genişletilmesini ve kendi dilleri ile kültürlerinin korunup, geliştirilebilmesi için makul bir kamusal teşviği talep ediyoruz.
- Sosyal hukuk devleti: Anayasal olarak garanti edilen ve yasa koyucunun değiştirme denemesinden korunan sosyal hukuk devleti ilkesi, sol hukuk politikasının yolu ve hedefidir. Sosyal hukuk devleti tanımı devlet, iktisat ve toplum ilişkisinin değişimini hedeflemektedir. Sosyal devlet anlayışında belirleyici olan, iktisat ve toplumsal düzeni dinamik ve demokratik süreç içerisinde sosyal açıdan yeniden şekillendirme çağrısıdır. Dayanışma, sosyal devlet yükümlülüğünün bir parçası olarak anayasanın temel ilkesidir. Sosyal devlet yükümlülüğü, toplumsal adalet ilkelerinin ve önemli yaşam riskolarına karşı devlet güvencesi yükümlülüğünün temellendirilmesi ile somutlandırılacaktır. Toplumsal zenginliğin adil bir dağılımı gerçekleştirmek, toplumsal ada-

lete dahildir. Sosyal devletin gerçekleştirilmesi için, sosyal temel haklar anayasaya konulacaktır.

- Zorda olan insanlar için açık sınırlar: Anayasa'da eskiden yer alan politik sığınma temel hakkının yeniden yürürlüğe sokulması ve sığınma hukukunun Avrupa çapında yüksek seviyede uyumlandırılması taraftarıyız.
- Aşırı sağcılığın ve neonazimin kınanması: Bu güçlere karşı politik mücadele verecek, kamusal alanı onlardan koruyacak ve antifaşist öğrenim faaliyetlerini yoğunlaştıracakız. Bu nedenle aşırı sağcılığa karşı oluşan sivil toplumsal yapılanmaları, bu girişimlerin ve danışma ekiplerinin daha fazla kamusal kaynak alabilmelerinin sağlanmasıyla da güçlendirmek istiyoruz.

5. CİNSİYETLER EŞİTLİĞİ: EVLİLİĞİN İMTİYAZLI HALE GETİRİLMESİNE KARŞI, BİRLİKTE YAŞAM BİÇİMLERİNİN ÇEŞİTLİLİĞİNİN KABULLENİLMESİ

Biz, Doğu ve Batı'daki kadın hareketlerinin, farklı feminist politika temelinde elde ettikleri deneyimleri, birbirleri ile bağlantılı hale getiriyoruz. Bu, ekonomik ve toplumsal süreçlere feminist bir açıdan bakma ve çalışma dünyasında, öğrenimde, sosyal sistemlerde, kamusal alanda ve kendi örgütsel ve politika gelişiminde buna uygun politik şekillendirmeyi ilerletme fırsatını tanımaktadır. Buradan hareketle kadınlar için, onları kişisel gelişim olanaklarından feragat ettirerek belirli yaşam biçimlerine zorlamadan, toplumsal kararlara katılımı olanaklı kılan bir pozitif eşitleme politikası geliştiriyoruz.

Kota uygulaması, özel sektör için eşitleme yasası, eşit değerde işe eşit ücret, çocuk bakımı için tam günlük kurumların oluşturulmasına yönelik talepler, bizim için merkezî politik taleplerdir. Sosyal rollerin kadın ve erkek olarak ayrılması, kadın cinsiyetinin yapısal ayrımcılığa uğratılması aşılmalıdır.

Biz, sosyal hukuk ve vergi hukunda var olan patriarkal düzenlemeleri yürürlükten kaldıracakız. Cinsiyetler arası sosyal ilişkiler, egemenlik ilişkisi karakterinden arındırılmalıdırlar. Aile bağımlılığını kaldıran ve bütün yaşam biçimlerine karşılıklı sorumluluğu güçlendiren politik araçları talep ediyoruz, çünkü burjuva aile kurumu kabul edilen tek aile biçimi olamaz. Yeni aile düşüncesi, gaylerin, lezbiyenlerin, biseksüellerin ve transgenderlerin yaşam biçimlerini de içermelidir. Hangi ilişki biçimi içerisinde yaşarsa yaşasın, çocuğu olan

insanlar için aktif bir politika gereklidir. Erkeğin, ailenin reisi olduğu model, geçmişte kalmıştır. Artık akrabalıkların yeni ilişkileri oluşmaktadır. Bunların hukuksal kabul görmeye gereksinimleri vardır.

6. BİLİM VE ÖĞRENİM, MEDYA VE KÜLTÜR: KENDİ KENDİNİ PAZARLAMA YERİNE, AYDINLANMA VE KURTULUŞ

Bilimin sonuçları ile enformasyon ve iletişim teknolojilerinin devrimi bireyin özgür gelişiminin fırsatlarını artırmıştır. Ancak Almanya'da bilime, öğrenime, kültür ve bilgiye ulaşım herkes için eşit biçimde olanaklı değildir. Neoliberal stratejiler bu potansiyelleri mevkii rekabetinin ve kendi kendisini pazarlamanın boyunduruğu altına sokmaktadırlar. Geniş bir öğrenim yerine kısa vadeli kullanılabilir bilgi favorize edilmektedir. Öğrenim olanakları bu bakış açısıyla kısıtlanmaktadır. Bilimsel çalışmalar daha güçlü bir şekilde toplumun çözülmemiş olan sorunlarına yoğunlaşmalıdır. Bu da bilimin işletme iktisatı kriterlerinin altına sokulmasını gerektirmektedir.

Politik alternatiflerimizle her insanın bilimin, öğrenimin, kültürün ve bilginin toplam zenginliğinden pay almasını, yaratıcı potansiyellerinin uyarılmasını ve toplumsal değişime katılımın güçlendirilmesini sağlamak istiyoruz. Öğrenim, kültürel değiş-tokuş ve medya yetisi bağımsız ve özgür bir yaşamı olanaklı kılmalıdır. Bilim ve kültür birer demokratik emtiadılar ve genel aittirler. Bunlar arasında şunlar vardır:

- Başlangıçtan itibaren öğrenim: Her çocuğun ücretsiz ve tam günlük kreşte bakım hakkı olmalıdır. Okul öncesi eğitim daha yüksek değerlendirilmelidir.
- İlkâmet yerine yakın ve kamusal eğitim sistemi çerçevesinde daha uzun birlikte öğrenim: Ulaşılacak istenilen, birinci sınıftan dokuzuncu sınıfa kadar bütün çocukları içeren, sosyal ayıklanmayı bitiren ve çocuk ve gençleri gerek öğrenme zayıflıkları, gerekse de yetenekleri açısından bireysel olarak teşvik eden bütünleştirici bir okuldur. Biz, yam gün okullarını desteklemek ve tam gün öğrenim olanaklarının ülke çapında sunulmasını garantilemek istiyoruz.
- Yaygın okul dışı öğrenim olanakları: Bu olanaklar öncelikle Halk Yüksekokullarının, müzik okullarının, kütüphanelerin, çocuk ve gençlik klüpleri ile spor alanlarının sunacağı geniş hizmetleri içermektedirler.

- Temel hak olarak meslek eğitimi: İşverenlerin meslek eğitimindeki sorumluluklarından kendilerini geriye çekmeleri durdurulmalıdır. Biz, ülke çapında yaygın ve seçme olanaklı meslek eğitim yerleri tekliflerinin sunulması için uğraş veriyoruz. Bunun gerçekleştirilmesi için işverenleri harcamalara katılmayı zorunlu hale getiren yasal finansmanlar gereklidir.
- Öğrenim alanında harçların kaldırılması: Öğrenim bizim için, önemi nedeniyle toplumun ve tek tek her bireyin ücretsiz ulaşabilmesi gereken kamusal bir emtiadır. Bu nedenle her türlü üniversite harçlarını reddediyor ve okullarda öğrenim araçları serbestisini savunuyoruz. Gelir düzeyleri zayıf olan ailelerden gelen ilk, orta ve üniversite öğrencilerine yeniden yeterli yükseklikte öğrenim teşviği ödenmelidir.
- Yüksekokulların demokratikleştirilmesi: Üniversiteler ve yüksekokullardaki kâr amaçlı etkileme geri püskürtülmeli ve kamusal finansman genişletilmelidir. Yüksek okullarda eşit haklı özerk idare taraftarıyız. Bütün öğrenim dallarına giriş serbest olmalıdır. Meslekî eğitimden yüksek okula geçiş kolaylaştırılmalıdır.
- Herkes için eğitim düzeyini geliştirme olanağı: Bu alanda daha iyi kalite ve kamusal sorumluluk talep ediyoruz. Bu alandaki yetersiz finansman durumu ve salt istihdam yetisinin güvencesine yönelik olması durdurulmalıdır. Öğrenim teşviği ödentilerinin bu alan genişletilmesi ve konuya ilişkin bir federal yasa çıkartılmasını savunuyoruz.
- Araştırmanın yeni yönelendirilmesi: Temel araştırmaların güçlendirilmesini, kuramsal ve uygulamaya yönelik araştırma ve öğreti arasında makul bir denge kurulmasını, hiyerarşik yapılanmaların azaltılmasını ve bilimsel orta yapının daha fazla serbestiye kavuşmasını savunuyoruz. Canlı varlıkların, özellikle insanların genleri ve bilgisayar programları üzerine patent alınmasına karşı çıkıyoruz. Open Source ve Open Access Software hareketlerini destekliyoruz.
- Kültürel özgürlük ve çeşitlilik: Kültür ve medya politikaları, kültürel üretim taşıyıcılarının çeşitliliğine uymalı, kamusal ve kamu yararlı kurumları, bağımsız yayın evlerini, stüdyoları, ajansları ve sanatsal üretim şirketlerini desteklemelidirler.

- Avrupa boyutu olan kooperatıf sel kültür federalizmi: Bu federalizm, tüm sosyal muhitleriyle bölgesel kültür yaşamını teşvik eden ve bütün yaş gruplarının kültürel kaderlerini tayin hakkını garantileyen, yaşanabilir komünleri çıkış noktası olarak alır.
- Bilgilenme ve düşünce özgürlüğü: Biz, kamu hukuku radyo ve televizyonlarını güvence altına almak ve medya tröstlerindeki redaksiyonlar içerisindeki basın özgürlüğünü güçlendirmek istiyoruz. Kartel yasalarının belirgin sertleştirilmesiyle kitlesel medya araçlarının tekelleşmesi sona erdirilecektir. Telif hakkı sahiplerinin şirketler karşısındaki haklarını güçlendirecek ve ticarî amaçlı olmayan kullanımın kısıtlanmaması için bir denkleştirme gerçekleştireceğiz.

7. GERİLEME VE BÖLÜNME YERİNE, DOĞU ALMANYA İLE BATI ALMANYA'NIN ALTYAPISI ZAYIF BÖLGELERİ İÇİN YENİ BİR BAŞLANGIÇ

Doğu Almanya için politikada yeni bir başlangıca gereksinim vardır. »Böyle devam« politikaları sorumsuzluktur. Perspektif ve strateji değişiminin zamanı çoktan gelmiştir. Çünkü iki Almanya'nın birleşme biçimi ve Doğu Almanya'nın özgün sorunlarına yönelik şekillendirici politikadan feragat edilmesi, Elbe ve Oder nehirleri arasındaki bölgeyi yapısal olarak bağımlı bir transfer bölgesine dönüştürmüştür. Ayrıca mevki rekabeti, - Batı Almanya'nın altyapısı zayıf bölgeleri açısından da - bölgesel eşitsizliği körüklemektedir.

Partilerimizin karşılıklı saygıya dayanan yeni sol partiyi oluşturmaları ile Doğu ve Batı Almanya'daki politik ve kültürel karşıt olumların nasıl aşılabileceğine dair iyi bir örnek vermiş durumdayız.

Partimiz, gelecekte Batı ve Doğu'daki daha köklü yapılanmasıyla, Doğu Almanya çıkarlarını Alman partiler sistemi içerisinde temsil etmeye yönelik tarihsel sorumluluğunu daha güçlü bir şekilde yerine getirecektir. DAC, AFC'ne katıldığında, yaygın çocuk bakımı, çağdaş bir okul ve öğrenim sistemi, kadınların ekonomik eşitliği, yerel kültürel kurumlar ve poliklinik ilkesi gibi DAC'nde elde edilen önemli deneyimler ne gözden geçirilmiş, ne de birleşik Almanya'ya uyarlanmışlardır. Buna karşın Doğu Almanya'daki bilimsel ve kültürel potansiyeller, sosyal hizmet standartları ve insanların politikaya doğrudan katılım olanakları yok edilmiş, DAC yurttaşlarının yaşam deneyimleri ve katkıları dikkate alınmayıp, birleşik Almanya için bir zenginlik ve kazanım olarak görülmemiştir.

Biz, Federal Cumhuriyet'in bütün için demokratik ve sosyal bir değişim ve bu çerçevede Doğu Almanya'nın kendi kendisini taşıyabilen iktisadî ve sosyal gelişimi için özel uğraşların verilmesini istiyoruz. Bunun için Almanya'da başka bir bütünsel iktisadî politikaya gereksinim vardır. Salt piyasa mekanizmaları tarafından çözülemeyecek olan temel sorunlar karşısında, Doğu Almanya için yeni gelişme yollarının şekillendirilmesi, Almanya çapında bir yenilenme, yatırım ve altyapı politikasıyla, yerel alanların, bölgelerin ve eyaletlerin aşğıdan yukarıya öz örgütlenişinin daha güçlü teşvik edilmesini gerekli kılmaktadır.

Öncelikle şunlar gereklidir:

- Takdir ve saygı: Doğu ve Batı'daki insanların yaşamları boyunca yarattıklarına saygı gösterilmesini istiyoruz. Doğu Almanların özel deneyimlerinin dikkate alınmasını, eşit işe eşit ücret ödenmesini ve emeklilik sisteminde Doğu Almanlara yönelik ayırımıcılıkların kaldırılmasını talep ediyoruz.
- Yaşamaya değer temel koşullar: Doğu Almanya'dan göç edilmemesi için özellikle genç insanlara yönelik öğrenim, kültür, boş zaman ve çocuk bakımı hizmetleri geliştirilmeli, ilgi çeken işyerleri yaratılmalı ve aile ile mesleğin birbiri ile uyumlu hale getirilmesi gereklidir.
- Yeni bir bölgesel politika: Bu ilk etapta – ister yüksek teknoloji, üretim, yüksek okullar, ister sağlık sektörü, kültür kurumları, doğa turizmi, isterse de bio-ziraat olsun – bölgelerde var olan farklı gelişme potansiyellerine yoğunlaşma ve var olan işyerlerinin korunmasıyla, yenilerinin yaratılması için hedefli teşvik anlamına gelmektedir. Büyüme merkezleri ile altyapısı zayıf, taşra ve çeperdeki alanların birbirleri ile kooperatifsel ağ oluşturmaları zorunludur. Bütün bölgeler için yaşanabilir bir gelecek perspektifi yaratacak özgün bölgesel gelişme konseptleri gereklidir.
- Öğrenime, kalifikasyona ve araştırmaya daha fazla yatırım: Kreşlerden üniversitelere, araştırma kurumlarından yenilenmeci şirketlere ve iktisat devir daimlerine kadar.
- Değiştirilmiş bir sanayi, ziraat ve altyapı politikası: Bu politika ile geleceği olan

**8. ULUSLARARASI POLİTİKA VE
AVRUPA BİRLİĞİ: MİLİTARİSTLEŞME
VE ÖZELLEŞTİRME YERİNE, BARIŞIN,
TOPLUMSAL ADALET VE DEMOKRASİNİN
DÜNYASI**

branşlar ve şirketler teşvik edilecek ve bilim kurumlarıyla işbirliği içerisinde, bölgesel iktisadî gelişim merkezleri yaratılacaktır. Bunun koşulu ise, eyalet bankaları ve tasarruf kasaları tarafından özsermayesi zayıf olan Doğu Alman şirketlerine yeterli kredi verilmesi ve AB, Federal Bütçe ve Dayanışma Antlaşması kaynaklarının kullanılmasyla gerçekleştirilecek olan planlama güvencesidir. Özellikle büyük altyapı ve bütçe sorunu olan eyaletler, teşviklerin yarısını değil, küçük bir kısmını kofinansmanla sağlama durumunda olmalıdırlar.

Soğuk savaşın bitimi, yeni savaş dalgalarının başlangıcı oldu. Küresel hegemonya, önemli kaynaklara ulaşım ve jeopolitik kontrol üzerine verilen mücadele, açık olarak askerî bir biçimde sürdürülmekte. Silahlanma için dünya çapında harcanan paralar bir trilyon Dolar'ı aşmış durumda. AB'nin de sömürgeci geçmişiyle, kaynakları yağmalaması, bu bölgelerdeki neoliberal politikaları ve militaristleşme, yoksulluğun, iç savaşların, çevre ve etnik ihtilafların dünyanın çeşitli bölgelerinde yaygınlaşmasında sorumluluğu bulunmaktadır.

Artık geri dönüş zorunlu hale gelmiştir. Dış ve barış politikalarımız uluslararası hukuka dayanmakta, küresel adaleti ve insan haklarını hedeflemekte, silahsızlanmayı ve kitlesel imha silahlarının dünya çapından yasaklanmasını talep etmektedir. Sadece toplumsal adalet, sürdürülebilir bir gelişme ve demokrasi istikrarı ve barışçıl işbirliğini garanti edebilir.

- Almanya ve Avrupa'nın dış politikaları barış politikaları haline dönüştürülmelidirler: Biz, savaşa karşı mücadele ediyor ve Alman dış politikasının militaristleşmesini reddediyoruz. Federal Ordu yurtdışında askerî müdahalelere gönderilmemelidir. (...) NATO ve benzeri askeri ittifakları aşmak istiyoruz. Almanya ve AB'nin askerî potansiyelleri azaltılmalı ve yapısal bir saldırmazlık ve müdahale etmeme yetisi yönüne geliştirilmelidir. (...)
- Adil bir dünya iktisat düzeninin kurulması: Uluslararası malî piyasaların kontrolü ve düzenlenmesi, kamusal var olma güvencesinin özelleştirilmesini durdurulması, önemli doğal kaynakların devlet mülkiyetine geçirilmesi, yoksul ülkelerin borçlarının önemli ölçüde silinmesi, gelişme yardımının sanayi ülkelerinin GSMH'nin yüzde 0,7'sinin üzerine çıkartılması bunun içerisinde. (...)

- BM Örgütü'nün demokratikleştirilmesi: BM Şartı'nın, barışın ve insan haklarının korunduğu bir dünya hedefi, BM Örgütü'nün güçlendirilmesini ve BM'in büyük ülkelerin çıkarlarına karşı daha fazla haklara kavuşturulmasını gerekli kılmaktadır. (...)
- AB'nin değişimi: Biz, AB'nin Avrupa iktisat ve para birimi birliği yerine, istihdam, sosyal, çevre ve barış birliğine dönüşmesi için uğraş veriyoruz. (...)

IV. YÖN DEĞİŞİMİ İÇİN

Neoliberal düşünce hâlen hakim durumdadır. İşyerlerinin yok edilmesine karşı yürütülen grevler, 2010 Ajansası ve Hartz IV'e karşı yapılan yürüyüşler ve solun seçim zaferleri, bunun böyle kalmak zorunda olmadığını gösteriyor. Yurttaşlar, direnmeye başlıyorlar. Bir yön değişiminin önkoşulu olan güç dengelerinin değişimine katkıda bulunmak, solun stratejik merkezî görevidir.

Bu nedenle şu stratejik hedefleri güdüyoruz:

- Neoliberalizmin ideolojisiyle çatışma ve alternatiflerin geliştirilmesi: Neoliberal ideolojinin karşısına başka bir gelişme yolunun alternatif pozisyonlarını koyuyoruz. Bunları işletmeler ve gündelik yaşamdaki deneyimler ve ihtilafarla bağlantılı hale getirip, kamu önündeki tartışmalarda popüler ve ofansif bir biçimde dile getireceğiz. Ekonomik ve sosyal sorunları, yeni meydan okumalara sermaye çıkarının etkisiyle geliştirilen, yanlış, neoliberal yanıtların bir sonucu ve kapitalist ekonominin yol açtığı kriz süreçleri ile çelişkilerin ifadesi olarak görmekteyiz.
- Neoliberalizme karşı ittifak: Neoliberal etkiyi geri püskürtmek, ancak toplum içerisinde geniş bir ittifak ve bir yön değişimi için politik bir birleşme hareketi oluşturulabilirse olanaklı olacaktır. Biz, bağımlı çalışanların Almanya ve Avrupa ile uluslararası çerçevedeki ortak çıkarlarından hareket etmekteyiz. Biz, yüksek kalifiyeli emekçiler ve işletmelerin çekirdek kadroları ile güvencesiz veya yarıgün çalıştırılanları, işsizleri, serbest meslek sahiplerini ve sosyal yönelimli işverenleri bir araya getiren sosyal bir ittifakın oluşmasına katkıda bulunmak istiyoruz. Aşırı sağcılığa, ırkçılığa ve yahudi düşmanlığına karşı olan ittifakları destekleyeceğiz. Toplumsal adalet, kurtuluş ve

daha fazla demokrasi, barış ve doğanın korunması için uğraş veren insanlara, kökenlerine ve dünya görüşlerine bakılmaksızın seslenmek istiyoruz.

- **Stratejik işbirliği:** Toplumsal güç dengelerinin değişimi, ancak politik solun, sendikaların, küreselleşme karşıtı ve diğer sosyal hareketlerin, toplum eleştirisi yapan girişimlerin ve bili ile kültürün ilerici temsilcilerinin güçlü kesimleri ile birlikte, aktif bir biçimde neoliberalizme ve toplumdaki bütü ezme ilişkilerine karşı çıkması ile olanaklıdır. Parti olarak bu hareketlerin istemlerini ve eylemlerini dikkate alacak, kendi işlevimimizi yerine getireceğiz. Üyelerimize, bu hareketlere aktif bir biçimde katılmaları için destek vereceğiz.
- **Parlamentar ve parlamento dışı çalışma:** Biz, yurttaşları egemen sınıfın gücü eline alma uğraşlarına karşı mobilize edip, yeni bir toplanma hareketinin oluşması için uğraş vereceğiz. Politik mücadeleler ve seçimler, alternatif reform projelerimizi temsil etmemize ve bunların gerçekleştirilmesi için gerekli olan çoğunlukları kazanmamıza hizmet etmektedirler. Parlamentar çalışmalarımızı, solun parlamento dışı güçleri ile işbirliğine, kendi reform projelerimizin kamu önünde tanıtılmasına ve alternatif yasaların savunulmasına, politik süreçlerin saydamlığa kavuşmasına, politik gücün kötüye kullanılmasının araştırılmasına, yeni toplumsal güç dengelerinin ve politik çoğunlukların oluşturulmasına hizmet edecek biçimde şekillendireceğiz.
- **Toplumsal protesto, alternatiflerin geliştirilmesi ve şekillendirme beklentisi:** DIE LINKE. toplumsal protestoyu, verili kapitalist koşullar altında sosyal iyileştirmeler ve reform alternatiflerinin geliştirilmesi için verilen uğraşları ve günümüz toplumunun ötesine çıkaracak gelişme yollarının şekillendirilmesini bir araya getirecektir. Bu üç noktadan hiç biri bir diğerinin lehine geride bırakılmamalıdır.
- **Hükümetlere katılım:** Hükümetlere katılmak DIE LINKE. için, gerekli olan koşulları yaratılmış durumda ve DIE LINKE. alternatif sol projeleri ile kamuoyunda dikkate alınabiliyorsa, politik eylemin ve toplumsal şekillendirmenin bir aracıdır. Hükümetlere katılmanın kıstası, mağdurların durumunun ve politik katılım hakkının iyileştirilmesi, alternatif projeler ve reformların gerçekleştirilmesidir. Hükümetlere

katılım, güç dengelerinin sola doğru değişimini ve politika değişiminin başlamasını teşvik etmelidir. DIE LINKE: katıldığı hükümetlerde kamusal var olma güvencesinin özelleştirilme stratejilerine karşı korunması, kamusal hizmetlerin personel azaltılmaları ile kötüleştirilmemesi ve sosyal hizmetlerin kısıtlanmaması için gücü oranında uğraş verecektir. DIE LINKE. ancak – hükümetteyken de – toplumda ne kadar kök salabilir ve ne denli toplumsal destek alabilirse, o denli güçlü olacaktır. Sol politikanın ilerleten eleştiriye, kamusal baskıya ve parlamento dışı mobilizasyona ihtiyacı vardır.

- Diğer politik güçlerle parlamenter ittifaklar: Böylesi ittifaklara, sadece politikada tarafımızdan hedeflenen yön değişimini teşvik ederse gireceğiz. Biz, aynı zamanda yeni bir saydamlık politikası stilini, toplumsal diyalogun ve doğrudan yurttaş katılımını temsil ediyoruz. Politik etkinliğin yerel, eyalet, federal ve Avrupa seviyesindeki farklı olanaklarına politikamızla uyum sağlayacağız. Politika değişiminin gerçekleştirilmesi için belirleyici olan seviye federal seviyedir. [Politika değişimi] için gerekli olan yetkinliklerin çoğunluğu bu seviyededir ve kararların çoğu burada alınmaktadır.
- Avrupa Sol Partisi içindeki etkinlik: Avrupa Sol Partisi, Avrupa politik yaşamında yeni bir faktördür. Aynı Almanya'daki partimiz gibi, ASP de solun birleşmesi için bir adım ve güçler dengesini birlikte sosyal, demokratik ve barışçıl bir Avrupa yönüne değiştirme olanaklarını taşımaktadır.
- Biz tek tek herkesin onurunun gerçekten dokunulmaz olduğu, toplumsal adaletin, özgürlük ve kendi kendine karar hakkının, demokrasi ve barışın birleştiği, insanların doğa ile uyumlu yaşadığı bir dünya yaratmak istiyoruz. Bunun için geniş bir reform ittifakının oluşmasını desteklemekte, etkilemekteyiz. Birlikte, kapitalizmin, tarihin son kelimesi olmaması için mücadele ediyoruz.

V. EK AÇIKLAMA

Sunulan »Programatik Köşetaşları«, Linkspartei.PDS ve WASG arasında kurulan ortak program grubu içindeki yoğun tartışma sürecinden sonra oluşmuştur. Her iki partiden gelen öneriler ve dikkat çekilen noktalar tartışmalara sokulmuştur. »Köşetaşlarının« ortak programatik yaklaşımların güçlü bir temeli üzerine kurulu olduğu görülmektedir. Aynı

zamanda bir çok soru ve sorun üzerine tartışmanın sürdürülmesi ve yanıtların bulunması gerekmektedir. Yeni sol partinin programatiği üzerine sürdürülecek tartışmalara katkı olması için bazı soruları aşağıda belirtiyoruz:

- İktisatın demokratikleştirilmesi ve mülkiyet üzerindeki tasarruf hakkının sosyal kriterler boyunduruğu altına alınması için hangi olanaklar ve araçlar vardır? Bunun için kapitalist mülkiyet ilişkileri hangi ölçüde kaldırılmalıdırlar? İktisadî gelişmenin temel çizgilerinin demokratik yönlendirimi nasıl olacaktır?
- Tam istihdam talebi alternatif politikanın gerçekçi hedefi olabilir mi? Politik konseptlerimiz bu hedefe ulaşmak için yeterli mi?
- Küreselleşme süreci ne denli demokratik ve sosyal şekillendirilebilir ve ulusal devlet politikasının hangi olanakları vardır?
- Maddî sıkıntı çeken insanlar için gereksinime uygun temel güvence ödentisi talebi yeterli mi, yoksa her yurttaşa önkoşulsuz ve bireysel temel geliri mi talep edeceğiz?
- Kamusal mülkiyetin korunması ve geliştirilmesi için verdiğimiz uğraşta hangi reel çelişkiler ve ihtilaflarla karşılaşacağız ve bunlara karşı nasıl tavır alacağız?
- BM adına ve onun kontrolü altında bölgesel savaş ve iç savaş durumlarına yönelik uluslararası askerî müdahaleler, barışçıl bir gelişime geri dönüşe katkı sağlayabilirler mi? Bu soruya evet yanıtı verildiğinde: hangi koşullar altında? O zaman tavrımız ne olacak?
- Solcular insan hakları sorusunda, sosyal ve bireysel yurttaş hakları arasındaki ilişkiye nasıl bakıyorlar?
- Sol politikayı toplum çoğunluğunun, özellikle bağımlı çalışanların ve sosyal açıdan dışlananların sıkıntılarına, kaygılarına, gereksinim ve çıkarlarına mı dayandıracağız, yoksa öncelikli olarak değer yönelimlerine ve politik hedef tahayyüllerine mi? Sınıf çıkarlarına ve sınıf savaşımına dayanmanın politikamız açısından hangi önemi var?

- Bir partinin sosyal hareketlerden farklı olan özel görevleri nelerdir? Parlamenter ve parlamento dışı çalışmanın ilişkisi nasıl şekillendirilmelidir? Bir sol parti hangi koşullar altında eyalet düzeyinde veya federal çapta hükümetlere katılmalıdır?

EK III: HAKKI KESKİN MESELESİ

18 Eylül 2005 erken genel seçimleri için ortak listeye adaylar belirlenirken, Lothar Bisky'nin önerisi ile **Hakkı Keskin**'in Berlin eyalet listesinden aday olacağını öğrenmiştik. Hakkı Keskin uzun yıllar kurucusu olduğu **»Almanya Türk Toplumunu«**nun başkanlığını yapmış ve sol cemahta Türk milliyetçisi olarak eleştirilmekte ve *»hükümet lobicisi«* olarak tanımlanmaktaydı. Uzun zamandan beri tanıdığım birisi olan Hakkı Keskin'in değil bir sosyalist partiden, SPD'den dahi aday olabileceği aklımın ucundan geçmezdi. Nitekim başta YEKKOM ve DİDF olmak üzere çeşitli göçmen örgütleri, Türkiye kökenli sosyalistler ve gerek PDS'in, gerekse de WASG'nin Türkiye kökenli üyeleri arasında Hakkı Keskin'in aday gösterilmesi büyük tepki çekmişti.

Haberi aldığımızda Fürth'de yapılan Federal Yönetim Kurulu toplantısında iddik. Kısa bir tartışmadan sonra, Merkez Yürütme Kurulunu'zu PDS yönetimiyle konuyu ve adaylığın geriye alınmasını gündeme almaları için görüşmekle görevlendirdik. Bu arada Türkçe gazeteler ve internet sayfalarında tartışmalar hızlanmıştı. Klaus, PDS yönetiminin adaylıktan vazgeçmek istemediğini ve ortak listenin zaten çeşitli sorunlarla karşı karşıya olduğunu bizlere bildirmişti. Lothar Bisky, yaptığımız bir görüşmede bana, *»eğer bu adaylığı geri çekersem, parti içinde otoritem sarsılır ve dışarıdan aday göstermemiz zorlaşır«* diyerek, geri adım atmayacağını göstermişti. Aslında PDS yönetiminin, özellikle Berlin örgütünün de bastırmasıyla, partinin gûya *»fazlaca pro-kürt«* olan resmi değiştirilerek, Berlin'de yaşayan Türkiye kökenlilerden *»oy alabiliriz«* umuduyla hareket edildiğini bal gibi tahmin ediyordum. WASG yönetiminde konuyu değerlendirdik ve sorunun PDS'in iç meselesi olduğunu, ortak listenin oluşmasında ve daha ileri adımların atılmasında yeni sorunların yaratılması gerektiği konusunda hem fikir olduk. Daha doğrusu, asıl önemli olan yeni sol politik formasyon yolunda ilerleyebilmenin hatırına, ben geri adım attım. Sonuçta Berlin eyalet listesinde beşinci sırada olan Hakkı Keskin Federal Parlamento'ya seçildi (DIE LINKE'nin milletvekili olarak neler yaptıklarını değerlendirmek istemiyorum, Hakkı Keskin'in web sayfasına giren okuyucu, kendi değerlendirmesini yapabilir).

WASG olarak bizim, özellikle benim geri adım atmış olmam, sert eleştirilere neden oldu. Gerekçelerimi anlatmakta hayli zorlandım. Keskin ile ilgili tartışmalar henüz durulmuştu ki, Ocak 2007'de *»Hürriyet«* gazetesinin Almanya'daki baskısı birinci sayfasından Hakkı Keskin ile yaptığı bir röportajı veriyordu. Keskin, milliyetçi bir dille *»bir ermeni-rum it-*

tifakının« Türklere ve Türkiye'ye karşı »*düşmanlık*« yaptığını anlatıyordu. Türkiye'de alıştığımız şöven propagandayı DIE LINKE'nin bir milletvekilinin ağzından duymak beni son derece hiddetlendirdi. Bunun üzerine DIE LINKE meclis grubu üyelerine bir açık mektup yazdım ve bu açıklamalara tavrı koymalarını talep ettim. Ardından vakıf göreviyle Türkiye'ye gittim.

Meclis grubu iki gün sonra Bremen'de yaptığı toplantısında gönderdiğim mektup üzerine »**Ermeni Sorunu**« hakkında Gregor Gysi'nin önerisiyle, »*DIE LINKE meclis grubu, Federal Parlamento'nun Ermeni Sorunu konusunda 2005'de kabul ettiği ve Almanya'nın suç ortaklığının da eleştirildiği metni olduğu gibi kabul eder*« biçiminde bir karar aldı. Karar tartışılmadan ve oy birliği ile alındı. O günlerde, 19 Ocak 2007'de **Hrant Dink** öldürülmüş ve Almanya'da da tartışmalara yol açmıştı. Meclis grubunun yapmadığı tartışma, parti örgütleri içerisinde sürdürüldü. Gönderdiğim açık mektup ve daha sonra kaleme aldığım bir makale partinin hemen hemen bütün yerel örgütlerinin web sayfalarında yayınlandı. Aldığım yüzlerce mail, parti üyelerinin çoğunluğunun benimle aynı görüşte olduğunu gösteriyordu. Buna rağmen değişen bir şey olmadı ve Keskin milletvekilliğine devam etti.

Aşağıda meclis grubuna gönderdiğim açık mektubu ve »Sozialismus« dergisinde yayımlanan makalemi bulabilirsiniz. Konuyla ilgili herhalde daha fazla yoruma gerek yok.

Katlanabilirliğin sınırı çoktan aşıldı!

Federal Parlamento Die Linke. Meclis Grubu Üyeleri'ne;

AÇIK MEKTUP

Sevgili yoldaşlar, sevgili dostlar,

bir çoğunuz için benim gibi sayın Keskin karşıtı birisinin size mektup yazması pek sürpriz olmayacak. Bu beyin daha »yeni solun« adayı olarak gösterildiği ilk günlerde, birçok yoldaşımızın da paylaştığı ciddi tereddütlerimi dile getirmiştım. O günlerde olduğu gibi, bugün de bu aday gösteriminin son derece yanlış bir karar olduğu inancındayım. Ve bugün, o dönemlerde WASG Federal Yönetim Kurulu üyesi olarak daha kararlı bir biçimde

adaylığın engellenmesi için bastırmadığıma çok pişmanım. Almanya'daki politik solun yeniden oluşmasına riayet ederek, birçok yoldaşımız gibi ben de eleştirilerimi sakınmıştım. Ancak bugün, o günkü tavrımın son derece yanlış olduğunu kabullenmek zorundayım. Böylesi bir tavırdan dolayı son derece üzgünüm ve o dönemler geri adım atmış olmamı eleştirenlerden özür dilerim.

Şimdi sizlere bir açık mektup yazmamın nedeni, Federal Milletvekili Hakkı Keskin'in son açıklamalarıdır. Ekte Türkçe günlük gazete olan ve isminin yanibaşından »Türkiye Türklerindir« ibaresini kullanan »Hürriyet« gazetesinin Hakkı Keskin ile yaptığı söyleşinin çevirisini gönderiyorum. Belki bu açık mektup nedeniyle bana »meclis grubu ile dayanışma içerisinde olmama« suçlaması yöneltilebilir, ancak yapılan söyleşi ile benim için katlanılabilirliğin sınırı aşılmış durumdadır.

Her kim ki, aralarından çocuk, kadın ve yaşlı insan olmak üzere yüzbinlerce Ermeni sivilin öldürülmesini ve Osmanlı devletinin tehcire uğratılanların aşıktan ölmelerine resmen tahammül etmesini »sözde soykırım« olarak yeri bir biçimde nitelendiriyorsa, ya halkların trajedesinden hiç bir şey öğrenmemiştir, ya da bilinçli olarak yalan söylemektedir. Her iki durumda da, böylesi birilerinin – ne Almanya'da, ne Türkiye'de, ne de başka bir yerde – solun arasında yeri olmamalıdır. Sayın Keskin'in Avrupalı Türkler'in »90 yıl önce Türkiye'de olmuş olaylar ile ilgisi yoktur« türünden açıklamaları, Holocaust'un olmadığını iddia edenlerin argümantasyonlarına benzemektedir. Böylesi bir suçun olmadığını iddia etmenin ifade özgürlüğü ile hiç bir âlâkası yoktur, tek kelime ile politik bir skandaldır.

Sayın Keskin maalesef söyleşisinde Türk milliyetçiliğinin iftira edici propagandalarına başvurmaktadır. Gûya bir »Ermeni-Rum ittifakı yaklaşık 4 milyon Türk'ün ve Türk kökenlinin politik katılım hakkını hedefliyor«muş. Bu basit ve son derece insanı küçümseyen, milliyetçi argümantasyon, solun tüm değerlerine ve programatiğine aykırı düşmekle kalmayıp, aynı zamanda olmayan bir politik hijyenin ve âhlakî yaklaşımın ifadesidir de.

Sayın Keskin'in söylemlerini devamla yorumlamak istemiyorum. Kendisi geçmişte de Türkiye'de yaşayan farklı etnik kökenden grupları »Türkleştirivermiştir«. Söyleşinin çevirisini kendiniz okuyup, kararınızı verebilirsiniz. Ancak şunu da bilmelisiniz: bu söyleşi

Almanya ve Avrupa'daki Türkiye kökenli solcular arasında fraksiyona yönelik sert eleştirilere neden olacaktır.

Kendimi Avrupalı bir sosyalist olarak ifade etmekteyim ve bütün olanakları ile enternasyonalist ve demokrasinin, insan hakları ve barışın evrensel değerlerine dayanan bir Almanya solunun oluşması için uğraş veren Türkiye kökenli solcular, sosyalistler arasında saymaktayım. Aynı şekilde yönünü, bükülmez bir özgürlük ve barış iradesine sahip olan Rosa Lüksemburg ve Karl Liebknecht'e çeviren birisiyim. Hatırlayacaksınız, Liebknecht Almanya'nın Osmanlı devletinin suçlarına ortak olduğunu eleştiren tek milletvekiliydi. Büyük bir heyecanla ve neoliberal çılgınlığa karşı gerçek bir sol alternatifi oluşturma bilinci ile genel seçimlerde çalışmalara katıldım. Ama şimdi bu sol meclis grubunun bir üyesinin solun değerlerini ve ebedî pozisyonlarını ayaklar altına almasını görmek, beni hem yaralamakta, hem de hiddetlendirmektedir.

Böylesi bir durumda sayın Keskin'e sadece, eğer onurlu davranmak istiyorsa, meclis grubundan ayrılmasını önerebilirim. Ama sizlerden, sayın Keskin'in açıklamalarına tavır koymanızı talep ediyorum. Böylesi »açık mektupların« partilerimiz içerisinde yeni tartışmalar açacağını ve sol içi tartışmalara pek iyi hizmet etmediklerini bilmekteyim. Ancak ben sayın Keskin'i sol içerisinde görmüyorum ve Almanya solunun bu konuda âhlakî, demokratik ve evrensel değerlere uygun bir pozisyon almasına katkıda bulunmak istiyorum. Eğer bugün bu mektubu yazmamış olsaydım, kendimi asla affetmezdim.

Kızgın, ama dayanışmacı selamlarımla

Murat Çakır

WASG ve Solparti.PDS üyesi

Berlin, 8 Ocak 2007

SOYKIRIM TARTIŞMALARI VE ALMAN SOLUNUN POLİTİKASI

»Sozialismus« Dergisi, 11 Ocak 2007

İnsanlık tarihi trajedilerle doludur: Anadolu Trajedisi bunlardan biridir: Türk, Yunan, Kürt ve Ermeni halklarının trajedisi. Yüzyıllarca komşu, akraba olmuşlar, ama gene de birbirlerine düşman edilmişler. Mülkiyete dayalı bir hukuk ve emperyal çıkarlar için, geçen yüzyılın oluşmakta olan ulusal devletlerinin kurbanları olarak katledilmişlerdir.

Ancak kim ki bunun geçmişte kaldığını ve sadece tarihçilerin bir meselesi olduğunu düşünüyorsa, yanılmaktadır. Tarihsel gelişmelerle ilgili her tartışma, günümüz toplumsal güçlerinin politik ve iktisadî çıkarları temelinde yürütülmektedir.

Eğer bugün, geçen yüzyılın başlangıçlarında meydana gelen bir cürüm yeniden tartışmalı bir biçimde tematize ediliyorsa, bu bir tesadüf değildir. Yüzbinlerce Ermeni sivilin ölümü itildiği ve öldürüldüğü bu olay, aynı geçenlerde Hollanda ve Belçika'da olduğu gibi, politik amaçlar için enstrümentalize edilmektedir. Ve Ermeni Sorunu Almanya'daki politik solun da gündemine oturtulmuştur.

Somutta ne oldu: Federal milletvekili Hakkı Keskin Almanya Federal Cumhuriyeti'nde de bir Ermeni-Rum ittifakının, yüzbinlerce Ermeninin yok edilmesini Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olmasına karşı bir gerekçe olarak kullandıklarını ileri sürmektedir. Keskin, 90 yıl önce yaşananların, bu olayları bilmeyen ve bunlarla ilgilenmek istemeyenlerin önüne sorun olarak konulmasını doğru bulmamakta ve bunun demokratik bir tavır olmadığını söylemektedir.

Şimdi ne yapılmalı? Alman solu nasıl tavır göstermeli ve ne söylemelidir? Bu politik mayın tarlasında doğru adım hangisi olacaktır? »Objektif tarihsel-bilimsel aydınlanma yapılmasını« savunarak, tarafsız mı kalınmalı? Hiç zannetmiyorum. Solda durmak öncelikle zayıftan yana taraf olmayı ve mağdurun perspektifinden tutarlı bir politika geliştirmeyi gerektirir. 90 yıl öncesinde olmuş olsa bile, zayıf ile güçlü arasındaki bir ihtilafta tarafsız tavır almak, güçlünün yanında durmak demektir. İkinci adım ise »... **neyin ne olduğunu söylemek**«tir (Lasalle). »Tarihsel ihtilaf gelişiminin otantik rekonstrüksiyonuyla, hukuksal ve bilimsel olarak kastî yok etme iradesinin olup olmadığının kanıtlanmasından« (Hakkı Keskin, Ocak 2007) bağımsız olarak nasıl tanımlanırsa tanımlansın, cürüm cürümdür, cinayet ise cinayet. Son olarak da, söz konusu olayın politik, iktisadî ve tarihsel bağlantılarının söylenmesi gereklidir.

MESELE NEDİR?

Türkiye’de de 1915 yılında »çok fazla sayıda Ermeninin« deportasyona uğradıkları ve bunun sonucunda yüzbinlercesinin yaşamını yitirdiği reddedilmemektedir. Günümüz Türkiye devletinin resmî söylemi bu bağlamda »*savaş nedeniyle ve Osmanlı İmparatorluğu’nun Birinci Dünya Savaşı’ndaki askerî-stratejik durumunun dayattığı zorunlu göç*«ten bahsetmektedir. Dünyanın başka bölgelerinde »ulusal kurtuluş mücadelesi« olarak adlandırılan, Türkiye’nin resmî görüşünde »*vatanı aralarında bölmeye çalışan emperyalist güçlerle işbirliği*«ne dönüşmektedir. Sanki Osmanlı İmparatorluğu başka ulusları zor kullanımıyla boyunduruk altına almamış gibi. Rusya’dan yardım uman Ermeni milliyetçilerinin silahlı başkaldırısı, Türk ve Kürt sivil halk arasında da bir çok insanın yaşamına mal olmuştur. Günümüz tartışmalarında bu gerçek, Osmanlı yönetiminin »*savaş koşullarında anlaşılabilir*« bir karşı reaksiyona neden olarak gösterilmekte ve Osmanlı devletinin suçunu izafileştirmektedir.

Osmanlı’nın bu karşı reaksiyonu sonucunda Ermeni siviller açlıktan ölüme itilmiş ve cinayete uğratılmışlardır. Günümüz tartışmalarında ölüme itilen veya öldürülen insanların sayısı belirleyici soru değildir. Olay, sayıdan bağımsız olarak cürüm eylemidir. Bu bağlamda asıl sorulması gereken, tehcire uğratılanların mal varlıklarına ne olduğu, kimin bunlara el koyduğu, Türk ulusal burjuvazisinin oluşumunda ne kadar payı olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunda hangi rolü oynadığıdır. Türkiye’deki karar vericilerin, Ermeni ve Türklerin ortak bir tarihçileri komisyonu oluşturarak, olayların »bilimsel olarak araştırılıp, ebedî, tarihsel ve yalanlanamayacak sonuca varılması« önerisi, işte bu sorunun arka plana itilmesini hedeflemektedir.

Eğer bugün, AB üyelik süreci ile bağlantılı olarak, AB’nin Ermeni Sorunu’nu konuşturarak »*Ermenilerin dayanağı olmayan taleplerinin provoke edildiği*« söyleniyorsa, bu, Türkiye’deki karar vericilerin reel korkularını ifade etmektedir. Mallara el koyanlar kimlerdir? Türk burjuvazisi nasıl oluştu? Nasıl tek tek bazı aileler dünya çapında büyük şirketler haline geldiler? Orduya ait olan OYAK’ın zenginliği neye dayanmaktadır ve orduya veya devlet kuruluşlarına ait olan gayri menkullerin eski sahipleri kimlerdir? Ve mübadele sonucunda göç ettirilen onbinlerce Anadolu Rumunun mal varlığına ne oldu?

Özellikle Türkiye kökenli insanların yoğun olarak yaşadıkları Avrupa ülkelerinde kamuoyunun dikkatini bu sorulardan çekmeye çalışan hedefli kampanyalar, Türkiye’deki karar

vericilerinin bilinen stratejisidir. Burada hep aynı plana göre davranılmaktadır. Önce bazı politikacıların veya parti temsilcilerinin açıklamaları Türk medyasına konu yapılmaktadır. Ardından her defasında »Ermeni ve Rumlardan oluşan bir ittifakın, Türkiye'ye karşı kışkırtıcı propaganda« yaptığını ileri süren itham edici yayınlar başlamaktadır. Daha sonra da belirli dernek ve federasyonlar »Almanya Türklerini« buna karşı »demokratik protestolarını« ifade etmeye çağırılmaktadırlar. Sonunda da yürüyüşler ve mitingler düzenlenerek, bu şekilde Türkiye kökenli insanların bu kampanyaları kitlesel olarak destekledikleri görünümü yaratılmak istenmektedir. Türk basınını bugünlerde izleyebilenler, bu masterplanı görebilirler.

YA ÖYLE, YA BÖYLE Mİ?

Bu oyun yıllardan beri sahnelenmektedir. Tabii bu arada »ifade özgürlüğü« de anılmakta. »Soykırım olmadı« görüşünü ifade etme özgürlüğü sonuna kadar savunulmakta. Ancak tek bir kelime ile Türkiye'de Ermenilerin soykırımı uğradığını söylemenin 305.maddeye göre cezaî koğuşturmaya uğrayabileceği belirtilmemektedir. Türkiye'deki karar vericilere yönelik her eleştiri »Türk veya Türkiye düşmanlığı« olarak algılanmakta, Türkiyeli insanlar bu eleştiriye yaptıklarında »bölücü« olarak karalanmaktadırlar.

Ancak tüm bunları söylerken, Ermeni Sorunu'nun Türkiye'nin AB üyeliğine karşı da enstrümentalize edildiği söylenmelidir. Sol, AB üyelik süreci ile ilgili tüm eleştirilerine rağmen, bu iç politikaya da yönelik olan yaklaşıma tahammül etmemelidir. Diğer kritik sorunlar gibi Ermeni Sorunu da AB'nin neoliberal dayatmalarını kabul ettirmek için kullanılmaktadır. Halbuki özellikle Avrupa toplumsal ve politik solu, üye ülkelerde sosyal ve demokratik hakları budayan ve AB'ni militarist bir müdahale gücü haline getirmeye çalışan günümüzün AB yönetiminin, demokrasiyi, insan haklarını ve ifade özgürlüğünü sadece şartlı rehin olarak kullandığını bilmektedir. Her kim ki AB gibi son yıllarda yüzbinlerce Kürdün zorunlu göç ettirilmesine, ormanların yakılmasına ve »kirli savaşa« ses çıkartmadıysa, onun için Osmanlı devletinin suçlarının tanınması sadece amaca yarayan bir araçtır.

Alman solu için şu geçerli olmalıdır: Ne milliyetçilikler, ne de Ermeni Sorunu'nun enstrümentalize edilme çabaları politik olarak kabul edilemez. Sol, sınırların ulusların arasından değil, aşağı ile yukarı arasından geçtiği bilinci ile, kendi liyakatli değerleri çerçevesinde pozisyon almalıdır. Ancak halklar kendi tarihlerini kendileri yazabildiklerinde, tarihsel tespitler ve kararlar gerçek anlamda kalıcı olacaktır. Eğer Alman solcuları, Almanya'nın Anadolu

halklarının trajedisindeki sorumluluğunu eleştiren tek kişinin Karl Liebknecht olduğunu unuttularsa, o zaman susmalı ve dinlemeyi öğrenmelidirler. Belki o zaman Avrupa'nın dünyanın merkezi olmadığını ve tarih konusunda (AB) Avrupası dışındaki soldan öğrenebilecekleri olduklarını fark edebilirler.

EK IV: İSRAİL KONUSUNDA GREGOR GYSI'YE GÖNDERDİĞİMİZ MEKTUP

Sevgili Gregor Gysi,

Haklısın: yaptığın konuşmadan sonra bazı noktaların açıklığa kavuşturulması gerekiyor. Eleştirimiz, konuşmanın, birbirleriyle sıkı bir bağlantı içerisinde olduğu görülen iki temel noktaya yönelik: 1. Alman solunun İsrail devletine yönelik olan tutumu üzerine söylediklerin, 2. Konuşmanda değindiğin, solun dış politikaları üzerine olan tasavvurların.

Konuşmanın sonunda, İsrail'in Filistinliler ve komşu ülkelerle barışını sağlamak, özellikle yaşayabilecek bir Filistin devletini kurmak için nelerin gerekli olduğuna değiniyorsun. Bu talebini, görüldüğü kadarıyla İsrail'in de güvenliğini garanti edecek tek yol olduğundan, bizler de destekliyoruz.

Ancak orada formüle ettiklerin, uluslararası hukukun temelinden, özellikle BM Güvenlik Konseyi'nin ve BM Genel Kurulu'nun bütün kararlarından çıkan gerekliliklerin gerisine düşüyor. Talep ettiklerin, uluslararası hukuka ve BM Güvenlik Konseyi'nin 1967 yılındaki 242 nolu kararı ile 1973 yılındaki 338 nolu kararına uyulması için uğraşılmadığından, kırk yıldan beri İsrail tarafından kabul edilmemektedir. Böylelikle İsrail hükümetleri, Filistinlilerin topraklarındaki yerleşim bölgeleri ve mülteci sorununun dikkate alınmaması konusunda özellikle AB'nin göz yumduğunu görmüşlerdir. Federal Hükümet te defalarca, AB içerisinde İsrail'in uluslararası hukuka uyması için başlatılan girişimleri engellemiştir. Bu nedenle Yakın ve Orta Doğu'da BM kararları söz konusu olduğunda iki yüzlülük yapıldığı söylenmektedir. İsrail'li barış aktivistleri ve dünyadaki bir çok Yahudi de İsrail'in bu açıdan diğer devletler gibi aynı muameleye tabi tutulması gerektiğini her defasında talep etmektedirler.

Aslında basit olarak soru, İsrail'in, aynı başka devletler gibi, BM Şartı'na, BM İnsan Hakları Konvansiyonu'na, Güvenlik Konseyi kararlarına ve senin »ahlak tanımlarımızın evrensel içeriği« olarak tanımladığına uyup uymamasıdır. Ancak konuşmanın içeriği, görüldüğü kadarıyla bu hedefe hizmet etmiyor. Sol için »İsrail ile dayanışma, hikmet-i hükümet statüsündedir« (buna daha sonra değineceğiz) diyorsun ve Federal Şansölye Merkel'in Mart ayında Knesset'te [İsrail Parlamentosu, ç.n.] yaptığı ve senin »hayli tek taraflı« olarak değerlendirdiğin konuşmasına katıldığını söylüyorsun. Ama, sol için hikmet-i hükümet ve dayanışma, bayan Merkel'in anladığı anlama mı gelmektedir?

Bu noktada bazı açıklayıcı sözleri söylemiş olman gerekiyordu. Çünkü şimdiki Federal Hükümet gibi hiç bir Federal Hükümet bugüne kadar İsrail'in antifilistin politikası karşısında bu kadar eleştirisiz kalmamıştır. Sol, bu hükümete mi uyacak? Bayan Merkel usûlü hikmet-i hükümet bu durumda görüldüğü kadarıyla, Filistinlilerin işgal edilmiş bölgelerinde uluslararası alanda genel olarak mahkûm edilen uluslararası hukuka aykırı uygulamalar karşısında susmak anlamına geliyor. Soldan, İsrail ile dayanışma içerisinde olunmasını talep ediyorsun. Bu dayanışma bu devletin yaptığı ve sol için kabul edilemez her şey için mi geçerli olacak?

Peki, İsrail işgalinin mağdurları, Filistinliler? Onlarla dayanışma gerekmiyor mu? Dayanışmayı, eleştirisel olmalı diyerek sınırlıyorsun. Hayır, dayanışma, devlet uygulamalarının uluslararası hukuku ve insan haklarını yaraladığı yerde bitmelidir. »İsrail toplumundaki terör kurbanlarının bilinçten çıkartılması« tandansına karşı çıkılmasını talep ediyorsun. Bunu kim yapıyor ki?

İşgal edilmiş Filistin bölgelerinde terörizmin nasıl başladığı ve geliştiği üzerine yapılan bir araştırma, terörist şiddetin temel nedeninin işgal ve işgalle birlikte ortaya çıkan görüntülerin olduğunu ve terörist eylemlerin, modern silahlara sahip, üstün bir işgal gücüne karşı bir silah haline geldiğini kanıtıyor. Bu durumda solun, İsrail yurttaşlarının çıkarı için ve aralarında Yahudi ve İsraili örgütlerin, BM Özel Kurumlarının da olduğu bütün insan hakları örgütleri ile aynı anda Filistin bölgelerindeki işgalin bitirilmesini talep etmesi gerekmiyor mu?

İki İsrail'li tanınmış tarihçi İsrail'in yerleşim bölgeleri politikası üzerine bir kitap yayımladılar (Idith Zertal, Akiva Eldar: Ülkenin efendileri. İsrail ve 1967'den bu yana Yerleşimciler Hareketi, Deutsche Verlags-Anstalt, Münih 2007). Kitaplarında, devam eden askerî işgalin ve Yahudi yerleşim bölgelerinin »ülkenin demokrasisini ve politik kültürünü uçurum kenarına ittiği« sonucuna varıyorlar. İsrail toplumunun temellerinin, ahlakî inançlarının ve uluslararası saygınlığının değiştiği görüşündeler. Yazarların yargısı şöyle: »Avrupa yahudiliğinin yok edilme felaketinden doğan ve kuruluşunun biçimi ile var olmasının mutlak meşruiyetini bu felakete dayandıran bir devlet, yerleşimler nedeniyle içeride parçalanmakta ve dışarıda acı tartışmaların konusu olmaktadır.« Yazarların görüşüne göre buradan tek bir

çıkış yolu vardır: »İsrail toplumu ancak kırk yıl önce işgal ettiği bölgelerden geri çekilme cesaretini gösterebilirse, bölgedeki yerini bulabilecek ve uluslararası topluluktaki konumunu yeniden elde edebilecektir.«

Böylesi bir yargı, solun politik tutumu içinde geçerli olmalıdır. Sol politika için her zaman, Alman nasyonal sosyalizminin yahudi halkına karşı işlediği korkunç cürüm nedeniyle, her türlü ırkçılığa, zulme ve savaşa karşı özel bir sorumluluğun olduğu geçerlidir. Ancak İsrail'lilerin güvenliği şu an için esas olarak İsrail hükümetinin, komşularıyla, özellikle Filistin'lilerle olan ihtilafını bitirmeyen, aksine daha da artıran ve işgallere devam ederek olası bir Filistin devletini engelleyen politikaları tarafından tehdit edilmektedir. Bu nedenle sol, İsrail'in güvenliği açısından, aynı zamanda ihtilafın kesin çözümü için, İsrail'e şu ana kadar barışı getirmeyen politikaya karşı çıkmalıdır.

Konuşmanın sonunda İki-Devlet-Çözümü'nden yana gerekçelerini getiriyorsun. Başından beri gerek İsrail, gerekse de Filistin tarafında ortak bir demokratik devlet içerisinde yaşamak için uğraşlar veriliyor olsa da, sahiden şu an için bu çözüm çoğunluk tarafından kabul görmektedir. Ancak gerekçelendirmede bir cümleyi, şüphesiz amacın olmayan yanlış anlamalar ve yanlış yorumlamalar nedeniyle, hiç kullanmamalıydın: »Yahudiler ile Filistin'lilerin demokratik yapıda sadece tek bir devlette yaşamalarını isteyenler bilmelidirler ki, Filistin'lilerin çoğunluğu oluşturmalarını ve yahudilere karşı binlerce yıl olduğu gibi yeniden başlayacak olan koğuşturmaların, zulmün ve pogromların engellenemeyeceğini bugünden kabul ediyorlardır.«

Sen neden bahsediyorsun? »Binlerce yıldan beri« zulüm ve pogromlar nerede oldu? Avrupa ile – Avrupa emperyalizminin ardından milliyetçiliğin yükseldiği döneme kadar – çok etnili ve çok dinli bir toplumun var olduğu Orta Doğu'yu birbirleriyle karıştırmıyor musun? Bu şekilde, adalet ve karşılıklı tanınma yönünde olan talebi, icat ettiğin ve Orta Doğu (aynı zamanda İslam) kültüründen kaynaklanmayan bir yok etme deliliğine çevirerek, Avrupa (ve Alman) tarihinin bir bölümünü temizlemiş olmuyor musun?

Vurguladığın, İsrail'in – egemen diskursta hep vurgulanan – var olma hakkı konusunda bir not daha koymamıza izin ver. Bunun uluslararası hukuk terimi olmaması banal olabilir.

Ama: Batı'nın kabul etmediği ve Hallstein-Doktrini ile ayrımcılığa uğratan DAC bile »var olma hakkı« talep etmemiştir – sadece resmen tanınmak istiyordu. İsrail uluslararasında de jure ve Arap devletleri tarafından fiili olarak çoktan tanınmıştır – ki bunu kendin haklı olarak belirtiyorsun. FKÖ'nün İsrail'i tanıması üzerinden yıllar geçti. Ve o çokça küfredilen Hamas da İsrail'e defalarca tanıma teklifini yaptı – ancak 1967'den beri işgal altında olan bölgeleri de içeren bir Filistin devleti pahasına. Bir dua gibi tekrarlanan »var olma hakkının« tanınması talebiyle, asıl temel sorun, yani İsrail'in sınırlarının ebedî olarak çizilmiş olmasına dayanan ve bugüne kadar ihtilafın çözümü engelleyen talebin üstü örtülmektedir. Çünkü: hangi İsrail'in var olma hakkından bahsedilmektedir? 1947'deki BM Bölünme Planı tabii ki çoktan rafa kaldırıldı. Ama: Söz konusu olan 1967 sınırlarındaki İsrail mi? Yerleşim bölgeleri ve duvar dahil mi? Söz konusu olan bir Yahudi Devleti'nin mi yoksa demokratik bir devletin tanınması mı? Bunlar, barışın gerçekleştirilmesi için açıklığa kavuşturulması gereken sorulardır.

İsrail'in var olma hakkının kabul edilmesi ve bunun için Almanya'nın özel sorumluluğu olduğunun sürekli tekrarlanmasının ardında, sadece İsrail Hükümeti'nin territorial sorununu çözmek istemeyişi gizlenmemektedir, bu şekilde bizim hükümetimiz de nahoş ve rahatsız edici sorulardan sakınmaktadır: Almanya Federal Cumhuriyeti »ariize edilen« [Almanlaştırılan, ç.n.] mülkiyetin geri verilmesi konusunda nasıl davranıyor? Hükümet nazi rejiminin vahşetinden kurtulan yahudilerin tazminat taleplerine karşı hangi muameleyi uyguladı? Bu ve bunlara benzer sorular İsrail devlet yönetimi ile olan sıkı dostluk lafları arasında, dünyanın bütün başkentlerine ulaşabilecek nükleer silahları taşıyabilen Dolphin denizaltılarının gönderilmesiyle gündemden düşürüldü ve böylelikle de ahlak sevici biçimde getirilen argümentasyonun ne denli kuşkulu olduğunu gösteriyor.

Aslında bizi düşündürmesi gereken, İsrail'li olsun olmasın, İsrail'in bir işgal devletine, barıştan bahseden, ama bütün antlaşmalara ve planlara rağmen, territorial genişlemeyi devam ettiren ve böylelikle, kendisi için de barışı engelleyen bir devlete dönüşmesini, artan bir şekilde sayısız yahudi tarafından eleştirilmesidir. Bu gerçek bizi muhakkak, Hannah Arendt'in de ortaya attığı ve milliyetçiliğin salt güce dayanmasıyla ne kadar fena olduğu sorusuna getiriyor. İsrail'i bu kadar düşünenler, İsrail'deki karar vericileri, devletlerinin güvenliğinin ancak o çok talep edilen var olma hakkının komşu ülkeler ve bilhassa Filistin'liler

için de geçerli olduğunda sağlanacağına ikna etmelidirler.

Clausewitz üzerine yaptığın uzun değerlendirmeler bizi şaşırtıyor: bu sadece Prusya'lı askerî teoriyene, sanki ebediyen geçerli ilkeler koymuş gibi yaptığın alıntılardan gelmiyor. Wolfgang Gehrcke [DIE LINKE federal milletvekili, ç.n.], Orta Doğu Sorunu üzerine yaptığı bir konuşmasında haklı olarak, Clausewitz'in nükleer savaş ve kitle imha silahlarını tanımadığını vurgulamıştı. Bizim için daha önemli olan, savaşın her zaman sistem sorunuyla bağlı olmasıdır: alıntı yaptığın Lenin, savaşın »içinden çıktığı politik düzenle çözülmeyecek bir biçimde bağlı olduğunu« ve »Belirli bir büyük güç, bu büyük gücün içindeki belirli bir sınıf, savaş öncesinde takip ettiği aynı politikayı kaçınılmaz olarak savaş esnasında da uygulamaktadır, değişen sadece eylemin biçimidir« diye yazmaktaydı. Clausewitz budur. Ancak buradan sol için savaş açısından çok farklı bir sonuç çıkmaktadır!

Solcular olarak yaptığın »Böylelikle savaş, politikanın karşıtolumu değildir« saptama katılamıyoruz. Özellikle savaşın yeniden geriye döndüğü bir çağda, her yerde savaş ve askerî şiddetin çözüm getirmediğini görüyoruz: Bu sadece Afganistan ve Irak için geçerli değildir, oradaki askerlerin geri çekilmesi durumunda taraflar arasındaki organize şiddetin yeniden başlaması muhtemel olan Balkan'larda da aynı şekilde geçerlidir. Böylesi bölgelerde asker kaldığı süre içerisinde böylesi şiddeti engelleyebilir, ama çözüm getirmez. Ve açık şiddetin, şiddeti uygulayanların ekonomik temeli haline geldiği »failed states« olarak adlandırılan bölgelerde kalıcı barış, askerî şiddetle değil, ancak dünya ekonomik sisteminin küresel değişimi ile olanaklı olur.

Askerî şiddetin reddedilmesi, bilhassa örgütlü şiddetin her zaman insanlara sınırsız acılar getirdiği ve günümüzün modernleştirilmiş savaş yöntemleriyle eskisinden daha fazla acı getirmekte olması nedeniyle, solun eski ve iyi bir geleneğidir. Sivil kurbanların »kollektoral zarar« olarak sayısının son derece artmakta olması da bunu değiştirmez. DIE LINKE bugüne kadar politikanın aracı olarak savaş esas itibarıyla ve tutarlı biçimde reddetmiştir. Bu nedenle hâlâ barış hareketi açısından bir umut olarak algılanmaktadır. Sadece bu değil, yaklaşımları ile ülkemizdeki insanların çoğunluğunun barış konusundaki tasavvurları temsil etmektedir. DIE LINKE – şimdiye kadar – böylesi bir politikayı inandırıcı biçimde savunan tek partidir: Bu pozisyonun seçim mücadeleleri taktiği ile ilgisi yoktur, [savaş kar-

şıtlığı] DIE LINKE'nin bir vasiyettir ve Karl Liebknecht ile Rosa Luxemburg geleneğinde durmaktadır.

Bu nedenle konuşmada, en geç 1945'de kurulmuş olan uluslararası hukuk düzenine değinmemiş olman tesadüfî görünmüyor. BM üyesi devletlerin, BM Şartı'nın 2.maddesi 4.bendine göre, uluslararası ilişkilerde »her türlü şiddetin tehdidine veya kullanımına başvurmamakla« yükümlü olduklarını biliyorsun. Yani »politikanın başka araçlarla devam etmesine« yönelik formül tarihsel olarak aşılmış, buna vurgu yapmak uluslararası hukuka aykırı durum gelmiştir – her ne kadar devletlerin artan bir biçimde müdahaleci pratiğine uysa da, meşru değildir.

Bunlar ilkesel sorunlardır. Ve ilkelerine sadık olan, ehliyetsiz değildir – dış politikada da. DIE LINKE partisi kanıtladı: AB'nin »Reform Sözleşmesi«ni, sözleşmede yer alan sürekli silahlanma ve militaristleşme, neoliberalizmin düzen kuralı haline getirilmesi nedeniyle reddedişinde; Afganistan'daki savaşa katılmaya karşı gösterdiği direnişinde; savaşın, politikanın bir aracı olarak kullanılmasına karşı ve uluslararası hukuk esaslarına uyulması için tutarlı duruşuyla. »Pratiğin önceliği« anlamında Pandora'nın kutusu bir kere açıldı mı, teoretik analiz gibi esaslar yolda kalır ve hiç bir şey durdurulamaz. Ve: »hikmet-i hükümet«, koşulların analizinden çıkan ratio ile, ızan, akıl ile bir tutulamaz.

Antiemperyalizme yönelik eleştirin postmodern yaklaşıma uymaktadır. Kuşkusuz bir çok kurtuluş savaşları sonrasında oluşan ve hiç bir şekilde demokratik veya sosyalist ideallere uymayan hükümetlerin reel koşullarını eleştirmene katılabilir. Ama: tarihsel olarak bakıldığında antikolonyal mücadeleler bir anlamda ilerleme değil miydiler? Vietnam, Cezayir, Mozabik, Angola'ladaki kurtuluş savaşları, Küba Devrimi, sömürünün, zulmün, ayırımcılığın iğrenç sistemlerine karşı ilerici eylem değiller miydi? Günümüzdeki BM Örgütü, eski »Üçüncü Dünya« ülkeleri olmasaydı, nasıl olurdu? 1848 (burjuva) Devrimi, Paris Komünü, Bahriyeliler Ayaklanması v.s. v.s., başarısız oldukları için, birer ilüzyon muydular – ve: gerçekten başarısız mı oldular? Onların »ilüzyonları« daha sonra tekrar ele alınıp gerçekleştirilmedi mi, hem de kısmen AFC Anayasa'sında?

Seninle beraber Marx'a, Engels'e, Lenin'e, Luxemburg'a vurgu yaptığımızda, bu po-

litik devinimlerin sömürüyü, yolsuzluk ekonomisini ve »elitlerin« (sadece »Üçüncü Dünya«dakilerinin değil) rüşvetçiliğini olanaklı kılan o küresel ekonomik ilişkileri yıkamadığını görmek zorunda değil miyiz? Bu nedenle, »daha iyi ve olanaklı bir dünya için verilen mücadeleyi« ilüzyiner diye bırakacak mıyız?

Konuşmanda yaptığın »sol diskurstaki bir zamanların antiemperyalizmi, anlamlı olarak yerleştirilemez« saptamana katılmıyoruz. Gerekçe olarak [antiemperyalizmin] »ekonomi politik kaynak unsurunun« kalktığını ve »yeni kolonilerin oluşturulmak istenmediğini« belirtiyorsun. Böylelikle »antiemperyalizm« ile birlikte »emperyalizm« tanımı da »sol diskurs«tan çıkartılmaktadır. Bu politik kaynak unsur ama – maalesef – hâlâ var olmaya devam etmektedir, her ne kadar küreselleşen kapitalizm ve ona boyun eğen devletler veya »elitler« formel koloniler kurmayı gerekli görmeseler de. Üçüncü Dünya olarak anılan ülkelerin son beş on yıllık gelişme sürecinde daha da yoksullaştıkları gerçeği, açık bir şekilde sömürü mekanizmalarının – hatta kısmen eski kolonyalizmden daha etkin bir biçimde – işlemeye devam ettiklerini göstermektedir!

Kısmen (eski Batı Alman) solcuların bazılarının, kurtuluş hareketlerinin kendi ülkelerindeki ve belki de dünyadaki sosyal durumu çözebileceklerine inandıkları doğru olabilir. Ama onları kim engelledi? Eski koloniler, »bağımsızlıklarının« sembollerini aldıklarında, çoktan küresel ekonomik yapının parçası olmuşlardı. André Gunter Frank bu bağlamda haklı olarak »az gelişmişliğin gelişmesinden« bahsediyor. Dünya Bankası ve IMF ve bugün DTÖ, bu ülkelerin otonom kararlarla sosyal gelişmesini engellemek ve küresel kapitalizmin boyunduruğu altındaki, emperyalizm olarak nitelendirilmemesi istenen, yapılandırma denkleştirme politikasına zorlamak için ellerinden geleni yaptılar ve yapıyorlar.

Bu düşünceler doğrudan senin için öylesine önemli olan hikmet-î hükümet tanımına geliyor. Burada, konuşmanda aniden, bizim değinmeden yapamayacağımız bir söylem belirlemekte: Ana şahit olarak alıntı yaptığın Rudolf Dressler [AFC'nin eski İsrail Büyükelçisi, ç.n.] dahi daha uygun olarak »Almanya'nın ulusal çıkarı«ndan bahsediyor. Bu »ulusal çıkarın« bir anda »hikmet-î hükümete« kaldırılmasıyla, konstrüksiyon çok farklı bir kalite kazanıyor, çünkü tanım öz itibarıyla raison d'être, yani devletin var olma hakkını hedefliyor. Ve biz de, istesekte istemesek te, Alman olduğumuz için, bu her şeyin üstünde, neredeyse

kader gibi duran »devlet çıkarına«, yani hikmet-î hükümete boyun eğmeli miyiz? İçerisinde bizlerin sadece vatan hainleri olarak görüleceğimiz ulusu yeniden aziz kader birliği haline getirmeyi ciddî olarak istemiyorsundur!

Ulus, bizim, Sol Parti'nin »kader birliği« midir ki, onun herşeyin üstündeki çıkarına boyun eğelim? Gerçekten de sınıf sorununu gömerek, yeniden, son iki yüz yılın sayısız haksızlığı, kan dökmesi ve acılarına yol açan ulusal kategorilerde mi düşünmemizi istiyorsun? Orta Doğu'da uzlaşmazlıkları belirleyen faktörlerden birisi milliyetçilik değil mi? Biz, artık antikleşmiş olan, çalışan insanların ve ezilenlerin milliyetçilik karşıtlığı ile enternasyonalizmlerinin her zaman sol politikanın özü olduğu düşüncesini savunuyoruz.

»Hikmet-î hükümet« kategorisinde düşünmek, belirli sonuçlara yol açıyor tabii ki. Ve sen kendin asıl noktaya geliyorsun: »Özellikle parlamenter faaliyetlerde sadece, eğer bir Federal Hükümete katılırsak gerçekten uygulayabileceğimiz talepler formüle etmeliyiz. Burada hikmet-î hükümet konusunda söylediklerim merkezî bir rol oynuyor.« Demek ki biz Almanlar yeniden ve hem de aynı teknede miyiz? Bu, bir sol politika mı? Eğer (ulusal) hikmet-î hükümet tanımı tanrılaştırılır ve sol dış politikanın öncü çizgisi haline getirilirse, o zaman İsrail'den çok farklı öncelikler tanıyacaktır muhakkak! Bu biçimde algılanan hikmet-î hükümet çok çabuk »Beyaz Kitap« [AFC'nin Millî Güvenlik Siyaseti Belgesi, ç.n.] veya 26 Kasım 1992 tarihli ve hammadde girişini güvence altına almayı »vital çıkar« ve böylece AFC'nin hikmet-î hükümetinin ameli haline getiren »Savunma Politikaları Yönergesi«nin formülasyonlarına dönüşmesi tehlikesi vardır.

Eğer, beklediğin gibi DIE LINKE'nin üstlendiği bir AFC Dışişleri Bakanı Orta Doğu ihtilafı üzerine konuşacaksa, bu somut soruları yanıtlamak zorunda kalacaktır. Sen de bu soruları yanıtlamalısın. »Hikmet-î hükümet« uluslararası hukukun çiğnenmesi için bir gerekçe olmamalı, olamaz. Sadece Almanya'nın Sinti ve Romanlara, esirleştirilmek istenen Doğu Avrupa ülkelerinin halklarına, bilhassa yahudi halkına ve İsrail devletine karşı kuşkusuz var olan ahlakî sorumlulukları nedeniyle değil, özellikle Almanya'nın nazi barbarlığından kaynaklanan ve barışçıl, uluslararası hukuka ve insan haklarına dayanan bir dünya düzeni için çalışma yükümlülüğünden dolayı.

Müsaadenle toparlayalım: DIE LINKE sadece ulusal değildir – aynı zamanda enternasyondur ve enternasyonal kalmak zorundadır, aksi takdirde kimliğini kaybedecektir. [DIE LINKE'nin] görevi hikmet-î hükümete uymak değil, aksine her yerde insancıl yaşamın olanaklı olması için dünyanın her tarafındaki adaletsizliklere karşı mücadele vermektir. Bu bağlamda, İsraili tarihçi Meir Margalit'in şu anki Federal Şansölye'ye gönderdiği mektubunu okumanı ve konuşmada aldığı pozisyonu, Sol Parti'nin kimliğini koruyan bir barış politikası anlamında yeniden gözden geçirmeni tavsiye ederiz. DIE LINKE bu ilkelerin gerisine düşer, somutta ne anlama gelirse gelsin, bir hikmet-î hükümete tabi olursa, sadece profilini kaybetmekle kalmaz, kimliğinin önemli bir bölümünü de kaybeder.

Konuşman, İsrail'i ilgilendiren noktaların dışında, uluslararası politik sistemin yapısı ve işleyiş mekanizmaları ile solun bu konudaki pozisyonları konusunda esasa dair sorulara yol açmaktadır. Bu nedenle acilen bunların büyük bir parti içi tartışmalar dizini ile analizini yapmaya ve açıklık getirmeye davet ediyoruz.

Bu mektubumuzla böylesi bir tartışmaya yol açacağımızı umut ediyoruz. Açıklık ancak bir diskurs içerisinde oluşturulabilir ve yukarıdan ilân edilemez. Bu sürece aktif olarak katılmaya hazır olduğumuzu belirtiyoruz.

Mayıs 2008

PD Dr. Johannes M. Becker, Marburg; Murat Çakır, Avrupa Barış Meclisi Sözcüsü, Berlin; Dr. Ingrid El Masry, Marburg; Prof. Dr. Hans-Jürgen Krysmanski, Münster ve Hamburg; Prof. Dr. John Neelsen, Tübingen ve Verdun; Prof. Dr. Werner Ruf, Edermünde; Jochen Scholz, DIE LINKE Bundeswehr Komisyonu üyesi, Berlin; Dr. Peter Strutynski, Federal Barış Konseyi Sözcüsü, Kassel; Prof. Dr. Wolfgang Triebel, DIE LINKE Barış ve Uluslararası Politika Çalışma Grubu Üyesi, Berlin

Murat akır

1960 doğumlu olan akır, 1970 sonunda AFC'ne geldi. 1975-78 yıllarında Türkiye'ye dönerek, Hendek/Sakarya'da lise öğrenimini bitirdi. 1976'da Hendek İGD'ye ye oldu. 1978'de yeniden AFC'ne döndü. 1978'den itibaren FİDEF'e bağlı Kassel Türkiyeli İşçi ve ğrenci Derneği yesi olarak çeşitli görevlerde yer aldı. 1979 yılında TKP'ne alındı. 1979'da mimarlık öğrenimine başladı, ama bitirmedi, yeminli çevirmen olarak çalıştı. 1989 – 2001 yılları arasında Kassel Yabancılar Meclisi yesi oldu ve 1990-2000 yılları arasında Hessen Eyalet Yabancılar Meclisi başkanlığı, 1998-2000 arasında da Federal Almanya Yabancılar Meclisi başkanlığı görevlerine seçildi. 1995'ten 2000'e kadar Hessen zel Radyo ve Televizyon stkurulu yeliği yaptı. 1994-2001 yılları arasında Federal Almanya Göçmen Dernekleri Federasyonu genel başkanlığı görevinde bulundu. 1998'de Avrupa Antiirçı Network' ENAR'ın kurucu yesi ve ilk genel saymanı oldu. 1993-2004 yılları arasında SPD üyesiydi. 2004'de Seçim Alternatifi WASG girişimi ve derneğinin kurucu yesi ve federal yönetim kurulu yesi oldu. 2005-2006 arasında Emek ve Toplumsal Adalet Partisi-Seçim Alternatifi'nin federal yönetim kurulu üyeliğini ve parti sözcülüğü görevini sürdürdü. Ocak 2006'dan bu yana merkezi Berlin'de olan Rosa Lüksemburg Vakfı'nda basın sözcüsü olarak çalışmaktadır.